

มหาวิทยาลัยบูรพา
วันลงทะเบียน 27 พ.ย. 26
เลขทะเบียน 1998
เลขเรียกหนังสือ U.223

นิทานพื้นบ้านจากตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

รวิพร ชูเทศะ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชา 208362

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประกาศคุณูปการ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกทราบซึ่งในพระคุณ และความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ทานตวนิช ประธานกรรมการที่ปรึกษางานวิจัย ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือในการตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้ความรู้ ชี้แนะแนวทาง อันเป็นผลให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์บุญร่วม ทิพพศรี และอาจารย์เยาวลักษณ์ แสงจันทร์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทาง และสละเวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้มีอุปการะคุณทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือในการทำวิจัยฉบับนี้ และที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถนำชื่อของแต่ละท่านมากล่าวได้ทั้งหมดในที่นี้ได้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่ออภิชาติ ชูเทศะ และสมาชิกในครอบครัวของผู้วิจัยทุกคนที่คอยให้กำลังใจ และคอยช่วยสนับสนุนเงินทุนในการศึกษาจนวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

รวีพร ชูเทศะ

ตุลาคม 2545

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	2
ข้อตกลงเบื้องต้น	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	4
คุณสมบัติและรายละเอียดเกี่ยวกับวิทยากร	5
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	6
2 รายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล	20
รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดระยอง	20
รายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอบางคล้า	30
รายละเอียดเกี่ยวกับตำบลสาวชะโงก	36
3 จำแนกประเภทนิทานพื้นบ้าน	40
นิทานเทพนิยาย	40
นิทานชีวิต	42
นิทานวีรบุรุษ	43
นิทานประจําถิ่น	43
นิทานตำนานและเทพปกรณัม	43
นิทานสัตว์	44
นิทานอุทาหรณ์	45
นิทานมุขตลก	46

บทที่	หน้า
นิทานอธิบาย	48
นิทานเบ็ดเตล็ด	50
4 วิเคราะห์เนื้อเรื่องของนิทานพื้นบ้าน	53
กฎของการเริ่มเรื่องและจบเรื่อง	56
กฎแห่งการซ้ำ	57
กฎแห่งตัวละคร 2 ตัว ใน 1 ฉาก	58
กฎแห่งการแตกต่างกันแบบตรงกันข้าม	62
กฎของฝาแฝด	63
ความสำคัญของตำแหน่งต้นและตำแหน่งท้าย	64
เรื่องเชิงเดี่ยว	65
กระสวน	66
ฉากประทับใจ	66
เรื่องของความสมเหตุสมผล	67
เรื่องของเอกภาพ	69
5 วิเคราะห์คุณค่าในนิทานพื้นบ้าน	74
ผลการวิเคราะห์คุณค่าในนิทานพื้นบ้าน	75
6 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปผล	91
อภิปรายผล	97
ข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	100

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก นิทานพื้นบ้าน

-นิทาน

1

ภาคผนวก ข ภาพวิทยากร

-ภาพ

52

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญแผนที่

แผนที่	หน้า
แผนที่แสดงที่ตั้งจังหวัดฉะเชิงเทรา	23
แผนที่แสดงที่ตั้งอำเภอบางคล้า	32
แผนที่แสดงที่ตั้งตำบลสาวชะโงก	39

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดฉะเชิงเทรา	25
ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา	26
ตารางที่ 3 แสดงการผลิตพืชเศรษฐกิจของแต่ละครัวเรือน	33
ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลการศึกษา	33
ตารางที่ 5 แสดงสภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจของตำบล	37
ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลจำนวนสัตว์	37
ตารางที่ 7 แสดงผลการจำแนกนิทานพื้นบ้าน	52

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในบรรดาวรรณกรรมประเภทมุขปาฐะนั้น นิทานถือได้ว่าเป็นวรรณกรรมที่รู้จักกันมากที่สุด เพราะนิทานเป็นเรื่องเล่าที่อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นมาพร้อมกับมนุษย์ นับตั้งแต่มนุษย์เริ่มมีภาษาพูด รู้จักใช้ภาษาพูดเพื่อการติดต่อสื่อสารกัน และมนุษย์ก็ใช้ภาษาพูดเพื่อเล่านิทานความสนุกสนานไปด้วย นิทานจึงนับเป็นวรรณกรรมเก่าแก่ของมวลมนุษยชาติอย่างแท้จริง

มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่มีปัญญาและจินตนาการเหนือสัตว์อื่น สังคมมนุษย์จึงมีผลผลิตทางปัญญาและจินตนาการปรากฏอยู่มาก รวมทั้งนิทานซึ่งมนุษย์ผูกแต่งขึ้นเพื่อรับใช้ให้ความบันเทิง ความคิดอ่าน และคุณธรรมแก่มวลมนุษยชนเอง นิทานเป็นแหล่งรวมจินตนาการและความฝันของมนุษย์ ช่วยผ่อนคลายความทุกข์ในใจได้ เหตุนี้นิทานจึงมีปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมทุกสังคม

นิทานเป็นวรรณกรรมที่สืบทอดกันทางวาจา ฉะนั้นเรื่องราวของนิทานจึงมักไม่คงที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความทรงจำของผู้เล่าเป็นสำคัญ ไม่มีการบันทึกไว้เหมือนวรรณกรรมลายลักษณ์ ดังนั้น เนื้อหาจะดำรงอยู่ได้นานเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความทรงจำของผู้เล่าและผู้ฟังเป็นสำคัญ มีตัวอย่างให้เห็นอยู่เสมอว่า นิทานบางเรื่องในบางท้องถิ่นมีลักษณะคล้ายคลึงกับอีกท้องถิ่นหนึ่ง แต่ชื่อตัวละครก็ดี ฉากก็ดี และความยาวก็ดี ต่างผิดเพี้ยนกันออกไป สาเหตุก็เนื่องมาจากการถ่ายทอดกันทางวาจา ซึ่งเป็นธรรมดาที่ผู้เล่าจะต่อเติมเสริมแต่งเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับท้องถิ่นหรือสถานการณ์ของผู้ฟัง เป็นผลให้นิทานแตกต่างกันออกไป

ด้วยเหตุที่นิทานเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะเก่าแก่ของสังคม ซึ่งเป็นผลผลิตทางปัญญาและจินตนาการของผู้คนในสังคม แฝงไว้ซึ่งความคิดด้านจริยธรรมและศีลธรรม ขณะเดียวกันก็สะท้อนสภาพสังคมและวัฒนธรรมอันเก่าแก่ในแต่ละท้องถิ่นไว้ไม่น้อย การศึกษานิทานจึงเป็นการศึกษาเรื่องราวของสังคม และสภาพของสังคมได้อีกทางหนึ่ง

อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราก็เป็นอีกท้องถิ่นหนึ่งที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมพื้นบ้าน เนื่องจากเป็นอำเภอเก่าแก่อายุ 100 กว่าปีแล้ว นอกจากนี้ยังเป็นท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลความเจริญ สภาพท้องถิ่นยังคงเป็นป่าไม้ ภูเขา และท้องนาเป็นส่วนใหญ่ ที่อยู่อาศัยก็เป็นบ้านทรงไทยทำด้วย

ไม้ เป็นชุมชนที่รักความสันโดษ ตำบลสาวชะโงกเป็นตำบลที่ยังได้รับความเจริญน้อย อีกทั้งชาวบ้านที่อาศัยก็เป็นคนดั้งเดิม ไม่มีการอพยพมาจากถิ่นอื่น จึงสันนิษฐานได้ว่า ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรานั้นจะเป็นอีกแหล่งหนึ่งที่มีมรดกทางปัญญา โดยเฉพาะนิทานปรัมปราอยู่มากมาย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษานิทานพื้นบ้านท้องถิ่นนี้จะทำให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของนิทานพื้นบ้านที่สะท้อนวัฒนธรรมเก่าแก่ของชุมชนที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อรวบรวมนิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
2. เพื่อจำแนกประเภทนิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อวิเคราะห์เนื้อเรื่องของนิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราตามกฎศักรัตนศาสตร์ของนิทานพื้นบ้านของ เอกเชล ออลริก
4. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าของนิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ช่วยอนุรักษ์นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. ทำให้ทราบประเภทของนิทานพื้นบ้าน อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษานิทานในท้องถิ่นอื่นต่อไป
3. ทำให้ทราบการลำดับเรื่องราวและเหตุการณ์ของนิทานพื้นบ้านในตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา อันจะเป็นแนวทางในการศึกษานิทานในท้องถิ่นอื่นต่อไป
4. ทำให้ทราบคุณค่า บทบาท และหน้าที่ของนิทานที่สะท้อนวัฒนธรรมเก่าแก่ของชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. นิทานพื้นบ้านที่ศึกษาในครั้งนี้ได้มาจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา และถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษรโดยละเอียดทุกคำพูด มิได้มีการปรุงแต่งแต่อย่างใด ทั้งนี้เพื่อรักษาสำนวนโวหาร การใช้ถ้อยคำ ภาษา ลีลาในการเล่า ตลอดจนความคิดเห็นของผู้เล่าและบรรยากาศในการเล่าไว้ด้วย ทั้งนี้มิได้รวมถึงนิทานพื้นบ้านที่มีผู้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

2. นิทานพื้นบ้านทุกเรื่องที่เกิดขึ้นรวบรวมได้จากผู้บอกข้อมูลในพื้นที่ครั้งนี้ถือว่าเป็นนิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

3. วิทยากรที่ผู้ศึกษาอาศัยเป็นผู้ให้ข้อมูลนั้นถือว่าเป็นตัวแทนของชาวบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

ขอบเขตของการศึกษากันคว่า

1. ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะใช้ข้อมูลประเภทนิทานพื้นบ้านที่ได้จากการสัมภาษณ์วิทยากรเท่านั้น และรวบรวมนิทานไม่ต่ำกว่า 50 เรื่อง

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนกันยายน 2545 ข้อมูลที่มีอยู่ก่อนหน้า หรือจะมีต่อไปในอนาคต อาจจะแตกต่างจากข้อมูลในงานวิจัยฉบับนี้

3. เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 จำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยใช้วิธีจำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้านของ กิ่งแก้ว อุตตากร กับ กุหลาบ มัลลิกะมาส เป็นแนวทางในการจำแนก

3.2 วิเคราะห์โครงสร้างของนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยใช้กฎศึกษำบรรพ์ในนิทานพื้นบ้านของเอกเชล ออลริก

3.3 วิเคราะห์คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยใช้หลักของ วิเชียร ณ นคร ในการวิเคราะห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นิทานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าด้วยภาษาร้อยแก้ว มีฉาก ตัวละคร ประวัติ และเหตุการณ์ต่างๆที่เล่าสืบต่อกันมาของชาวบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. เนื้อเรื่องของนิทานพื้นบ้าน หมายถึง ความต่อเนื่องของเหตุการณ์ต่างๆในเรื่องไปตามลำดับโครงสร้างของนิทาน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ตำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวบรวมจากเอกสารและหนังสือที่มีผู้เรียบเรียงและรวบรวมไว้ก่อนแล้ว
2. ตำรวจพื้นที่ โดยผู้วิจัยเดินทางไปยังตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของท้องถิ่น และวิถีชีวิตของชาวตำบลสาวชะโงก
3. ติดต่อประสานงานกับผู้ใหญ่บ้าน เพื่อศึกษาเนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เหมาะสมเป็นวิทยากร
4. การเลือกวิทยากร หรือผู้เล่านิทาน โดยเลือกจากชาวบ้านที่มีความสามารถในการเล่านิทานทั้งชายและหญิงจากทุกหมู่บ้าน ในตำบลสาวชะโงก อายุของวิทยากรตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป หรือเป็นผู้ที่ได้รับถ่ายทอดนิทานพื้นบ้านและสามารถถ่ายทอดนิทานพื้นบ้านได้ จำนวน 18 คน
5. กำหนดวิธีเก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง และแถบบันทึกเสียงความยาว 90 นาที จำนวน 3 ม้วน ใช้บันทึกข้อมูลที่เมื่อนิทานจากการเล่าของวิทยากร
6. รวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกนิทานจากคำบอกเล่าของวิทยากรพร้อมทั้งถ่ายรูปเหตุการณ์ในขณะที่เล่านิทานไว้ด้วย ในการนี้ผู้รวบรวมจะเดินทางไปหาวิทยากรถึงบ้าน หรือสถานที่ทำงาน
7. ถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเสียง โดยถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษรโดยละเอียดทุกคำพูด มิได้มีการปรุงแต่งแต่อย่างใด ทั้งนี้เพื่อรักษาสำนวนโวหาร การใช้ถ้อยคำ ภาษา ลีลาในการเล่า ตลอดจนความคิดเห็นของผู้เล่าและบรรยากาศในการเล่าไว้ ตามหลักการของวิชาคติชนวิทยา
8. วิเคราะห์ข้อมูล
  - 8.1 จำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยใช้วิธีจำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้านของ กิ่งแก้ว อัครถาวร กับ กุหลาบ มัลลิกะมาส เป็นแนวทางในการจำแนกครั้งนี้
  - 8.2 วิเคราะห์โครงสร้างของนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยใช้กฎดึกดำบรรพ์ในนิทานพื้นบ้านของเอกเชล ออลริก
  - 8.3 วิเคราะห์คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยใช้หลักของ วิเชียร ณ นคร ในการวิเคราะห์

9. ขันรายงานการศึกษาค้นคว้า จะเสนอและรายงานผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธี
พรรณนาวิเคราะห์

คุณสมบัติและรายละเอียดเกี่ยวกับวิทยากร

1. คุณสมบัติ

1. เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปทั้งชายและหญิง จำนวน 18 คน
2. เป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เป็นผู้ที่ได้รับถ่ายถอดคณิทานพื้นบ้านและสามารถถ่ายถอดคณิทานพื้นบ้านได้

2. รายละเอียดเกี่ยวกับวิทยากร

1. นายมนตรี ศิริประเสริฐ อายุ 41 ปี อาชีพ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ที่อยู่ บ้านเลขที่ 1/1 หมู่ 1 ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ความสามารถพิเศษ นักเล่านิทาน
2. นางสาวบุญพิน ตันโลห์ อายุ 58 ปี อาชีพ ขายกล้วยเดี่ยว ที่อยู่ บ้านเลขที่ 141/1 หมู่ 1 ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. นายประเทือง แดงเจริญ อายุ 43 ปี อาชีพ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ที่อยู่ บ้านเลขที่ 2/2 หมู่ 2 ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
4. นายเปลื้อง พุ่มแพพันธ์ อายุ 53 ปี อาชีพ ช่างไม้ ที่อยู่ บ้านเลขที่ 83/2 หมู่ 2 ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
5. นายสงวนย์ ทัพมงคล อายุ 47 ปี อาชีพ คนหาปลา ที่อยู่ บ้านเลขที่ 68/2 หมู่ 2 ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ความสามารถพิเศษ นักเล่านิทาน
6. นายมีชัย คุณเจริญ อายุ 49 ปี อาชีพ ชาวสวน ที่อยู่ บ้านเลขที่ 12/3 หมู่ 3 ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ความสามารถพิเศษ นักเล่านิทาน
7. นางจันทร์เพ็ญ อังทอง อายุ 51 ปี อาชีพ ขายขนมจีน ที่อยู่ บ้านเลขที่ 24/3 หมู่ 3 ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
8. นางขง ศรีอินทร์ อายุ 65 ปี อาชีพ ขายข้าวเม่า ที่อยู่ บ้านเลขที่ 15/3 หมู่ 3 ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
9. นายกล้า ทองมีสุก อายุ 62 ปี อาชีพ ชาวสวน ที่อยู่ บ้านเลขที่ 43/4 หมู่ 4 ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
10. นางลักขณา ม่วงคำดี อายุ 52 ปี อาชีพ ครู ที่อยู่ บ้านเลขที่ 37/4 หมู่ 4 ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ความสามารถพิเศษ นักเล่านิทาน

11. นายชัยยง ทัพทอง อายุ 42 ปี อาชีพ ชาวสวน ที่อยู่ บ้านเลขที่ 11/4 หมู่ 4 ตำบลสาวชะไง่ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
12. นางทับทิม เพ็ชรงาม อายุ 44 ปี อาชีพ เลี้ยงสัตว์ ที่อยู่ บ้านเลขที่ 212/4 หมู่ 4 ตำบลสาวชะไง่ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
13. นายสุขุม ชุมสาย อายุ 47 ปี อาชีพ ชาวสวน ที่อยู่ บ้านเลขที่ 35/5 หมู่ 5 ตำบลสาวชะไง่ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
14. นายวงษ์ ไม้ดี อายุ 43 ปี อาชีพ ช่างไม้ ที่อยู่ บ้านเลขที่ 41/5 หมู่ 5 ตำบลสาวชะไง่ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ความสามารถพิเศษ นักเล่นนิทาน
15. นายมา หุ่นล้างาม อายุ 48 ปี อาชีพ เลี้ยงสัตว์ ที่อยู่ บ้านเลขที่ 34/5 หมู่ 5 ตำบลสาวชะไง่ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
16. นางสาว อุดมมณี อายุ 45 ปี อาชีพ คนหาปลา ที่อยู่ บ้านเลขที่ 12/6 หมู่ 6 ตำบลสาวชะไง่ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
17. นายสมบัติ ไชยสวัสดิ์ อายุ 52 ปี อาชีพ ทำนา ที่อยู่ บ้านเลขที่ 52/6 หมู่ 6 ตำบลสาวชะไง่ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
18. นางนวลงาม ดอกกระโทก อายุ 48 ปี อาชีพ แม่ค้า ที่อยู่ บ้านเลขที่ 63/6 หมู่ 6 ตำบลสาวชะไง่ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ความสามารถพิเศษ นักเล่นนิทาน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1. เอกสารเกี่ยวกับ “นิทานพื้นบ้าน”

1.1 ความหมายของคำว่า “นิทานพื้นบ้าน”

สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2512 : 187) กล่าวว่า นิทานชาวบ้าน หรือนิทานพื้นบ้าน คือ เรื่องราวที่ชาวบ้านเล่าสืบต่อกันมาด้วยปาก เป็นเรื่องที่มีตัวละคร มีฉาก หรือที่เกิดเรื่อง และมีเหตุการณ์

กิ่งแก้ว อรรถากร (2519:11) อธิบายว่า นิทาน เป็นคำศัพท์ภาษาบาลี แปลว่า เหตุ การเล่าเรื่อง นิยาย

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2525 : 447) กล่าวว่า “นิทาน” หมายความว่า “เรื่องที่เล่ากันมา เช่น นิทานชาดก นิทานอีสป”

วัชร รมะนันท์ (2522 : 9773) อธิบายว่า “นิทาน” หมายถึง เรื่องที่เล่ากันมาแต่โบราณ
พรศักดิ์ พรหมแก้ว (2529 : 1176) อธิบายนิทานพื้นบ้านว่า มีการเรียกแตกต่างกันไป
หลายชื่อ เช่น นิทานชาวบ้าน นิทานพื้นบ้าน นิทานท้องถิ่น และที่เรียกกันสั้นๆว่า นิทาน ก็มี
แม้นักวิชาการบางคนจะมีการแยกให้เห็นว่า ชื่อเหล่านี้มีความหมายแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย แต่นัก
วิชาการส่วนใหญ่ก็ยังใช้ความหมายเดียวกันและมักจะใช้ปะปนกันอยู่เสมอ

กิ่งแก้ว อัครถาวร (2517 : 292) อธิบายว่า “นิทาน” ในแง่คติชนวิทยา หมายถึง เรื่องที่เล่า
สืบต่อกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ใช้งานาสื่อในการถ่ายทอด หรือถ่ายทอดด้วยมุขปาฐะก็
ได้ แต่บางส่วนก็ได้รับการบันทึกไว้บ้างแล้ว

สรุปได้ว่า “นิทานพื้นบ้าน” เป็นนิทานที่เกิดจากภูมิปัญญา และจินตนาการของชาวบ้าน
และเล่าสู่กันฟังในหมู่ชาวบ้านด้วยวิธีมุขปาฐะ จนไม่สามารถทราบได้ว่าใครเป็นผู้แต่งเรื่องนั้น ๆ
นิทานพื้นบ้านจะมีฉาก มีตัวละครแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านได้คิดเรื่องขึ้นจากจินตนาการ
หรืออาจจะมีเค้าเรื่องจริงแล้วนำมาจินตนาการขยายความเสริมต่อให้พิสดารออกไปก็ได้

1.2 ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2518:99-100) ได้อธิบายว่า นิทานพื้นบ้านมีลักษณะ 3
ประการ ดังต่อไปนี้

1. เป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา เป็นภาษาร้อยแก้วไม่ใช่ร้อยกรอง
2. เล่าด้วยปากสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน แต่ต่อมาในระยะหลังเมื่อมีการ
เขียนหนังสือจึงได้มีการบันทึกนิทานลงไว้เป็นตัวหนังสือตามเค้าเดิมที่เคยเล่าด้วยปาก
3. ไม่ปรากฏชื่อผู้เล่าเดิมว่าเป็นใคร อ้างแต่ว่าเป็นของเก่า ฟังมาจากผู้เล่าใน
อดีตอีกต่อหนึ่ง

เจือ สตะเวทิน (2518:46) ได้กล่าวถึงลักษณะของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้

1. ต้องเป็นเรื่องเล่า
2. ต้องเล่าด้วยปากมาก่อน
3. ต้องเล่าด้วยภาษาร้อยแก้ว
4. ต้องแสดงความคิดและความเชื่อของชาวบ้าน
5. เป็นเรื่องจริงที่เป็นคติก็อนุโลมให้เป็นนิทานได้

ภิญโญ จิตต์ธรรม (2526:41) กล่าวถึงลักษณะของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้

1. เล่าด้วยปากกันมาช้านาน

2. เป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา เป็นร้อยแก้ว

3. เล่าต่อๆ กันมาโดยไม่ปรากฏผู้เล่าเดิมว่าเป็นใคร ถึงจะเขียนขึ้นภายหลังก็เขียนจากเค้าเดิมของนิทาน

4. เรื่องไม่ซับซ้อนเล่าง่ายๆ

5. การเล่าถ่ายทอดโดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์ ฉาก หรือการแต่งกายใด ๆ

วิเชียร ณ นคร (2531:25-28) อธิบายลักษณะของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาด้วยวิธีมุขปาฐะจนไม่สามารถทราบได้ว่าผู้แต่งเป็นใคร

2. เป็นเรื่องที่นิยมเล่ากันด้วยภาษาร้อยแก้ว เพราะมุ่งเอารสของเรื่องมากกว่ารสของคำ แต่ในระยะหลังมีนิทานที่แต่งเป็นร้อยกรอง หรือร้อยแก้วผสมร้อยกรองเกิดขึ้นด้วย

3. มีลีลาในการดำเนินเรื่องอย่างง่าย ๆ และคล้ายคลึงกันแทบทุกเรื่อง มักจะกล่าวถึงตัวละครเอกในการเปิดเรื่อง การพบอุปสรรค การแก้อุปสรรคสำเร็จ จุดสุดยอดของเรื่องอยู่ที่ฉากสุดท้าย หรือฉากรองสุดท้าย เรื่องจะจบลงด้วยการคลี่คลายอุปสรรคลง

4. โครงเรื่องของนิทานไม่ซับซ้อน ไม่ค่อยมีการยกเหตุการณ์ปลายเรื่องมาเป็นจุดเริ่มต้น แล้วกลับไปสู่เหตุการณ์ต้นเรื่อง หรือเล่าเรื่องย้อนหลัง

พรศักดิ์ พรหมแก้ว (2529:1176) อธิบายถึงลักษณะของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้

1. นิทานพื้นบ้านแต่เดิมสืบทอดโดยวิธีมุขปาฐะ คือเล่าสู่กันฟัง และจดจำเล่าต่อๆ กันมาเป็นเวลาช้านาน จนไม่สามารถจะรู้ได้ว่าใครเป็นผู้ผูกเรื่องขึ้นเล่า การสืบทอดกันมาในลักษณะนี้ทำให้นิทานแต่ละเรื่องมีโอกาสผิดเพี้ยนไปจากเรื่องเดิมมากขึ้น ตามวันเวลา ทั้งในลักษณะของการขาดหาย การเพิ่มเติม และการเปลี่ยนแปลงอนุภาคของเรื่อง

2. นิทานพื้นบ้านที่เล่ากันมาส่วนใหญ่เล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา คือเป็นภาษาร้อยแก้ว ไม่ใช่ภาษาร้อยกรอง มุ่งเอารสของเรื่องมากกว่ารสของคำ

3. นิทานพื้นบ้านต้องมีลักษณะเป็นเรื่องเป็นราวที่มีฉาก มีตัวละครแสดงพฤติกรรมหรือความเป็นมา และความเป็นไปได้ของชีวิต หรือสิ่งต่างๆ และเป็นเรื่องราวที่มนุษย์สร้างขึ้นมาจากจินตนาการขยายความเสริมต่อให้พิสดารออกไปก็ได้ วรรณกรรมมุขปาฐะที่สืบทอดกันมาช้านาน ถ้าไม่เป็นเรื่องดังกล่าวก็ไม่นับเป็นนิทาน อาจจะเป็นภาษิตสำนวน ปริศนาคำทาย ฯลฯ และเรื่องที่เป็นข้อเท็จจริงล้วนๆ ถึงจะนำมาเล่าสู่กันฟัง ก็ไม่ถือเป็นนิทานพื้นบ้านเช่นเดียวกัน

4. นิทานพื้นบ้านมีลีลาการดำเนินเรื่อง อย่างง่ายๆ เช่น เมื่อเริ่มเรื่องไปเรื่อยๆ ไม่ค่อยมีการเล่าเรื่องย้อนหลังเหมือนวรรณกรรมบันเทิงรูปแบบปัจจุบัน

5. นิทานพื้นบ้านส่วนใหญ่มีเป้าหมายหลักเพื่อความบันเทิงใจของผู้ฟัง และอาจมีเป้าหมายอื่นๆ สอดแทรกไว้ในเรื่องด้วย เช่น เพื่อการตั้งสอนอบรม เพื่อตอบข้อสงสัยบางประการแก่ผู้ฟัง เป็นต้น

จากคำอธิบายของนักคติชนวิทยาดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของนิทานพื้นบ้านนั้นต้องเป็นเรื่องเก่าที่สืบทอดกันมาด้วยวาจาในกลุ่มชาวบ้าน โดยใช้คำธรรมดาเป็นร้อยแก้วมากกว่าร้อยกรอง มักไม่ปรากฏว่าใครเป็นผู้แต่ง เป็นเรื่องที่เกิดจากจินตนาการ หรือมีเค้าความจริงแล้วเสริมแต่งก็ได้ และมีโครงเรื่อง และการดำเนินเรื่องไม่ซับซ้อน

1.3 การจำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้าน

การจำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้าน โดยปรกติผู้เล่านิทานเองมักจะไม่นิยมใจเลยว่านิทานพื้นบ้านที่เขาเล่านี้เป็นนิทานประเภทใด การจำแนกนิทานพื้นบ้านออกเป็นประเภทต่างๆ นั้น เป็นการจำแนกของนักคติชนวิทยา เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ซึ่งในการแบ่งนั้นอาจจะเหมาะสมเฉพาะนิทานในบางถิ่นบางชาติเท่านั้น ไม่สามารถครอบคลุมนิทานในท้องถิ่นอื่นๆ ได้ การแบ่งนิทานพื้นบ้านนั้นมีนักคติชนวิทยาแบ่งไว้หลายคนดังนี้

กุหลาบ มัตลิกะมาต (2518:99-100) แบ่งประเภทของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้

1. แบ่งนิทานตามเขตพื้นที่ (Area) เป็นการแบ่งโดยอาศัยเขตแดนทางภูมิศาสตร์

2. แบ่งตามรูปแบบของนิทาน (Form) แบ่งได้เป็น 5 ประเภทดังนี้

2.1 นิทานปรัมปรา (Fair tale) เป็นเรื่องค่อนข้างยาวมีสารัตถะ (เนื้อหาหลัก ใจความสำคัญหรือความคิดสำคัญของเรื่อง) หลายสารัตถะ ประกอบอยู่ในนิทานนั้น เป็นเรื่องสมมุติว่าเกิดขึ้นในที่ใดที่หนึ่ง แต่สภาพที่เลือนลอย กำหนดชัดลงไปไม่ได้ว่าที่ไหน ตัวบุคคลไม่ใช่มนุษย์ธรรมดาที่มีความจริงตามสภาพปรกติของมนุษย์ เนื้อเรื่องประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ตลอดจนอำนาจอันพิสดารของมนุษย์ ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติพิเศษ

2.2 นิทานท้องถิ่น (legend) นิทานชนิดนี้มีขนาดสั้นกว่านิทานปรัมปรา มักเป็นเรื่องเหตุการณ์เดียวและเกี่ยวกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ใจกลางหรือคตินิยมอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นพื้นฐานของคนในแต่ละท้องถิ่น แม้ว่าจะเป็นเรื่องแปลกพิสดาร หรือพื้นวิสัยความเป็นจริงไปบ้างก็ตามแต่ก็ยังเชื่อกันว่าเรื่องเหล่านี้เกิดขึ้นจริง มีเค้าความจริง มีตัวละครจริงๆ มีสถานที่เกิดจริงที่กำหนดแน่นอน นิทานท้องถิ่นอาจจำแนกออกได้ดังนี้

2.2.1 นิทานอธิบาย (Explanatory Tale) เช่น อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆของธรรมชาติ อธิบายสาเหตุของความเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับสถานที่ ตลอดจนโบราณสถานที่สำคัญ

2.2.2 นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ เช่น โชคลาง เรื่องผี ตลอดจนความเชื่อที่เกี่ยวกับไสยศาสตร์

2.2.3 นิทานที่เกี่ยวกับสมบัติที่ฝังไว้และลายแทง แนะนำให้ไปหาสมบัติ
นั้นๆ

2.2.4 นิทานวีรบุรุษ คือเรื่องที่ถูกกล่าวถึงคุณธรรม ความฉลาดความสามารถและความกล้าหาญของบุคคล มักมีกำหนดสถานที่ที่แน่นอนว่าเป็นที่ใดและมีกำหนดเวลาของเรื่องที่แน่ชัด

2.2.5 นิทานคติสอนใจ เป็นเรื่องสั้นๆไม่สมจริง มีเจตนาจะสอน
ความประพฤติอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.2.6 นิทานเกี่ยวกับนักบวชต่างๆ เป็นเรื่องเกี่ยวกับภิกษุหรือผู้
บวชที่เจริญภาวนาจนมีญาณแก่กล้า มีฤทธิ์พิเศษ

2.3 นิทานเทพนิยาย (Myth) หมายถึงนิทานที่มีเทวดา นางฟ้า เป็นตัวละครในเรื่องนั้น เช่น พระอินทร์ หรือเป็นแต่เพียงกึ่งเทวดา เช่น เจ้าป่า เจ้าเขา เจ้าแม่ต่างๆ และมักมีส่วนสัมพันธ์กับความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมทางศาสนา

2.4 นิทานเรื่องสัตว์ (Animal tale) มีตัวละครในเรื่องเป็นสัตว์ทั้งที่เป็นสัตว์ป่า สัตว์บ้าน และบางเรื่องก็มีคนเกี่ยวข้องกับอยู่ด้วย ไม่ใช่มีแต่สัตว์ล้วนๆ แต่ทั้งคนและสัตว์นั้นจะพูดได้ตอบกันเสมือนหนึ่งว่าเป็นมนุษย์ แบ่งย่อยออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.4.1 นิทานประเภทคติธรรม (Fabel) ต่างกับนิทานคติสอนใจตรงที่
ว่านิทานประเภทนี้ตัวละครในเรื่องจะต้องเป็นสัตว์เสมอ

2.4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำหรือเล่าไม่รู้จบ (Cumulative tale) นิทาน
ชนิดนี้มีเรื่องและวิธีการเล่าเป็นแบบเฉพาะ มีการเล่าซ้ำ คือ ไม่มีวันจบ

2.5 นิทานตลกขบขัน (Jest) มักเป็นเรื่องสั้นๆ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่มี
เรื่องที่ไม่น่าเป็นไปได้ อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับความโง่ กลโกง การแก้เผ็ด การแสดงปาฏิหาริย์ไหวพริบ การพนันขันต่อ การเดินทางและการผจญภัยที่ก่อเรื่องผิดปกติ ในแง่ขบขันต่างๆ

3. แบ่งตามชนิดของนิทาน (Type index) เป็นการแบ่งตามที่ แอนติอาร์ (Antti Aarne) ชาวฟินแลนด์ได้แบ่งไว้เมื่อ ค.ศ. 1910 (พ.ศ.2453) และสตีท ทอมป์สัน (Stith Thompson) ได้ปรับปรุงให้ดีขึ้นใน ค.ศ. 1928 (พ.ศ. 2471) ต่อมาภายหลังได้เรียกวิธีการแบบนี้ว่า

รูปแบบนิทานชาวบ้านของอาร์น ทอมป์สัน เป็นการแบ่งแยกนิทานให้ละเอียดมากขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวดใหญ่ๆ คือ

- 3.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์
- 3.2 นิทานชาวบ้านทั่วไป
- 3.3 นิทานตลกขบขัน

4. แบ่งนิทานตามสารัตถะ (Motif-Index) เป็นการแบ่งเพื่อจัดหมวดหมู่ จัดระเบียบของนิทานให้ชัดเจนเพื่อสะดวกแก่การค้นคว้า และเปรียบเทียบนิทาน (คำว่า สารัตถะ หมายถึง แก่นแท้หรือจุดสำคัญของนิทานเรื่องนั้น) สารัตถะประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

4.1 ตัวสำคัญในเรื่องนิทานจะต้องแปลกพิสดารกว่าตัวอื่นๆ ในเรื่อง อาจเป็นเทวดา สัตว์ประหลาด หรือคนที่มีความแปลกพิเศษออกไปอย่างใดอย่างหนึ่ง ฯลฯ

4.2 มีข้อสำคัญหรือสิ่งสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่จะป็นต้นเหตุให้เรื่องนิทานนั้นเกิดขึ้นและดำเนินไป อาจเป็นสิ่งที่ของ เวทมนต์คาถา ความเชื่อถือ หรือขนบธรรมเนียม ฯลฯ

4.3 สารัตถะหนึ่งมีเหตุการณ์เดียว ถ้านิทานเรื่องหนึ่งๆ ประกอบด้วยเหตุการณ์หลายๆเหตุการณ์ เท่ากับว่าในนิทานเรื่องนั้นมีหลายสารัตถะ

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2528:133-196) ได้จำแนกประเภทนิทานพื้นบ้านออกตามลักษณะเนื้อหาและรูปแบบไว้ดังนี้

1. นิทานเทพปกรณัม หรือเทพปกรณัม (Myth) โลก จักรวาล เทวดา กำเนิดมนุษย์ และสัตว์ บทบาทหน้าที่ของเทวดา และของผู้ปกครองแผ่นดิน

2. นิทานศาสนา (Religion Tale) มีจุดมุ่งหมายในการสั่งสอนศีลธรรมแก่ประชาชน สร้างค่านิยม และบรรทัดฐานทางอ้อมให้แก่สังคม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนรกสวรรค์ หรือเรื่องราวของบุคคลที่ศักดิ์สิทธิ์ในศาสนา

3. นิทานคติ (Fable) เป็นเรื่องไม่ยาวนัก และไม่ซับซ้อน แนวคิดที่ปรากฏในนิทานคือคุณค่าของจริยธรรม และผลของการประกอบกรรมดี กรรมชั่ว

4. นิทานมหัศจรรย์ หรือเทพนิยาย (Fairy Tale) เป็นเรื่องเกี่ยวกับความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ ได้แก่ การเหาะ การแปลงกาย การสาป การชุบชีวิตของวิเศษ

5. นิทานชีวิต (Novella) เป็นเรื่องเล่าที่มีลักษณะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง มีการบอกชื่อสถานที่ และตัวละครชัดเจน

6. นิทานประจำถิ่น (Sage) เป็นเรื่องเล่าที่เชื่อว่าเคยเกิดขึ้นจริง มักอธิบายความเป็นมาของถิ่น เช่น ทะเล ภูเขา แม่น้ำ เกาะ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเนื่องในศาสนา

7. นิทานอธิบายเหตุ (Explanatory Tale) เป็นเรื่องอธิบายถึงกำเนิดหรือความเป็นมาของสิ่งในธรรมชาติ เช่น กำเนิดสัตว์บางชนิด สาเหตุที่สัตว์บางชนิดมีรูปร่างลักษณะต่างๆ การกำเนิดพืช กำเนิดดวงดาว กำเนิดมนุษย์ชาติ เป็นต้น

8. นิทานสัตว์ (Animal Tale) ตัวเอกของเรื่องเป็นสัตว์ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความฉลาด ความโง่ หรือความเจ้าเล่ห์ของสัตว์

9. นิทานเรื่องผี เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีในลักษณะต่างๆ

10. นิทานเจ้าแบบ เป็นนิทานที่มีแบบพิเศษ เช่น นิทานไม่รู้จบ นิทานลูกโซ่ เป็นต้น

วัชร รมยะนันท์ (2522:9773-9776) จำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้

1. นิทานก่อนสมัยประวัติศาสตร์ เช่น นิทานที่มีอยู่ในพงศาวดารเหนือ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นก่อนสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี ไม่ทราบผู้แต่งเดิม

2. นิทานประเภทชาดกในนิบาต สันนิษฐานว่าเป็นนิทานที่เข้ามาพร้อมกับพระพุทธศาสนา จัดเป็นนิทานประเภทสั่งสอนศีลธรรมความประพฤติ

3. นิทานประเภทคำสอน มักจะเป็นเรื่องเก่าแก่ของชาติต่างๆ เช่น อินเดียบ้าง กริชบ้าง นิทานเหล่านี้จะแทรกคำสอนในการดำเนินชีวิตเอาไว้

4. นิทานชาดก นิทานเหล่านี้เข้ามาในประเทศไทยประมาณสมัยกรุงศรีอยุธยา

5. นิทานพื้นเมือง ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับตำนานสถานที่ตามเมืองต่างๆ โดยจะมีเนื้อเรื่องบอกถึงสาเหตุที่ได้ชื่อนั้นว่าเป็นเพราะเหตุใด

6. นิทานประเภทจักรๆ วงศ์ๆ ลักษณะของเนื้อเรื่องเป็นไปในแบบพรรณนาถึงชีวิตของเจ้าชายองค์หนึ่ง เริ่มต้นตั้งแต่ออกไปแสวงหาวิชากับอาจารย์ เมื่อสำเร็จวิชาแล้วมีการผจญภัยต่างๆ นานา แล้วจึงพบคู่ครอง จนในที่สุดได้กลับมาครอบครองราชสมบัติ นิทานประเภทนี้มักจะจบลงด้วยดีเสมอ คือฝ่ายธรรมะจะชนะฝ่ายอธรรม

7. นิทานสุภาษิต นิทานพวกนี้แทรกอยู่ในสุภาษิตต่างๆ

8. นิทานยอพระเกียรติ เป็นนิทานที่ใช้แต่งรวม

พรศักดิ์ พรหมแก้ว (2529:1776-1781) จำแนกประเภทของนิทานไว้ดังนี้

1. นิทานมุขตลก

1.1 นิทานมุขตลกเรื่องเพศ

1.2 นิทานมุขตลกเกี่ยวกับนิสัย

2. นิทานอธิบายเหตุ
  - 2.1 นิทานอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์
  - 2.2 นิทานอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของสัตว์
  - 2.3 นิทานอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของพืช
  - 2.4 นิทานอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติทั่วไป
3. นิทานภูมินามหรือนิทานเกี่ยวกับกำเนิดสถานที่
4. นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ
  - 4.1 นิทานความเชื่อเกี่ยวกับทรัพย์สินสมบัติ
  - 4.2 นิทานความเชื่อเกี่ยวกับภูตผีปีศาจ ไสยศาสตร์ และอำนาจเร้นลับ
5. นิทานคติ

กึ่งแก้ว อัดถาวร (2519:12-14) จำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้

  1. เทพนิยาย ขนาดของเรื่องค่อนข้างยาว หลายอนุภาค ฉากเป็นแดนในฝัน การพรรณนาวิจิตรพิสดาร เจ้าหญิงเจ้าชายเป็นตัวเอก เจ้าชายเก่งสามารถผจญอุปสรรค พบรักเจ้าหญิง
  2. นิทานชีวิต ขนาดของเรื่องค่อนข้างยาว หลายอนุภาค ฉากบ่งสถานที่เด่นชัดในชีวิตจริง
  3. นิทานวีรบุรุษ ขนาดของเรื่องค่อนข้างยาว หลายอนุภาค ใช้ฉากชีวิตจริง การผจญภัยต่อสู้
  4. นิทานประจำถิ่น ขนาดของเรื่องแต่ละกรณี ใช้ฉากชีวิตจริง ตัวละครมนุษย์ ผี เทวดา
  5. นิทานอธิบายเหตุ โครงเรื่องตอบคำถามที่ว่า ทำไม เพื่ออธิบายความเป็นมาของสัตว์ บุคคล สิ่งหรือปรากฏการณ์ต่างๆ
  6. ตำนานและเทพปกรณัม หลายอนุภาค ว่ากำเนิดของจักรวาล โลก สิ่งของ สัตว์ ความสัมพันธ์ และกฎเกณฑ์ คุณและโทษของพฤติกรรมต่างๆ
  7. เรื่องสัตว์ สัตว์เป็นตัวเอก เล่าเชิงเปรียบเทียบชีวิตมนุษย์ เพื่อให้คิดสอนใจ เรียกว่า นิทานอุทาหรณ์
  8. มุขตลก ตัวตลกได้แก่นกทุกประเภท เหตุการณ์ที่ขัดแย้งที่ผู้ฟังมองด้วยอารมณ์ขัน ไม่ถือโทษ

สดิธิ ทอมป์สัน กล่าวถึงวิธีจำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้านได้ 4 วิธี คือ

1. แบ่งนิทานตามเขตพื้นที่ (Area) เป็นการแบ่งโดยอาศัยเขตแดนทาง

ภูมิศาสตร์

2. การแบ่งนิทานตามรูปแบบของนิทาน (Form) จำแนกได้เป็น

2.1 เทพนิยาย (Fairy Tale) เป็นเรื่องค่อนข้างยาว เนื้อเรื่องประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์ อภินิหาร จบลงด้วยตัวเอกของเรื่องมีความสุขสมบูรณ์

2.2 นิยาย (Local Legend) เป็นเรื่องและผู้เล่าอ้างว่าจริง อ้างอิงถึงสถานที่และบุคคลที่มีจริง ๆ แต่อาจประกอบด้วยเรื่องที่เกิดขึ้นจริงไปบ้าง ไม่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์แน่นอน

2.3 คำานาน (Myth) เป็นเรื่องที่เล่าถึงความเป็นมาของธรรมชาติ บางทีเกี่ยวกับคน สัตว์ โดยมากเป็นการเล่าถึงต้นกำเนิดอันสัมพันธ์กับความเชื่อทางศาสนา

2.4 นิทานเรื่องสัตว์ (Animal Tale) ตัวเอกในนิทานเป็นสัตว์ที่มีความคิดและการกระทำตลอดจนพูดจาได้เหมือนคน ถ้าเป็นเรื่องที่มุ่งสอนคติธรรม ก็เรียกว่า นิทานคติ

2.5 ประเภทมุขตลก (Jest)

3. การแบ่งนิทานตามแบบเรื่องของนิทาน (Type)

4. การแบ่งนิทานตามอนุภาค (Motif)

1.4 กฎเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน

เอกเชล ออลริก (ปรีชา อุยตระกูล : 2521) นักคติชนวิทยาชาวเดนมาร์กได้เสนอบทความต่อสภา สหวิทยาการในปี 1908 สิ่งที่น่าสนใจมากในบทความครั้งนั้นก็คือ กฎคึกค้ำบรรพ์เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน (Epic Laws Of Folk Narrative) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. กฎของการเริ่มเรื่องและกฎของการจบเรื่อง (The Law Of Opening And The Law Of Closing) นิทานพื้นบ้านจะไม่นำเข้าสู่เหตุการณ์สำคัญในทันทีและไม่จบอย่างกระทันหัน เนื้อเรื่องจะเริ่มจากภาวะที่สงบ ไปสู่เหตุการณ์ที่ตื่นเต้น และในตอนจบเรื่องนั้นเหตุการณ์จะคลี่คลายไปสู่ภาวะปกติก่อนจึงยุติ

2. กฎแห่งการซ้ำ (The Law Of Repetition) การซ้ำในเรื่อง มักจะยึดจำนวน 3 เป็นส่วนมาก ไม่ว่าจะเป็นตัวละคร หรือสิ่งของ หรือการกระทำ เช่น ชายหนุ่มหลงเข้าไปในที่อยู่ของยักษ์ถึง 3 วัน และแต่ละวันก็ฆ่ายักษ์, อัสวินพยายามถึง 3 หนที่จะได้ภูเขากระจก

จำนวน 3 เป็นจำนวนที่นิยมใช้มากที่สุดเกี่ยวกับการซ้ำ แต่บางทีก็อาจจะยึดจำนวนอื่น ๆ เช่น จำนวน 4 แทนก็ได้

3. กฎแห่งตัวละคร 2 ตัว ใน 1 ฉาก (The Law Of Two To A Scene) ในฉากหนึ่ง ๆ ของนิทานพื้นบ้าน มักจะมีตัวละครที่มีบทบาทอยู่เพียง 2 ตัว

4. กฎแห่งการแตกต่างแบบตรงกันข้าม (The Law Of Contrast) นิทานพื้นบ้านมักสร้างตัวละครที่มีลักษณะแตกต่างกันให้มีลักษณะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจนแบบตรงกันข้าม เช่น มีบทบาทของคนใจดีกับบทบาทของคนใจร้าย หรือมีคนแข็งแรงกับคนอ่อนแอ เป็นต้น

5. กฎของฝาแฝด (Law Of Twins) ถ้าฝาแฝดหรือพี่น้องสองคนประสบความทุกข์ยากอยู่ก็มักจะปรองดองกันดี แต่ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ดีขึ้นก็จะเป็นศัตรูกัน บางทีนอกจากจะเป็นฝาแฝดหรือพี่น้องสองคนแล้ว กฎข้อนี้ยังครอบคลุมไปถึงตัวละครที่มีบทบาทใกล้เคียงกัน

6. ความสำคัญของตำแหน่งต้นและตำแหน่งท้าย (The Importance Of Initial And Final Position) ถ้าตัวละครเป็นพี่น้องหลาย ๆ คน นิทานพื้นบ้านมักกล่าวถึงผู้อาวุโสมากที่สุดก่อน แต่จุดสนใจหรือความสำคัญเน้นที่น้องคนสุดท้าย

7. เรื่องเชิงเดี่ยว (Single-Stranded) โดยมากโครงเรื่องของนิทานพื้นบ้านไม่มีลักษณะซับซ้อน คำเนินเรื่องไปเรื่อยๆ ไม่มีการละทิ้งตัวแกนเดิมผู้ทำหน้าที่ดำเนินเรื่อง

8. กระสวน (Patterning) ในนิทานพื้นบ้านเรื่องหนึ่ง ๆ มักมีวิธีดำเนินบทบาทของตัวละคร หรือคำพูดที่เป็นแบบเดียวกัน ซ้ำกันอยู่ในเรื่อง

9. ฉากประทับใจ (Tableaux Scenes) มีการพรรณนาภาพพจน์ที่แสดงอารมณ์สะเทือนใจ เช่น สถานที่อันสวยงาม หรือฉากการต่อสู้

10. เรื่องของความสมเหตุสมผล (Logic) เหตุการณ์ในนิทานพื้นบ้านมีความสมเหตุสมผลอยู่ในตัวเอง คามสภาพของเรื่องแต่ละเรื่อง

11. เรื่องของเอกภาพ (Unity Of Plot) อนุภาคหรือเหตุการณ์ที่นำมาเล่ามีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างเห็นได้ชัด

12. การเพ่งจุดสนใจที่ตัวละครเอกเพียงตัวเดียว (Concentration On A Leading Character) นิทานพื้นบ้านจะมีการบรรยายถึงตัวละครเอก และพฤติกรรมของตัวละครเอกเน้นมากกว่าตัวอื่น ๆ

1.5 คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน

วิเชียร เกษประทุม (2536:16-17) ศึกษาวิเคราะห์ถึงคุณค่าที่ได้รับจากนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้

1. นิทานให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยผ่อนคลายความเครียดและช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย การเล่านิทานของไทย อาจจะเล่าสู่กันฟังในครอบครัว หรือเล่าขณะที่ผู้คนได้มารวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเวลานานๆ บางครั้งก็เล่ากันขณะหยุดพักกินข้าว หรือหยุดพักผ่อนหลังจากที่ประกอบภารกิจร่วมกันในสังคม
  2. นิทานช่วยกระชับความสัมพันธ์ ในครอบครัวเด็กบางคนอาจมองผู้ใหญ่ว่าเป็นคนที่ขี้บ่นชอบบดคำ น่าเบื่อหน่ายหรือน่าเกรงขาม แต่ถ้าผู้ใหญ่มีเวลาเล่าให้เด็กฟังบ้าง นิทานที่สนุกๆ ก็จะช่วยให้เด็กอยากอยู่ใกล้ชิด ผู้ใหญ่และเด็กก็จะมี ความใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นอย่างดี แม้ในกลุ่มผู้ใหญ่ที่กระทำกิจกรรมร่วมกัน การได้ฟังนิทานนอกจากจะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างสนุกสนานไม่น่าเบื่อหน่ายแล้วยังช่วยให้เกิดความสนิทสนมกันอีกด้วย
  3. นิทานให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ โดยเหตุที่นิทานมีตัวละคร ซึ่งมีชีวิตจิตใจแบบมนุษย์เรา ทำให้เด็กที่ได้ฟังเกิดการเรียนรู้ลักษณะมนุษย์ เรียนรู้อุปสรรคต่างๆ ช่วยให้อคติทางเขาขณะเมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคในชีวิตจริง
  4. นิทานให้ข้อคิดและคติเตือนใจ นิทานช่วยปลูกฝังคุณธรรมต่างๆ ที่สังคมพึงประสงค์แก่ผู้ฟัง การสอนในนิทานนั้น ผู้เล่าจะแฝงข้อคิดไว้ในเรื่อง จึงคล้ายกับว่าผู้ฟังไม่ได้ถูกสอนโดยตรง นิทานนอกจากให้ข้อคิดแก่เด็กแล้ว ยังให้ข้อคิดแก่ผู้ใหญ่เพื่อให้เกิดความประพฤติดีอยู่ในระเบียบวินัยอันดีงามของสังคม นิทานจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นบรรทัดฐานของสังคม
  5. นิทานช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลายๆ ด้าน ทำให้เข้าใจสภาพวิถีของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ อย่างแท้จริง นิทานเปรียบเสมือนกระจกเงาบานใหญ่ที่ช่วยส่องให้เห็นตนเองว่าเป็นอย่างไร นิทานจึงเป็นสิ่งที่มีความค่าอย่างหนึ่ง
- วาสนา เกตุภาค (2521:67) ได้อธิบายถึงคุณค่าของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้
1. ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่มนุษย์ทุกยุคทุกสมัย
  2. ให้คิดแง่คิดในการดำรงชีวิต เช่น นิทานเกี่ยวกับคคิธรรม หรือนิทานในแง่ศาสนาต่างๆ อาจใช้เป็นเครื่องมือให้การศึกษาอบรมแก่เด็กได้
  3. ให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ เช่น ภูมิศาสตร์, ประวัติศาสตร์, สังคมวิทยา, ศาสนา, ตำานวนภาษา ฯลฯ

4. เป็นบ่อเกิดแห่งศิลปะแขนงต่างๆ เป็นต้นว่า วรรณคดี, ละคร, จิตรกรรม และปฏิมากรรม เป็นต้น

วิเชียร ณ นคร (2531:31-32) ได้อธิบายคุณค่าของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้ คือ นิทานพื้นบ้านแต่ละถิ่น แม้จะมีโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และฉากแตกต่างกันตามความคิดอ่านหรือภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นก็จริง แต่ก็มีลักษณะร่วมกันอยู่หลายประการ โดยเฉพาะคือเรื่อง "คุณค่า" ของนิทานซึ่งอาจสรุปได้ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ หมายถึงคุณค่าในแง่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินต่อผู้ฟังหรือผู้อ่าน เพราะนิทานเป็นวรรณกรรมที่มีตัวละครแสดงประวัติความเป็นมา แสดงพฤติกรรม หรือการแสดงออกของตัวละคร สามารถสร้างความสนุกสนาน และแผ่ความรู้ และคติเตือนใจให้แก่ผู้ฟังได้ การฟังนิทานจึงเป็นการสำเร็จอารมณ์อีกวิธีหนึ่ง
2. คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ หมายถึงคุณค่าในแง่การสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มพวก เพราะการฟังนิทานมักฟังกันในหมู่เครือญาติ เพื่อนฝูง หรือในหมู่บ้าน การฟังร่วมกัน ย่อมก่อให้เกิดความสนิทกัน ความรักและความเข้าใจกันมากขึ้น
3. คุณค่าทางปัญญา หมายถึงคุณค่าในแง่การสร้างความรู้รอบรู้ และเสริมสร้างสติปัญญาแก่ตนเอง การได้ฟังนิทานก็เท่ากับการได้ฟังความคิดและภูมิปัญญาของผู้ประพันธ์ ซึ่งได้กลั่นกรองและทดสอบมาจากสังคมรุ่นต่างๆ นานามากแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความมีภูมิปัญญาแก่ตัวผู้ฟังได้มาก ขณะเดียวกันก็ได้รับความรู้เรื่องศัพท์สำนวนภาษาควบคู่กันไปด้วย
4. คุณค่าทางสังคมประพจน์ หมายถึงคุณค่าในแง่การปลูกฝังและการถ่ายทอดความคิดและความเชื่อของสังคมไปยังสมาชิกใหม่ของสังคม สังคมนุชนยุวมัธยมในการสืบทอดและดำรงเผ่าพันธุ์หลายวิธี การเล่านิทานก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้เพื่อการนี้
5. คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม หมายถึงคุณค่าในแง่สะท้อนภาพสังคมแก่ผู้ฟังโดยทั้งเจตนาและไม่เจตนา นิทานเป็นมรดกทางปัญญาของผู้คนในสังคมหนึ่งๆ เมื่อถูกนิทานขึ้นจึงหนีไม่พ้นที่จะต้องเอาความคิดและค่านิยมในยุคสมัยนั้นๆ เข้ามา การศึกษานิทานจึงเท่ากับการเป็นการศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนไปในตัว

คุณค่าของนิทานพื้นบ้านนั้นมีหลายประการ ซึ่งสรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ให้ข้อคิด ให้ความรู้และเสริมสร้างจินตนาการ มีคุณค่าทางปัญญาช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีต มีคุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เป็นบ่อเกิดแห่งศิลปะ นอกจากนี้ยังกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังกับผู้เล่าอีกด้วย

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

กิ่งแก้ว อัดดากร (2514) ศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมจากหมู่บ้านในตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า โครงเรื่องในนิทานว่าสะท้อนการดำรงชีวิต เกี่ยวข้องกับศาสนา การจัดระเบียบและจรรยาบรรณของสังคม

ประจักษ์ สายแสง (2516) ศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมจากตำบลศรีศรีมาศ จังหวัดสุโขทัย พบว่า ชาวตำบลศรีศรีมาศให้ความสำคัญเป็นอันมากแก่จริยธรรมอันเป็นพื้นฐานมาจากพุทธศาสนา การเล่าเรื่องให้ขบขันและสนุกสนาน และมีคติสอนอยู่

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2517) ศึกษารวบรวมวรรณกรรมไทยลือ จากตำบลห้วยวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย พบว่า นิทานที่รวบรวมได้แสดงให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของชาวไทยลือหลายด้าน เช่น ลักษณะของภาษา ชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไป ความเชื่อและการนับถือศาสนา เป็นต้น นิทานหลายเรื่องมีความสัมพันธ์กับวรรณคดีไทย เรื่องชาดกในพระพุทธศาสนาและวรรณกรรมของต่างชาติ แสดงให้เห็นอิทธิพลของวัฒนธรรมของชาติเพื่อนบ้านซึ่งมีต่อวรรณกรรมไทย

จันทร์ศรี สุปัญญากร (2517) ศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมไทยรามัญ จากตำบลทรงคนองอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า จุดมุ่งหมายสำคัญที่แฝงอยู่ในการเล่านิทานนอกจากให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว นิทานยังให้ข้อคิดและคติ จัดเป็นกลวิธีในการอบรมลูกหลานของชาวบ้าน นอกจากนี้นิทานยังแสดงแนวคิด มาตรฐานและการปฏิบัติตนในสังคมทั้งในอดีตและสังคมอีกด้วย

ปรีชา อุตระกุล (2521) ศึกษาและรวบรวมนิทานพื้นบ้านในตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นประวัติศาสตร์และสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ แสดงให้เห็นถึงสภาพชีวิตของชาวรังกาใหญ่ในด้านต่างๆ เช่น การเลือกคู่ครอง การใช้ชีวิตคู่ อาชีพของชาวบ้านที่นิยมในการทำนา ทำไร่ ค้าขาย และสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อด้านศาสนาพุทธนี้เป็นเรื่องกรรม ภพนี้ ภพหน้า นอกจากนี้ยังมีการศึกษาโครงสร้างของวรรณกรรมซึ่งพบว่า นิทานทรงเครื่องส่วนใหญ่มีลักษณะสอดคล้องกับกฎของความรัก

ทัศนีย์ ทานตวมิช (2522) ศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือจังหวัดชลบุรีและฉะเชิงเทรา จากการศึกษาพบว่า คุณค่าของวรรณกรรมคือสะท้อนออกมาให้เห็นลักษณะของชุมชนในท้องถิ่นนั้น

จริน ศิริ (2531) ศึกษาและรวบรวมนิทานพื้นบ้านจากตำบลลำปำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง พบว่า นิทานพื้นบ้านแสดงโลกทัศน์ของชาวตำบลลำปำไว้ 3 ด้าน คือ โลก

ทัศน์ที่มนุษย์มีต่อโลก โลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ และโลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ

สุทธาทร พุทธสวัสดิ์ (2539) ศึกษาและรวบรวมนิทานพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิม ตำบลโมคคลาน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าสารัตถะของนิทานพื้นบ้าน และคุณค่าของนิทานพื้นบ้าน ของชาวไทยมุสลิมตำบลโมคคลาน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช นั้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์โดยนำมาปรับใช้ในการปกครองและพัฒนาชุมชนและด้านการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

อรุณ แก้วพิชัย (2542) ศึกษาและรวบรวมนิทานพื้นบ้านจากอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลจากการศึกษาพบว่า อนุภาคในนิทานช่วยสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ให้คนรุ่นหลัง โดยการเล่าเรื่องจากจินตนาการของคนในอดีต และนิทานช่วยส่งเสริมความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียด และแฝงคติธรรมไว้สั่งสอน นอกจากนี้นิทานพื้นบ้านยังช่วยสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของชุมชนภาคใต้ที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบันวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของชาวนครศรีธรรมราช

สมพายท์ สุวรรณรัตน์ (2543) ศึกษาและรวบรวมนิทานพื้นบ้านในอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง พบว่าชาวบ้านในอำเภอบางแก้วมีวัฒนธรรมเป็นของตนเองมาช้านานแล้ว และนิทานพื้นบ้านก็มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในทุกๆด้าน ทั้งวัฒนธรรมทางครอบครัว อาชีพ การเล่น เทศกาล พิธีการ และวรรณกรรมพื้นบ้าน

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้รับประโยชน์จากการสังเคราะห์รายละเอียดทั้งหมด อันจะนำไปเป็นแนวทางสำหรับการทำวิจัยฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทที่ 2

รายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล

รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดฉะเชิงเทรา

1. ประวัติเมืองฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีอีกชื่อหนึ่งที่คนท้องถิ่นนิยมเรียกคือ “แปดริ้ว” คำว่า “ฉะเชิงเทรา” เขียนมาจากคำเขมรว่า “สตรง์ตรง” หรือ “ฉทริงเทรา” ซึ่งแปลว่า “คลองลึก” ความเห็นนี้คงอาศัยเหตุผลทางภูมิศาสตร์ด้วย เพราะเมืองฉะเชิงเทราตั้งอยู่สองฝั่งแม่น้ำบางปะกง เมื่อครั้งที่ขอมยังมีอำนาจปกครองแผ่นดินอยู่นั้นเมืองนี้เป็นเมืองหนึ่งที่อยู่ในอำนาจการปกครองของขอมมาก่อน พื้นที่บางส่วนของเมืองฉะเชิงเทราเป็นชุมชนโบราณ ในสมัยอิทธิพลของอาณาจักรลพบุรี (ขอม) ปัจจุบันยังมีหลักฐานเป็นรอยถนนขอมตัดผ่านอำเภอพนมสารคามตรงไปยังอำเภอสรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี เป็นไปได้ว่าชาวเมืองในสมัยโบราณอาจจะเรียกชื่อแม่น้ำบางปะกงว่า “คลองลึก” หรือ “คลองใหญ่” ตามลักษณะที่มองเห็น และด้วยอิทธิพลเขมรจึงได้เรียกชื่อแม่น้ำเป็นภาษาเขมรว่า “สตรง์ตรง” หรือ “ฉทริงเทรา” ครั้นเรียก กันไปนาน ๆ เสียงก็เพี้ยนกลายเป็น “ฉะเชิงเทรา” เมืองที่อยู่บนฝั่งแม่น้ำก็จึงได้ชื่อว่า “ฉะเชิงเทรา” ไปด้วย

อย่างไรก็ตาม ยังมีความเห็นที่แตกต่างในเรื่องชื่อเมืองว่าชื่อ “ฉะเชิงเทรา” น่าจะเพี้ยนจาก “แสงเชรา” หรือ “แสงซา” หรือ “แสงซา” อันเป็นชื่อเมืองที่สมเด็จพระบรมราชาธิราช เสด็จไปได้ตามที่พระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐกล่าวไว้มากกว่า เพราะการออกเสียงใกล้เคียงกันมาก ยิ่งเมื่อประกอบกับความคิดที่ว่า เมืองนี้ตั้งขึ้นในคอนตันกรุงศรีอยุธยา นับเป็นเวลาที่ชื่อเสียงเรียงนามน่าจะเป็นคำไทยหมดแล้ว โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับเมืองอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน อย่างนนทบุรี นครไชยศรี และสาครบุรี ซึ่งล้วนแต่มีเชื้อสายไทยอิทธิพลอินเดีย ยิ่งทำให้น่าเชื่อว่าเมืองนี้ไม่ใช่คำเขมร แต่เป็นคำไทยที่เพี้ยนมาจากชื่อเมืองในพงศาวดารนี้เอง

ส่วนความเป็นมาของชื่อ “แปดริ้ว” ก็มีตำนานเล่าขานกันมาหลายกระแส บ้างก็ว่าแต่ไหนแต่ไรมาเป็นเมืองอยู่ข้างน้ำ ในลำน้ำอุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์นานาชนิด โดยเฉพาะปลาช่อนซึ่งเป็นปลาน้ำจืดครตึ้นนั้น มีชุกชุมและขนาดใหญ่กว่าในท้องถิ่นอื่น ๆ จนเมื่อนำมาแลเพื่อตากทำปลาแห้ง จะแลเพียงสี่ริ้วหรือห้าริ้วตามปกติไม่ได้ แต่ต้องแลถึง “แปดริ้ว” เมืองนี้จึงได้ชื่อว่า “แปดริ้ว” ตามขนาดอันใหญ่โตของปลาช่อน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเมือง นอกจากนั้นยังมีนิทานพื้นบ้านเรื่อง “พระรอดเมรี” ซึ่งคนในท้องถิ่นพนมสารคาม ได้เล่าว่ายักษ์ได้ฆ่านางสิบสองแล้วลากศพไปยังทำน้ำ ในบริเวณที่เป็นคลอง “ท่าลาด” แล้วฆ่าเหล่าศพออกเป็นชิ้น ๆ รวมแปดริ้ว แล้วทิ้งลอยไปตามลำน้ำท่าลาดริ้ว เนื้อริ้วหนังของนางสิบสองลอยออกมายังแม่น้ำบางปะกง ไปจนถึงฉะเชิงเทรา เมืองนี้จึงได้ชื่อว่า “แปดริ้ว”

สำหรับข้อสันนิษฐานการตั้งเมืองฉะเชิงเทราปรากฏเป็นครั้งแรกในสมัยกรุงศรีอยุธยาในแผ่นดินของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ.1991 - 2031) ฉะเชิงเทราได้รับบทบาทสำคัญในการปกครองในฐานะหัวเมืองชั้นในหรือเมืองจัตวาที่อยู่ใกล้ราชธานีของประเทศเช่นเดียวกับราชบุรี ชลบุรี ปราชินบุรี นครนายก เป็นต้น สำหรับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ปรากฏชัดเจน ในคราวที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงเตรียมการที่จะยกทัพไปตีเมืองเขมรเมื่อ พ.ศ.2136 และใช้เมืองฉะเชิงเทราเป็นที่รวบรวมไพร่พลคุมกำลังและแหล่งเสบียงสำคัญที่มีหน้าที่แจกจ่ายเสบียงให้แก่กองทัพ และในปี 2310 ซึ่งเป็นปีที่กรุงศรีอยุธยาแตกพ่ายแก่พม่า พระยากำแพงเพชรผู้ซึ่งภายหลังได้ขึ้นครองราชย์เป็นสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้ชุมนุมพลประมาณ 1,000 คนเศษ เดินทางจากกรุงศรีอยุธยาที่ล่มแล้ว หมายจะไปซ่องสุมกำลังที่เมืองจันทบุรี เพื่อกอบกู้ชาติไทย ทพไทยถูกทหารพม่าติดตามมาดักที่บริเวณปากน้ำเจ้าโล้ ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองฉะเชิงเทราในขณะนั้น จึงเกิดปะทะกันขึ้น แต่ด้วยชัยภูมิของเมืองอันเหมาะแก่การทำสงครามกองโจร พระยากำแพงเพชรจึงสามารถตีทัพพม่าแตกพ่ายและเดินทางต่อไปได้

นอกจากนี้ฉะเชิงเทรายังถูกใช้เป็นเส้นทางหนึ่งในการเดินทัพเข้าโจมตีพม่าที่เมืองธนบุรี และที่อยุธยาในสมัยรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัชกาลที่ 3 ฉะเชิงเทราเป็น “เมืองหน้าด่าน” คราวเมื่อญวนเกิดฮึกเหิมจะแย่งชิงอำนาจในการปกครองเขมร (2376 - 2390) ในปีพ.ศ. 2377 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายที่ว่าการเมืองฉะเชิงเทราเดิมที่ตั้งอยู่ที่ปากน้ำเจ้าโล้ มาสร้างกำแพงเมืองใหม่ที่บ้านท่าไข่และเมืองฉะเชิงเทราชิดกับลำน้ำบางปะกงเพื่อป้องกันศัตรู ปกป้องเมืองหลวงและเป็นเครื่องแสดงอาณาเขตของเมืองที่ชัดเจนเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์

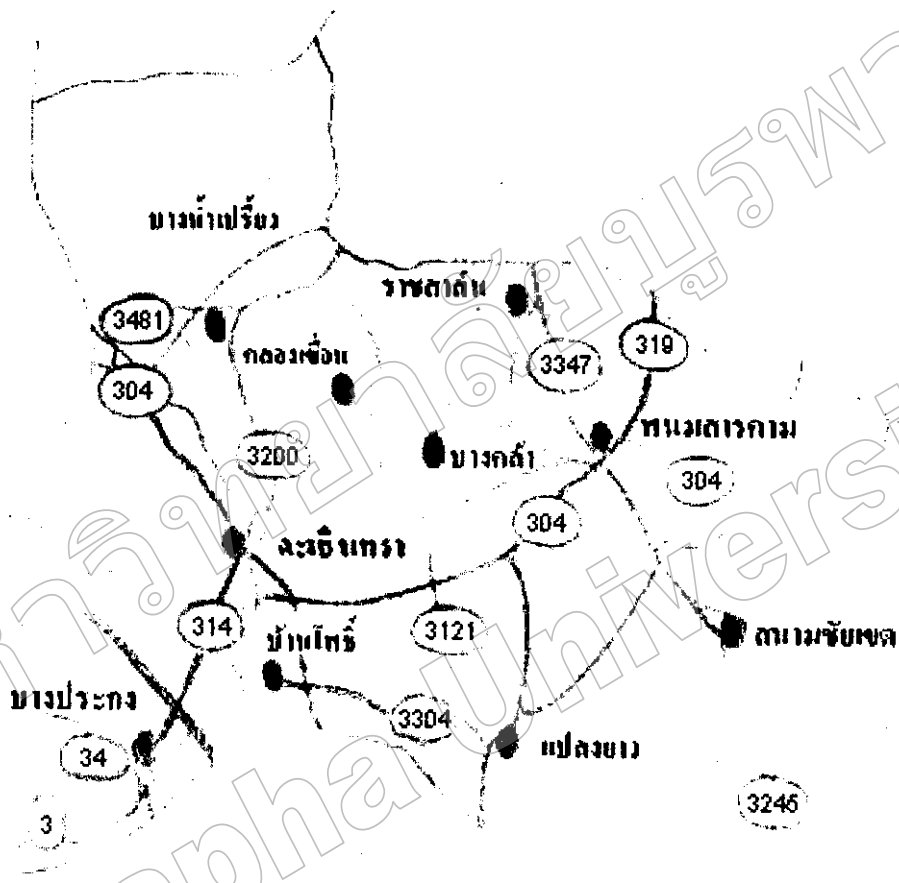
ในการปฏิรูปการเมืองครั้งใหญ่ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ร.5 “ฉะเชิงเทรา” ได้รวมเข้าเป็นหนึ่งในมณฑลปราจีนในปี พ.ศ.2435 ร่วมกับเมืองปราจีนบุรี นครนายก พนมสารคาม มีลำน้ำบางปะกงเป็นลำน้ำสายหลัก และมีการวางผังเมืองอย่างเป็นระบบเป็นครั้งแรก และเมื่อมีการขยายอาณาเขตโดยรวมเอาเมืองพนัสนิคม เมืองชลบุรี และเมืองบางละมุงเพิ่มเข้าไปด้วย ฉะเชิงเทราจึงกลายเป็นที่ว่าการมณฑลตั้งแต่นั้นมาจนจนเข้าสู่การปกครองระบบประชาธิปไตยในปี พ.ศ.2475 เมื่อการปกครองระบบ “เทศาภิบาล” ยุติลงและเริ่มมีการใช้พระราชบัญญัติว่าด้วย “ระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2476” มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาค คำว่าเมืองจึงได้เปลี่ยนเป็น “จังหวัด” มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครองเมือง และในปี พ.ศ. 2495 ซึ่งเป็นปีที่มีการตั้งภาคครั้งสุดท้ายของไทย ฉะเชิงเทราก็ได้รับเลือกเป็นสถานที่ตั้งภาคมีเขตความรับผิดชอบ 8 จังหวัด ซึ่งนับเป็นบทบาทที่สำคัญทางประวัติศาสตร์การปกครองของจังหวัดฉะเชิงเทรา

2. ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดฉะเชิงเทราคตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงของประเทศประมาณเส้นรุ้งที่ 13 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ 5,370.28 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,344,375 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ทางทิศตะวันออกเฉียงประมาณ 75 กิโลเมตร ตามทางหลวงรถยนต์หมายเลข 304 และประมาณ 100 กิโลเมตร ตามทางหลวงรถยนต์หมายเลข 3 หรือประมาณ 90 กิโลเมตร ตามทางหลวงรถยนต์หมายเลข 34 แยกเข้าหมายเลข 314 และประมาณ 61 กิโลเมตร ตามทางรถไฟสายตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดนครนายก และจังหวัดปราจีนบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดชลบุรี อ่าวไทย และจังหวัดจันทบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดปทุมธานี และกรุงเทพมหานคร

แผนเที่ยวจังหวัดละโว้จเทว

ชลบุรี

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

3. ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นที่ราบลุ่มมีที่ดอนเป็นบางส่วน โดยเฉพาะในเขตอำเภอสนามชัยเขต และกิ่งอำเภอท่าตะเียบ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นลอน ประกอบด้วยภูเขาเตี้ย ๆ หลายลูก ป่าไม้ขึ้นปกคลุมทึบ เต็มไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด ไม้มีค่าอุดมสมบูรณ์บางส่วนของพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลถึง 20 เมตร แต่บางส่วนอยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล

ลักษณะดินในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำนา ในบริเวณพื้นที่ด้านตะวันตกของจังหวัด สำหรับบริเวณสองฝั่งแม่น้ำบางปะกงในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และอำเภอบางค้ำเหมาะแก่การปลูกผลไม้และไม้ยืนต้น ส่วนพื้นที่ตอนกลางและบางส่วนทางด้านตะวันออกของจังหวัดเหมาะแก่การปลูกพืชไร่สำหรับพื้นที่ด้านตะวันออกของจังหวัด เป็นดินภูเขาไม้เหมาะสมในการทำเกษตรกรรม และเป็นพื้นที่ป่าไม้เป็นส่วนใหญ่

4. ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะทั่วไปของภูมิอากาศของจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นแบบสะวันนา คือ มีอากาศค่อนข้างร้อนไม่หนาวจัด มีความแตกต่างของอุณหภูมิ ระหว่าง 12.3 - 35 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,472.8 มิลลิเมตรต่อปี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 114.4 มิลลิเมตรต่อเดือน

5. การแบ่งเขตการปกครองและประชากร

5.1 การปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 10 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 93 ตำบล 870 หมู่บ้าน 22 เทศบาล 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 91 องค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 1 แสดงการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2543

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	บ้าน	เทศบาล	อบต.	อบจ.
เมืองฉะเชิงเทรา	19	187	41,077	2	18	1
บางคล้า	9	56	12,701	2	8	
บางน้ำเปรี้ยว	10	147	17,116	4	10	
บางปะกง	12	107	26,136	5	12	
บ้านโพธิ์	17	73	10,810	2	17	
พนมสารคาม	8	86	24,007	3	18	1
สนามชัยเขต	4	62	16,588	1	4	
ราชสาส์น	3	31	2,987	-	3	
แปลงยาว	4	48	10,099	3	4	
ท่าตะเกียบ	2	41	10,372	-	2	
กิ่ง อ.คลองเขื่อน	5	32	3,246	-	5	
รวม	93	870	170,336	22	91	

5.2 ประชากร

ประชากร เมื่อกันยายน 2543 มีจำนวนทั้งสิ้น 637,665 คน แยกเป็นชาย 315,749 คน หญิง 321,916 คน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (อายุ 18 ปีบริบูรณ์) รวม 451,525 คน

6. ผลผลิตทางเศรษฐกิจของจังหวัด

การเลี้ยงสัตว์น้ำจืด โดยเกษตรกรเลี้ยงปลาน้ำจืด และเลี้ยงกุ้งกุลาดำ โดยเกษตรกรเลี้ยงกุ้งกุลาดำ และมีการเลี้ยงสัตว์น้ำเค็ม โดยกลุ่มชาวประมงทะเล

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2543/2544

ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	มูลค่าผลผลิต (ล้านบาท)
ข้าวนาปี	898,341	736	661,178.98	2,776.95
ข้าวนาปรัง	372,765	779	290,383.94	1,219.60
มันสำปะหลัง	272,783	3,514	958,559.46	3,642.53
อ้อยโรงงาน	72,978	8,535	622,867.23	2,366.90
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	44,048	756	33,300.29	126.54
สับปะรด	10,481	9,819	102,918.94	391.07
ถั่ว	675	269	181.58	1.71
มะพร้าว	24,700	911	22,501.70	112.51
มะม่วง	119,478	778	92,950.77	1,673.11
หมาก	14,045	1,938	27,219.21	190.53

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

7. การศึกษา

ชาวฉะเชิงเทราได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความรู้และมีโอกาสทางการศึกษาอย่างดีมาเป็นเวลาช้านาน ในปีการศึกษา 2543 จังหวัดฉะเชิงเทรามีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 384 แห่ง สังกัดกรมสามัญศึกษา 32 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ 316 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 27 แห่ง สังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น 4 แห่ง และอื่น ๆ อีก 5 แห่ง จำนวนห้องเรียนรวม 4,805 ห้อง นักเรียน นักศึกษาประเภทสามัญศึกษา 126,553 คน อาชีวศึกษา/อุดมศึกษา 8,028 คน และประเภทครู อาจารย์ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 6,003 คน จำนวนครู อาจารย์นอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 156 คน มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน เท่ากับ 21

8. การศาสนา

ชาวจังหวัดฉะเชิงเทรามีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามาแต่โบราณกาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความนับถือในองค์พระพุทธรูปซึ่งเป็นตัวแทนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงพ่อพุทธโสธร คือ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดฉะเชิงเทรา จากข้อมูลปี 2543 มีวัดจำนวน 284 แห่ง สำนักสงฆ์ 78 แห่ง มีพระสงฆ์ 4,329 รูป สามเณร 606 องค์ มัสยิด 55 แห่ง โบสถ์คริสต์ 9 แห่ง วัดจีน 2 แห่ง

9. การคมนาคม

9.1 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 , 3, 34, 315, 23

9.2 ทางรถไฟสายกรุงเทพมหานคร-สถานีรถไฟอรัญประเทศ

10. สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

วัดโสธรวรารามวรวิหาร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง

วัดโสธรวรารามวรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองฉะเชิงเทรา เป็นที่ประดิษฐาน หลวงพ่อโสธร พระพุทธรูปอันเป็นที่เคารพสักการะของชาวแปดริ้วและคนต่างบ้านต่างเมืองมาแต่อดีตกาล ตั้งอยู่บนถนนสายมรุพงษ์ ห่างจากตลาดกลางเมืองประมาณ 2 กิโลเมตร

วัดโพธิ์บางคล้า เขตเทศบาล อำเภอบางคล้า

วัดโพธิ์บางคล้าเป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งในฉะเชิงเทราที่มีทั้งคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และเสน่ห์ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว กำเนิดของวัดบางคล้าย้อนหลังกลับไปจนถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย เมื่อกรุงศรีอยุธยาพ่ายแพ้แก่พม่า สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชหรือพระยากำแพงเพชรในสมัยนั้น ทรงนำพลดีฝ่าข้าศึกมุ่งหน้าจะ ไปจับทูลกระหม่อมทองหล่อมาตั้งบริเวณปากน้ำเจ้าโล้

กำแพงเมืองเก่า ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง

กำแพงเมืองเก่าเป็นของคูบ้านคูเมืองซึ่งจารีกร่องรอยสำคัญทางประวัติศาสตร์หลายสมัย ทั้งร่องรอยแห่งชัยชนะในการศึกสงคราม และเหตุการณ์นองเลือดอันเป็นโศกนาฏกรรมครั้งใหญ่ของจังหวัด

ศาลหลักเมือง ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง

ศาลหลักเมืองนั้น ในกำแพงเมืองเก่าเป็นที่ประดิษฐานของศาลหลักเมือง และเสาหลักเมืองอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นของคูบ้านคูเมืองที่ช่วยคุ้มครองปกป้องรักษาเมืองแปดริ้วให้พ้นจากภัยอันตรายทั้งปวงมาแต่อดีตกาล ศาลหลักเมืองนั้นมีมาตั้งแต่ครั้งสร้างเมืองแปดริ้ว ล่วงมาถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสาหลักเมืองชำรุดผุขาดไปมาก จึงได้สร้างเสาขึ้นใหม่ด้วยไม้มะค่า และจัดให้มีงานบำเพ็ญกุศลและสมโภชในการยกเสาในวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ.2438

วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์หรือวัดเมือง ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง

วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์หรือวัดเมืองเป็น โบราณสถานสำคัญอีกแห่งหนึ่งที่สร้างขึ้นเมื่อเกิดการสร้างบ้านแปงเมืองใหม่ของฉะเชิงเทรา

ศาลากลางจังหวัดหลังเก่า ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง

ศาลากลางจังหวัดหลังเก่าหรือศาลารัฐบาลสมณฑลปราจีน เป็นบันทึกของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งใหญ่ และเป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้เพื่อรักษาเอกราชของไทยในยุคจักรวรรดินิยม จนมีผู้ขนานนามว่าเป็น "อนุสาวรีย์แห่งเสรีภาพ" ของฉะเชิงเทรา

ตำหนักกรมหมื่นมรุพงษ์ศิริพัฒน์ อำเภอเมือง

ตำหนักกรมหมื่นมรุพงษ์ศิริพัฒน์ ซึ่งปัจจุบันคือจวนผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นโบราณสถานแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ไม่แพ้ศาลากลางจังหวัดหลังเก่าหรือศาลากลางรัฐบาลมณฑลปราจีน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม ห่างจากตัวอำเภอไปตามถนนสายพนมสารคาม - กบินทร์บุรี ประมาณ 17 กิโลเมตร เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ "พิพิธภัณฑที่มีชีวิตและหายใจ" มีพื้นที่ 264 ไร่ ภายในศูนย์ประกอบด้วยกิจกรรมทางการเกษตรที่น่าสนใจหลายอย่าง และมีทัศนียภาพที่สวยงาม

อ่างเก็บน้ำสิยัด อำเภอท่าตะเกรา

อ่างเก็บน้ำสิยัดตั้งอยู่ที่ท้องที่ตำบลท่าตะเกรา อำเภอท่าตะเกรา ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ มีพื้นที่ 200,000 ไร่เศษ เก็บน้ำได้ 300 ล้านลูกบาศก์เมตร มีน้ำตลอดปี มีทัศนียภาพและธรรมชาติที่สวยงามเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน อำเภอท่าตะเกรา

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไนเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์อยู่ใจกลางป่าผืนใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดของภาคตะวันออก มีสัตว์ป่านานาชนิดอาศัยอยู่จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนกพันธุ์ต่าง ๆ มีน้ำตกอ่างฤๅไนที่สวยงาม และคงไว้ซึ่งความเป็นธรรมชาติ

เกาะลัด กิ่งอำเภอกลองเชื่อน

เกาะลัดเป็นเกาะกลางน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยอยู่กลางลำน้ำบางปะกง สามารถล่องเรือชมทิวทัศน์รอบเกาะลัดสองฟากฝั่งแม่น้ำ ศึกษาวิถีชีวิตชาวบ้าน สามารถลงเรือได้ที่หน้าท่าว่าการอำเภอบางคล้า หรือหน้าวัดคู้กร่าง กิ่งอำเภอกลองเชื่อน

อ่างเก็บน้ำแควระบบ อ่างเก็บน้ำชัยเขต

อ่างเก็บน้ำแควระบบเป็นพื้นที่อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่มีความจุ 40 ล้านลูกบาศก์เมตร มีทัศนียภาพสวยงาม เหมาะแก่การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ตกปลา เล่นน้ำ ขี่จักรยานเสือภูเขา

พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อ่างเก็บน้ำชัยเขต

พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชตั้งอยู่บริเวณปากคลองท่าลาด ห่างจากตัวอ่างเก็บน้ำชัยเขต 2 กิโลเมตร สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ เมื่อครั้งสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงใช้เมืองฉะเชิงเทราเป็นเส้นทางเดินทัพผ่านในการกอบกู้เอกราชหลังเหตุการณ์เสียกรุง เล่ากันว่าก่อนหน้านั้นเคยเป็นที่ตั้งของเจดีย์อนุสรณ์ชัยชนะของพระองค์เมื่อสู้รบกับพม่าที่บริเวณนี้ ภายหลังเจดีย์ได้พังทลายลงไปในปี พ.ศ.2484 โดยไม่ทราบสาเหตุแต่ยังคงเล่าเรื่องสืบต่อกันมา และได้สร้างอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ.2531

รายละเอียดเกี่ยวกับอ่างเก็บน้ำชัยเขต

ประวัติ

อ่างเก็บน้ำชัยเขตเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของจังหวัดฉะเชิงเทรา เคยเป็นหนึ่งในสองอ่างเก็บน้ำของฉะเชิงเทรา เมื่อครั้งแบ่งเขตการปกครองเป็นอำเภอหัวไทรและอ่างเก็บน้ำชัยเขต โดยมีประวัติโดยย่อดังนี้

1. อำเภอหัวไทร ตั้งอยู่ ณ บริเวณตลาดเก่า ตำบลหัวไทรในปัจจุบัน โดยตั้งขึ้นเมื่อ ร.ศ. 118 (พ.ศ. 2438) มีหลวงนา (เกตุ) เป็นนายอำเภอคนแรก ต่อมาในปี พ.ศ. 2447 สมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น ได้ทรงพิจารณาเห็นว่าอำเภอหัวไทรมีจำนวนราษฎร และข้าราชการน้อย จึงกราบบังคมทูลให้มีพระบรมราชโองการประกาศยุบอำเภอหัวไทร ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2447 เป็นต้นมา

2. อ่างเก็บน้ำชัยเขต เดิมพื้นที่ว่าอ่างเก็บน้ำชัยเขตอยู่ที่วัดใหม่บางคล้า ตำบลบางสวนในปัจจุบัน เหตุที่เรียกว่าอ่างเก็บน้ำชัยเขตเนื่องจากว่า บริเวณนั้นเดิมเป็นหมู่บ้านแห่งหนึ่งเรียก “บ้านบางคล้า” และมีคลองเล็ก ๆ อีกคลองหนึ่งเรียกกันว่า “คลองบางคล้า” จึงตั้งชื่ออ่างเก็บน้ำว่า “อ่างเก็บน้ำบางคล้า” และอ่างเก็บน้ำนี้ได้ตั้งเป็นอ่างเก็บน้ำมาตั้งแต่ พ.ศ. 2444 ต่อมาทางราชการได้พิจารณาเห็นว่าที่

ตั้งที่ว่าการอำเภอ ไม่อยู่บริเวณศูนย์กลางของอำเภอ การมาติดต่อราชการของราษฎรเป็นไปโดยไม่สะดวกจึงย้ายที่ว่าการอำเภอไปตั้ง ณ ตำบลเตาสุรา ซึ่งห่างจากที่ตั้งเดิมประมาณ 5 กิโลเมตร และเป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอในปัจจุบัน ต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่อตำบลเตาสุราเป็นตำบลบางคล้าตามนามของอำเภอ

1. ที่ตั้ง และพื้นที่

1. ที่ตั้ง อยู่บริเวณฝั่งแม่น้ำบางปะกงด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดฉะเชิงเทราประมาณ 25 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 80 กิโลเมตร

2. อาณาเขต อำเภอบางคล้ามีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา และอำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

และอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

และอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

3. พื้นที่ อำเภอบางคล้ามีพื้นที่ 227.9 ตารางกิโลเมตร หรือ 142,437 ไร่

2. การปกครอง

อำเภอบางคล้าแบ่งการปกครองออกเป็น 9 ตำบล 56 หมู่บ้าน แบ่งออกเป็น

2.1 ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

2.1.1 เทศบาล มีเทศบาลตำบล 2 แห่ง คือ

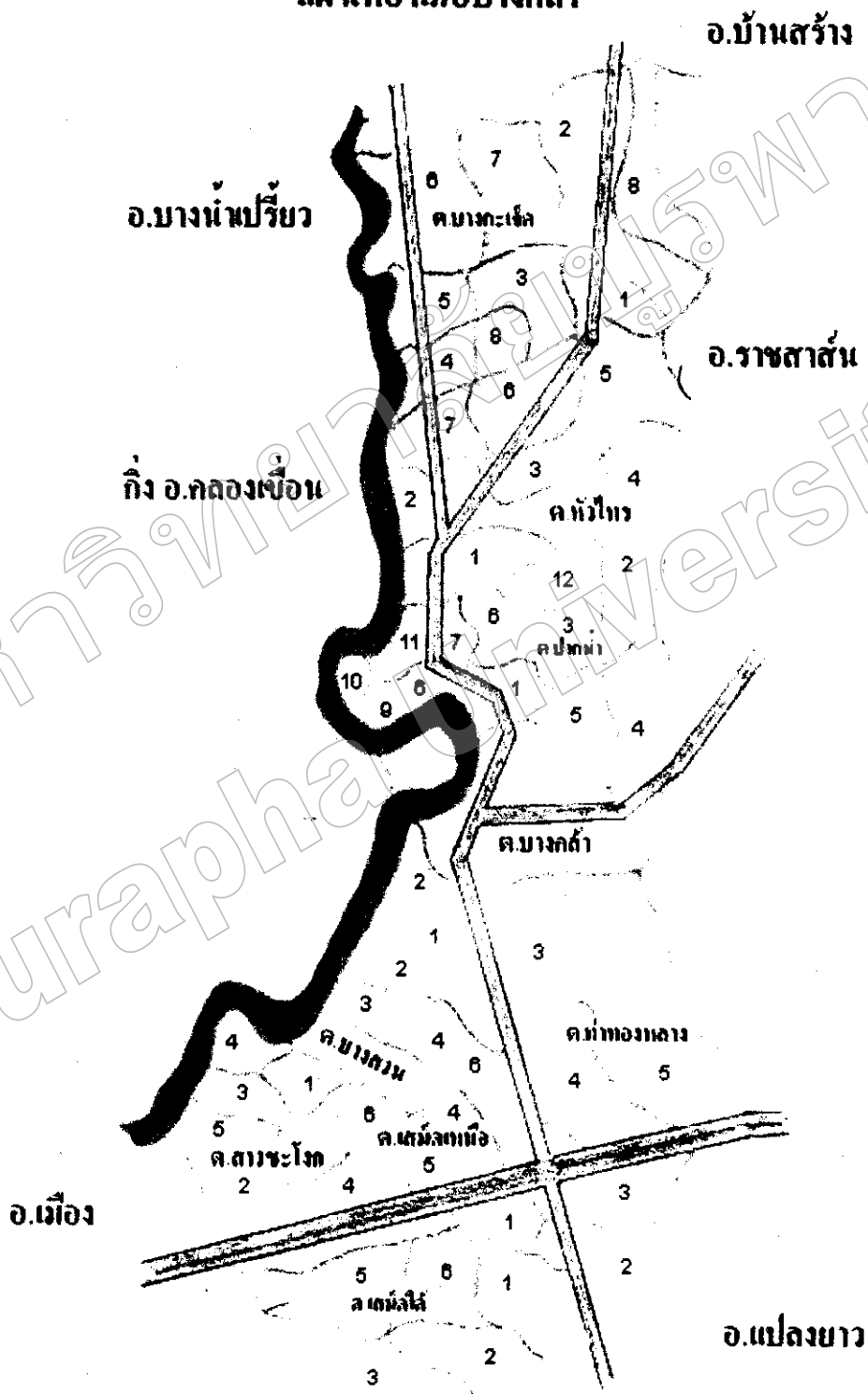
1) เทศบาลตำบลบางคล้า ประกอบด้วยพื้นที่ตำบลบางคล้าทั้งหมด มีเนื้อที่ประมาณ 6.53 ตารางกิโลเมตร

2) เทศบาลตำบลปากน้ำ มีพื้นที่ 10.07 ตารางกิโลเมตร ใน 7 หมู่บ้านของตำบลปากน้ำ ได้แก่ หมู่ที่ 1,6,7,8,9,10 และ 11

2.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบล มีองค์การบริหารส่วนตำบล 8 แห่ง คือองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ บางกระเจ็ด หัวไทร ท่าทองกลาง เสม็ดเหนือ เสม็ดใต้ สาวชะโงก และบางสวน

2.2 ราชการบริหารส่วนภูมิภาค แบ่งท้องที่การปกครองออกเป็น 8 ตำบล 56 หมู่บ้าน

แผนที่อำเภอบางกั้ว

Burapha University

3. สภาพทางเศรษฐกิจ

3.1 การเกษตรกรรม

อำเภอบางกล่ำมีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 119,199 ไร่ ครอบคลุมเกษตรจำนวน 4,741 ครอบครั้ว สภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญๆ แยกได้ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงการผลิตพืชเศรษฐกิจของแต่ละครัวเรือน

ที่	พืชเศรษฐกิจ	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (ก.ก./ไร่/ปี)	จำนวนครัวเรือนที่ปลูก
1	ข้าวนาปี	50283	550	1892
2	ข้าวนาปรัง	16300	652	708
3	มะม่วง	20780	400	830
4	มะพร้าว	4561	4000	297
5	หมาก	3570	1466	238
6	พืชผัก	1187	800	395

3.2 การปลูกล้วย

อำเภอบางกล่ำมีการเลี้ยงไก่มากที่สุด รองลงมาคือสุกร เป็ด และ โคเนื้อตามลำดับ

4. สภาพสังคม

4.1 การศึกษา

- ข้อมูลด้านการศึกษา

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลการศึกษา

สถานศึกษาสังกัด	จำนวนโรงเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
สพช.	21	207	239	3522
สศ.	2	25	74	835
สช.	3	47	63	1500

4.2 การศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

-การศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประมาณ 45,804 คน
ศาสนาอื่นๆ ประมาณ 1,399 คน

-มีสถาบันหรือองค์กรทางศาสนา

วัด, ที่พักสงฆ์ จำนวน 21 แห่ง

มัสยิด จำนวน - แห่ง

ศาลเจ้า จำนวน 5 แห่ง

-ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

ประเพณีสงกรานต์

ประเพณีวันลอยกระทง

ทำบุญตักบาตรวันขึ้นปีใหม่

ประเพณีวันสำคัญทางศาสนา

เทศกาลกินเจ

5. การคมนาคม

การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอและจังหวัด รวมทั้งการคมนาคมภายในตำบลและหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ทางหลวงแผ่นดินมี 3 สาย คือ ทางหลวงหมายเลข 304, 3227 และ 331
2. ทางหลวงจังหวัดมี 1 สาย คือ ทางหลวงหมายเลข 312 สายบางคล้า-แปลงยาว
3. ทางหลวงชนบทมี 6 สาย คือ สายปากน้ำ - หัวไทร - สามแยก, สายชลประทาน-สายหัวไทร-บางกระเจ็ด-บางกระดาน, สายหัวไทร-ทางข้ามน้อย-น้ำจ้ำ, สายวัดใหม่บางคล้า หมู่ที่ 1,4 ตำบลบางสวน, สายแยกถนนคันคลองชลประทาน-ข้ามสะพานแม่น้ำบางประกง และสายบ้านหัวไทร-บ้านทางข้ามน้อย

สำหรับเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างตำบลและหมู่บ้านเป็นสภาพถนนลูกรังจำนวน 40 สาย

6. ทรัพยากรธรรมชาติ

6.1 ทรัพยากรดิน

สภาพดินส่วนใหญ่ของอำเภอบางคล้าเป็นดินเหนียวมีสภาพเป็นกรดและถูกกรรอง เกิดจากตะกอนแม่น้ำมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วสามารถให้น้ำไหลผ่านได้ปานกลาง การ

ไหลบ่าของน้ำบนผิวดินแล้ว มีความเหมาะสมในการปลูกพืช เช่น ข้าว หนาม มะม่วง มะพร้าว เป็นต้น

6.2 ทรัพยากรน้ำ

อำเภอบางคล้ามีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำบางประกง คลองท่าลาด และมีแหล่งน้ำอื่นๆ ดังนี้

-แม่น้ำลำคลอง	จำนวน 82 สาย
-สระน้ำ	จำนวน 21 แห่ง

6.3 ทรัพยากรป่าไม้

อำเภอบางคล้าไม่มีพื้นที่ป่าไม้สมบูรณ์ มีแต่พื้นที่ปลูกป่าชุมชนประมาณ 300 ไร่

7. สถานที่ท่องเที่ยว

วัดโพธิ์บางคล้า

วัดโพธิ์บางคล้าอยู่ห่างจากตัวเมืองฉะเชิงเทรา 23 กิโลเมตร เดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 304 (สายฉะเชิงเทรา-กบินทร์บุรี) ประมาณ 17 กิโลเมตร แยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 3121 ไปอีก 6 กิโลเมตร เข้าตัวอำเภอบางคล้า ผ่านศาลเจ้าตากสินมหาราชแล้วเลี้ยวซ้ายประมาณ 500 เมตร หรือสามารถเดินทางโดยทางเรือจากตลาดตัวเมืองฉะเชิงเทรา ท่าเรือจะอยู่บริเวณด้านหลังของห้างตะวันออกปลาเข้ามาขึ้นที่ท่าหน้าของวัดก็ได้ ที่วัดโพธิ์บางคล้าจะมีค้างคาวแม่ไก่เกาะอยู่ตามต้นไม้ ค้างคาวแม่ไก่เป็นค้างคาวที่มีปีกสีดำ หน้าตาเหมือนสุนัขป่า คือ มีงูมูกและใบหูตึก ตาใหญ่ ขนสีน้ำตาลแกมแดง ในเวลากลางวันจะเกาะห้อยหัวลงตามกิ่งไม้อยู่กันเป็นกลุ่มใหญ่ ยามพลบค่ำก็ออกไปหากิน

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชสร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์เมื่อครั้งสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงใช้เมืองฉะเชิงเทราเป็นเส้นทางเดินทางทัพผ่านในการกอบกู้เอกราช หลังเหตุการณ์เสียกรุง เล่ากันว่าก่อนหน้านั้นเคยเป็นที่ตั้งของเจดีย์อนุสรณ์ชัยชนะของพระองค์เมื่อสู้รบกับพม่าที่บริเวณนั้น ภายหลังเจดีย์ได้พังทลายลงในปี พ.ศ. 2484 โดยไม่ทราบสาเหตุ แต่ยังคงเล่า

เรื่องราวสืบต่อกันมา และได้สร้างศาลพร้อมอนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราชนั้นขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2531

รายละเอียดเกี่ยวกับตำบลสาวชะโงก

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบางเล่า กิ่งอำเภอคลองเขื่อน

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลเสม็ดใต้ อำเภอบางคล้า

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลบางสวน อำเภอบางคล้า

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลจุกฉเมอ อำเภอเมือง

1.2 เนื้อที่ มีเนื้อที่โดยประมาณ 9.1 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,687.5 ไร่

1.3 ภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่มภาคกลาง มีสภาพเป็นร่องสวนผลไม้

1.4 จำนวนหมู่บ้าน มี 6 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 บ้านสาวชะโงก

หมู่ที่ 2 บ้านคลองคันสำโรง

หมู่ที่ 3 บ้านคลองตะเคา

หมู่ที่ 4 บ้านบางหัวเลน

หมู่ที่ 5 บ้านคลองสวนใหญ่

หมู่ที่ 6 บ้านคลองบ้านหมู

1.5 ประชากร มีประชากรทั้งสิ้น 3,441 คน แยกเป็นชาย 1,657 คน หญิง 1,784 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 378 คน/ตารางกิโลเมตร

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 การเกษตร

สภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลแยกได้ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงสภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจของตำบล

ที่	พืชเศรษฐกิจ	พื้นที่ปลูก (ไร่)
1	มะม่วง	3,950
2	มะพร้าว	1,020
3	หมาก	1,211
4	พลู	30
5	พืชผัก	110

2.2 การประมง ในเขตตำบลสาวชะโงก มีเกษตรกรเลี้ยงกุ้งจำนวน 86 ราย จำนวน 167 บ่อ จำนวน 399 ไร่

2.3 การปศุสัตว์

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลจำนวนสัตว์

สัตว์ที่เลี้ยง	จำนวน (ตัว)
สุกร	69,095
วัวเนื้อ	15
ไก่ไข่	6,000
ไก่พื้นเมือง	2,600

3. หน่วยงานทางสังคม

3.1 การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา	1	แห่ง
โรงเรียนมัธยมศึกษา	1	แห่ง
สถานที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	2	แห่ง

3.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

วัด/สำนักสงฆ์	1	แห่ง
ศาลเจ้า	1	แห่ง

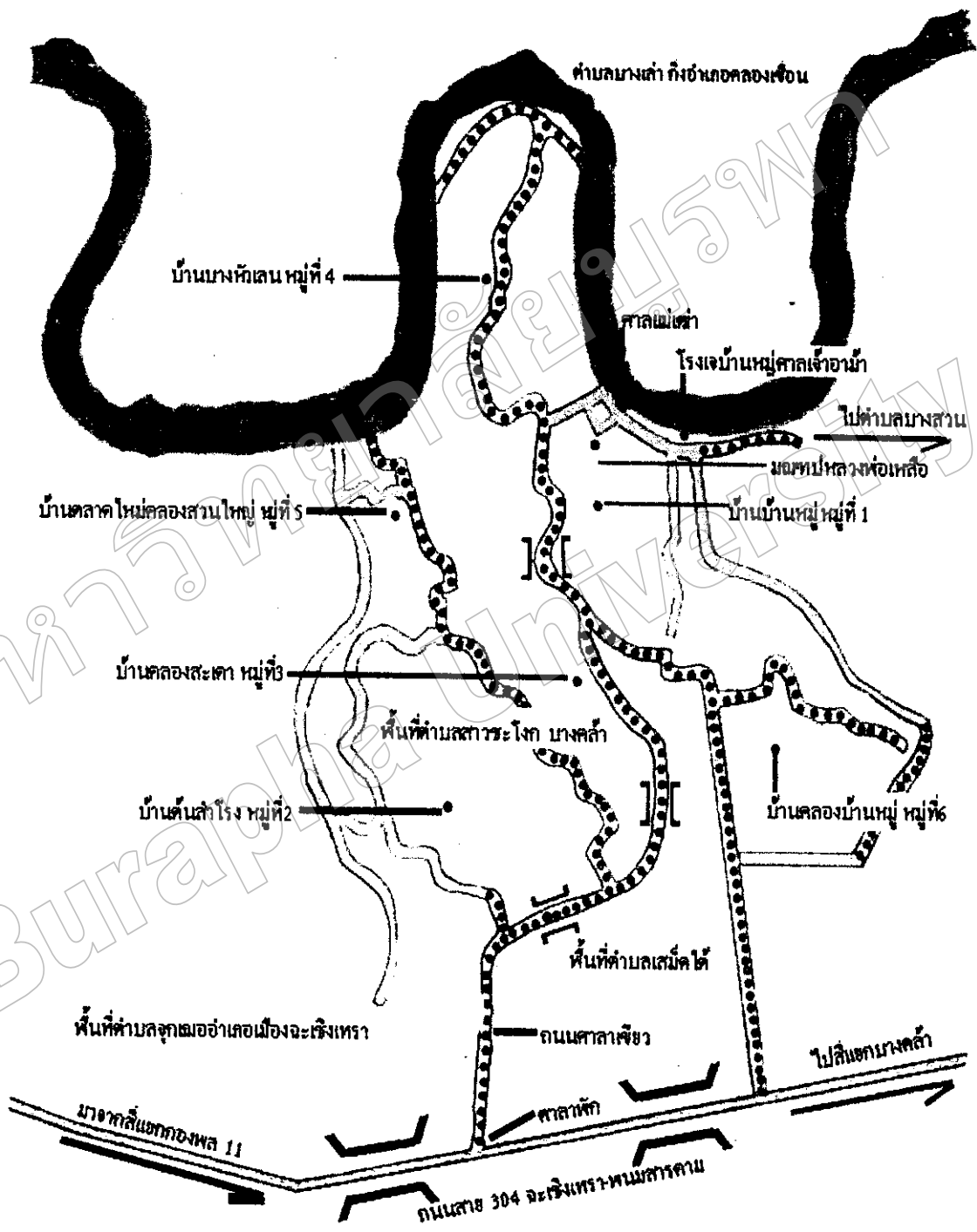
4. การคมนาคม

การคมนาคมมีถนนเข้าสู่ตำบลสาวชะโงกจำนวน 3 สาย การคมนาคมทางบกสะดวกมาก มีแม่น้ำบางปะกงไหลผ่านตำบลทางทิศเหนือ และทิศตะวันตกซึ่งใช้เป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำได้

5. อาชีพ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร หรือร้อยละ 80 ของประชากรในตำบลสาวชะโงกประกอบอาชีพเกษตรกร

แผนที่โดยสังเขปตำบลสาวะไก

บทที่ 3

จำแนกประเภทนิทานพื้นบ้าน

จำแนกประเภทนิทานพื้นบ้าน

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ สามารถรวบรวมนิทานพื้นบ้านจากคำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ทั้งสิ้นจำนวน 53 เรื่อง จำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้านตามแนวทางของ กิ่งแก้ว อัคราทร กับ กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้ 10 ประเภทดังนี้

1. เทพนิยาย
2. นิทานชีวิต
3. นิทานวีรบุรุษ
4. นิทานประจําถิ่น
5. คำานานและเทพปกรณัม
6. นิทานสัตว์
7. นิทานอุทาหรณ์
8. นิทานมุขตลก
9. นิทานอธิบาย
10. นิทานเบ็ดเตล็ด

ผลการจำแนกประเภทนิทานพื้นบ้าน

1. เทพนิยาย (Fairy Tales) เป็นนิทานที่มีขนาดยาวมีหลายสารัตถะ (Motif) หรือหลายแก่น (Element) ฉากมักเป็นแดนสมมุติ ตัวละครเป็นเจ้าชาย เจ้าหญิง ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษ และได้ผจญอุปสรรคนานาประการ

นิทานพื้นบ้านประเภทเทพนิยายที่รวบรวมได้จากคำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรามี 5 เรื่อง ได้แก่

1. เรื่องพระรตเมรี

เนื้อเรื่องย่อกล่าวถึงเด็กหญิงพี่น้อง 12 คนถูกพ่อแม่มาทิ้งไว้ในป่า แล้วนางยักษ์ก็รับไปเลี้ยง ต่อมา 12 คนพี่น้องทราบความจริงว่าแม่เลี้ยงของพวกเขาคนเป็นยักษ์ก็กลัวจะถูกกิน จึงแอบหนีออกมาทำให้นางยักษ์โกรธมาก นางสิบสองก็ไปเจอกษัตริย์แล้วก็อภิเษก นางยักษ์ก็ตามมาแก้แค้น โดยทำให้กษัตริย์หลงตนเองแล้วนำนางสิบสองไปขังไว้ในถ้ำแล้วควักลูกตาออกขณะที่กำลังมีครรภ์ แต่นางเอาโดนควักลูกตาเพียงข้างเดียว ต่อมาบรรดานางทั้งสิบสองคนเริ่มคลอดลูกออกทีละคนแต่ด้วยความหิวทำให้ต้องฉีกเนื้อลูกกินกัน จนถึงนางเอาคนสุดท้ายก็เอาลูกไปซ่อนแล้วเลี้ยงดูมาจนโตชื่อว่าพระรต พระรตก็เลี้ยงแม่และป้าโดยชนไก่เพื่อแลกอาหาร ชนไก่งั้นได้เป็นเจ้าของของพ่อตัวเอง พระรตก็ไม่เอาขอเคี้ยวอาหารเท่านั้น นางยักษ์ก็บอกว่าต้องไปเอามะม่วงที่รู้หา มะนาวที่รู้ให้มากก็จะรักษาดวงตาแม่และป้าได้ พระรตก็รับไปตามที่บอกแล้วนางยักษ์ก็เอาสารให้พระรตคิดตัวไป เมื่อถึงก็ยื่นให้กับคนที่นั่นทันที พระรตก็เดินทางมาพักผ่อนแล้วเจอฤๅษีเห็นสารสั่งให้ฆ่าพระรตทันทีที่ไปถึงก็รับแปลงสารเป็นให้เอาพระรตเป็นสัตว์เลี้ยงที่ไปเลี้ยง เมื่อพระรตไปถึงก็ได้กับนางเมรีแล้วก็ได้มะม่วงที่รู้หา มะนาวที่รู้ให้แล้วก็รีบกลับจนนางเมรีเสียใจจนขาดใจตาย เมื่อพระรตกลับมาที่ฆ่านางยักษ์แล้วก็นำป้ากับแม่มารักษาดวงตาจนหายแล้วก็กลับมาเสวยอยู่กับกษัตริย์กันอีกครั้ง

2. เรื่องชะตาขาด

เนื้อเรื่องย่อคือพระราชามีโอรสพระนามว่าท้าวศิริ มีนิสัยที่มูทะลุ คุณัน คือมากอยู่มาวันหนึ่งก็มีพระอาจารย์มาดูดวงชะตาแล้วบอกว่าท้าวศิริจะสิ้นพระชนม์ เพราะชะตาขาดแล้ว ท้าวศิริไม่เชื่อหาว่าเป็นเรื่องไร้สาระแล้วก็ชวนเหล่าเสนาอำมาตย์ไปล่าสัตว์ แล้วท้าวศิริก็ถูกพายุหอบพัดจากบ้านเมืองมาอยู่ในป่า ท้าวศิริเดินหลงไปในป่า แล้วพบกับท่านฤๅษี ท้าวศิริเล่าเรื่องราวของคนให้ฤๅษีฟัง ฤๅษีก็ส่งสารเลยแนะนำให้ท้าวศิริบวชพระเพื่อจะได้รอดกลับบ้านเมืองคนได้ ท้าวศิริก็เชื่อฟัง แต่พวกชาวบ้านที่อยู่แถบนั้นคิดว่าท้าวศิริเป็นโจร เมื่อเห็นท้าวศิริเอาปبيبใส่ขนุนต้มก็เห็นเป็นเนื้อวัวของคนที่ยังไว้ และเมื่อท้าวศิริเอาจิ๋วขึ้นตากก็เห็นเป็นหนังวัวมาตากไว้ ก็พากันฆ่าท้าวศิริจนสิ้นพระชนม์ตามคำทำนายของพระอาจารย์

3. เรื่องนางแดงอ่อน

เนื้อเรื่องเกี่ยวกับสาวชาวบ้านคนหนึ่งชื่อแดงอ่อนเป็นคนสวยงามมากกับพี่ชาย ถูกพ่อแม่ขับไล่ออกจากบ้าน ทั้งสองหากินกันในป่า จนวันหนึ่งที่ชายของนางแดงอ่อนไปกินน้ำที่หนองน้ำแล้วกลายเป็นจระเข้อยู่ใต้น้ำ นางแดงอ่อนนั่งร้องไห้จนท่วมเป็นแม่น้ำ แล้วก็มีพระราชามาประพาสาป่า แล้วกินน้ำในแม่น้ำที่นางแดงอ่อนร้องไห้ก็สงสัยเพราะรสของน้ำที่ทหารนำมาให้ดื่มผิดปกติ เลยตามไปดูก็พบนางแดงอ่อนก็หลงรัก และช่วยนำพี่ชายของนางแดงอ่อนที่เป็นจระเข้

ขึ้นมา แล้วพาทั้งสองเจ้าวัง ต่อมามีคนถวายสาวสองคนพี่น้องมาให้พระราชานางทั้งสองก็อิจฉานางแดงอ่อน พอนางแดงอ่อนคลอดลูกก็แอบเปลี่ยนเป็นลูกกระเซ้ ทำให้นางแดงอ่อนต้องถูกขับไล่ออกจากวังกับพี่ชายเข้าไปอยู่ในป่ากันเหมือนเดิม

4. เรื่องชาละวัน

เป็นเรื่องที่เล่าถึงตายายเลี้ยงกระเซ้แล้วถูกกินตาย ยายไปเกิดใหม่เป็นตะเภาแก้ว ตาไปเกิดเป็นไกรทอง ตะเภาแก้วไปอาบน้ำที่ทำน้ำแล้วโดนตะเซ้ชื่อชาละวันจับตัวลงไปอยู่ใต้น้ำแล้วไกรทองก็ฟื้นเทียนระเบิดน้ำช่วยนางตะเภาแก้วออกมาแล้วฆ่าชาละวันได้สำเร็จ และได้นางตะเภาแก้วกับตะเภาทองเป็นภรรยา

5. เรื่องแก้วหน้าม้า

เนื้อเรื่องย่อกล่าวถึงพระปิ่นทองใช้ว่าเลี้ยงหายหาคู่แล้วว่าขาดไปตกที่บ้านหญิงคนหนึ่งมีหน้าตาเหมือนม้า พระปิ่นทองขอว่าคืนแต่นางแก้วขออภิเษกเป็นการแลกเปลี่ยน แต่ไม่สำเร็จ นางแก้วหน้าม้าจึงถอดหน้ากากออกเป็นหญิงงามชื่อแก้วมณี พระปิ่นทองจึงรักและรับนางเป็นมเหสี และมีโอรสพระนามว่าปิ่นแก้ว ต่อมาพระปิ่นแก้วไปประพาสต่างเมือง ได้พบกับนางลักคากับรัชนี และได้นางทั้งสองเป็นพระมเหสี ต่อมาพระปิ่นทองไปรบกับเมืองยักษ์แล้วได้ริชาทั้งสองเป็นรางวัล ต่อมานางแก้วหน้าม้าไปช่วยพระปิ่นทองรบแล้วถูกศัตรูทำร้ายที่พระนคร 3 ครั้ง จึงคลอดพระธิดาออกมา 3 พระองค์ ไปตกอยู่กลางป่า ซึ่งต่อมามีเจ้าชาย 3 องค์ออกมาประพาสป่าแล้วพบองค์หญิงทั้งสามจึงอภิเษกกัน ต่อมาปิ่นแก้วหนีรัชนีออกมาทำให้รัชนีออกตามหาแล้วถูกลมพัดเอาศีรษะกับตัวไปตกต่างเมืองกัน แล้วมีเมืองยักษ์มารบแย่งหัวแย่งตัวรัชนีกัน ต่อมาลูกเขยคนโตของแก้วหน้าม้าตาย ก็มีพระอินทร์มาช่วยชุบชีวิตให้ฟื้นแล้วต่อศีรษะให้กับนางรัชนี แล้วทุกคนก็มีความสุข

2. นิทานชีวิต (Novella) คล้ายเทพนิยาย แต่มีการบ่งเวลาและสถานที่เกิดเหตุอย่างชัดเจน และการต่อสู้ของตัวละครใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากกว่า

นิทานพื้นบ้านประเภทชีวิตที่รวบรวมได้จากคำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มี 2 เรื่อง ได้แก่

1. เรื่องคนกับเสือ

เนื้อเรื่องย่อเล่าถึงหนุ่มที่ล่าสัตว์เป็นอาชีพแล้วไปหลบแดดใต้ต้นไม้ใหญ่ในป่า พอต้นซิ่นก็เจอสาวงามนั่งอยู่ก็เกิดความรักอยากได้นางเป็นเมีย โดยที่ไม่รู้ว่านางเป็นเสือ ก็ไปอาศัยในถ้ำอยู่กินกันมาจนตนเองเริ่มคิดถึงบ้านก็ชวนนางออกจากป่าไปอาศัยอยู่กับญาติ ต่อมาญาติไม่ให้อยู่ ชายหนุ่มจึงพาเมียไปอยู่บ้านกันสองคนแล้วก็มีลูกคนหนึ่ง ส่วนเมียก็ทอผ้าเวลาผ่านไปทำงาน จนวันหนึ่งก็ไปที่แม่น้ำเพื่อซักผ้าก็มองไปเห็นป่าแล้วคิดถึงก็กลับเข้าป่าไป ชายหนุ่มกลับ

มาก็ตามหาเมียแต่ไม่พบ ก็ไปหาพ่อหมอให้ช่วยหาวิธีเรียกนางกลับ หมอก็แนะนำให้ชายหนุ่มนำอาหารกับผ้าใส่แพไปลอยน้ำไปจนกว่าจะถึงถ้ำ แล้วเอาผ้าทอของเมียไปจิ้งปากถ้ำ ต่อมาก็เจอเสือตัวใหญ่ เสือเห็นผ้าทอก็กลายร่างเป็นสาว แล้วทั้งสองก็ปรับความเข้าใจ กลับไปอยู่กันเหมือนเดิม

2. เรื่องลูก

เรื่องย่อกล่าวถึงชายสองคนยากจนแล้วไม่มีลูก ไม่เคยทะเลาะกันเลย ชายสองคนนี้อายกรวยจะได้สบาย ก็ไปขอวิธีทำให้รวยจากพระที่มารุคงค์แถวบ้าน เมื่อสองชายยรวยขึ้นก็เริ่มทะเลาะกันเรื่องเงินทอง ชายจึงไปขอวิธีทำให้จนมา แล้วสองชายก็กลับมาจนดังเดิม

3. นิทานวีรบุรุษ (Hero Tale) เป็นเรื่องที่เล่าเกี่ยวกับวีรกรรมของบุคคลที่มีความเก่งกล้ามาก หรือวีรบุรุษ และผู้เล่าจะเล่าโดยมีความเชื่อว่าวีรบุรุษนั้นเคยมีตัวจริง

นิทานพื้นบ้านประเภทวีรบุรุษที่รวบรวมได้จากคำบลสาวชะ โงก อำเภอบางค้อ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีเพียงเรื่องเดียว คือ เรื่องตำนานหลวงพ่อเหลือ

ตำนานหลวงพ่อเหลือมีว่าหลวงพ่อเหลือท่านเกิดและเติบโตที่ตำบลสาวชะ โงก ท่านร่ำเรียนวิชาทางไสยศาสตร์จนเก่งกล้าสามารถมาก และท่านก็คิดทำปลัดขิกเพื่อแจกจ่ายชาวบ้านให้ป้องกันตัวจากภัยอันตราย จนชาวบ้านให้ความนับถือกันมากมาย คนที่อื่นก็ต่างพากันมาขอเพราะเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของปลัดขิกจากท่าน แล้วต่อมาท่าน ได้รับเชิญเป็นหลวงพ่อที่มีความสามารถทางไสยศาสตร์ของประเทศไทยร่วมกับหลวงพ่อกันอื่นๆ ซึ่งสร้างชื่อเสียงให้แก่ตำบลเป็นอย่างมาก และท่านก็เสียชีวิตเมื่ออายุมากแล้ว

4. นิทานประจำถิ่น (Local Legend) เป็นนิทานที่ผู้เล่าเล่าโดยเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง มีสถานที่จริง วัตถุสิ่งของ หรือ สิ่งก่อสร้างเป็นพยานหลักฐาน

นิทานพื้นบ้านประเภทประจำถิ่นที่รวบรวมได้จากคำบลสาวชะ โงก อำเภอบางค้อ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีเพียงเรื่องเดียว คือ เรื่องตำนานพระพุทธรูปโสทร

มีเรื่องย่อว่ามี 3 คนพี่น้องทางเหนืออยากลองวิชากับคนเมืองได้จึงแปลงกายเป็นพระพุทธรูปลอยน้ำมา จนถึงคลองบางพระองค์แรกก็ลอยวนอยู่ที่นั่นจนชาวบ้านอัญเชิญไปไว้ที่วัด ส่วนองค์ที่สองอยู่ที่วัดบ้านแหลมองค์ ส่วนหลวงพ่อโสทรนี้เป็นองค์กลางก็ลอยไปวนอยู่ที่วัดเสารงทองก็มีคนคิดมีวิชาอัญเชิญเข้ามาไว้ในโบสถ์จนถึงปัจจุบัน

5. ตำนานและเทพปกรณัม (Myth) เป็นนิทานที่มักจะเกี่ยวกับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ผู้เล่าจะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ หรือกฎเกณฑ์ของสิ่งต่างๆ และชี้ให้เห็นคุณและโทษของการกระทำ

นิทานพื้นบ้านประเภทตำนานและเทพปกรณัมที่รวบรวมได้จากคำบลสาวชะ โงก อำเภอบางค้อ จังหวัดฉะเชิงเทรา มี 6 เรื่อง ได้แก่

1. เรื่องความเสียสละ

เนื้อเรื่องย่อเล่าถึงสมัยพระพุทธเจ้าเสวยพระชาติเป็นลิงมีลูกน้องหลายแสนตัว ซึ่งลิงนั้นสวนแตง ไม่มีที่จะกิน ยังคงมีแต่สวนของกษัตริย์ที่อุคสมบูรณ จึงพาพวกลูกน้องข้ามไปกินแล้วถูกจับได้ พระโพธิสัตว์จึงรับผิดชอบคนเดียว เพราะมีหน้าที่ดูแลไม่ให้ลูกน้องลำบาก เมื่อพูดเสร็จก็ขาดใจตาย พระมหากษัตริย์สั่งให้ทำศพในพระราชวังและสรรเสริญว่าเป็นคนที่รักลูกน้อง

2. เรื่องพระอาทิตย์กับพระจันทร์

มีเรื่องย่อว่าพระอาทิตย์ได้แข่งกับพระจันทร์ถึงหน้าตา ทำทางของมนุษย์ โดยบอกว่าคนบนโลกหน้าตาบูดบึ้ง คายิบหยี ส่วนพระจันทร์ก็แข่งว่ามนุษย์มีหน้าตาคมเข้มแจ่มใส

3. เรื่องเที่ยวเมืองนรก

เนื้อเรื่องย่อกล่าวถึงคนที่สร้างบ้านอยู่ตามชายทะเล คอยจับปู ปลา หอยแมลงภู่ มาค้าขายเมื่อตายไปก็จะตกนรก ได้รับความทุกข์ทรมานมาก

4. เรื่องโคหายไปในน

เนื้อเรื่องย่อเล่าถึงครอบครัวหนึ่งมีลูกสาว 3 คน พ่อแม่จะใช้ให้เฝ้าวัว แต่วัวก็หายทุกวัน พ่อแม่จึงบอกว่าถ้าวัวหายจะต้องตีคนโค 3 ที แล้ววันต่อมาถ้าลูกคนกลางทำวัวหายอีกก็จะตีคนตีมากกว่าคนโค พอมาถึงคนเล็กกลัวว่าจะถูกตีจึงรีบไปตามหาวัวที่หายกลับมาให้พ่อแม่ได้ พ่อแม่ก็ชื่นชมลูกที่รู้จักไปตามหาคืนให้ได้

5. เรื่องไม่แน ไม่นอน

มีเรื่องย่อว่ามีพ่อค้ากับลูกเขยคู่หนึ่ง ช่วยกันทำงาน พอถึงเวลากินข้าวพ่อค้ากับลูกเขยก็นั่งกินแล้วลูกเขยก็พูดว่าไม่แนมือนี้อาจไม่ได้กินก็ได้ คนเรานั้นไม่แน ไม่นอนทั้งนั้น พอพ่อค้ากินลูกเขยก็พูดขึ้นอีก จนพ่อค้าโมโหจึงไล่เตะลูกเขยออกนอกบ้าน จึงทำให้หมามากินข้าวจนหมด เมื่อพ่อค้ากลับเห็นก็นึกถึงคำพูดของลูกเขยได้ว่าอะไรก็ไม่แน ไม่นอนนอกจากความตาย

6. เรื่องไอ้คดไอ้ตรง

มีเนื้อเรื่องย่อว่ามีไอ้คดกับไอ้ตรงเป็นเพื่อนรักกัน ต่อมาไอ้ตรงแต่งงานได้ดี ไอ้คดไปมาหาไอ้ตรง ไอ้คดจึงหาไอ้ตรงจึงคิดหาวิธีต่างๆเพื่อกำจัดไอ้ตรง แต่ไอ้ตรงก็รอดได้ทุกครั้ง ด้วยความคดโกงของไอ้คดก็ทำให้ตนเองตายในตอนท้าย

6. นิทานสัตว์ (Animal Tale) เป็นนิทานที่มีสัตว์เป็นตัวละคร

นิทานพื้นบ้านประเภทสัตว์ที่รวบรวมได้จากคำบลสาวชะ โงก อำเภอบางคล้า

จังหวัดฉะเชิงเทรา มี 4 เรื่อง ได้แก่

1. เรื่องสามเกลอ

เนื้อเรื่องย่อเล่าว่านกผีนั้นจะได้กินหัวใจข้างแล้วบอกพระอินทร์ พระอินทร์จึงสั่งให้ข้างเอาหัวใจของคนให้กินอีก 3 วันข้างหน้า ผ่านมาเห็นข้างเศร้าจึงคิดหาทางช่วยเหลือโดยขอติดตามไปด้วยในวันที่จะถูกกิน เมื่อพบพระอินทร์ท่านก็หลับแล้วแกล้งตื่นแล้วบอกพระอินทร์ว่าตนได้นอนกับเมียพระอินทร์แล้ว ทำให้พระอินทร์อ้างว่าความฝันไม่ใช่เรื่องจริง ข้างจึงรอดตัว

2. เรื่องนกกระสาจับปู

มีเนื้อเรื่องย่อว่ามีนกกระสาตัวหนึ่งมาหลอกพญาปลาให้ไปที่ยวระนะน้ำใหญ่ๆ แต่ความจริงหลอกไปกินจนปลาหมดในหนองน้ำ ต่อมาก็มาหลอกปูแต่ไม่สำเร็จ เจ้านกกระสาที่โดนปูขบคอตาย

3. เรื่องความสามัคคี

มีเนื้อเรื่องย่อว่าสัตว์ทั้งสามตัวเป็นเพื่อนกัน วันหนึ่งกวาดตักกับดักของพราน เต่าก็ไปช่วยกัสดาข่ายให้ขาด แล้วนกแม่ก็คอยร้องที่บ้านพรานว่ายังไม่สว่าง ต่อมานายพรานรู้แผนของพวกสัตว์ก็รีบไปที่กับดัก แต่ระหว่างทางก็โดนนกแม่จิกหัวนายพราน แล้วจนในที่สุดสัตว์ทั้งสามตัวก็ช่วยกันหนีจากนายพรานได้สำเร็จ

4. เรื่องลิงเจ้าเล่ห์

เรื่องลิงเจ้าเล่ห์เริ่มเรื่องแล้วถึงตายจะปลุกถั่ว ขายก็เป็นคนเอาถั่วใส่กระจาดกับอิได้ไปเพื่อปลุก ลิงรู้เข้าก็จะกินแต่มันคิบคองไปดื่มน้ำก่อน จึงไปดักขายระหว่างทางแล้วหลอกให้ขายไปดื่มน้ำใส่เกลือ แล้วก็แกล้งนอนตาย พอขายกลับมาเห็นก็สงสารเลยแบกใส่หามที่ยกมา ลิงก็กินถั่วจนหมดแล้วหนีขึ้นต้นไม้ ขายก็เอาอิได้ฟัน แล้วลิงก็ใช้อุบายให้ขายกลับไปเอาขวานมาฟันดีกว่า ขายก็หลงเชื่อ ลิงก็หนีไป

7. นิทานอุทาหรณ์ (Fable) เป็นนิทานที่ผู้เล่าแทรกคติสอนใจไว้ด้วย

นิทานพื้นบ้านที่รวบรวมได้จากตำบลดาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มี 3 เรื่อง ได้แก่

1. เรื่องข้างเผือก

มีเรื่องย่อว่านายพรานหลงป่าแล้วเจอข้างเผือกพากลับ โดยข้างบอกว่าอย่าบอกใครว่าเจอคนเพราะคนเป็นข้างเผือก แต่นายพรานก็กลับมาขอพินกรรมของข้าง จนนายพรานโดนธรณีสูบเพราะไม่รู้จักรบบุญคุณ

2. เรื่องนกแขกเต้า

เนื้อเรื่องย่อเล่าถึงนกแขกเต้า 2 ตัวพี่น้องได้พลัดพรากจากกันตั้งแต่เล็ก ตัวหนึ่งไปอยู่กับญาติ อีกตัวหนึ่งไปอยู่กับโจร ทำให้ถูกการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ตัวที่อยู่กับญาติก็จะถูกสอนให้สุภาพอ่อนน้อม พุดจาไพเราะ ส่วนตัวที่อยู่กับโจรถูกสอนให้ก้าวร้าว พุดจาไม่เพราะ

3. เรื่องเสื่อ

มีเนื้อเรื่องย่อว่าแม่วัวกับลูกวัวจะถูกเสื่อกิน ทั้งลูกวัวและแม่วัวต่างขอให้เสื่อกินคนแทน สุดท้ายเสื่อก็ปล่อยไปทั้งคู่

8. นิทานมุขตลก (Jest) เป็นนิทานที่มุ่งให้ความตลกขบขันแก่ผู้ฟัง ผู้ฟังนิทานเรื่องนี้จะต้องไม่ถือสาว่าเป็นเรื่องจริงจัง มิฉะนั้นจะกลายเป็นนิทานอื่น หรือ กลายเป็นโศกนาฏกรรมไปได้

นิทานพื้นบ้านประเภทมุขตลกที่รวบรวมได้จากคำบอกเล่าของชาวบ้าน อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มี 11 เรื่อง ได้แก่

1. เรื่องผัวจีบ้น

มีเรื่องย่อว่าผัวเป็นคนจีบ้น มีอยู่วันหนึ่งเมียทำอ้อได้บั้นก็กลัวผัวจะบ่นเพราะผัวเป็นคนจีบ้นมาก จึงหาทางทำให้ผัวอารมณ์ดี ใช้คำพูดหวานล้อมจนผัวอารมณ์ดีแล้วค่อยบอกเรื่องอ้อได้เพื่อจะได้ไม่โดนบ่น แต่ผัวก็บ่นเหมือนเดิม

2. เรื่องพี่เขยน้องเมีย

เรื่องพี่เขยน้องเมียเล่าเกี่ยวกับชายคนหนึ่งมาแต่งงานกับหญิงคนพี่ แต่มีอยู่วันหนึ่งชายคนนี้ได้กลับบ้านดึกมาก คนพี่จึงให้น้องสาวมานอนด้วย เมื่อสามีกลับบ้านก็นึกว่าน้องเมียคือเมียของตนจึงได้กั้น พอรุ่งเช้าน้องเมียบอกให้พ่อแม่ฟัง พ่อโกรธมากก็ไล่ตีลูกเขยตน แต่ลูกเขยก็อ้างเหตุผลว่าตนเห็นว่าเหมือนกันเลยไม่รู้ พ่อคาก็บอกว่าจะเหมือนกันได้ไง ไหนลองแม่ยายดูบ้างสิว่าจะเหมือนกันอีกไหม

3. เรื่องศรีธนญชัย (สำนวนที่ 1)

เรื่องศรีธนญชัย เป็นเรื่องเล่าถึงพฤติกรรมของศรีธนญชัยตลอดทั้งเรื่องที่เป็นคนซื่อ พุดอย่างไรก็ทำตามอย่างนั้น เมื่อแม่สั่งให้ศรีธนญชัยอาบน้ำให้น้องให้สะอาดโดยเปรียบให้เหมือนกับล้างไส้ล้างฟุง คือล้างทุกส่วน และสะอาด ความซื่อของศรีธนญชัยก็ทำตามคำสั่งจนทำให้น้องตัวเองตาย เมื่อแม่กลับมาทราบเรื่องราวก็นำศรีธนญชัยไปฝากวัด ต่อมาทางวัดไม่ให้อยู่เพราะทนพฤติกรรมของศรีธนญชัยไม่ได้ จึงนำไปฝากแม่ค้าขายขนมจีน ต่อมาแม่ค้าขายขนมจีนทนศรีธนญชัยไม่ได้ จึงนำไปคืนแม่ของศรีธนญชัยเหมือนเดิม ต่อมาทางฝ่ายเมืองมีการพนันเอาเมืองกัน ศรีธนญชัยก็ลงแข่งจนชนะได้เมืองมาครอง

4. เรื่องศรีธนญชัย (ตำนานที่ 2)

มีเรื่องย่อว่า แม่ไม่อยู่บ้านก็สั่งให้ศรีธนญชัยอาบน้ำให้น้องให้สะอาดเอี่ยมทั้งตัว ศรีธนญชัยก็จัดการผ่าท้องน้องควักไส้ออกมาล้างให้สะอาดทั้งตัว เมื่อแม่กลับมาก็จับไล่ออกนอกบ้าน เจ้าเมืองก็รับศรีธนญชัยมาเลี้ยงไว้ แล้วไปแข่งสร้างเจดีย์กับเมืองอื่นจนชนะก็ขอที่เท่าแม่ควั่นค้ายกับเจ้าเมือง ทำให้ศรีธนญชัยได้ที่ดินมากมาย

5. ไอ้สี่เกลอ

ไอ้ตุ๊ดแหลม ไอ้สามมือปุมปาม ไอ้ซี้ตากัง และไอ้ซี้มูกเป็นเพื่อนกัน วันหนึ่งทั้งสี่คนชวนกันไปตกปลาได้ปลาเต็มเรือ แล้วมีคนจากเรืออีกลำมาขอปลา ไอ้สามมือปุมปามจึงหยิบให้เพียงมือเดียว แต่เนื่องจากไอ้สามมือปุมปามนั้นมีมือใหญ่ เมื่อตกปลาให้ไปครั้งเดียวนั้นหมายถึงทั้งหมด ไอ้ตุ๊ดแหลมโมโหเพื่อนจึงนำตุ๊ดไปโดนเรือจนรื้อขึ้น ไอ้ซี้มูกก็สั่งซี้มูกมาปิคูรื้อแต่ไม่สำเร็จ ไอ้ซี้ตากังจึงควักซี้ตาไปผสมกับซี้มูก จึงอูดูรื้อได้สำเร็จ ทั้งสี่คนจึงกลับมาอย่างปลอดภัย

6. พระที่คนไม่นับถือ

มีเรื่องย่อว่าพระรูปหนึ่งไม่มีใครนับถือ ไม่มีคนเอาของมาให้ฉัน อยู่อย่างอดๆ อยากๆ เลยสั่งให้ลูกศิษย์ไปขโมยถวายมาซ่อนไว้ ชาวบ้านก็มาขอความช่วยเหลือ พระก็แกล้งทำเป็นรู้แล้วบอกที่ซ่อนแล้วชาวบ้านหาเจอตามคำบอกของพระ ทำหลายๆ ครั้งเข้าจนเกิดเรื่องใหญ่ หลุดสุดท้ายชาวบ้านก็เลียงขอขอบคุณพระ ด้วยความโลภก็ฉันทงแตกตาย

7. ขี้เกียจได้ดี

มีเนื้อเรื่องย่อว่าแม่บ่นลูกของตนว่าขี้เกียจงานการไม่ทำ เอาแต่ดูคฤหาสน์กับนอน ลูกจึงหนีไปเที่ยวแล้วก็ไปเจอยักษ์ ยักษ์ก็ถามว่าหาเมืองมนุษย์ตัวเท่าไร ด้วยความที่เมากัญชาจึงฟังเป็นเสากี่ซี้ไปที่เสาศาลา แล้วยักษ์ก็ถามถึงหิว คนก็ซี้ไปที่คราดที่อยู่ข้างๆ คราวนี้ตนก็เมากัญชาขึ้นมาจะกินยักษ์ ยักษ์ก็ให้กะทะที่ขอะอะไรก็ได้

8. เรื่องพระซิ้งก

มีเรื่องย่อว่าพระเป็นคนซิ้งก กล่าวจะไม่ได้ของบิณฑบาตก็ไปตั้งแต่พระจันทร์ขึ้น เณรก็แกล้งเอาเทียน ไปไปบนยอดต้นไม้เพื่อหลอกพระ พระก็ตื่นรีบเอาบาตรไป แล้วก็เจอหมาไล่ก็ตองขึ้นวัดไปนอนค่อมจนสาย ก็ใช้เณรต้มข้าวกับน้ำอ้อยแล้วเณรก็ชิมจนหมด เลยเอาแมลงวันใส่จนเต็มหม้อ พอพระเปิดฝาหม้อก็ให้เณรไล่ตีแมลงวัน แล้วแมลงวันมาเกาะจุมูกพระเณรก็ตีจนพระเกือบตาย แต่พระก็ทำอะไรเณรไม่ได้เพราะเณรอ้างว่าทำตามคำสั่งของพระ

9. เรื่องพลอหลับ

เรื่องพลอหลับก็เล่าถึงลูกศิษย์คนหนึ่งคอยรับใช้อาจารย์เสมอ มีวันหนึ่งอาจารย์ก็นั่งเล่นหมากรุกแล้วมีแมลงวันมาก่อวน จึงให้ลูกศิษย์ไล่ตีแล้วแมลงวันมาเกาะที่จมูกอาจารย์ ลูกศิษย์ก็ตีสอนอาจารย์ลงไปชัก

10. ตกต้นไม้ไม่ถึงพื้น

มีเรื่องย่อว่าชายคนหนึ่งขึ้นไปบนต้นตาลแล้วก็ตกลงมาแต่คิดว่าใบตาลห้อยอยู่ ต่อมาคนเลี้ยงช้างก็มาช่วยจนตัวเองก็ห้อยต่อลงมา ต่อมาตาเถรกับยายชีกีเอาผ้าขาวมาต่อรองให้คนข้างบนโคกลงมา แล้วยายชีกีบตาเถรหัวโปกกันตายอยู่ใต้ต้นตาล

11. เรื่องหาคู่มาคิด

เนื้อเรื่องย่อเล่าถึงหญิงคนหนึ่งจะหาคู่ก็ตามใจพ่อแม่ แล้วพ่อแม่ก็หาคนตายอดมาให้ซึ่งก็ไม่มีใครรู้เพราะตาเหมือนคนทั่วไป อยู่กินกันมาเรื่อยๆ เมื่อกี้เริ่มสงสัยพฤติกรรมของผัวแล้วก็รู้ความจริง จึงปรึกษากับแม่ แล้วก็หลอกผัวให้ไปลงเรือขายของแต่ความจริงพาไปลอยแพ ต่อมาเจ้าตาบอดก็ไปเจอไอ้หนูหนวกกับไอ้คอเอียงตาเข ทั้งสามก็ไปลักของที่วัดมากินแล้วเขาจับได้ก็หนีไปโดนหม้อของแม่มายึ่งจะนำมาขายแตกหมด ไอ้สามตัวนั้นจึงต้องไปเป็นคนรับใช้เพื่อล้างหนี้ของพวกเขา

9. นิทานอธิบาย (Explanatory Tale) เป็นนิทานเพื่อเล่าเพื่อตอบคำถามว่าทำไม

นิทานพื้นบ้านที่รวบรวมได้จากตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มี 13 เรื่อง ได้แก่

1. เรื่องดาวลูกไก่ (ส่วนวนที่ 1)

มีเรื่องย่อว่ามีพระมาจุดคandleหน้าบ้านยาย ยายจึงต้องการฆ่าแม่ไก่เพื่อทำอาหารถวายพระ เมื่อแม่ไก่ตาย ลูกไก่ทั้ง 7 ตัวก็กระโดดเข้ากองไฟตายพร้อมกัน แล้วลูกไก่ก็ไปเกิดเป็นดาวลูกไก่อยู่บนท้องฟ้า

2. เรื่องดาวลูกไก่ (ส่วนวนที่ 2)

เรื่องดาวลูกไก่เล่าถึงแม่ไก่มีลูก 7 ตัว แล้วคนเลี้ยงต้องการฆ่าแม่ไก่กิน เมื่อแม่ไก่ตาย ลูกไก่ทั้ง 7 ตัวก็กระโดดเข้ากองไฟตายพร้อมกัน แล้วลูกไก่ก็ไปเกิดเป็นดาวลูกไก่อยู่บนท้องฟ้า

3. เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า

เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่าเล่าถึงพี่น้อง 3 คน ที่ได้รับสมบัติจากพ่อแม่คนแรกได้ขันเงิน คนกลางได้ขันทอง คนเล็กได้บ้าน ทั้งสามก็มาทำบุญกันและอธิษฐานให้เกิดเป็นพี่น้องกันอีก คนโตเอาขันเงินมาทำบุญ คนกลางเอาขันทองมาทำบุญ คนเล็กเอากระบุงใส่ข้าว

มาทำบุญ เมื่อเกิดใหม่คนน้องได้เป็นพระราชู มีอำนาจใหญ่โตมาก พ่อแม่จึงพาไปไว้ที่สวนอยู่กับ พระอิศวร เพราะกลัวจะกินน้องที่เป็นพระอาทิตย์กับพระจันทร์, นางเมขลาเป็นเมียของพระอินทร์ ที่เที่ยวเก่งมากและก็มีแก้ววิเศษ เมื่อพระอิศวรไม่อยู่ นางก็แอบไปหลังดำกินน้ำอัมฤตสามารถหาหา ได้ นางก็หนีไป พระอิศวรก็ให้พระราชูไปตาม นางไม่กลับก็ต่อสู้กับพระราชู พระราชูจึงไปให้ รามสูรช่วย การต่อสู้ระหว่างรามสูรกับนางเมขลาทำให้เกิดฟ้าร้อง และเมื่อนางเมขลาถือแก้วก็จะ เกิดฟ้าแลบ และเมื่อรามสูรขว้างขวาน โคนแก้วนางเมขลาก็จะเกิดฟ้าผ่า

4. เรื่องกระต่ายหางกูด

มีเรื่องย่อว่ากระต่ายอยากหางกูดเหมือนหมาป่า หมาป่าเลยให้เอาหางไปจุ่มน้ำ กระต่ายจึงหางกูดเพราะ โคนปลาทอดหาง

5. เรื่องทำไมเสือมีลาย

มีเรื่องย่อเล่าถึงชายหนุ่มที่ไปหาหาวยในป่าแล้วเจอเสือ ชายหนุ่มก็คิดหาวิธีกำจัด เสือเพื่อให้รอดชีวิตจึงออกอุบายว่าน้ำจะท่วมโลก ต้องรับเก็บหวานมาทำเชือกเพื่อแขวนคอลูก เมีย และตัวเองให้พันน้ำ เสือก็หลงเชื่อและขอให้แขวนคอตนเองบ้าง ชายหนุ่มก็แขวนคอเสือแล้วเอา หาวยฟาดจนลอกคราบเป็นลาย

6. เรื่องทำไมจิ้งกิ้งไปอยู่บนหัว

เรื่องนี้เล่าถึงสัตว์สี่ชนิดไปเฝ้าพระอิศวร โดยนำเนื้อสัตว์ไปถวาย โดยตัวแรกเป็น ไก่อยู่เข้าไปก่อนแล้วพระอิศวรก็บอกว่ายากกินเนื้อสัตว์อีก ไก่ตกใจรีบออกมาแล้วร้องว่า เขาจะ เอาอีก เขาจะเอาอีก จนกลายเป็น เอ๊ก อี เอ๊ก เอ๊ก ไก่แฉ่ไคยอินไก่จิ้งกิ้งก็ตกใจร้องออกมาว่า โอ๊ยๆ ลูก โอ๊ยๆ จะตายแล้ว เบ็ดไคยอินก็ร้องบอกว่า ให้กลับ กลับ กลับ จนพึ้นเป็น ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ เหลือจิ้งกิ้งอยู่ตัวสุดท้ายตกใจจนตัวงอ แล้วจิ้งกิ้งก็ขึ้นมาอยู่บนหัว

7. ตำนานอำเภอบางคล้า

ในสมัยฝรั่งเศสยึดล้อมอ่าวไทย ไทยเสียดินแดนไป พระยาภาณุ ราชได้เข้ามาอยู่ในเมืองไทย ที่หมู่บ้าน ในคลองบางขรา ซึ่งเดิมนั้นในแถบนี้มีเสือปลารูขุมมาก เจมรก็เลยเรียกว่า "คลองบางขรา" เพราะขราแปลว่าเสือ ต่อมาพวกอำเภอก็เขียนเพี้ยนไปเป็น "คล้า" เพราะเข้าใจว่า เป็นคล้าที่เขาใช้เขียนจาก ด้วยเหตุนี้ทำให้ "คลองบางขรา" เปลี่ยนเป็น "คล้า" ไป

8. ตำนานตำบลสาวชะโงก

เป็นการอธิบายความเป็นมาของการตั้งชื่อตำบลตามเรื่องเล่าที่ว่า หญิงชาวบ้านคน หนึ่งรอเจ้าบ่าวล่องเรือมาในวันแต่งงาน ด้วยความอยากรู้ก็ไปชะโงกดูที่หน้าต่างก็พลาดตกลงมาตาย

9. บ้านคลองตันตำโโรง

เล่าว่าตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อคลองที่อยู่แถวนั้น

10. บ้านคลองสะเคา

เล่าว่าตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อคลองที่อยู่แถวนั้น

11. บ้านบางหัวเลน

เล่าว่าตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อคลองที่อยู่แถวนั้น

12. บ้านคลองสวนใหญ่

เล่าว่าตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อคลองที่อยู่แถวนั้น

13. บ้านคลองบ้านหมู

เล่าว่าตั้งชื่อหมู่บ้านตามลักษณะของบ้านที่สร้างติดกันเป็นหมู่

10. เบ็ดเตล็ด เป็นนิทานที่จัดเข้าประเภทใดไม่ได้

นิทานพื้นบ้านประเภทเบ็ดเตล็ดที่รวบรวมได้จากคำบอกเล่าของชาวระยอง อำเภอบางคล้า

จังหวัดฉะเชิงเทรา มี 7 เรื่อง ได้แก่

1. เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด

มีเรื่องย่อว่าเมืองหนึ่งมีกษัตริย์กับพระมเหสี ซึ่งกษัตริย์สามารถรู้ภาษาสัตว์แล้วได้ ยินมดชมตนเองก็ยิ้ม พระมเหสีสงสัยจึงถามแล้วถ้าไม่ตอบก็จะกลืนใจตาย ขณะนั้นก็ได้ยินพวก สัตว์คุยกันแล้ว ได้ความคิดว่าถ้าตนไม่บอก เมียคนก็คงไม่ทำอย่างที่พูดแน่เลย ไม่บอกเพราะถ้าบอก วิชาก็จะสูญทันที

2. เรื่องเจ้าเสือ

เรื่องเจ้าเสือเล่าถึงพี่น้อง 2 คน ที่ต่อสู้กับเสือ โดยคนที่สู้เสือไม่ได้จึงถูกเสือฆ่าตาย ส่วนคนน้องจึงมีบทบาทที่เด่นคือเป็นคนฉลาด มีไหวพริบ สามารถต่อสู้กับเสือและฆ่าเสือตายได้ สำเร็จ

3. เรื่องแม่โพสพ

เรื่องแม่โพสพมีเนื้อเรื่องไม่ซับซ้อน กล่าวถึงพระรูปหนึ่งไปเจอแม่โพสพก็นำ กลับมาไว้ที่ขุ้งข้าวก็ทำให้ข้าวในนาเจริญงอกงาม เมื่อคนสึกแล้วแต่งงานก็เอาแม่โพสพไปด้วย ต่อ มาตัวเองได้ไปเป็นทหาร ก็ไปรำลาแม่โพสพในขุ้งทำให้เมียมาเห็นเข้าใจผิดจึงตีแม่โพสพจนเลือด ไหล แม่โพสพจึงบอกให้ชายหนุ่มพาตนกลับบ้านเก่า

4. เรื่องนกยักษ์

เรื่องนกยักษ์เล่าถึงกษัตริย์ที่ใช้อุบายเอาตัวรอดจากนกยักษ์ โดยการทนายปัญหาที่ไม่สามารถตอบได้ จึงทำให้กษัตริย์เอาตัวรอดไปได้

5. เรื่องนางเบียดเดียว

เนื้อเรื่องกล่าวถึงหญิงสาวคนหนึ่งรู้จักใช้ปัญญาในการซื้อเมล็ดผักกาดด้วยเงินเบียดเดียวที่แทบไม่มีค่า โดยอ้างกับคนขายว่าขอแก่นี่จุ่มให้เมล็ดติดนิ้วขึ้นมาก็พอ คนขายก็ยอม นางก็ใช้นิ้วจุ่มน้ำแล้วค่อยจุ่มเมล็ดผักกาดขึ้นมาได้มากมาย

6. เรื่องหมู

เรื่องย่อเล่าถึงความฉลาดของคนหนึ่งที่หมูตายก็นำเนื้อไปแลกน้ำหวานไปให้คนตัดฟันเพื่อแลกกับฟัน จากนั้นก็เอาฟันไปขายได้เงินมากก็ไปซื้อหมูมาเลี้ยงฆ่าแล้วขายหมด แล้วไปซื้อเรือมาค้าขายจนร่ำรวย

7. คางคก

เนื้อเรื่องย่อเล่าถึงตายายเก็บคางคกมาเลี้ยงไว้ วันหนึ่งก็ไปทำบุญกัน ตายายก็ไม่ให้คางคกไป คางคกจึงแปลงกายเป็นหญิงงามไปแล้วก็ไปเจอเจ้าเมืองมาชอบพอกัน เจ้าเมืองก็รับนางเข้าวัง แต่เมียหลวงอิจฉานางก็เอาหนามมาติดนิ้วนางและ นางคางคกก็กลับไปอยู่กับตายายจนตายก็แปลงกายเป็นคนแก่แต่ผมดำสวยชายขนมจีนในวัง นางเมียหลวงมาเห็นเข้าก็ถามนางคางคกก็บอกจนให้เอาปลาใส่หัว นางก็ทำตามจนหนอนเต็มหัว

สรุปผลการจำแนกประเภทนิทานพื้นบ้าน

จากการรวบรวมนิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้ศึกษาได้รวบรวมนิทานและจำแนกประเภทได้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงผลการจำแนกนิทานพื้นบ้าน

ประเภทนิทาน	จำนวน
เทพนิยาย	5
ชีวิต	2
วีรบุรุษ	1
ประจําถิ่น	1
ตำนานและเทพปกรณัม	6
สัตว์	4
อุทาหรณ์	3
มุขตลก	11
อธิบาย	13
เบ็ดเตล็ด	7
รวม	53

บทที่ 4

วิเคราะห์เนื้อเรื่องของนิทานพื้นบ้าน

การวิเคราะห์เนื้อเรื่องของนิทานพื้นบ้านจากคำบอกเล่าของ โองการครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ โดยใช้กฎศึกษาคำบรรพ์ของนิทานพื้นบ้านของ เอกเซล ออลริก นักคติชนวิทยาชาวเดนมาร์ก เป็นหลักในการวิเคราะห์

ออลริก เสนอบทความเกี่ยวกับกฎศึกษาคำบรรพ์ของนิทานพื้นบ้านเป็นครั้งแรกต่อสภาสหวิทยาการ (Interdisciplinary Congress) ที่กรุงเบอร์ลิน เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๐๘ หรือ พ.ศ. ๒๔๕๑ โดยให้ความเห็นว่า นิทานพื้นบ้านประกอบด้วยเทพนิยายและนิยาย กฎดังกล่าวไม่จำกัดอยู่ในรูปแบบของนิทานชนิดใดแต่เพียงชนิดเดียว ฉะนั้นกฎของนิยายก็อาจใช้ได้กับนิทานรูปแบบอื่นด้วย นอกจากนี้ ออลริก ยังให้ความเห็นอีกว่า กฎทั้งหลายของนิทานพื้นบ้านนั้น มักจะอยู่เหนือกฎแห่งความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการที่จะวัดนิทานพื้นบ้านไม่จำเป็นต้องถือตามกฎอื่นใด นอกจากกฎของมันเองเท่านั้น

แนวความคิดของออลริกในเรื่องกฎเหล่านี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ อลัน คินเคส (ปริชา อุยตระกูล, 2521 : 127-132) นักมานุษยวิทยาที่กล่าวนำบทความของออลริกที่ว่า วัฒนธรรมเป็นเรื่องเหนืออินทรีย์ (Superorganic) เพราะถือว่าวัฒนธรรมมีชีวิตของตนเอง โดยอธิบายว่า วัฒนธรรมเป็นขบวนการนามธรรมอิสระ เป็นสิ่งที่มีอยู่เฉพาะ ซึ่งไม่ต้องใช้ปรากฏการณ์ประเภทอื่นมาอธิบายจุดกำเนิด พัฒนาการ และวิถีทางปฏิบัติของมัน ถ้าหากระดับอินทรีย์รวมถึงมนุษย์ สิ่งเหนืออินทรีย์ก็ต้องเหนือกว่ามนุษย์ และจะต้องเป็นอิสระ ไม่อาจนำมาผูกกันในกรอบของมนุษย์แต่เพียงส่วนเดียวได้ เหตุผลก็คือ ในฐานะที่มนุษย์เองได้รับการพิจารณาว่าใหญ่กว่ามวลธาตุอินทรีย์ (เคมี) ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นร่างกายมนุษย์ ดังนั้นส่วนที่อยู่เหนืออินทรีย์จึงน่าจะยิ่งใหญ่กว่าธาตุอินทรีย์ซึ่งรองรับมันอยู่ ผู้เชี่ยวชาญทางเรื่องเหนืออินทรีย์ในวิชามานุษยวิทยาเชื่อในกระสวนหรือหลักเกณฑ์ที่เป็นนามธรรม เช่น การวิวัฒนาการซึ่งเป็นตัวคอยควบคุมพฤติกรรมและวัฒนธรรมของมนุษยชาติ

การที่พิจารณาว่ากฎศึกษาคำบรรพ์ของออลริกเป็นสิ่งเหนืออินทรีย์นั้น ย่อมหมายถึงการยอมรับว่า กฎดังกล่าวจะต้องมีบทบาทครอบคลุมนักเล่านิทานแต่ละบุคคลด้วย ตามความเห็นนี้นักเล่านิทานพื้นบ้านย่อมต้องคล้อยตามกฎศึกษาคำบรรพ์ของออลริกอย่างไม่รู้สีกตัว เพราะกฎเหนือ

อินทรีย์ยอมอยู่นอกเหนือการควบคุมใด ๆ ของใครคนหนึ่ง ความเห็นเช่นนี้เท่ากับเป็นการแยก
บรรณกรรมออกจากผู้ถ่ายทอดแยกชาวบ้านออกจากกติชน เพราะกฎเกณฑ์เหนืออินทรีย์จะให้
ความสำคัญแก่นิทานพื้นบ้านมากกว่าผู้ถ่ายทอด บทบาทของผู้ถ่ายทอดจะเป็นเครื่องมืออันหนึ่ง
ซึ่งควบคุม โดยสิ่งเหนืออินทรีย์ให้มีหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลเท่านั้น จึงเป็นเรื่องน่าคิดและชวนให้ได้
แย้งว่าเราจะสามารถแยกผู้ถ่ายทอดออกจากนิทานพื้นบ้าน แยกชาวบ้านออกจากกติชนได้อย่างเด็ด
ขาดจริงหรือ และในฐานะที่ผู้ถ่ายทอดก็มีวิญญานและความคิดอยู่ในวงครอบของวัฒนธรรม เรา
ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าสิ่งที่ผู้เล่าถ่ายทอดออกมานั้น ไม่มีส่วนสัมพันธ์กับตัวตนของผู้เล่าเลย ผู้เล่า
ไม่ได้มีอิทธิพลต่อนิทานที่ถ่ายทอดเลยจริงหรือไม่

จะอย่างไรก็ตาม ออลริก ไม่ใช่เป็นนักคติชนวิทยาเพียงคนเดียวที่สนับสนุนกฎเหนือ
อินทรีย์ กฎ “การปรับตนเอง” ของวอลเตอร์ แอนเดอร์สัน (Walter Anderson's Law of self-
correction) ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่สนับสนุนกฎเหนืออินทรีย์ ความเห็นของกฎนี้คือ เรื่องราว
ต่างๆ จำเป็นต้องแก้ไขตัวมันเอง และคงส่วนดีไว้ให้พ้นจากข้อผิดพลาด หรือการเปลี่ยนแปลงโดย
บังเอิญของนักเล่านิทาน ซึ่งอาจจำแนกผิดพลาด ไปก็ได้

ถึงแม้ว่าบทความของออลริกเกี่ยวกับกฎศึกษาคำบรรพ์ของนิทานพื้นบ้านยังเป็นที่ถกเถียง
กันมากในการที่จะนำเอาสิ่งเหนืออินทรีย์มาใช้เป็นวิธีการศึกษานิทานพื้นบ้านในทวีปยุโรป ผู้วิจัย
ยังเห็นว่ากฎดังกล่าวเป็นกฎที่ครอบคลุม และยังเป็นที่ยอมรับใช้มากที่สุดในขณะนี้จึงนำข้อสรุปเกี่ยว
กับกฎศึกษาคำบรรพ์ของนิทานพื้นบ้านของออลริกมาใช้วิเคราะห์กับนิทานพื้นบ้านที่รวบรวมได้จาก
ตำบลสาวชะ โงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อศึกษากฎของออลริกจะมีส่วนสัมพันธ์กับ
นิทานพื้นบ้านที่รวบรวมในครั้งนี้หรือไม่เพียงใด

ออลริก อธิบายถึงกฎศึกษาคำบรรพ์ของเขาว่า ถ้าเราพยายามประมวลความเหมือนคล้ายทั้ง
หลายที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเข้าด้วยกัน นอกจากเราจะทราบรูปแบบต่างๆ ของเทพนิยายแล้ว
เรายังได้ศาสตร์ที่มีระบบแบบแผนเกี่ยวกับบรรณกรรมประเภทอื่นๆ อย่างกว้างขวางด้วย กฎรวม
กันสำหรับการแต่งนิทานพื้นบ้านทุกประเภทเรียกได้ว่า เป็นกฎศึกษาคำบรรพ์ของนิทานพื้นบ้าน
(Epic laws of Folk Narrative) มีสาระสำคัญดังนี้

1. กฎของการเริ่มเรื่องและกฎของการจบเรื่อง (The Law Of Opening And The Law Of Closing) นิทานพื้นบ้านจะไม่นำเข้าสู่เหตุการณ์สำคัญในทันทีและไม่จบอย่างกระทันหัน เมื่อ
เรื่องจะเริ่มจากภาวะที่สงบ ไปสู่เหตุการณ์ที่ตื่นเต้น และในตอนจบเรื่องนั้นเหตุการณ์จะคลี่คลาย
ไปสู่ภาวะปกติก่อนจึงยุติ

2. กฎแห่งการซ้ำ (The Law Of Repetition) การซ้ำในเรื่อง เช่น ซ้ำตัวละคร ซ้ำสิ่ง
ของหรือเหตุการณ์ ออลริกให้ข้อสังเกตว่าจำนวนที่ซ้ำมีตั้งแต่ ๒ ถึง ๓ ถึง ๔ ครั้ง

ออลทริกอธิบายถึงกฎแห่งการซ้ำไว้ว่า ในวรรณคดีมีวิธีเน้นหลายวิธีนอกเหนือจากการกล่าวซ้ำ ตัวอย่างเช่น มิติและความสำคัญของบางสิ่ง สามารถบรรยายใส่รายละเอียดในระดับที่โครงการตามลักษณะของวัตถุ หรือเหตุการณ์เฉพาะอย่างได้ แต่นิทานพื้นบ้านไม่สามารถทำได้เช่นนั้น เพราะขาดรายละเอียดในสิ่งดังกล่าว การพรรณนาก็มักจะทำอย่างย่อเกินกว่าที่จะถือว่าเป็นการเน้นที่เป็นผลได้ สำหรับเรื่องราวพื้นบ้านที่เล่ากันต่อมาแบบดั้งเดิมนั้น มีทางเลือกอยู่ทางเดียวคือ การซ้ำ เช่น ชายหนุ่มหลงเข้าไปในที่อยู่ของยักษ์ถึง 3 วัน และในแต่ละวันก็ฆ่ายักษ์คนหนึ่ง ศวินพยายามขี้น้ำขึ้นเขาแก้วถึง 3 ครั้ง คนที่จะเป็นคู่รักในอนาคต 3 คน ถูกสาวใช้สะกดด้วยเวทมนต์ให้สงบนิ่งในคืนวันหนึ่ง การซ้ำไม่จำเป็นเฉพาะเพื่อสร้างให้เกิดความเข้มข้นเท่านั้น บางครั้งเป็นการทำให้เนื้อเรื่องสมบูรณ์ขึ้นด้วย ออลทริกกล่าวอย่างมั่นใจว่า หากปราศจากการซ้ำแล้วนิทานพื้นบ้านก็จะไม่สามารถบรรลุรูปแบบที่สมบูรณ์ของมันได้

3. กฎแห่งตัวละคร 2 ตัว ใน 1 ฉาก (The Law Of Two To a Scene) ในฉากหนึ่ง ๆ ของนิทานพื้นบ้าน มักจะมีตัวละครที่มีบทบาทอยู่เพียง 2 ตัว ออลทริกกล่าวว่ากฎข้อนี้เป็นกฎที่เข้มงวดมากกฎหนึ่งในวรรณกรรมพื้นบ้าน

4. กฎแห่งการแตกต่างแบบตรงกันข้าม (The Law Of Contrast) นิทานพื้นบ้านมักสร้างตัวละครที่มีลักษณะแตกต่างกันให้มีลักษณะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจนแบบตรงกันข้าม

5. กฎของฝาแฝด (Law Of Twins) ถ้าฝาแฝดหรือพี่น้องสองคนประสบความสำเร็จทุกอย่างก็มักจะปรองดองกันดี แต่ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ชัยชนะก็จะเป็นศัตรูกัน บางทีนอกจากจะเป็นฝาแฝดหรือพี่น้องสองคนแล้ว กฎข้อนี้ยังครอบคลุมไปถึงตัวละครที่มีบทบาทใกล้ชิดกัน เช่น เป็นเพื่อนกันก็ได้ด้วย

6. ความสำคัญของตำแหน่งต้นและตำแหน่งท้าย (The Importance Of Initial And Final Position) ถ้าตัวละครเป็นพี่น้องหลาย ๆ คน นิทานพื้นบ้านมักกล่าวถึงผู้อาวุโสมากที่สุดก่อน แต่จุดสนใจหรือความสำคัญเน้นที่น้องคนสุดท้อง

7. เรื่องเชิงเดี่ยว (Single-Stranded) โดยมากโครงเรื่องของนิทานพื้นบ้านไม่มีลักษณะซับซ้อน ดำเนินเรื่องไปเรื่อยๆ ไม่มีการสะทึงตัวแกนเดิมผู้ทำหน้าที่ดำเนินเรื่อง ไม่มีการย้อนกลับเพื่อเติมรายละเอียดที่ยังไม่ได้กล่าวไว้ก่อน ถ้าหากจำเป็นต้องให้ความรู้ภูมิหลังที่มีมาก่อนก็จะใช้บทสนทนา

8. กระสวน (Patterning) ในนิทานพื้นบ้านเรื่องหนึ่ง ๆ มักมีวิธีดำเนินบทบาทของตัวละคร หรือคำพูดที่เป็นแบบเดียวกัน ซ้ำกันอยู่ในเรื่อง

9. ฉากประทับใจ (Tableaux Scenes) มีการพรรณนาภาพพจน์ที่แสดงฉากประทับใจ ณ สถานที่อันสวยงาม หรือฉากการต่อสู้ เช่น วีรบุรุษต่อสู้กับมังกร เป็นต้น

10. เรื่องของความสมเหตุสมผล (Logic) เหตุการณ์ในนิทานพื้นบ้านมีความสมเหตุสมผลอยู่ในตัวเอง ตามสภาพของเรื่องแต่ละเรื่อง เช่น เรื่องของความขลัง ความประหลาดมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้น เรื่องการถือผีสาร หลักเหตุผลของนิทานพื้นบ้านนั้นไม่สามารถเทียบได้กับเหตุผลของโลกแห่งความจริง

11. เรื่องของเอกภาพ (Unity Of Plot) อนุภาคหรือเหตุการณ์ที่นำมาเล่ามีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างเห็นได้ชัด

12. การเพ่งจุดสนใจที่ตัวละครเอกเพียงตัวเดียว (Concentration On A Leading Character) นิทานพื้นบ้านจะมีการบรรยายถึงตัวละครเอกและพฤติกรรมของตัวละครเอก เน้นมากกว่าตัวอื่น ๆ อย่างมากมาย

วิเคราะห์เนื้อเรื่องนิทานพื้นบ้าน

1. กฎของการเริ่มเรื่องและกฎของการจบเรื่อง (The Law Of Opening And The Law Of Closing) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ ได้แก่ นิทานเรื่องชะตาขาด เรื่องแก้วหน้าม้า เรื่องความเสียดสละ เรื่องคนกับเสือ เรื่องลูก เรื่องไม้แน่นไม่นอน เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด เรื่องศรีธนญชัย (ทั้งสองสำนวน)

เรื่องชะตาขาด เริ่มเรื่องโดยเล่าถึงสภาพบ้านเมืองที่อยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งไม่ได้เล่าถึงเหตุการณ์สำคัญของเรื่องในทันที และค่อยเข้าสู่เหตุการณ์ที่ตื่นเต้นคือท้าวศิริได้ถึงแก่ความตายตามดวง และก็จบลงด้วยการถวายเพลิงศพของท้าวศิริ

เรื่องแก้วหน้าม้า เริ่มเรื่องด้วยการกล่าวถึงเมืองเมืองหนึ่งมีโอรสชื่อพระปิ่นทอง เมื่อโตขึ้นมาก็อยากมีคู่ ซึ่งเป็นการเริ่มเรื่องที่เริ่มจากความสงบของบ้านเมืองแล้วค่อยดำเนินเรื่องสู่ความตื่นเต้นโดยพระปิ่นทองเสียดสละหาคู่จากทั่วแล้วว่าก็ตกไปจนนางแก้วหน้าม้าเก็บได้แล้วก็อภิเษกกัน แล้วก็มีปัญหาอุปสรรคต่างๆเกิดขึ้นมากมายแต่ในตอนท้ายก็ครองรักกันอย่างมีความสุข

เรื่องความเสียดสละ จะเริ่มเรื่องจากภาวะที่สงบ เล่าถึงสวนของพระมหากษัตริย์ ภูน้ำผลไม้ ต้นไม้ ต่อจากนั้นก็ค่อยนำไปสู่เหตุการณ์ที่บิรवारของพญาวานรเข้าไปกินผลไม้ในสวนของพระมหากษัตริย์จนทำให้เป็นเหตุให้พญาวานรต้องตาย และได้รับการยกย่องจากพระมหากษัตริย์ว่าเป็นผู้รักลูกน้อง ขอมตายเพื่อบิรवारของตนเองได้

เรื่องคนกับเสือ กล่าวถึงพ่อกับลูกคู่หนึ่งมีบ้านที่ยากจน หากินด้วยการยิงเนื้อ แม่ก็ตาย ต้องยิงเนื้อเพื่อแลกกับอาหารมาเลี้ยงชีพ พ่อถูกเป็นหนุ่มพ่อก็ป่วยตาย ลูกก็ต้องล่าเนื้อแทนพ่อเพื่อเลี้ยงชีพ แล้วค่อยดำเนินเรื่องไปคือชายหนุ่มเข้าป่าล่าสัตว์แล้วไปเจอสาวสวยก็เกิดหลงรัก

แล้วอยู่กินกันจนมีลูก แล้วก็เข้าสู่ภาวะตื่นเต็นคือชายหนุ่มตามหาเมียแล้วรู้ความจริงว่านางเป็นเสื่อ แล้วจบลงอย่างมีความสุขด้วยการที่ชายหนุ่มอ่อนวอนให้นางกลับไปครองรักกันอย่างเก่าแล้วดูแลลูกซึ่งนางเสื่อก็กลับไปอยู่กันอย่างมีความสุข

เรื่องลูก เริ่มเรื่องโดยกล่าวถึงสองตายายที่ยากจน ไม่มีลูก อยู่กันมาด้วยความรัก เข้าใจกันดีเสมอมาจนกระทั่งเริ่มเข้าสู่ตอนตื่นเต็นคือชายไปเจอพระรุรงค์แล้วได้วิชาทำให้รวยได้ จนทั้งคู่ก็รวยแต่ก็ไม่มีความสุข ต้องทะเลาะกัน แล้วก็คิดลี้คลายด้วยการที่ชายไปขอวิชาจากพระรุรงค์ให้จนเหมือนเดิม

เรื่องไม่แน่มั่นนอน เริ่มเรื่องกล่าวถึงพ่อตากับลูกเขย และสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของคนทั้งสองของไปเรื่อยๆ แล้วเข้าสู่จุดตื่นเต็นคือทั้งสองกินข้าวกันแล้วลูกเขยก็บอกว่าบางที่มือนี้อาจจะไม่ได้กินก็ได้ เพราะอะไรอะไรก็ไม่แน่มั่นนอน พ่อตาก็บอกว่าทำไมจะไม่ได้อีกก็เข้าค้ำลึงจะกินอยู่แล้ว ลูกเขยก็ค้ำอีกว่าไม่แน่มั่นนอน ค้ำกันไปเรื่อยๆจนพ่อตาโมโหวิ่งไล่เตะลูกเขยทำให้หมาแอบขึ้นมากินข้าวจนหมด เมื่อพ่อตาคลับมาอีกทีก็อดกินตามที่ลูกเขยบอกว่าอะไรก็ไม่แน่มั่นนอน ซึ่งในตอนท้ายพ่อตาก็คิดว่าอะไรก็ไม่แน่มั่นนอน มีแต่ความตายเท่านั้นที่แน่มั่นนอน

เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด เริ่มเรื่องกล่าวถึงเมือง พระเจ้าแผ่นดิน และความสามารถของพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ตื่นเต็นในทันที ซึ่งตรงกับกฎของออริกได้เป็นอย่างดี ต่อมาเข้าสู่เหตุการณ์ตื่นเต็นโดยพระมหเทสิสังกษัตริย์พระเจ้าแผ่นดินที่ยิ้มจึงอยากรู้ว่ายิ้มอะไรและถ้าไม่บอกก็จะกลั่นใจตาย พระเจ้าแผ่นดินบอกไม่ได้ว่าตนสามารถฟังเสียงสัตว์ได้ ถ้าบอกวิชานี้ก็สูญ ซึ่งถึงตอนนี้ก็ทำให้ต้องคิดหาวิธีต่างๆมาแก้ปัญหา ซึ่งก็ทำให้เนื้อเรื่องน่าตื่นเต็น และก็จบโดยที่ไม่บอกเพราะรู้ว่ายังงมียศคนก็ไม่กลั่นใจตายตามคำขู่ ซึ่งเป็นการดำเนินเรื่องราวไปตามกฎในนิทานพื้นบ้านอย่างเห็นได้ชัด

2. กฎแห่งการซ้ำ (The Law Of Repetition) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องโคหายไปในเรื่องสามเกลอ เรื่องคนกับเสื่อ เรื่องลูก

เรื่องโคหายไปใน มีการใช้การซ้ำในการบรรยายจำนวนพฤติกรรมคือการตี 3 ที่ซึ่งในเรื่องได้เล่าไว้ว่าตายายมีลูกสาว 3 คน ซึ่งก็เป็นจำนวนเลข 3 ที่นิยมใช้ในนิทานกัน ต่อจากนั้นก็ให้ลูกทั้ง 3 ไปเฝ้าวัว ถ้าวัวหายก็จะ โคนตีโดยคน โคนจะ โคนตี 3 ที และคนต่อมาถ้าทำโคหายอีกก็จะ โคนตีมากกว่าคนโต ซึ่งจากเรื่องนี้จะเน้นการซ้ำที่เป็นเลข 3 คือมีลูกสาว 3 คน โคนตี 3 ที ซึ่งสอดคล้องกับกฎข้อนี้ได้เป็นอย่างดี

เรื่องสามเกลอ มีการ ใช้การซ้ำซึ่งสอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านคือการใช้เลข 3 จากเรื่องนกฟีนว่า ได้กินหัวใจช้าง ทำให้ช้างงกุ่มใจเพราะจะต้อง โคนนกกินหัวใจ จึงขอผลัดอีก 3

วัน ซึ่งมีการใช้จำนวน 3 ในการผลิตเวลา และบอกว่า อีก 3 วันจะต้องโดนนกกินหัวใจ และรุ่งวันที่ 3 ก็ต้องเอาหัวใจไปให้นกกิน ซึ่งมีการใช้การซ้ำจำนวน 3 ถึง 3 ครั้งด้วยกัน

เรื่องคนกับเสือ มีการใช้การซ้ำในตอนที่ว่า หลับดั่ง 2-3 ชั่วโมง ตื่นขึ้นมาเป็นเวลา 4 ชั่วโมงไปแล้ว 4 ชั่วโมงเย็น และตอนที่ว่า 1 หมอก็ไม่ว่าเรื่อง 2 หมอก็ไม่ว่าเรื่อง 3 หมอ หมอที่ 3 เก่ง และตอนที่ว่าปล่อยลงไป 3 วัน 3 เดือน... ลอยไปตามน้ำ 3 วัน 3 คืน ซึ่งจากที่ยกมาเห็นได้ว่า เรื่องนี้มีการใช้การซ้ำที่สอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านได้อย่างชัดเจน ถ้าขาดการซ้ำก็จะไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินไปได้

เรื่องลูก มีการใช้การซ้ำในการกระทำของตัวละครเพื่อทำให้เรื่องดำเนินไปได้ ถ้าหากไม่มีการซ้ำแล้วก็จะทำให้เรื่องไม่สมบูรณ์ได้ จากเรื่องจะใช้การซ้ำของวิธีที่จะทำให้รวยคือจะต้องกราบดินผัวคืนละ 3 ครั้ง และวิธีที่ทำให้จนคือต้องเอาผ้าถุงปิดหมอนคืนละ 3 ครั้ง ซึ่งถ้าไม่มีการซ้ำก็ไม่สามารถทำให้เรื่องนี้ดำเนินไปได้

3. กฎแห่งตัวละคร 2 ตัว ใน 1 ฉาก (The Law Of Two To a Scene) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องพระรถเมรี เรื่องชะตาขาด เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องชาละวัน เรื่องแก้วหน้าม้า เรื่องคนกับเสือ เรื่องลูก เรื่องความเสียสละ เรื่องพระอาทิตย์กับพระจันทร์ เรื่องเที่ยวเมืองนรก เรื่องไม้แก่นไม้นอน เรื่องไอ้คดไอ้ตรง เรื่องสามเกลอ เรื่องนกกระสากับปู เรื่องความสามัคคี เรื่องสิงเจ้าเล่ห์ เรื่องช่างเผือก เรื่องนกแขกเต้า เรื่องเสือ เรื่องฟัวขี้บ่น เรื่องพี่เขยน้องเมีย เรื่องศรีธนญชัย (สำนวนที่ 1) เรื่องศรีธนญชัย (สำนวนที่ 2) เรื่องพระที่คนไม่นับถือ เรื่องขี้เกียจได้ดี เรื่องพระซิ้งก เรื่องผลอหฺลับ เรื่องตกต้นไม้ไม่ถึงพื้น เรื่องหาคู่ไม่คิด เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เรื่องทำไมเสือมีลาย เรื่องกระต่ายหางกูด เรื่องทำไมขี้กุ่มไปอยู่บนหัว เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด

นิทานเรื่องพระรถเมรี ใช้ตัวละคร 2 ตัว ใน 1 ฉาก คือ นางยักษ์คู่กับกษัตริย์ นางเภาซ่อนพระรถ พระรถชนไก่อกับกษัตริย์ พระรถคุยกับฤๅษี พระรถคุยกับม้า พระรถคุยกับนางเมรี พระรถฆ่านางยักษ์ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องชะตาขาด ใน 1 ฉาก จะมีตัวละครเพียง 2 ตัว เช่นตอนท้าวศิริคุยกับพ่อ พ่อปรึกษากับอาจารย์ ท้าวศิริหลบหลู่อาจารย์ ท้าวศิริพบฤๅษี เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องนางแดงอ่อน ใน 1 ฉาก จะมีตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้นที่ดำเนินเหตุการณ์ จะไม่กล่าวถึงหลายตัว เช่น ตอนนางแดงอ่อนเดินทางไปป่ากับพี่ชาย นางแดงอ่อนพบทหาร แล้วต่อจากนั้นนางแดงอ่อนค่อยพบเจ้าชาย เจ้าชายพานางแดงอ่อนเข้าวังอภิเษก นางแดงอ่อนถูกเมีย

น้อยหลอก นางแดงอ่อนถูกเจ้าชายขับออกจากวัง นางแดงอ่อนเรียกพี่ชายที่กลายร่างเป็นจระเข้ กลับไปในป่าดั้งเดิม เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องชาละวัน จะใช้ตัวละคร 2 ตัว ใน 1 ฉาก ดำเนินเรื่องในแต่ละฉากจะไม่ใช้ตัวละครหลายตัว เช่น ตอนตากับยายเลี้ยงจระเข้ จระเข้กินยาย จระเข้กินตา นางตะเภาแก้วโดนชาละวันจับตัว ไกรทองสู้กับชาละวัน ไกรทองช่วยตะเภาแก้วได้ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องแก้วหน้าม้า ในแต่ละฉากจะมีตัวละครเพียง 2 ตัว เท่านั้น ไม่มีมากกว่านี้ เช่น พระปิ่นทองขอร่ามคืนจากแก้วหน้าม้า แก้วหน้าม้าสนทนากับพระปิ่นทอง แก้วหน้าม้าสู้กับยักษ์ แก้วหน้าม้าลอคลูกเป็นปิ่นแก้ว ปิ่นแก้วปลอมตัวเพื่อหาคู่ ปิ่นทองมีเมียใหม่ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องคนกับเสือ จะใช้ตัวละคร 2 ตัว ใน 1 ฉาก เช่นตอนที่ชายหนุ่มอยู่กับพ่อ พ่อตั้งเสียชายหนุ่ม ชายหนุ่มพบหญิงสาว ชาวหนุ่มเที่ยวพาราตีนาง ชายหนุ่มขอน้ำสาวอาศัยอยู่ด้วย หญิงสาวเลี้ยงลูก ชายหนุ่มกลับมาพบลูกแต่ไม่พบเมีย ชายหนุ่มหาหมอคูคนแรกให้ตามหาเมีย ชายหนุ่มหาหมอคคนที่สอง ชายหนุ่มหาหมอคคนที่สาม ชายหนุ่มพบเสือ ชายหนุ่มอ่อนวอนให้เมียกลับ เมียกลับไปอยู่กับชายหนุ่ม เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องลูก ในแต่ละฉากจะมีตัวละครเพียง 2 ตัว เท่านั้น เช่น คายายคุยกัน ยายนำอาหารไปถวายพระ พระสนทนากับยาย ยายของวิชาจากพระ ยายนำวิชาไปใช้กับตา ตาคบตียาย เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องความเสียสละ ใช้ตัวละคร 2 ตัว ใน 1 ฉาก เช่น ตอนที่หัวหน้าลิงถูกทหารจับ พระราชาคุยกับหัวหน้าลิง เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องพระอาทิตย์กับพระจันทร์ ใช้ตัวละครเพียง 2 ตัว เท่านั้นใน 1 ฉาก เช่น ตอนที่พระอาทิตย์สนทนากับพระจันทร์ พระจันทร์อ้างถึงมนุษย์กับตน พระอาทิตย์อ้างถึงมนุษย์กับตน เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องเที่ยวเมืองนรก ในฉากแดนนรกได้กล่าวถึงคนที่ไปเที่ยวมากับเปรต กล่าวถึงคนที่ตายกับขมบาล เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องไม้แฉ่ไม้นอน ในฉากกินข้าวมีตัวละครเพียง 2 ตัวคือพ่อตากับลูกเขย ฉากหมา
กินอาหารบนโต๊ะมีพ่อตากับหมา เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละคร
เพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องไอ้คคไอ้ตรง ในฉากลงเรือมีตัวละครเพียง 2 ตัวคือไอ้คคกับไอ้ตรง ในฉากมี
เงินมีทองก็มีไอ้ตรงกับเมีย เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียง
สองตัวเท่านั้น

เรื่องความสามัคคี ในฉากกวางคิดกับดักก็มีกวางกับเต่า ฉากนายพรานหลับมีนกกับ
นายพราน ฉากนายพรานไล่จับเต่ากับกวางก็ต้องไล่จับเต่าแล้วค่อยกลับมาจับกวางสลับกัน ไม่
สามารถมีตัวละครทั้งนายพราน กวาง เต่า พร้อมกันได้ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน
1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องนกกระสากับปู ในฉากหนองน้ำจะเห็นว่านกกระสาหลอกปลาไปกิน และจน
ปลาหมดก็หลอกปูไปกิน ปูก็เลยฆ่านกกระสาตาย เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1
ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องสามเกลอ ในฉากความฝันของนก นกฝันได้กินหัวใจช้าง นกเข้าเฝ้าพระอินทร์
แล้วเล่าเรื่องราวให้ฟัง พระอินทร์เรียกช่างขึ้นมามากกว่าจะต้องถุณกกิน ช่างปรับทุกข์กับเป็ด เป็ด
แกล้งฝันขณะเดินทางไปเข้าเฝ้าพระอินทร์กับช่าง พระอินทร์เรียกเป็ดขึ้น เป็ดคุยกับพระอินทร์
พระอินทร์ปล่อยช่างกลับ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียง
สองตัวเท่านั้น

เรื่องลิงเข้าเส้า ฉากหนึ่งจะมีตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้นในแต่ละฉาก เช่นฉากดา
ชายปรึกษากันจะปลุกถั่ว ลิงหลอกกินถั่วยาย เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะ
ใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องช่างเผือก ในฉากพรานเดินหลงป่าก็พบช่างพากลับ ฉากพรานคุยกับเมีย ฉาก
พรานกลับไปป่าเพื่อของช่าง เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละคร
เพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องนกแขกเต้า ในฉากวังนกดกซึ่งในวังนกดกมีลูกนกสองตัว ฉากโจรเก็บนกไปเลี้ยง
ฉากฤๅษีเก็บนกไปเลี้ยง ฉากพระราชเจอนกของโจร ฉากพระราชเจอนกของฤๅษี เป็นต้น เหตุ
การณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องเสื่อ ใน 1 ฉากจะมีตัวละครเพียง 2 ตัวเท่านั้น เช่น ฉากที่เสื่อไปพบแม่จิว แม่จิว
ขอร้องเสื่อให้ตนกลับไปให้นมลูกก่อน ฉากลูกจิวขอให้เสื่อกินคนแทน เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้
เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องผัวขี้บ่น จากที่เมียอ่อนผัว จากผัวบ่นเมีย เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องพี่เขยน้องเมีย จากพี่เขยแต่งงานกับคนที่ จากพี่สาวขอให้น้องสาวไปนอนกับคน จากพี่เขยนอนกับน้องเมีย จากน้องเมียปรึกษากับแม่ จากพ่อไล่ตีพี่เขย จากพ่อตาตำลูกสาว จากพี่เขยแก้ตัวกับแม่ยาย จากพ่อตายกับแม่ยาย เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องศรีธนญชัย เป็นการใช้ตัวละคร 2 ตัว ใน 1 ฉาก เช่น คอนแม่สั่งงานศรีธนญชัย ฉากศรีธนญชัยฆ่าน้อง ฉากศรีธนญชัยสนทนากับพระราชา เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องพระที่คนไม่นับถือ จากพระออกอุบายคือจะเป็นการคุยกันระหว่างพระกับลูกศิษย์ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องขี้เกียจได้ดี จากลูกคูดักฎษาแล้วถูกแม่บ่น จากที่ศาลาเป็นการสนทนากันระหว่างคนคูดักฎษากับยักษ์ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องพระซังก จากที่วัดเป็นการสนทนาระหว่างลูกศิษย์กับพระ ฉากนอกวัดจะกล่าวถึงผู้หญิงคิดหัวพระเพราะนึกว่าเป็นแดง ฉากสุนัขไล่กัดพระ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องผลอดลับ จากที่วัดเป็นการคุยกันของลูกศิษย์กับอาจารย์ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องตกต้นไม้ไม่ถึงพื้น จากแต่ละฉากจะมีตัวละครเพียง 2 ตัวเท่านั้น เช่น ตอนที่คนแรกห้อยอยู่บนต้นไม้คนชี้ข้างมาช่วย ฉากยายชากับตาเถรช่วยคนบนต้นไม้ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องหาคู่ไม่คิด ในแต่ละฉากจะกล่าวถึงตัวละครเพียง 2 ตัว เช่นฉากลูกสาวคุยกับแม่ เรื่องหาคู่ ลูกสาวคุยกับสามี แม่ยายคุยกับลูกเขย ลูกเขยพบเพื่อนโดยพบทีละคนไม่ใช่พบพร้อมกันสองคน จึงเห็นว่าจะใช้ตัวละครทีละ 2 ตัวในแต่ละฉากเท่านั้น

เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ในแต่ละฉากจะใช้ตัวละครเพียง 2 ตัว ดังเช่น ฉากการต่อสู้ระหว่างเมฆลา กับพระราหู ฉากเมฆลาสู้รามสูร เป็นต้น เห็นว่าใช้การสู้ทีละตัวไม่ใช่สู้พร้อมกันหมด เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องทำไมเสียมีลาย จากแต่ละฉากในเรื่องจะมีตัวละครเพียง 2 ตัวใน 1 ฉากเท่านั้น เช่น ฉากคนเจอเสือแล้วใช้อุบายหลอกเอาตัวรอด ฉากการสนทนาเรื่องน้ำท่วมของคนกับเสือ เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องกระด่ายหางกูด ใช้ตัวละคร 2 ตัวในแต่ละฉาก เช่น ฉากสุนัขจึงจอกบอกวิธีหางกูดแก่กระด่าย ฉากกระด่ายเอาหางจุ่มน้ำให้ปลาตอดจนหางกูด เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องทำไมซีกึ่งไปอยู่บนหัว ใช้ตัวละคร 2 ตัวในแต่ละฉาก เช่น ฉากไก่เข้าเฝ้าพระอินทร์ ฉากไก่บอกเบ็ด ฉากเบ็ดบอกกึ่ง เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด ใช้ตัวละคร 2 ตัว ใน 1 ฉาก เช่น ฉากกษัตริย์ฟังมดขมคน ฉาก มเหสีสงสัยจึงถาม ฉากสนทนาของกษัตริย์กับมเหสี ฉากกสัตว์สองตัวคุยกัน เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้เห็นชัดเจนว่าใน 1 ฉาก จะใช้ตัวละครเพียงสองตัวเท่านั้น

4. กฎแห่งการแตกต่างแบบตรงกันข้าม (The Law Of Contrast) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ปรากฏความแตกต่างแบบตรงกันข้าม มีดังนี้

4.1 บทบาทของคนชื่อกับคนโกง ในนิทานเรื่องไอ้คดไอ้ตรง เรื่องนี้สร้างตัวละครที่มีลักษณะแตกต่างกันอย่างตรงกันข้าม คือ ไอ้คดเป็นคนคดโกง กับ ไอ้ตรงเป็นคนซื่อตรง

4.2 บทบาทของคนโง่กับคนฉลาด ในนิทานเรื่องโคหายไ้ไหน เรื่องความสามัคคี เรื่องลิงเจ้าเล่ห์ เรื่องนกกระสาจับปู เรื่องทำไมเสียมีลาย เรื่องนกยักษ์ เรื่องเจ้าเสือ

-เรื่องโคหายไ้ไหน คือ พี่คนโต 2 คนเป็นคนโง่ เมื่อพ่อแม่สั่งให้เฝ้าโคก็ไม่รู้จักดู จนโคหายก็ถูกพ่อแม่ทำโทษ ส่วนน้องคนเล็กเป็นคนฉลาด เมื่อโคหายก็ไปตามกลับมาคืนให้พ่อแม่ ทำให้หนีออกจากจะไม่โดนทำโทษแล้ว ยังได้รับคำชมจากพ่อแม่อีกด้วย

-เรื่องความสามัคคี คือ สัตว์ทั้งสามตัวฉลาด รู้จักแก้ปัญหา หาทางเอาตัวรอด หลอกล่อนายพรานได้สำเร็จ ส่วนนายพรานโง่ที่ถูกสัตว์หลอก

-เรื่องลิงเจ้าเล่ห์ คือ ลิงเป็นฝ่ายฉลาด หลอกกินกล้วยขนหมด ส่วนยายเป็นคนโง่ที่หลงกลอุบายของลิง

-เรื่องนกกระสาจับปู คือ นกกระสาเป็นฝ่ายฉลาด หลอกปลาไปกินจนหมดหนองน้ำ ส่วนปลาเป็นฝ่ายโง่ที่ถูกนกกระสาหลอกไปกิน

-เรื่องทำไมเสือมีลาย คือ มนุษย์เป็นคนฉลาด กับเสือโง่ เพราะเสือจะกินมนุษย์ ทำให้มนุษย์ออกอุบายว่าน้ำจะท่วมโลก เสือหลงเชื่อจึงโดนมนุษย์จับแขวนคอแล้วเขียนดีจนลอกคราบเป็นลาย

-เรื่องนกยักษ์ คือ มนุษย์เป็นฝ่ายฉลาด กับ นกยักษ์เป็นฝ่ายโง่ เพราะมนุษย์รู้จักออกอุบายตามคำถามที่ไม่สามารถให้นกยักษ์ตอบได้ จึงทำให้มนุษย์รอดตัวจากการถูกกิน

-เรื่องเจ้าเสือ คือ เจ้าชายคนโตเป็นคนโง่ กับ เจ้าชายคนเล็กเป็นคนฉลาด จากเรื่องนี้เจ้าชายคนโตสู้กับเสือแล้วไม่สามารถเอาตัวรอดได้ จึงทำให้ถูกเสือฆ่าจนเสียชีวิต แต่เจ้าชายคนเล็กรู้จักนำความผิดพลาดของพี่ชายมาแก้ไขสถานการณ์ได้สำเร็จ จึงฆ่าเสือตายแล้วตนก็กลับเมืองได้

4.3 บทบาทของคนดีกับคนเลว ในนิทานเรื่องพระรถเมรี เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องช่างเผือก

-เรื่องพระรถเมรี คือ พระรถเสนเป็นคนรักมารดา และพวกป่าๆ ชอบช่วยเหลือคนอื่น ๆ ส่วนนางยักษ์เป็นคนเลว คอยทำร้ายคนอื่น ๆ ส่วนนางภวาเป็นคนดี มีเมตตา

-เรื่องนางแดงอ่อน คือ นางแดงอ่อนเป็นคนดี ซื่อ ไม่ทำร้ายใคร ส่วนนางสนมทั้งสองเป็นคนเลว ใส่ร้ายนางแดงอ่อน ทำให้นางแดงอ่อนต้องลำบาก

-เรื่องช่างเผือก คือ นายพรานเป็นคนเลว ไม่รู้จักบุญคุณคน ส่วนช่างเผือกเป็นคนดี ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก

4.4 บทบาทของคนได้รับการสั่งสอนขัดเกลากับคนไม่ได้รับการสั่งสอนขัดเกล่า ในนิทานเรื่องนกแขกเต้า คือ นกแขกเต้าสองตัวมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมือนกัน นกแขกเต้าตัวหนึ่งถูกโจรนำไปเลี้ยง จึงทำให้มีกิริยาวาจาเหมือนโจร ส่วนอีกตัวหนึ่งถูกญาตินำไปเลี้ยง และได้รับการอบรมสั่งสอน ขัดเกล่าเป็นอย่างดี จึงทำให้มีกิริยาที่ดี

5. กฎของฝาแฝด (Law Of Twins) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางกล่ำ จังหวัดยะลา ซึ่งมีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องไอ้คดไอ้ตรง

เรื่องไอ้คดไอ้ตรง ได้เล่าถึงเพื่อนสองคนที่คบกันมาตั้งนาน คนหนึ่งเป็นคนดี รักเพื่อน ส่วนอีกคนเป็นคนใจร้าย คดโกง เมื่อตอนเด็กๆ ทั้งสองได้รักกันเป็นอย่างดี แต่พอโตขึ้นไอ้ตรงเป็นคนดีทำให้ได้แต่งงานกับลูกเศรษฐี เมื่อไอ้คดรู้ข่าวก็เกิดความอิจฉาริษยาเพื่อน คอยหาทางกำจัดเพื่อน ซึ่งจากเรื่องนี้มีการดำเนินเรื่องที่สอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านของออลริคอย่างเห็นได้ชัด ว่าเมื่อตอนที่ทั้งสองยังจนก็รักกัน ไม่อิจฉากัน แต่พอไอ้ตรงได้คึกก็ทำให้ไอ้คดอิจฉาริษยาแล้วทำให้เป็นศัตรูกัน

6. ความสำคัญของตำแหน่งต้นและตำแหน่งท้าย (The Importance Of Initial And Final Position) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ พระรณเมรี ทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เรื่องนกแขกเต้า เรื่องเจ้าเสือ นิทานเรื่องพี่เขยน้องเมีย

เรื่องพระรณเมรี เล่าถึงพี่น้องผู้หญิงทั้ง 11 คน แต่คนที่มืบทบาทเด่นสุดและเป็นผู้ดำเนินเรื่องราวคือน้องคนสุดท้าย ซึ่งเป็นคนฉลาด และเป็นตัวละครที่เด่นและมีบทบาทมากกว่าตัวละครอื่นๆ ซึ่งเน้นความสำคัญที่น้องคนสุดท้ายที่เป็นไปตามกฎในนิทานพื้นบ้าน

เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เล่าถึงพี่น้อง 3 คน ที่ได้รับสมบัติจากพ่อแม่คนแรกได้ขันเงิน คนกลางได้ขันทอง คนเล็กได้บ้าน ทั้งสามก็มาทำบุญกันและอธิษฐานให้เกิดเป็นพี่น้องกันอีก คนโตเอาขันเงินมาทำบุญ คนกลางเอาขันทองมาทำบุญ คนเล็กเอากระบุงใส่ข้าวมาทำบุญ เมื่อเกิดใหม่คนน้องได้เป็นพระราหู มีอำนาจใหญ่โตมาก พ่อแม่จึงพาไปไว้ที่สวนอยู่กับพระอิสวร เพราะกลัวจะกินน้องที่เป็นพระอาทิตย์กับพระจันทร์ นางเมขลาเป็นเมียของพระอินทร์ที่เที่ยวเก่งมากและก็มีแก้ววิเศษ เมื่อพระอิสวรไม่อยู่นางก็แอบไปหลังถ้ากินน้ำอำฤตสามารถเหาะได้ นางก็หนีไป พระอิสวรก็ให้พระราหูไปตาม นางไม่กลับก็ต่อสู้กับพระราหู พระราหูจึงไปให้รามสูรช่วย การต่อสู้ระหว่างรามสูรกับนางเมขลาทำให้เกิดฟ้าร้อง และเมื่อนางเมขลาต่อแก้วก็จะเกิดฟ้าแลบ และเมื่อรามสูรขว้างขวานโดนแก้วนางเมขลา ก็จะเกิดฟ้าผ่า ซึ่งจากเรื่องนี้เริ่มแรกเล่าถึงพี่น้องสามคนแต่คนที่มืบทบาทที่สุดที่ดำเนินเหตุการณ์เรื่อยมาคือน้องคนเล็กที่มากเกิดใหม่เป็นพระราหู ซึ่งสอดคล้องกับกฎในนิทานพื้นบ้านของออริก

เรื่องนกแขกเต้า นี้สอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านที่ว่า ตัวละครมีพี่น้อง แต่ความสำคัญหรือจุดเด่นจะเน้นที่คนน้องมากกว่าคนที่ และมักจะเล่าเรื่องราวของพี่ก่อนแล้วค่อยกล่าวถึงน้อง เพราะน้องมีความสำคัญที่สุด จึงกล่าวตัวที่มีความสำคัญน้อยก่อน ซึ่งเนื้อเรื่องของนกแขกเต้าจะเล่าถึงนกสองตัวที่พลัดพรากจากกัน ตัวพี่ไปอยู่กับโจร ตัวน้องไปอยู่กับฤๅษี จึงทำให้นิสัยของนกทั้งสองต่างกัน ต่อมาก็เล่าถึงว่ามีพระราชอาชฎหลงเข้ามาเจอนกตัวพี่ นกตัวพี่ก็ขับไล่จนพระราชามาเจอนกตัวน้อง ซึ่งก็ได้รับการต้อนรับอย่างดี จึงสังเกตได้ว่าตัวละครนี้มีบทบาทที่สอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านที่ตัวที่จะกล่าวถึงตัวพี่ก่อน แล้วค่อยกล่าวถึงตัวน้องที่เป็นตัวเด่นทีหลัง

เรื่องเจ้าเสือ เล่าถึงพี่น้อง 2 คน ที่ต่อสู้กับเสือ โดยคนที่สู้เสือไม่ได้จึงถูกเสือฆ่าตาย ส่วนคนน้องจึงมีบทบาทที่เด่นคือเป็นคนฉลาด มีไหวพริบ สามารถต่อสู้กับเสือและฆ่าเสือตายได้สำเร็จ ซึ่งตัวละครที่เนื้อเรื่องเล่าถึงมากที่สุดคือน้อง เพราะให้ความสำคัญกับตัวละครที่เป็น

น้องคนเล็กและกล่าวถึงแต่น้องคนเล็กมากกว่าพี่คนโต จึงทำให้นิทานเรื่องนี้สอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้าน

เรื่องที่เขียนเรื่องเมีย เล่าเกี่ยวกับชายคนหนึ่งมาแต่งงานกับหญิงคนพี่ แต่มีอยู่วันหนึ่งชายคนนี้ได้กลับบ้านดึกมาก คนพี่จึงให้น้องสาวมานอนด้วย เมื่อสามีกลับมาคืนนั้นก็ว่าน้องเมียคือเมียของตนจึงได้เสียกัน พอรุ่งเช้าน้องเมียก็เล่าให้พ่อแม่ฟัง พ่อโกรธมากก็ได้ตีลูกเขยคน แต่ลูกเขยก็อ้างเหตุผลว่าตนเห็นว่าเหมือนกันเลยไม่รู้ พ่อตาก็บอกว่าจะเหมือนกันได้ไง โทนหลงแม่ยายดูบ้างสิว่าจะเหมือนกันอีกไหม ซึ่งจากเรื่องนี้ตัวละครที่มีบทบาทนั้นไม่ใช่ลูกคนโต แต่เป็นลูกสาวคนเล็กหรือน้องเมียนั่นเองที่มีบทบาทสำคัญหรือเป็นตัวเด่นในการดำเนินเรื่อง ส่วนลูกคนโตไม่มีบทบาทสำคัญแต่อย่างใดเลย

7. เรื่องเชิงเดี่ยว (Single-Stranded) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องพระอาทิตย์กับพระจันทร์ เรื่องไม้แก่นไม้นอน เรื่องดาวลูกไก่ เรื่องแม่โพสพ เรื่องหนู เรื่องนางเบียดเดียว

เรื่องพระอาทิตย์กับพระจันทร์ สอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านข้อนี้เพราะเนื้อเรื่องไม่ซับซ้อน มีการให้ความรู้ภูมิหลังที่มีมาก่อนโดยใช้รูปบทสนทนา คือพระอาทิตย์ได้แย้งกับพระจันทร์ถึงหน้าตา ท่าทางของมนุษย์ โดยบอกว่าคนบนโลกหน้าตาบูดบึ้ง ตายิบหยี ส่วนพระจันทร์ก็แย้งว่ามนุษย์มีหน้าตาขี้มเข้มแจ่มใส ซึ่งทำให้ดำเนินเรื่องราวไปเรื่อยๆ โดยไม่ทิ้งตัวละครที่ทำหน้าที่ดำเนินเรื่องนั่นก็คือพระอาทิตย์กับพระจันทร์ ซึ่งเป็นไปตามกฎของนิทานพื้นบ้าน

เรื่องไม้แก่นไม้นอน มีการดำเนินเรื่องที่ไม่ซับซ้อน ดำเนินเรื่องไปเรื่อยๆ โดยไม่ทิ้งตัวแกนผู้ทำหน้าที่ดำเนินเรื่องนั่นคือพ่อตากับลูกเขย และไม่มีการเล่าย้อนกลับไปรายละเอียดที่ไม่ได้กล่าวไว้ตั้งแต่ต้นเช่นกัน จึงสอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้าน และยังมีการใช้รูปสนทนาในการดำเนินเรื่อง เพราะจากเรื่องเล่าถึงลูกเขยคุยถึงความไม่แน่นอนให้พ่อตาทิ้งขณะกินข้าว ว่าอาจไม่ได้กินก็ได้เพราะอะไรก็ไม่แน่มือนอน จนทำให้พ่อตาโมโหที่ไม่ได้กินสักทีเลยไล่เตะลูกเขย จนทำให้หมากินอาหารจนหมด ซึ่งเนื้อเรื่องมีโครงเรื่องที่ไม่ซับซ้อน และดำเนินเรื่องโดยไม่ทิ้งตัวแกนของเรื่อง จึงสอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้าน

เรื่องดาวลูกไก่ มีโครงเรื่องที่ไม่ซับซ้อน เล่าถึงแม่ไก่มีลูก 7 ตัว แล้วคนเลี้ยงต้องการจำแม่ไก่กิน เมื่อแม่ไก่ตาย ลูกไก่ทั้ง 7 ตัวก็กระโดดเข้ากองไฟตายพร้อมกัน แล้วลูกไก่ก็ไปเกิดเป็นดาวลูกไก่ออยู่บนท้องฟ้า ซึ่งโครงเรื่องนอกจากจะไม่ซับซ้อนแล้วยังไม่ทิ้งตัวแกนในการดำเนินเรื่องคือลูกไก่ทั้ง 7 ตัว จึงทำให้เรื่องนี้ไปตามกฎของนิทานพื้นบ้านที่ว่าเป็นเรื่องเชิงเดี่ยว

เรื่องแม่โพสพ มีเนื้อเรื่องไม่ซับซ้อน กล่าวถึงพระรูปหนึ่งไปเจอแม่โพสพก็นำกลับมาไว้ที่ขุ้งข้าวก็ทำให้ข้าวในนาเจริญงอกงาม เมื่อคนสึกแล้วแต่งงานก็เอาแม่โพสพไปด้วย ต่อมา

ตัวเองได้ไปเป็นทหาร ก็ไปรำลาแม่โพสพในยุ้งทำให้เมียมาเห็นเข้าใจผิดจึงตีแม่โพสพจนเลือดไหล แม่โพสพจึงบอกให้ชายหนุ่มพาตนกลับบ้านเก่า นอกจากเนื้อเรื่องไม่ซับซ้อนแล้ว ยังไม่ทิ้งตัวแกนในการดำเนินเรื่องนั่นคือแม่โพสพที่เป็นตัวแกนสำคัญของเรื่อง จึงสอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้าน

เรื่องหนู มีโครงเรื่องและเนื้อเรื่องไม่ซับซ้อน เล่าถึงความฉลาดของคนหนึ่งที่มีหนูตายก็นำเนื้อไปแลกน้ำหวานไปให้คนตัดฟันเพื่อแลกกับฟัน จากนั้นก็เอาฟันไปขายได้เงินมาก็ไปซื้อหมูมาเลี้ยงฆ่าแล้วขายหมด แล้วไปซื้อเรือมาค้าขายจนร่ำรวย ซึ่งนิทานเรื่องนี้เล่าถึงการนำของไปขายแลกของที่มีค่ามากขึ้นจนร่ำรวยซึ่งไม่ทิ้งตัวแกนสำคัญของเรื่องคือคนที่ฉลาด รู้จักใช้ปัญญา ซึ่งเนื้อเรื่องก็ยังคงดำเนินไปเรื่อยๆ โดยไม่ทิ้งตัวแกนสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้าน

เรื่องนางเบียดเดียว เป็นนิทานที่มีเนื้อเรื่องไม่ซับซ้อน เนื้อเรื่องกล่าวถึงหญิงสาวคนหนึ่งรู้จักใช้ปัญญาในการซื้อเมล็ดผักกาดด้วยเงินเบียดเดียวที่แทบไม่มีค่า โดยอ้างกับคนขายว่าขอแต่นิว่มให้เมล็ดคิดนี้ขึ้นมาก็พอ คนขายก็ยอม นางก็ใช้นิว่มน้ำแล้วค่อยจุ่มเมล็ดผักกาดขึ้นมาได้มากมาย ซึ่งเนื้อเรื่องก็ไม่ซับซ้อน มีการดำเนินเรื่องราวไปเรื่อยๆ โดยไม่ทิ้งตัวแกนสำคัญในการดำเนินเรื่อง ซึ่งเป็นไปตามกฎของนิทานพื้นบ้าน

8. กระสวน (Patterning) นิทานพื้นบ้านของคำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้มีอยู่เพียงเรื่องเดียว คือ **นิทานเรื่องทำไมกุ่มมีขี้บนหัว**
เรื่องทำไมกุ่มมีขี้บนหัว มีวิธีการดำเนินบทบาทของตัวละครซ้ำกันอยู่ในเรื่อง อย่างเรื่องนี้เล่าถึงสัตว์สี่ชนิด ไปเฝ้าพระอิศวร โดยนำเนื้อสัตว์ไปถวาย โดยตัวแรกเป็นไก่กุ่มเข้าไปก่อนแล้วพระอิศวรก็บอกว่าอยากกินเนื้อสัตว์อีก ไก่ตกใจรีบออกมาแล้วร้องว่า เขาจะเอาอีก เขาจะเอาอีก จนกลายเป็น เอค อี เอ็ก เอ็ก ไก่แจ้ไคยีนไก่อร้องก็ตกใจร้องออกมาว่า โอ๊ยๆ ลูก โอ๊ยๆ จะตายแล้ว เปิดไคยีนก็ร้องบอกว่า ให้กลับ กลับ กลับ จนเพี้ยนเป็น ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ เหลือกุ่มอยู่ตัวสุดท้ายตกใจจนตัวงอ แล้วขี้ก็ขึ้นมายู่บนหัว ซึ่งจากเรื่องจะเห็นว่าตัวละครมีบทบาทซ้ำกันอยู่ในเรื่อง ซึ่งเป็นไปตามกฎของนิทานพื้นบ้าน

9. ฉากประทับใจ (Tableaux Scenes) นิทานพื้นบ้านของคำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ **นิทานเรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า** **เรื่องชาละวัน** **เรื่องแก้วหน้าม้า** **เรื่องพระรถเมรี**

เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า มีการใช้ภาพพจน์ที่แสดงอารมณ์สะเทือนใจ คือ ฉากการต่อสู้ระหว่างรามสูรกับนางเมขลา โดยนางเมขลาถือแก้ว ส่วนรามสูรก็ขว้างขวาน ต่อสู้กับนางเมขลา จนทำให้เกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ซึ่งเรื่องนี้ก็มีการใช้ฉากที่ประทับใจจึงสอดคล้องกับกฎนิทานพื้นบ้าน

เรื่องชาละวัน มีการใช้ฉากประทับใจคือตอนที่ไกรทองใช้เวทย์มนต์พื้นเทียนระเบิดน้ำเพื่อเข้าไปต่อสู้กับชาละวัน จากฉากตอนนี้จึงทำให้เรื่องนี้ตรงกับกฎของนิทานพื้นบ้าน

เรื่องพระรถเมรี มีการใช้ฉากที่ประทับใจ คือฉากสถานที่อันสวยงาม จากตอนที่ว่าพระรถไปเกาะของนางเมรี เกาะนี้มีต้นไม้พันธุ์แปลกคือมะม่วงรู้หนาว มะนาวรู้โห่ รอบเกาะก็เป็นแม่น้ำ ซึ่งการใช้ฉากนี้ทำให้เห็นความงามของสถานที่จึงทำให้เรื่องนี้สอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้าน

10. เรื่องของความสมเหตุสมผล (Logic) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องชะตาขาด เรื่องคนกับเสือ เรื่องพระรถเมรี เรื่องแม่โพสพ แก้วหน้าม้า เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องลูก เรื่องคางคก

เรื่องชะตาขาด สอดคล้องกับกฎข้อนี้ตรงที่ว่า มีการใช้ความประหลาดมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นและสอดคล้องกับเนื้อเรื่องได้คือ ตอนที่มิลมหอบพัดทำวศิรีให้พลัดจากเหล่าลูกน้องขณะที่กำลังล่าสัตว์กันในป่า หอบนำทำวศิรีมาในที่ไกลแสนไกล ซึ่งทำให้ทำวศิรีต้องพลัดบ้านพลัดเมืองมา แล้วก็พบกับฤๅษี และพักอาศัยที่นั่นจนถูกพวกชาวบ้านฆ่าตายตามคำทำนายของใครที่ทายว่าทำวศิรีจะต้องตายภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ออกเดินทางมาล่าสัตว์ จากเรื่องนี้มีการใช้ความประหลาดมหัศจรรย์มาดำเนินเหตุการณ์ให้น่าติดตาม จึงทำให้เรื่องนี้ตรงกับกฎของนิทานพื้นบ้านในแง่ที่มีการใช้ความมหัศจรรย์ที่สมเหตุสมผลในเรื่องได้คือ

เรื่องคนกับเสือ เล่าถึงหนุ่มที่ล่าสัตว์เป็นอาชีพแล้วไปหลบแดดใต้ต้นไม้ใหญ่ในป่า พอคืนขึ้นก็เจอสาวงามนั่งอยู่ก็เกิดความรักอยากได้นางเป็นเมีย โดยที่ไม่รู้ว่านางเป็นเสือ ก็ไปอาศัยในถ้ำอยู่กินกันมาจนตนเองเริ่มคิดถึงบ้านก็ชวนนางออกจากป่าไปอาศัยอยู่กับญาติ ต่อมาญาติไม่ให้อยู่ ชายหนุ่มจึงพาเมียไปอยู่บ้านกันสองคนแล้วก็มีลูกคนหนึ่ง ส่วนเมียก็ทอผ้าเวลาผิวไปทำงาน จนวันหนึ่งก็ไปที่แม่น้ำเพื่อซักผ้าก็มองไปเห็นป่าแล้วคิดถึงก็กลับเข้าป่าไป ชายหนุ่มกลับมาติดตามหาเมียแต่ไม่พบ ก็ไปหาพ่อหมอให้ช่วยหาวิธีเรียกนางกลับ หมอก็แนะนำให้ชายหนุ่มนำอาหารกับผ้าใส่แพไปลอยน้ำไปจนกว่าจะถึงถ้ำ แล้วเอาผ้าทอของเมียไปชิงปากถ้ำ ต่อมาก็เจอเสือตัวใหญ่ เสือเห็นผ้าทอก็กลายร่างเป็นสาว แล้วทั้งสองก็ปรับความเข้าใจ กลับไปอยู่กินกันเหมือนเดิม เรื่องนี้มีความสอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านตรงที่มีการใช้ความประหลาดมหัศจรรย์ในเรื่อง คือ เสือสามารถแปลงกายเป็นสาวงามและรักกับมนุษย์ อยู่กินกับมนุษย์แล้วมีลูกด้วยกันจนแก่เฒ่าอย่างมีความสุข

เรื่องพระรณเมรี มีการใช้ความมหัศจรรย์ของเนื้อเรื่องโดยตลอดทั้งเรื่อง จึงเป็นไปตามกฎของนิทานพื้นบ้าน คือตอนที่มียักษ์ ตัวละครมีเวทมนต์คาถา ม้าสามารถเหาะเหินเดินอากาศได้ ส่วนหมูก็สามารถว่าแม่น้ำอันกว้างใหญ่ได้

เรื่องแม่โพสพ กล่าวถึงพระรูปหนึ่งไปเจอแม่โพสพก็นำกลับมาไว้ที่ขุ้งข้าวก็ทำให้ข้าวในนาเจริญงอกงาม เมื่อคนสึกแล้วแต่งงานก็เอาแม่โพสพไปด้วย ต่อมาตัวเองได้ไปเป็นทหารก็ไปรำลาแม่โพสพในขุ้งทำให้เมียมาเห็นเข้าใจผิดจึงตีแม่โพสพจนเลือดไหล ตั้งแต่นั้นมาข้าวก็เฉาทั้งนา เมื่อชายหนุ่มกลับมา แม่โพสพจึงบอกให้ชายหนุ่มพาตนกลับบ้านเก่า ซึ่งตรงที่สอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านคือแม่โพสพสามารถทำให้ข้าวเจริญงอกงามได้ เหมือนเป็นของวิเศษ ทำให้เรื่องนี้จึงเป็นไปตามกฎของนิทานพื้นบ้าน

เรื่องแก้วหน้าม้า มีการใช้ความประหลาดมหัศจรรย์ซึ่งสอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านได้ชัดเจน คือตอนที่แก้วหน้าม้ามีหน้ากากม้าเมื่อใส่ก็ทำให้หน้าเหมือนม้า เมื่อถอดก็จะมีรูปที่งดงามมาก และมีอิทธิฤทธิ์ สามารถเหาะเหินเดินอากาศได้

เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด เล่าว่ามีกษัตริย์กับพระมเหสี ซึ่งกษัตริย์สามารถรู้ภาษาสัตว์แล้ว ได้ยินนกดชมตนเองก็อับ พระมเหสีสงสัยจึงถามแล้วถ้าไม่ตอบก็จะกลั่นใจตาย ขณะนั้นก็ได้ยินพวกสัตว์คุยกันแล้วได้ความคิดว่าถ้าตนไม่บอก เมียตนก็คงไม่ทำอย่างที่พูดแน่เลยไม่บอกเพราะถ้าบอกวิชาก็จะสูญทันที ซึ่งเรื่องนี้สอดคล้องกับกฎที่ว่ามีความมหัศจรรย์เกิดขึ้น คือพระราชสามารถรู้ภาษาของสัตว์ต่างๆ ได้ และเป็นวิชาที่ห้ามบอกใครไม่เช่นนั้นวิชาจะสูญหายไปทันที

เรื่องนางแดงอ่อน มีความประหลาดมหัศจรรย์เกิดขึ้นในเรื่องที่ตรงกับกฎของนิทานพื้นบ้านคือตอนที่ นางแดงอ่อนกับพี่ชายอยู่ป่ากัน แล้วพี่นางก็ไปกินน้ำจนตัวเองกลายเป็นจระเข้อาศัยได้น้ำ ส่วนนางแดงอ่อนก็ร้องไห้จนน้ำตาท่วมกลายเป็นแม่น้ำ ซึ่งความเกินความเป็นจริงของเรื่องนี้ทำให้นิทานเรื่องนี้มีความสอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านได้ดี

เรื่องลูก มีตายายสองคนยากจนแล้วไม่มีลูก ไม่เคยทะเลาะกันเลย ตายายสองคนนี้อยากรวยจะได้สบาย ก็ไปขอวิธีทำให้รวยจากพระที่มารูดงค์แถวบ้าน เมื่อสองตายายรวยขึ้นก็เริ่มทะเลาะกันเรื่องเงินทอง ยายจึงไปขอวิธีทำให้จนมา แล้วสองตายายก็กลับมาจนเหมือนเดิม ซึ่งเรื่องนี้ตรงกับกฎของนิทานพื้นบ้านตอนที่วิชาที่สามารถทำให้รวยกับทำให้จนได้ ซึ่งถือเป็นความประหลาดมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นในเรื่องแล้วทำให้เรื่องสามารถดำเนินไปได้อย่างสมเหตุสมผลซึ่งกันและกันได้

เรื่องคางคก มีความสอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านข้อนี้ตรงที่คางคกสามารถแปลงกายเป็นสาวงามแล้วแต่งงานอยู่กับมนุษย์ และยังแปลงกายเป็นคนแก่เพื่อหนีเมียหลวงที่

เอาหนามไม้ตั้งเป็นแปลทั้งตัว ซึ่งเป็นความแปลกประหลาดของนิทานที่สัตว์สามารถแปลงกายเป็นมนุษย์ได้

11. เรื่องของเอกภาพ (Unity Of Plot) นิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องพระรอมเมรี เรื่องชะตาขาด เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องชาละวัน เรื่องแก้วหน้าม้า เรื่องคนกับเสือ เรื่องลูก เรื่องความเสียสละ เรื่องไม้แม่ไม้นอน เรื่องสามเกลอ เรื่องความสามัคคี เรื่องลิงเจ้าลัทธิ เรื่องช่างเผือก เรื่องนกแขกเต้า เรื่องหัวขี้น เรื่องพี่เขยน้องเมีย เรื่องศรีธนญชัย (ทั้งสองสำนวน) เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า

นิทานเรื่องพระรอมเมรี จากเรื่องนี้จะเห็นว่าอนุภาคตอนแรกที่มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างเห็นได้ชัด คือ พ่อแม่ของนางสิบสองจน เพราะความจนทำให้ไม่มีปัญญาเลี้ยงลูก ซึ่งจะนำไปสู่อนุภาคต่อไปคือ นำนางสิบสองไปปล่อยป่า และเมื่อนำไปปล่อยป่าแล้วก็จะนำไปสู่อนุภาคต่อไปคือ นางยักษ์เก็บมาเลี้ยง จะเห็นว่าถ้านางสิบสองไม่ถูกปล่อยป่าก็จะทำให้ไม่ได้พบกับนางยักษ์และไม่ได้ถูกเก็บมาเลี้ยง ต่อมาก็คืออนุภาคที่นางสิบสองรู้ว่าแม่เลี้ยงคนเป็นยักษ์จึงหนีออกมา ก็จะนำไปสู่อนุภาคต่อไปคือพบรักกับเจ้าเมือง แล้วนางยักษ์ก็ตามมาแก้แค้นโดยนางสิบสองโดนควักลูกตา แล้วไปขังไว้ที่ถ้ำขณะท้องก็ท้องกินลูกคนเพื่อเอาชีวิต...เป็นอนุภาคที่ต่อกันไปเรื่อย ๆ

จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาดอนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้

เรื่องชะตาขาด อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจนคือภรรยาที่มีลูกชาย ซึ่งจะทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้ เพราะถ้ามีลูกสาวเรื่องนี้ก็ไม่สามารถดำเนินเรื่องต่อไปได้ หัวขี้นเป็นคนดี เพราะอนุภาคนี้ทำให้เกิดเหตุการณ์ตอนต่อไปคือ ไม่เชื่อฟังคำทักজনตนเองต้องตายในตอนจบ จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาดอนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้

เรื่องนางแดงอ่อน อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่ตั้งแต่เริ่มเรื่องคือพ่อแม่จับไล่ลูก เพราะถ้าไม่ถูกขับไล่แล้วนางแดงอ่อนกับพี่ชายก็คงไม่ไปอยู่ป่า ทำให้เกิดตอนต่อไปอีกว่าพี่ชายหิวน้ำก็กินน้ำที่หนองแล้วกลายเป็นจระเข้ อนุภาคต่อไปอีกคือนางแดงอ่อนร้องไห้เพราะถ้านางไม่ร้องไห้ก็ไม่เกิดแม่น้ำแล้วพระราชาก็ต้องกินน้ำตาของนางเข้าไป อนุภาคต่างๆเหล่านี้มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาดตอนใดไปแล้วก็ไม่สามารถทำให้เนื้อเรื่องดำเนินต่อไปได้

เรื่องชาละวัน อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่ตั้งแต่แรกคือตายายนำจระเข้มาเลี้ยง เพราะถ้าไม่นำมาเลี้ยงก็จะไม่มีเหตุการณ์ต่อไปคือถูกจระเข้กิน อนุภาคต่อไปคือยายเกิดเป็นตะเภาแก้ว ตาเกิดเป็นไกรทอง อนุภาคต่อไปคือตะเภาแก้วถูกชาละวันจับตัว ถ้าไม่มีเหตุการณ์นี้ก็จะไม่เกิดไกรทองไปช่วยได้ ทั้งสองคนก็ไม่มีทางพบกันได้ อนุภาคต่างๆ มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่โดยตลอด

เรื่องแก้วหน้าม้า อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่คือพระปิ่นใช้ว่าเลี้ยงเลือกคู่ อนุภาคต่อไปคือพระปิ่นทองทำว่าวตกที่บ้านแก้วหน้าม้า ทำให้เกิดอนุภาคต่อไปคือนางแก้วหน้าม้าเก็บได้จึงทำให้คนทั้งสองพบกัน และทำให้เกิดอนุภาคต่างๆ ขึ้นในเรื่องซึ่งต่างมีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน

เรื่องคนกับเสือ อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่คือตั้งแต่แรก ครอบครัวยุของพระเอกหากินด้วยการยิงเนื้อ เพราะถ้าทำอาชีพอื่นก็ไม่สามารถทำให้พระเอกมาพบกับนางเอกได้ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาดอนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้เลย

เรื่องลูก อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่คือ ตายายจน และไม่มีลูก เมื่อเป็นดังนี้แล้วก็จะทำให้เกิดอนุภาคต่อไปอีกคือ ตายายอยากสบาย เมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะทำให้เกิดอนุภาคต่อไปอีกคือมีพระมารดรungsk์หน้าบ้าน เมื่อมีพระมารดรungsk์ก็ทำให้เกิดอนุภาคต่อไปอีกคือ ตายายไปขอวิธีทำให้รวยจากพระ ทำให้เกิดอนุภาคต่อไปอีกคือตายายรวย และทำให้เกิดอนุภาคต่อไปคือทะเลาะกัน ทำให้เกิดอนุภาคต่อไปอีกคือยายอยากจนเหมือนเดิม แล้วก็เกิดอนุภาคต่อไปอีกคือยายขอวิธีให้จนจากพระ แล้วก็เกิดอนุภาคต่อไปอีกคือสองตายายกลับเป็นคนจนเหมือนเดิม

จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาดอนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้เลย

เรื่องความเสียดสี อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่คือตั้งแต่แรก เป็นหัวหน้าลิงที่มีบริวารหลายแสนตัว แล้วเกิดอนุภาคต่อไปอีกคือ สวนแล้ง ทำให้เกิดอนุภาคต่อไปอีกคือ สวนของกษัตริย์เป็นสวนเดียวที่อุดมสมบูรณ์ อนุภาคต่อไปคือไม่มีทางเข้าเพราะแม่น้ำล้อมรอบ อนุภาคต่อไปคือมีต้นไม้หักลงมา ทำให้เกิดอนุภาคต่อไปคือไปลักผลไม้ในสวนกษัตริย์มากิน โดยหัวหน้าลิงเป็นสะพานให้ลูกน้องเหยียบข้ามไปในสวน อนุภาคต่อไปคือหัวหน้าลิงเป็นลม อนุภาคต่อไปคือถูกจับ เนื่องจากว่าถ้าอนุภาคตอนต้นไม่บอกว่าเป็นลมก็จะทำให้ไม่ถูกจับ อนุภาคต่อไปคือขาดใจตาย

จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุน โครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาดอนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้เลย

เรื่องไม้แฉ่ไม้อน อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุน โครงเรื่องใหญ่คือพ่อตากินข้าวกับลูกเขย อนุภาคต่อไปคือลูกเขยทักพ่อตาว่าอาจไม่ได้กินข้าวก็ได้ ทำให้เกิดอนุภาคต่อไปคือพ่อตาไล่ตีลูกเขย ทำให้เกิดอนุภาคต่อไปคือหมามากินข้าวจนหมด ทำให้เกิดอนุภาคต่อไปคือออกกินข้าว

จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุน โครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาดอนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้เลย

เรื่องสามเกลอ อนุภาคเริ่มแรกคือคนฝันว่าได้กินหัวใจช้าง ทำให้เกิดเรื่องราวทั้งหมด เกิดเหตุการณ์หรืออนุภาคต่อไปอีกคือ ช้างกลัวถูกกินจึงมีอากรแสร์ทำให้เปิดมาเห็นและช่วยเหลือ ถ้าขาดเหตุการณ์ใดไปแล้วก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้

เรื่องความสามัคคี อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุน โครงเรื่องใหญ่คือสัตว์สามตัวเป็นเพื่อนกัน อนุภาคต่อไปคือนายพรานวางกับดัก อนุภาคต่อไปคือกวางติดกับดัก เพราะถ้านายพรานไม่วางกับดัก กวางก็ไม่สามารถติดกับดักได้ และถ้ากวางไม่มีเพื่อนก็ไม่สามารถรอดจากกับดักได้เช่นกัน

จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุน โครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาดอนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้เลย

เรื่องลิงเจ้าเล่ห์ อนุภาคของเรื่องตั้งแต่แรกคือยายจะปลุกถั่ว อนุภาคต่อไปคือลิงอยากกินถั่ว อนุภาคต่อไปคือลิงหลอกยาย อนุภาคต่อไปคือลิงได้กินถั่ว อนุภาคต่อไปคือลิงหนียาย

จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุน โครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาดอนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้เลย

เรื่องช้างเผือก อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุน โครงเรื่องใหญ่คือ พรานหลงป่า อนุภาคต่อไปคือพรานเจอพญาช้าง อนุภาคต่อไปคือพญาช้างพาพรานออกจากป่า อนุภาคต่อไปคือเมียนายพรานรับเงินซื้องาช้างมา อนุภาคต่อไปคือพรานขอมาจากพญาช้างและอย่างอื่นอีกมากมาย และจบลงด้วยธรรมเนียมนายพราน

จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุน โครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาดอนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้เลย

เรื่องนกแขกเต้า อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุน โครงเรื่องใหญ่คือรังนกตก อนุภาคต่อไปคือคนตีเก็บ ไปเลี้ยงตัวหนึ่ง คนชั่วเก็บไปเลี้ยงตัวหนึ่ง อนุภาคต่อไปคือ พระราชาหลงป่า อนุภาคต่อไปคือพระราชาพบนกของคนที่ชั่ว อนุภาคต่อไปคือนกของคนชั่วพุดจาไม้ดี อนุภาคต่อไป

ไปพระราชทานนี้ อนุภาคต่อไปพระราชเจอนกพุดจาไฟเราะ อนุภาคต่อไปคือพระราชารับนมา
เลี้ยงดูอย่างดี

จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาด
อนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้เลย

เรื่องหัวขี้น อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่คือหัวขี้นเป็นหัวขี้น อนุภาค
ต่อไปคือเมียทำอโด้บั้น อนุภาคต่อไปคือ เมียฮ้อนผัว อนุภาคต่อไปคือ โคนหัวขี้น

จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาด
อนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้เลย

เรื่องพี่เขยน้องเมีย อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่คือพี่เขยแต่งงานกับคน
พี่ อนุภาคต่อไปคือผัวกลับตีก อนุภาคต่อไปคือเมียชวนน้องไปนอนด้วย อนุภาคต่อไปคือสามีนึก
ว่าเมียนอนอยู่ อนุภาคต่อไปคือพี่เขยได้เสียกับน้องเมีย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาด
อนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้เลย

เรื่องศรีธนญชัย (ทั้งสองสำนวน) อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่คือ ศรี
ธนญชัยฆ่าน้อง อนุภาคต่อไปคือแม่ไล่ออกนอกบ้าน อนุภาคต่อไปคือศรีธนญชัยชนะรางวัล
อนุภาคต่อไปคือศรีธนญชัยรวย

เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า อนุภาคที่มีส่วนสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่
ในตอนเริ่มคือพ่อแม่แบ่งสมบัติให้ลูก อนุภาคต่อไปคือพี่น้องทั้งสามไปทำบุญขอเป็นพี่น้องกันอีก
อนุภาคต่อไปคือต่างไปเกิดเป็นสัตว์ต่างๆ อนุภาคต่อไปคนเล็กเกิดเป็นพระราชธิดา อนุภาคต่อไปคือ
ราชธิดากับพระอิสว อนุภาคต่อไปคือนางเมขลาแอบกินน้ำอมฤต อนุภาคต่อไปนางเมขลาลอย
ได้ อนุภาคต่อไปพระราชธิดาถูกใจให้จับเมขลา อนุภาคต่อไปพระราชธิดาจับไม่ได้ อนุภาคต่อไปคือพระ
ราชธิดาให้รามสูรช่วย อนุภาคต่อไปรามสูรต่อสู้กับนางเมขลา ซึ่งมนุษย์คิดว่านี่เป็นต้นกำเนิดของการ
เกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า

จะเห็นได้ว่าอนุภาคเป็นเหตุการณ์ที่มาสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่อย่างชัดเจน ถ้าขาด
อนุภาคตอนใดไปแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้เลย

12. การเพ่งจุดสนใจที่ตัวละครเอกเพียงตัวเดียว (Concentration On A Leading
Character) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องนางแดงอ่อน *เรื่องศรีธนญชัย(ทั้งสองสำนวน)* *เรื่องชะตาขาด*
เรื่องพระที่คนไม่นับถือ *เรื่องนางเบี้ยเดียว*

เรื่องนางแดงอ่อน จะเน้นตัวนางแดงอ่อนมากกว่าตัวอื่นๆ และถือว่านางแดงอ่อนมีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการบรรยายเรื่อง คือเล่าถึงนางแดงอ่อนที่อยู่ป่ากับพี่ชายจนพี่ชายกลายเป็นจระเข้ นางก็ร้องไห้เสียใจจนน้ำตาท่วมเป็นแม่น้ำ กษัตริย์มาเห็นเข้าก็หลงรักเลยรับนางเข้าวังไปกับจระเข้พี่ชายของนาง ต่อมากมีคนมาถวายนาง 2 คนให้กษัตริย์แล้วอีกนางแดงอ่อน เมื่อนางแดงอ่อนคลอดลูกออกมาก็เอาลูกจระเข้มาเปลี่ยน ทำให้นางแดงอ่อนโดนหาว่าเป็นกาลีบ้านกาลีเมือง ต้องออกจากวังกลับไปอยู่ป่ากับพี่ชายตามเดิม ซึ่งจากเรื่องจะเห็นว่านางแดงอ่อนเป็นตัวสำคัญที่สุดของเรื่อง จึงทำให้นิทานเรื่องนี้สอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้าน

เรื่องศรีธนญชัย (ทั้งสองสำนวน) เป็นเรื่องที่เล่าถึงพฤติกรรมของศรีธนญชัยตลอดทั้งเรื่องที่เป็นคนซื่อ พูดอย่างไรก็ทำตามอย่างนั้น เมื่อแม่สั่งให้ศรีธนญชัยอาบน้ำให้น้องให้สะอาด โดยเปรียบให้เหมือนกับล้างไส้ล้างพุง คือล้างทุกส่วน และสะอาด ความซื่อของศรีธนญชัยก็ทำตามคำสั่งจนทำให้น้องตัวเองตาย เรื่องนี้จึงเป็นไปตามกฎของนิทานพื้นบ้านเพราะเล่าแต่ศรีธนญชัยเพียงตัวเดียว จุดสนใจอยู่ที่ศรีธนญชัยเพียงตัวละครเดียวเท่านั้นตลอดทั้งเรื่อง

เรื่องชะตาขาด เล่าถึงพฤติกรรมของท้าวศิริตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง จุดสนใจของเรื่องนี้มีเพียงท้าวศิริคนเดียว จึงทำให้สอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้าน เพราะเรื่องนี้เริ่มเรื่องก็บรรยายนิสัย ลักษณะของท้าวศิริ ต่อมาโหรก็ทำนายว่าท้าวศิริจะถึงฆาต แต่ท้าวศิริก็ไม่เชื่อ ก็ออกไปล่าสัตว์จนถูกพายุหอบพัดบ้านเมืองไปอาศัยอยู่กับถัษี แล้วชาวบ้านแถวนั้นนี้กว่าโจรก็รุมฆ่าท้าวศิริจนตายตามคำทำนาย จะเห็นว่าจุดสนใจอยู่ที่ท้าวศิริเพียงคนเดียวจึงทำให้เรื่องนี้เป็นไปตามกฎของนิทานพื้นบ้าน

เรื่องพระที่คนไม่นับถือ จะเล่าถึงพฤติกรรมของพระรูปหนึ่งที่นิสัยไม่ดี เห็นแก่ตัวจนทำให้ไม่มีใครนับถือ หรือให้ความเคารพศรัทธาเลย จึงทำให้เรื่องนี้สอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านเพราะจุดสนใจอยู่ที่ตัวละครเอกเพียงตัวเดียวนั่นคือ พระรูปนี้นั่นเอง

เรื่องนางเบ็ญเดียว เนื้อเรื่องกล่าวถึงหญิงสาวคนหนึ่งรู้จักใช้ปัญญาในการซื้อเมล็ดฝักกาดด้วยเงินเบ็ญเดียวที่แทบไม่มีค่า โดยอ้างกับคนขายว่าขอแค่นี้จุ่มให้เมล็ดติดนิ้วขึ้นมาก็พอ คนขายก็ยอม นางก็ใช้นิ้วจุ่มน้ำแล้วค่อยจุ่มเมล็ดฝักกาดขึ้นมาได้มากมาย ซึ่งสอดคล้องกับกฎของนิทานพื้นบ้านคือจะสนใจอยู่ที่ตัวละครเพียงตัวเดียวคือนางเบ็ญเดียว โดยไม่ให้ความสำคัญหรือกล่าวถึงตัวละครอื่นใดอีก

จากการวิเคราะห์เนื้อเรื่องของนิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามกฎศึกษาคำบรรพ์ในนิทานพื้นบ้านนั้น นิทานพื้นบ้านที่รวบรวมนี้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามกฎศึกษาคำบรรพ์ในนิทานพื้นบ้านของ เอกเชล ออลริก

บทที่ 5

วิเคราะห์คุณค่าในนิทานพื้นบ้าน

ในการวิเคราะห์คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยใช้หลักของวิเชียร ฌ นคร (2531:31-32) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ครั้งนี้ โดยวิเชียร ฌ นคร กล่าวถึงคุณค่าของนิทานพื้นบ้านไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. คุณค่าทางการสำราญอารมณ์ หมายถึงคุณค่าในแง่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินต่อผู้ฟังหรือผู้อ่าน เพราะนิทานเป็นวรรณกรรมที่มีตัวละครแสดงประวัติความเป็นมา แสดงพฤติกรรมหรือการแสดงออกของตัวละคร สามารถสร้างความสนุกสนาน และแฝงความรู้และคติเตือนใจให้แก่ผู้ฟังได้ การฟังนิทานจึงเป็นการสำราญอารมณ์อีกวิธีหนึ่ง
2. คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ หมายถึงคุณค่าในแง่การสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มพวก เพราะการฟังนิทานมักฟังกันในหมู่เครือญาติ เพื่อนฝูง หรือในหมู่บ้าน การฟังร่วมกันย่อมก่อให้เกิดความสนิทกัน ความรักและความเข้าใจกันมากขึ้น
3. คุณค่าทางปัญญา หมายถึงคุณค่าในแง่การสร้างความรู้ และเสริมสร้างสติปัญญาแก่ตนเอง การได้ฟังนิทานก็เท่ากับการได้ฟังความคิดและภูมิปัญญาของผู้ประพันธ์ ซึ่งได้กลั่นกรองและทดสอบมาจากสังคมรุ่นต่างๆ มาแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความมีภูมิปัญญาแก่ตัวผู้ฟังได้มาก ขณะเดียวกันก็ได้รับความรู้เรื่องศัพท์สำนวนภาษาควบคู่กันไปด้วย
4. คุณค่าทางสังคมประพจน์ หมายถึงคุณค่าในแง่การปลูกฝังและการถ่ายทอดความคิดและความเชื่อของสังคม ไปยังสมาชิกใหม่ของสังคม สังคมนุชนยุววัฒนธรรมในการสืบทอดและดำรงเผ่าพันธุ์หลายวิธี การเล่านิทานก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้เพื่อการนี้
5. คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม หมายถึงคุณค่าในแง่สะท้อนภาพสังคมแก่ผู้ฟังโดยทั้งเจตนาและไม่เจตนา นิทานเป็นมรดกทางปัญญาของผู้คนในสังคมหนึ่งๆ เมื่อลูกนิทานขึ้นจึงหนีไม่พ้นที่จะต้องเอาความคิดและค่านิยมในยุคสมัยนั้นๆ เข้ามา การศึกษานิทานจึงเท่ากับเป็นการศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนไปในตัว

ผลการวิเคราะห์คุณค่าในนิทานพื้นบ้าน

1. เรื่องนางแดงอ่อน

จากเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่านิทานให้ความสำคัญอารมณ์ ความบันเทิง สนุกสนาน เนื่องจากเป็นเรื่องเทพนิยาย มีความประหลาดมหัศจรรย์ คือเมื่อพี่ชายของนางแดงอ่อนดื่มน้ำที่กลายร่างเป็นจระเข้ ซึ่งเป็นจุดเด่นของเรื่องที่สร้างความน่าตื่นเต้น ให้ความเพลิดเพลินสนุกสนาน

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟัง

ให้คุณค่าทางปัญญา เพราะนิทานเรื่องนี้ได้แฝงข้อคิดในความรักความสามัคคีกลมเกลียวกันของพี่น้อง

ให้คุณค่าทางสังคมประพจน์ ในเรื่องความรัก ปรองดองกันในพี่น้อง

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เพราะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยในอดีตที่สะท้อนสภาพการปกครองที่นิยมพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง

2. เรื่องชาละวัน

คุณค่าที่ได้จากเรื่องนี้คือให้ความสำคัญอารมณ์ บันเทิง เพลิดเพลิน จากตัวละครที่เป็นตะเข้ที่หลงรักมนุษย์แล้วพามนุษย์เข้าไปอยู่ในถ้ำได้น้ำซึ่งเป็นเรื่องประหลาดมหัศจรรย์ และจากการใช้เวทมนต์คาถาของ ไกรทองฟื้นเทียนระเบิดน้ำเพื่อช่วยเหลือตะเข้แก้วได้สำเร็จ ซึ่งให้ความตื่นเต้นในอกนิหารของพระเอกที่ช่วยนางเอกได้สำเร็จ

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้สนิทสนม ใกล้ชิดกันมากขึ้น

3. เรื่องแก้วหน้าม้า

คุณค่าที่ได้จากเรื่องนี้คือให้ความสำคัญอารมณ์ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ตื่นเต้น เพราะเป็นเรื่องราวผจญภัย ของตัวละครตั้งแต่รุ่นแม่ถึงรุ่นลูก มีการใช้อำนาจวิเศษชุบชีวิตคนตายให้ฟื้น และมีการต่อหัวต่อตัวคนได้ และมีของวิเศษในเรื่องที่เป็นจุดเด่นคือ หน้าม้าที่ใครใส่ก็จะมีหน้าตาหน้าเกลียดหน้ายาวเหมือนม้า และมีอำนาจวิเศษได้ ซึ่งทำให้เรื่องนี้มีความสนุกสนาน

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้มีความสนิทสนมทักกันยิ่งขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญาว่าการทำสิ่งใดย่อมมีอุปสรรค เราจะต้องอดทนถึงจะผ่านไป

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เพราะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยในอดีตที่สะท้อนสภาพการปกครองที่นิยมพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง

4. เรื่องชะตาขาด

คุณค่าที่ได้จากเรื่องคือให้ความสำเร็จอารมณ์ เพราะเนื้อเรื่องยาว มีเหตุการณ์แปลกๆ เกิดขึ้นในเรื่องอย่างเช่นมีลมพายุสามารถหอบตัวคนไปไว้ในที่ไกลแสนไกลได้ ชาวบ้านเห็นการ คัมขุ่นก็มองเห็นเป็นเนื้อวันคัม เมื่อตากจิวรก็เห็นเป็นผืนหนังวัว เป็นต้น

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้สนิทสนม ใกล้ชิดกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางสังคมประพจน์ว่าผู้น้อยควรเคารพนอบน้อมต่อผู้อาวุโส อย่าถือตัว

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เพราะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยในอดีตที่ สะท้อนสภาพการปกครองที่นิยมพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง

5. เรื่องพระรถเมรี

คุณค่าที่ได้จากเรื่องนี้คือให้ความสำเร็จอารมณ์ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน บันเทิงใจ แก่ผู้อ่าน เนื่องจากมีตัวละครที่มีความเก่งกล้าสามารถเช่นพระรถ มีตัวละครอื่นๆที่ไม่ใช่พวก มนุษย์คือพวกยักษ์ มีสถานที่แปลกน่าสนใจคือเมืองของนางเมรีที่จะมีแม่น้ำล้อมรอบและมีพืช มหัศจรรย์คือต้นมะม่วงกึ่งรู้หนาว มะนาวกึ่งรู้ให้ ทั้งหมดนี้จึงทำให้เรื่องพระรถเมรีมีความน่าตื่นเต้น มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจ จึงทำให้เกิดความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้สนิทสนม ใกล้ชิดกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางสังคมประพจน์ เรื่องนี้แฝงข้อคิดในความกตัญญูของบุตรที่มีต่อมารดา อย่างพระรถที่กตัญญูต่อนางเภาและพวกป้าๆ คอยหาอาหารมาเลี้ยงและหาทางรักษาตาของแม่และ ป้าได้สำเร็จ

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เพราะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยในอดีตที่ สะท้อนสภาพการปกครองที่นิยมพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง

6. เรื่องคนกับเสือ

คุณค่าที่ได้จากเรื่องนี้คือให้ความสำเร็จอารมณ์ ความสนุกสนาน นิทานเรื่องนี้เป็น นิทานชีวิตแต่ก็ให้ความสนุกสนานเหมือนเทพนิยาย นิทานเรื่องนี้มองดูเป็นเรื่องใกล้ตัวเพราะพูด ถึงชาวบ้านที่ล่าสัตว์เพื่อเอาเนื้อไปแลกกับอาหารซึ่งสามารถตรงกับความเป็นจริงได้

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้สนิทสนม ใกล้ชิดกันมากขึ้น

7. เรื่องลูก

คุณค่าที่ได้จากนิทานเรื่องนี้คือให้ความความสำเร็จอารมณ์ สนุกสนานเพลิดเพลิน เนื่องจากนิทานเรื่องนี้สร้างตัวละครที่มีชีวิตความเป็นอยู่และการกระทำที่ตรงกับความเป็นจริงมาก อย่างเช่นตากับยายที่ทำมาหากินเลี้ยงชีพด้วยความลำบากเพราะจนและไม่มีลูก ซึ่งคนจนก็ต้อง ทำงานและอยากมีเงิน เมื่อตากับยายไปเจอพระครูคงก็ขอวิธีที่จะช่วยให้รวยก็ปฏิบัติตามก็ทำให้

รวยได้ ซึ่งวิธีปฏิบัตินั้นก็ไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาดอะไร เพียงแค่ขายกราบเท้าตาแล้วตาเห็นก็เกิด
ความปลาบปลื้มขยับเข้ามาหาгин และเมื่อรวยแล้วทะเลาะกันทำให้อยากกลับไปจนเหมือนก่อน
เพราะไม่เคยทะเลาะกัน แล้วยายก็เอาผ้าถุงปิดหมอน เมื่อตาเห็นก็โกรธแล้วก็ไม่เข้ามาหาгин ในที่
ทุกเมื่อคนเราไม่เข้ามาหาгинก็ไม่มีเงิน ซึ่งนิทานเรื่องนี้เป็นไปตามวิถีชีวิตของคน จึงทำให้เกิด
ความสนุกสนาน โดยที่ไม่ต้องใช้ความมหัศจรรย์อื่นใดเข้ามาช่วยก็สามารถทำให้เรื่องมีความ
พลัดเปลี่ยนได้

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้สนิทสนม ใกล้ชิดกันมากขึ้น
ให้คุณค่าทางปัญญาว่าคนเราต้องรู้จักขยันและอดทน จึงจะประสบความสำเร็จใน

ชีวิตได้

ให้คุณค่าทางสังคมประพาศิ สอนเรื่องการรู้จักทำบุญ

8. คำนานหลวงพ่อกุหลาบ

คุณค่าที่ได้จากเรื่องคือให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์
ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม นิทานช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีต
ในหลายๆด้าน ทำให้เข้าใจสภาพวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆอย่างแท้จริง เพราะคำนาน
หลวงพ่อกุหลาบทำให้เราเห็นว่าชาวบ้านจะยึดพระเป็นที่พึ่งทางใจ ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ใดใครก็จะมา
ขอความช่วยเหลือจากพระ ซึ่งคำนานหลวงพ่อกุหลาบเปรียบเสมือนกระจกเงาบานใหญ่ที่ช่วยส่อง
ให้เห็นตนเองว่าชาวตำบลสาละวินงกเป็นผู้ให้ความสำคัญกับพระ และเป็นผู้มีความเชื่อในเครื่อง
รางของขลัง

9. คำนานพระพุทธรโสธร

นิทานเรื่องนี้ให้ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่า
กับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางการศึกษาวัฒนธรรม ช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตใน
หลายๆด้าน ทำให้เข้าใจสภาพวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆอย่างแท้จริง ทำให้เกิดความรัก
และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะได้ทราบว่าท้องถิ่นของตนมีเรื่องราว สถานที่ และสิ่ง
ของที่สำคัญที่ท้องถิ่นอื่นไม่มีนั่นคือพระพุทธรโสธร

10. เรื่องไม้แก่นไม้บอน

คุณค่าของนิทานเรื่องนี้นอกจากจะให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุก
สนานเพลิดเพลินในตัวลูกเขยที่ยั่ว โม โห่พ่อตาจนทำให้ไม่ได้กินข้าวแล้วหมาก็มาแย่งกินจนหมด
จึงเป็นเรื่องที่ให้ความตลกแล้ว

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้
ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญา นิทานเรื่องไม่แน่มั่นอนให้ข้อคิดและสติเตือนใจว่าคนเราไม่ควร
ประมาทในความตาย ทุกสิ่งในโลกไม่เที่ยงแต่ความตายเป็นสิ่งที่ไม่มีใครหนีได้

ให้คุณค่าทางการศึกษาวัฒนธรรม ช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในอดีตในด้าน
ความเป็นอยู่ของชาวบ้านว่าประกอบอาชีพทำนา และจะมีกระท่อมไว้กลางทุ่งนาเพื่อกินข้าว
ระหว่างทำงาน ซึ่งก็เป็นการดำเนินชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นที่สะท้อนให้เห็นจากนิทาน

11. เรื่องพระอาทิตย์กับพระจันทร์

ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความเพลิดเพลินจากการเล่านิทานที่มีตัวละคร
มาแล้วได้เคียงกัน พระอาทิตย์ให้ความร้อนมากทำให้คนไม่อยากดู แต่พระจันทร์คนมองดูได้เพราะ
ไม่ร้อนเท่าพระอาทิตย์ จึงสร้างความคลกแก่ผู้ฟังได้

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้
ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญา ซึ่งเรื่องนี้ก็ให้การศึกษาได้ว่าพระอาทิตย์จะมีแสงแสบตา มองดู
ตรงๆ ไม่ได้ และร้อน ส่วนพระจันทร์ให้แสงที่มองดูตรงๆ ได้ และไม่ร้อน

12. เรื่องไอ้คดไอ้ตรง

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความเพลิดเพลิน เพราะเป็นเรื่องเล่า
ค่อนข้างยาว

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้
ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญา ให้ข้อคิดของการกระทำว่าคนซื่อตรง เมื่อตกทุกข์ได้ยากก็จะมี
คนช่วยเหลือเมตตา ส่วนคนคดโกงเมื่อตกทุกข์ได้ยากก็จะมีไม่มีใครให้ความช่วยเหลือ แสดงผล
ของความคดโกง กับความซื่อสัตย์

13. เรื่องโคหายไบนอน

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังจากความเิน
เวลาของพีคนโคกับน้องคนกลางที่เมื่อรู้ว่าวัวหายแทนที่จะไปตามหาวัว กลับยอมถูกพ่อแม่ตี ซึ่ง
ทำให้เรื่องคลกน่าสนใจ

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้
ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้ข้อคิดทางสังคมประพาศิ ให้รู้จักความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย ด้วยเช่นกัน

ให้คุณค่าทางการศึกษาวัฒนธรรม นิทานเรื่องนี้ยังสะท้อนสังคมไทยในอดีตว่ามักจะเลี้ยงวัวควายไว้คอยทำงาน และจะใช้ลูกหลานคอยดูแลไม่ได้จ้างคนอื่นมาดูแลเหมือนในปัจจุบัน

14. เรื่องความเสียสละ

คุณค่าที่ได้จากนิทานเรื่องนี้คือให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ ให้ความเพลิดเพลินจากการฟังโดยใช้ตัวละครเป็นสัตว์

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญาและคุณค่าทางสังคมประพาศิและให้ข้อคิดที่เราต้องรู้จักความเสียสละ และต้องรู้จักหน้าที่ของตน

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เพราะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยในอดีตที่สะท้อนสภาพการปกครองที่นิยมพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง

15. เรื่องเที่ยวเมืองนรก

คุณค่าที่ได้รับจากนิทานเรื่องนี้คือให้คุณค่าทางปัญญาและสังคมประพาศิ คือสอนให้ไม่ให้คนทำบาป ละเว้นการฆ่าสัตว์ ฆ่าให้เห็นว่าคนที่อยู่ชายทะเลจับหอย จับปู จับปลาไปขายจะตกนรก

16. เรื่องสามเกลอ

คุณค่าที่ได้จากนิทานเรื่องนี้คือให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพราะเป็นนิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอกทำให้เรื่องสนุกสนานและจดจำง่าย

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ทำให้ผู้ฟังกับผู้เล่าใกล้ชิดกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญาให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการในเรื่องของความฝันนั้นไม่ใช่ความจริง เราต้องแยกแยะให้ได้ในโลกแห่งความเป็นจริง

17. เรื่องนกกกระสาจับปู

คุณค่าที่ได้จากนิทานเรื่องนี้คือให้การสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินอันเนื่องมาจากใช้สัตว์ต่างๆ ดำเนินเรื่อง

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ เมื่อนำมาเล่าในครอบครัวให้เด็กฟังก็จะช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก

ให้คุณค่าทางปัญญา คือให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ โดยเหตุที่นิทานมีสัตว์ เป็นตัวละครมีชีวิตจิตใจแบบมนุษย์ รู้จักเอาตัวรอดเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาในชีวิตจริง และนิทาน ยังให้ข้อคิดและคติเตือนใจว่าให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว

18. เรื่องความสามัคคี

คุณค่าที่ได้จากนิทานเรื่องนี้คือให้กำลังใจสำเร็จอารมณ์ ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินอัน เนื่องมาจากใช้สัตว์ต่างๆดำเนินเรื่อง

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ เมื่อนำมาเล่าในครอบครัวให้เด็กฟังก็จะช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก

ให้คุณค่าทางปัญญา ให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ โดยเหตุที่นิทานมีสัตว์ เป็นตัวละครมีชีวิตจิตใจแบบมนุษย์ สอนให้เด็กเรียนรู้อุปสรรคต่างๆ ช่วยให้หาหนทางเอาชนะ เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคในชีวิตจริง

ให้คุณค่าทางสังคมประพจน์ ให้ข้อคิดช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ ที่สังคมพึง ประสงค์แก่ผู้ฟังในเรื่องความสามัคคี

19. เรื่องลิงเจ้าเล่ห์

คุณค่าที่ได้จากนิทานเรื่องนี้คือให้กำลังใจสำเร็จอารมณ์ ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน จากความฉลาดของลิงและความโง่งของยาย จนยายโดนหลอกได้สำเร็จ ซึ่งสร้างความสนุกได้เป็นอย่างดี

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้เกิด ความสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา ให้ข้อคิดและคติเตือนใจแก่ผู้ฟังว่าคนโง่ง่อมเป็นเหยื่อของคน ฉลาด

20. เรื่องช้างเผือก

คุณค่าที่ได้จากนิทานเรื่องนี้คือให้กำลังใจสำเร็จอารมณ์ คือให้ความบันเทิงจากการใช้ สัตว์เป็นตัวละครร่วมกับมนุษย์

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา นิทานเรื่องนี้ให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ ได้รู้จัก ความเห็นแก่ตัว ความโลภของมนุษย์

ให้คุณค่าทางสังคมประพจน์ ให้ข้อคิดและคติเตือนใจว่าคนเราต้องรู้จักบุญคุณคน นิทานเรื่องนี้จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นบรรทัดฐานของสังคม

21. เรื่องนกแขกเต้า

คุณค่าที่ได้จากนิทานเรื่องนี้คือให้ความสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนาน
เพลิดเพลินจากตัวละครที่เป็นสัตว์ และรู้จักการพูดเหมือนมนุษย์

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ นิทานเรื่องนี้ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้
ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา นิทานเรื่องนี้ให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ ได้รู้จักการ
พูดให้ถูกกาลเทศะ

ให้คุณค่าทางสังคมประพศติ ในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรให้ดี และการมีความอ่อนน้อม มี
สัมมาคารวะแก่ผู้อาวุโสกว่า

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เพราะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยในอดีตที่
สะท้อนสภาพการปกครองที่นิยมพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง

22. เรื่องเสื่อ

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินอัน
เนื่องมาจากใช้สัตว์ต่างๆ ดำเนินเรื่อง

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ เมื่อนำมาแล้วในครอบครัวให้เด็กฟังก็จะช่วยกระชับความ
สัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก

ให้คุณค่าทางสังคมประพศติ ให้ข้อคิดช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ ที่สังคมพึง
ประสงค์แก่ผู้ฟังในเรื่องความกตัญญูรู้คุณ

23. เรื่องศัวยี่ป่น

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินอัน
เนื่องมาจากความตลกในการเล่นสำนวนของตัวละคร

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้
ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญา นิทานเรื่องนี้ยังให้ข้อคิดที่ว่าเมื่อเกิดปัญหาควรใช้สติปัญญา
ไตร่ตรองมากกว่าที่จะมาบ่นเพียงอย่างเดียว เพราะการบ่นไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาได้

24. เรื่องพี่เขยน้องเมีย

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินอัน
เนื่องมาจากความตลกในพฤติกรรมของตัวละครที่แกล้ง โง่มาเป็นตัวดำเนินเรื่องทำให้เรื่องตลก
สนุกสนานขึ้น

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

25. เรื่องพระเจ้าจิ้งก

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินอันเนื่องมาจากความตลกในพฤติกรรมความละโมภของตัวละครจนสร้างความตลกให้แก่กัน

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางสังคมประพจน์ คือแฝงข้อคิดให้รู้จักความพอดี

26. เรื่องแผลอหับ

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินอันเนื่องมาจากความตลกในการเล่นสำนวนและความซื่อของตัวละคร จนเป็นเหตุให้เกิดเรื่องต่างๆขึ้น

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญา นิทานเรื่องนี้ก็แฝงข้อคิดที่ว่าควรใช้วิจารณญาณในการคิด

27. เรื่องหาตุ้มไม่คิด

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานจากความตลกในพฤติกรรมของตัวละคร

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญา คือแฝงข้อคิดในการเลือกคู่ครอง

28. เรื่องศรีธนญชัย (สำนวนที่ 1)

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความเพลิดเพลินจากความซื่อของตัวละคร

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา แฝงข้อคิดในการทำตามคำสั่งควรใช้สติปัญญาพิจารณาก่อนลงมือทำ

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เพราะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยในอดีตที่สะท้อนสภาพการปกครองที่นิยมพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง

29. เรื่องศรีธนญชัย (สำนวนที่ 2)

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความเพลิดเพลินจากความฉลาดของตัวละครจนประสบความสำเร็จในชีวิต

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา เพราะนิทานเรื่องนี้แฝงข้อคิดให้รู้จักใช้ไหวพริบในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เพราะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยในอดีตที่สะท้อนสภาพการปกครองที่นิยมพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง

30. เรื่อง ไอ้สี่เกลอ

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางปัญญา คือให้ความเพลิดเพลินจากลักษณะเด่นของตัวละครแต่ละตัว

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา สอนให้รู้จักความสามัคคี การรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

31. เรื่องพระที่คนไม่นับถือ

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานจากการวางแผนของพระ

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางสังคมประพจน์ ให้รู้จักปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานะภาพของตน

32. เรื่องขี้เกียจได้ดี

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความเพลิดเพลินจากจินตนาการของเรื่อง การใช้ยัคน์และของวิเศษ

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

33. เรื่องตกคั้นไม้ไม่ถึงพื้น

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากโครงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความโง่เขลาเบาปัญญา หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของคน

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา การใช้สติปัญญาแก้ปัญหาในการช่วยผู้อื่น ควรคิดหาวิธีให้รอบคอบและปลอดภัย

34. เรื่องดาวลูกไก่ (ส่วนวนที่ 1)

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความเพลิดเพลินจากจินตนาการของเรื่องทีเมื่อดูกไก่ตายแล้วก็ไปเกิดเป็นคววนนท้องฟ้า

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา ทำให้ได้รู้จักดาวลูกไก่

ให้คุณค่าทางสังคมประพฤติ ให้ข้อคิดเรื่องความกตัญญูต่อมารดา

35. เรื่องดาวลูกไก่ (ส่วนวนที่ 2)

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความเพลิดเพลินจากจินตนาการของเรื่องทีเมื่อดูกไก่ตายแล้วก็ไปเกิดเป็นคววนนท้องฟ้า

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา ทำให้ได้รู้จักดาวลูกไก่

ให้คุณค่าทางสังคมประพฤติ ให้ข้อคิดเรื่องความกตัญญูต่อมารดา

36. เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความเพลิดเพลินจากตัวละครที่มีเวทมนต์อำนาจและของวิเศษอย่างเช่น แก้วของนางเมขลา ขวานของรามสูร น้ำอามฤตที่ดื่มแล้วสามารถหยาได้

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา เกิดการเรียนรู้เรื่องปรากฏการณ์ธรรมชาติได้

37. เรื่องกระต่ายหางกูด

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการใช้สัตว์เป็นตัวละครในการดำเนินเรื่อง

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา ให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการที่ว่าทำไมหางกระด้างจึง
ถูก เกิดการเรียนรู้ลักษณะของกระด้าง

38. เรื่องทำไมเสือจึงมีลาย

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากคุณ
ค่าที่ได้จากการใช้สัตว์เป็นตัวละครในการดำเนินเรื่อง

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิด
สนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา ให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการที่ว่าทำไมเสือจึงมีลาย
เกิดการเรียนรู้ลักษณะของเสือ

39. เรื่องทำไมกิ้งกิ้งมีขี้บนหัว

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากคุณ
ค่าที่ได้จากการใช้สัตว์เป็นตัวละครในการดำเนินเรื่อง

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิด
สนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา เป็นนิทานที่ให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการที่ว่าทำไม
สัตว์จึงมีเสียงร้องต่างกัน และทำไมกิ้งกิ้งมีขี้บนหัว

40. เรื่องคางคก

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากคุณ
ค่าที่ได้จากการใช้สัตว์เป็นตัวละครในการดำเนินเรื่อง มีการใช้อำนาจเวทมนต์ ทำให้เนื้อเรื่องตื่น
เต้น

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิด
สนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เพราะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยในอดีตที่
สะท้อนสภาพการปกครองที่นิยมพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง

41. คำนานอำเภอบางคล้า

ให้คุณค่าทางปัญญา คือ ให้การศึกษาถ่ายทอดความรู้เพราะเป็นการอธิบายการตั้งชื่อ
อำเภอบางคล้า ตามศัพท์หรือสำเนียงภาษาถิ่น หรือภาษาอื่น

ให้คุณค่าทางการศึกษาวัฒนธรรม ช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตที่แสดง
ถึงความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากนิทานได้บอกไว้ว่า “ในคลองบางขรา ซึ่งเดิมนั้นในแถบนี้มีเสือปลา
ชุกชุมมาก”

42. คำนานตำบลสาวชะโงก

คุณค่าที่ได้รับคือให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญาและคุณค่าทางการศึกษาวัฒนธรรม ศึกษาถ่ายทอดความรู้เพราะเป็นการอธิบายการตั้งชื่อตำบลกับหมู่บ้านว่า สาวชะโงก เป็นนิทานที่ให้การศึกษาและอธิบายการตั้งชื่อตำบลกับชื่อหมู่บ้าน

43. คำนานบ้านคลองต้นสำโรง

คุณค่าที่ได้รับคือให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญาและคุณค่าทางการศึกษาวัฒนธรรม ให้การศึกษาและอธิบายเหตุการณ์ตั้งชื่อหมู่บ้านตามลักษณะสภาพพื้นที่แถบนั้น

44. คำนานบ้านคลองสะเดา

คุณค่าที่ได้รับคือคุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญาและคุณค่าทางการศึกษาวัฒนธรรม ให้การศึกษาและอธิบายเหตุการณ์ตั้งชื่อหมู่บ้านตามลักษณะสภาพพื้นที่แถบนั้น

45. คำนานบ้านบางหัวเลน

คุณค่าที่ได้คือคุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญาและคุณค่าทางการศึกษาวัฒนธรรม ให้การศึกษาและอธิบายเหตุการณ์ตั้งชื่อหมู่บ้านตามลักษณะสภาพพื้นที่แถบนั้น

46. คำนานบ้านคลองสวนใหญ่

คุณค่าที่ได้คือให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญาและคุณค่าทางการศึกษาวัฒนธรรม ให้การศึกษาและอธิบายเหตุการณ์ตั้งชื่อหมู่บ้านตามลักษณะสภาพพื้นที่แถบนั้น

47. คำนานบ้านคลองบ้านหมู

คุณค่าที่ได้คือให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญาและคุณค่าทางการศึกษาวัฒนธรรม ให้การศึกษาและอธิบายเหตุ

การตั้งชื่อหมู่บ้านตามลักษณะสภาพพื้นที่แถบนั้น

48. เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากความสามารถพิเศษของกษัตริย์ที่รู้ภาษาสัตว์ได้

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมไทยว่านิยมการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

49. เรื่องเจ้าเสือ

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากตัวละครที่เป็นมนุษย์กับสัตว์มาต่อสู้กัน

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าทางปัญญา ให้การศึกษาแก่ผู้ฟังว่าเสือเป็นสัตว์ที่ดุร้ายและน่ากลัว ไม่ควรเข้าใกล้ นอกจากนี้ยังแฝงข้อคิดในการใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาจึงจะสามารถผ่านไป

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เพราะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยในอดีตที่สะท้อนสภาพการปกครองที่นิยมพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง

50. เรื่องแม่โพสพ

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากตัวละครเอกที่เป็นผู้มีอำนาจวิเศษ สามารถทำให้ข้าวเจริญงอกงามได้

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เรื่องนี้สะท้อนสภาพสังคมไทยที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนี้มีการทำนาปลูกข้าวเป็นอาชีพ

51. เรื่องนกยักษ์

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากตัวละครที่เป็นสัตว์คือนกยักษ์ และการทายปัญหาได้ตอบกันระหว่างกษัตริย์กับนกยักษ์

ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังให้ปรองดองกันมากขึ้นด้วย

ให้คุณค่าทางปัญญา นิทานเรื่องนี้ยังให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ โดยเหตุที่นิทานมีตัวละครที่มีลักษณะ พฤติกรรม จิตใจเหมือนมนุษย์ ทำให้เรียนรู้การรู้จักเอาตัวรอดเมื่อเกิดปัญหาได้

ให้คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เพราะสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยในอดีตที่สะท้อนสภาพการปกครองที่นิยมพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง

52. เรื่องนางเบียดเดียว

นิทานเรื่องนี้ให้คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์เนื่องจากการใช้ไหวพริบ สติปัญญาของหญิงสาวคนหนึ่ง

ให้คุณค่าทางด้านสังคมสัมพันธ์ ด้วยเหตุที่นิทานเป็นสื่อให้ความสนิทสนมระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟัง

ให้คุณค่าทางปัญญาเพราะเรื่องนี้สอนให้รู้จักการใช้ไหวพริบในการแก้ปัญหา

53. เรื่องหนู

คุณค่าที่ได้รับจากนิทานคือ ให้ความสำคัญอารมณ์ในการใช้สติปัญญาของตัวละครที่ทำให้ตนเองร่ำรวยขึ้นมาได้ ซึ่งเริ่มต้นจากการที่หนูตาย

ให้คุณค่าทางด้านสังคมสัมพันธ์ ด้วยเหตุที่นิทานเป็นสื่อให้ความสนิทสนมระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟัง

ให้คุณค่าทางปัญญาเพราะเรื่องนี้สอนให้รู้จักการใช้ความฉลาดรอบรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองได้

นิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางกล่ำ จังหวัดยะเชิงเทรา เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่มีคุณค่าอันหลากหลาย จากการวิเคราะห์คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน พบว่านิทานพื้นบ้านให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์มากที่สุด คุณค่าที่ได้รับจากนิทานพื้นบ้านสรุปได้ดังนี้

1. คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์ คือ นิทานที่มุ่งให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน มักปรากฏในนิทานเป็นส่วนใหญ่ และมักจะพบควบคู่กับคุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ยกเว้นนิทานบางเรื่อง ได้แก่ ตำนานหลวงพ่อดำ ตำนานบ้านคลองตันสำโรง ตำนานบ้านคลองสะเดา ตำนานบ้านบางหัวเลน ตำนานบ้านคลองสวนใหญ่ ตำนานบ้านคลองบ้านหมู

2. คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ คือ เมื่อเล่านิทานเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วสามารถให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังเกิดความสนิทสนมกันมากขึ้น โดยมีนิทานเป็นสื่อกลาง คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์จึงปรากฏในนิทานทุกเรื่อง

3. คุณค่าทางปัญญา คือ เมื่อฟังแล้วได้ความคิดและภูมิปัญญา ได้แก่

3.1 สอนในเรื่องความรัก ความสามัคคี การช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่ เรื่องนางแดง
อ่อน เรื่องความสามัคคี เรื่องไอ้สีเกลือ

3.2 สอนในเรื่องความอดทน ได้แก่ เรื่องแก้วหน้าม้า เรื่องลูก

3.3 สอนให้อย่าประมาท ได้แก่ เรื่องไม้แค้นไม้นอน

3.4 สอนให้เห็นผลของการทำความดีกับความชั่ว ได้แก่ เรื่องไอ้คดไอ้ตรง เรื่อง
เที่ยวเมืองนรก

3.5 ให้การศึกษา เรียนรู้ธรรมชาติ โดยการอธิบาย คือ

-อธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ ได้แก่ เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้า
ผ่า เรื่องดาวลูกไก่ (ทั้งสองสำนวน)

-อธิบายการเกิดเสียงร้องของสัตว์ต่างๆ เรื่องทำไมกิ้งกิ้งมีขี้บนหัว

-อธิบายลักษณะของสัตว์ ได้แก่ เรื่องทำไมกิ้งกิ้งมีขี้บนหัว เรื่องกระด่าหาง
กุด เรื่องทำไมเสือมีลาย

-อธิบายการตั้งชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ ได้แก่ ตำนานบ้านคลองคัน
ลำโรง ตำนานบ้านคลองสะเดา ตำนานบ้านบางหัวเลน ตำนานบ้านคลองสวนใหญ่ ตำนานบ้าน
คลองบ้านหมู

-อธิบายการตั้งชื่อตามการกลายเสียง ได้แก่ ตำนานอำเภอบางคล้า

-อธิบายการตั้งชื่อตามเรื่องเล่า หรือเหตุการณ์ในอดีตกันต่อๆ มา ได้แก่
ตำนานตำบลสาวชะโงก

3.6 สอนเรื่องพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติ และที่ควรละเว้น โดยมีสัตว์เป็นตัวละคร
ที่เลียนแบบชีวิตมนุษย์ ได้แก่ เรื่องความเสียสละ เรื่องช้างเผือก เรื่องนกแขกเต้า เรื่องสามเกลอ
เรื่องนกกระสาจับปู เรื่องลิงเจ้าเล่ห์

3.7 สอนเรื่องการใช้ปัญญา และวิจารณ์ญาณในการแก้ปัญหา ได้แก่ เรื่องผัวขี้
บ่น เรื่องพลอหลับ เรื่องหาคู่ไม้คิด เรื่องศรีธนญชัย (ทั้งสองสำนวน) เรื่องตกต้นไม้ไม่ถึงพื้น
เรื่องเจ้าเสือ เรื่องนกยักษ์ เรื่องนางเบียดเดียว เรื่องหนู

4. คุณค่าทางสังคมประพจน์ ได้แก่

4.1 ความรัก และการปรองดองกันระหว่างครอบครัว, พี่น้อง หรือเพื่อนฝูง ได้
แก่ เรื่องเสือ เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องความสามัคคี เรื่องไอ้สีเกลือ เรื่องสามเกลอ

4.2 ความกตัญญูต่อมารดา ได้แก่ เรื่องพระรถเมรี เรื่องดาวลูกไก่ (ทั้งสอง
สำนวน) เรื่องเสือ

- 4.3 การรู้จักบุญคุณคน ได้แก่ เรื่องช่างเผือก
- 4.3 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ได้แก่ เรื่องโคหาขไปไหน เรื่องความเสียสละ
- 4.4 ความอ่อนน้อม เคารพผู้อาวุโส ได้แก่ เรื่องชะตาขาด เรื่องนกแขกเต้า
- 4.5 การทำบุญ สร้างความดี ได้แก่ เรื่องลูก
- 4.6 การรู้จักความพอดี ไม่ละโมภ ได้แก่ เรื่องพระจิ้งก เรื่องพระที่คนไม่นับถือ
5. คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน ได้แก่
- 5.1 การให้ความสำคัญแก่สถาบันศาสนา ประชาชนยึดพระเป็นที่พึ่งทางใจมาตั้งแต่อดีต ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นคนที่มีเรื่องราว บุคคล และสิ่งของสำคัญที่ท้องถิ่นอื่นไม่มี ได้แก่ ตำนานหลวงพ่อเหลือ ตำนานพระพุทธโสธร
- 5.2 สะท้อนการประกอบอาชีพทำนาที่นิยมทำกันมาตั้งแต่อดีต ได้แก่ เรื่องไม้แ่นไม่นอน เรื่องแม่โพสพ
- 5.3 สะท้อนค่านิยมของท้องถิ่นในการทำงาน มักจะช่วยกันทำภายในครอบครัว ได้แก่ เรื่องโคหาขไปไหน
- 5.4 แสดงให้เห็นสภาพท้องถิ่นในอดีตที่มีความอุดมสมบูรณ์ ได้แก่ เรื่องตำนานอำเภอบางคล้า
- 5.5 สะท้อนค่านิยมในการตั้งชื่อหมู่บ้านตามลักษณะภูมิประเทศ ได้แก่ ตำนานบ้านคลองต้นสำโรง ตำนานบ้านคลองสะเดา ตำนานบ้านบางหัวเลน ตำนานบ้านคลองสวนใหญ่ ตำนานบ้านคลองบ้านหมู
- 5.6 สะท้อนภาพการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ได้แก่ เรื่องนกยักษ์ เรื่องศรีธนญชัย (ทั้งสองสำนวน) เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องแก้วหน้าม้า เรื่องชะตาขาด เรื่องเจ้าเสือ เรื่องพระรถเมรี เรื่องความเสียสละ เรื่องคางคก เรื่องนกแขกเต้า เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

การศึกษาค้นคว้าเรื่องนิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้ศึกษาได้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า และผลจากการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อรวบรวมนิทานพื้นบ้านในตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
2. เพื่อจำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อวิเคราะห์เนื้อเรื่องของนิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราตามกฎศีกคำบริพของนิทานพื้นของ เอกเชล ออลริก
4. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าของนิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะใช้ข้อมูลประเภทนิทานพื้นบ้านที่ได้จากการสัมภาษณ์วิทยากรเท่านั้น
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนกันยายน 2545 ข้อมูลที่มีอยู่ก่อนหน้าหรือจะมีต่อไปในอนาคต อาจจะแตกต่างจากข้อมูลในงานวิจัยฉบับนี้

3. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. สํารวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวบรวมจากเอกสารและหนังสือที่มีผู้เรียบเรียงและรวบรวมไว้ก่อนแล้ว
2. สํารวจพื้นที่ โดยผู้วิจัยเดินทางไปยังตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของท้องถิ่น และวิถีชีวิตของชาวตำบลสาวชะโงก

3. ติดต่อประสานงานกับผู้ใหญ่บ้าน เพื่อศึกษาเนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เหมาะสมเป็น
วิทยากร

4. การเลือกวิทยากรหรือผู้เล่านิทาน โดยเลือกจากชาวบ้านที่มีความสามารถในการเล่า
นิทานทั้งชายและหญิงจากทุกหมู่บ้าน ในตำบลสาวชะโงก อายุของวิทยากรตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป หรือ
เป็นผู้ที่ได้รับถ่ายทอดนิทานพื้นบ้านและสามารถถ่ายทอดนิทานพื้นบ้านได้ จำนวน 18 คน

5. กำหนดวิธีเก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง และแถบบันทึกเสียงความยาว 90
นาที จำนวน 3 ม้วน ใช้บันทึกข้อมูลที่เป็นนิทานจากการเล่าของวิทยากร

6. รวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกนิทานจากคำบอกเล่าของ
วิทยากรพร้อมทั้งถ่ายรูปเหตุการณ์ในขณะที่เล่านิทานไว้ด้วย ในการนี้ผู้รวบรวมจะเดินทางไปหา
วิทยากรถึงบ้านหรือสถานที่ทำงาน

7. ถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเสียง โดยถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษรโดยละเอียดทุก
คำพูด มิได้มีการปรุงแต่งแต่อย่างใด ทั้งนี้เพื่อรักษาลำนวนโวหาร การใช้ถ้อยคำ ภาษา สีสาน
การเล่า ตลอดจนความคิดเห็นของผู้เล่าและบรรยากาศในการเล่าไว้ ตามหลักการของวิชาคติชน
วิทยา

8. วิเคราะห์ข้อมูล

8.1 จำแนกประเภทของนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยใช้วิธีจำแนกประเภทของนิทานพื้น
บ้านของ กิ่งแก้ว อัดถากร กับ กุหลาบ มัดลิกะมาส เป็นแนวทางในการจำแนกครั้งนี้

8.2 วิเคราะห์โครงสร้างของนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยใช้กฎคี่คำบรรพ์
ในนิทานพื้นบ้านของเอกเชล ออลริก

8.3 วิเคราะห์คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน ผู้วิจัยใช้หลักของ วิเชียร ณ นคร ในการ
วิเคราะห์

9. ขึ้นรายงานการศึกษาค้นคว้า จะเสนอและรายงานผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธี
พรรณนาวิเคราะห์

4. ผลจากการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษานิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางกล่ำ จังหวัดยะเชิงเทรา
ปรากฏผลสรุปดังนี้

1. สามารถรวบรวมนิทานพื้นบ้านได้ทั้งหมด 53 เรื่อง

2. สามารถจำแนกประเภทนิทานได้ตามตารางดังนี้

ประเภทนิทาน	จำนวน
ประเภทเทพนิยาย	5
ประเภทชีวิต	2
ประเภทวีรบุรุษ	1
ประเภทประจำถิ่น	1
ประเภทตำนานและเทพปกรณัม	6
ประเภทสัตว์	4
ประเภทอุทาหรณ์	3
ประเภทมุขตลก	11
ประเภทอธิบาย	13
ประเภทเบ็ดเตล็ด	7
รวม	53

3. ผู้ศึกษาวิเคราะห์เนื้อเรื่องของนิทานพื้นบ้านตามกฎคิกคำบรรพ์ในนิทานพื้นบ้านของ เอกเชล ออลริก เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และนิทานพื้นบ้านมีความสอดคล้องกับกฎทั้ง 12 ประการ จำแนกได้ดังนี้

3.1 กฎของการเริ่มเรื่องและกฎของการจบเรื่อง (The Law Of Opening And The Law Of Closing) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ ได้แก่ นิทานเรื่องชะตาขาด เรื่องแก้วหน้าม้า เรื่องความเสียสละ เรื่องคนกับเสือ เรื่องลูก เรื่องไม้เน่ไม้นอน เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด เรื่องศรีธนญชัย (ทั้งสองตำนาน)

3.2 กฎแห่งการซ้ำ (The Law Of Repetition) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องโคหาขไปไหน เรื่องสามเกลอ เรื่องคนกับเสือ เรื่องลูก

3.3 กฎแห่งตัวละคร 2 ตัว ใน 1 ฉาก (The Law Of Two To a Scene) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องพระรณเมธี เรื่องชะตาขาด เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องชาละวัน เรื่องแก้วหน้าม้า เรื่องคนกับเสือ เรื่องลูก เรื่องความเสียสละ เรื่องพระอาทิตย์กับพระจันทร์ เรื่องเที่ยวเมืองนรก เรื่องไม้เน่ไม้นอน เรื่องไ้คดไ้ตรง เรื่องสามเกลอ เรื่องนกกระสากับปู เรื่องความสามัคคี เรื่องลิง

เจ้าเล่ห์ เรื่องข้างเผือก เรื่องนกแขกเต้า เรื่องเสือ เรื่องหัวขีปน เรื่องที่เขยน้องเมีย เรื่องศรีธนญชัย (สำนวนที่ 1) เรื่องศรีธนญชัย(สำนวนที่ 2) เรื่องพระที่คนไม่นับถือ เรื่องขี้เกียจได้ดี เรื่องพระจิ้งก เรื่องผลอหลิบ เรื่องตกต้นไม้ไม่ถึงพื้น เรื่องหาคู่ไม่คิด เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เรื่องทำไมเสือมีลาย เรื่องกระต่ายหางกุด เรื่องทำไมจิ้งกั้งไปอยู่บนหัว เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด

3.4 กฎแห่งการแตกต่างแบบตรงกันข้าม (The Law Of Contrast) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ปรากฏความแตกต่างแบบตรงกันข้ามมีดังนี้

3.4.1 บทบาทของคนชื่อกับคนโกง ในนิทานเรื่องไฮ้คดไฮ้ตรง

3.4.2 บทบาทของคนโง่กับคนฉลาด ในนิทานเรื่องโคหายไผ่ไหน เรื่องความสามัคคี เรื่องลิงเจ้าเล่ห์ เรื่องนกกระสาจับปู เรื่องทำไมเสือมีลาย เรื่องนกยักษ์ เรื่องเจ้าเสือ

3.4.3 บทบาทของคนดีกับคนเลว ในนิทานเรื่องพระรอดเมรี เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องข้างเผือก

3.4.4 บทบาทของคนได้รับการตั้งสอนขัดกลากับคนไม่ได้รับการตั้งสอนขัดกลา ในนิทานเรื่องนกแขกเต้า

3.5 กฎของฝาแฝด (Law Of Twins) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องไฮ้คดไฮ้ตรง

3.6 ความสำคัญของตำแหน่งต้นและตำแหน่งท้าย (The Importance Of Initial And Final Position) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ พระรอดเมรี ทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เรื่องนกแขกเต้า เรื่องเจ้าเสือ นิทานเรื่องพี่เขยน้องเมีย

3.7 เรื่องเชิงเดี่ยว (Single-Stranded) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องพระอาทิตย์กับพระจันทร์ เรื่องไม้แน่นไม้นอน เรื่องดาวลูกไก่ เรื่องแม่โพสพ เรื่องหนู เรื่องนางเบี้ยเดียว

3.8 กระสวน (Patterning) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้มีอยู่เพียงเรื่องเดียว คือ นิทานเรื่องทำไมจิ้งกั้งมีขีปนหัว

3.9 ฉากประทับใจ (Tableaux Scenes) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เรื่องชาละวัน เรื่องแก้วหน้าม้า เรื่องพระรอดเมรี

3.10 เรื่องของความสมเหตุสมผล (Logic) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องชะตาขาด เรื่องคนกับเสือ เรื่องพระรณเมธี เรื่องแม่โพสพ แก้วหน้าม้า เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องลูก เรื่องคางคก

3.11 เรื่องของเอกภาพ (Unity Of Plot) นิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอ บางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องพระรณเมธี เรื่องชะตาขาด เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องชาละวัน เรื่องแก้วหน้าม้า เรื่องคนกับเสือ เรื่องลูก เรื่องความเสียสละ เรื่องไม้แฉะไม้ฉอน เรื่องสามเกลอ เรื่องความสามัคคี เรื่องลิงเจ้าเล่ห์ เรื่องช้างเผือก เรื่องนกแขกเต้า เรื่องผ้าขี้บ่น เรื่องที่เขยน้องเมีย เรื่องศรีธนญชัย (ทั้งสองสำนวน) เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า

3.12 การเพ่งจุดสนใจที่ตัวละครเอกเพียงตัวเดียว (Concentration On A Leading Character) นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความสอดคล้องกับกฎข้อนี้ คือ นิทานเรื่องนางแดงอ่อน เรื่องศรีธนญชัย(ทั้งสองสำนวน) เรื่องชะตาขาด เรื่องพระที่คนไม่นับถือ เรื่องนางเบียดเดียว

4. ผู้ศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของนิทานพื้นบ้านโดยใช้หลักของวิเชียร ณ นคร เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ซึ่งคุณค่าที่ได้จากนิทานพื้นบ้านมี 5 ประการคือ

4.1 คุณค่าทางการดำรงอารมณ์ คือ นิทานที่มุ่งให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน มักปรากฏในนิทานเป็นส่วนใหญ่ และมักจะพบควบคู่กับคุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ ยกเว้นนิทานบางเรื่อง ได้แก่ ตำนานหลวงพ่อกุญแจ ตำนานบ้านคลองคันลำโรง ตำนานบ้านคลองสะเดา ตำนานบ้านบางหัวเลน ตำนานบ้านคลองสวนใหญ่ ตำนานบ้านคลองบ้านหมู

4.2 คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ คือ เมื่อเล่านิทานเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วสามารถให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังเกิดความสนิทสนมกันมากขึ้น โดยมีนิทานเป็นสื่อกลาง คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์จึงปรากฏในนิทานทุกเรื่อง

4.3 คุณค่าทางปัญญา คือ เมื่อฟังแล้วได้ความคิดและภูมิปัญญา ได้แก่

4.3.1 สอนในเรื่องความรัก ความสามัคคี การช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่ เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องความสามัคคี เรื่องไอ้สี่เกลอ

4.3.2 สอนในเรื่องความอดทน ได้แก่ เรื่องแก้วหน้าม้า เรื่องลูก

4.3.3 สอนให้อย่าประมาท ได้แก่ เรื่องไม้แฉะไม้ฉอน

4.3.4 สอนให้เห็นผลของการทำความดีกับความชั่ว ได้แก่ เรื่องไอ้คดไอ้ตรง เรื่องที่ขิวเมืองนรก

4.3.5 ให้การศึกษา เรียนรู้ธรรมชาติ โดยการอธิบาย คือ

-อธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ ได้แก่ เรื่องทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เรื่องดาวลูกไก่ (ทั้งสองสำนวน)

-อธิบายการเกิดเสียงร้องของสัตว์ต่างๆ เรื่องทำไมกิ้งกิ้งขึ้นหัว

-อธิบายลักษณะของสัตว์ ได้แก่ เรื่องทำไมกิ้งกิ้งมีขึ้นหัว เรื่องกระต่ายหางกุด เรื่องทำไมเสือมีลาย

-อธิบายการตั้งชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ ได้แก่ ตำนานบ้านคลองคันสำโรง ตำนานบ้านคลองสะเดา ตำนานบ้านบางหัวเลน ตำนานบ้านคลองสวนใหญ่ ตำนานบ้านคลองบ้านหมู

-อธิบายการตั้งชื่อตามการกลายเสียง ได้แก่ ตำนานอำเภอบางคล้า

-อธิบายการตั้งชื่อตามเรื่องเล่า หรือเหตุการณ์ในอดีตกันต่อๆ มา ได้แก่ ตำนานตำบลสาวชะโงก

4.3.6 สอนเรื่องพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติ และที่ควรละเว้น โดยมีสัตว์เป็นตัวละครที่เลียนแบบชีวิตมนุษย์ ได้แก่ เรื่องความเสียสละ เรื่องช้างเผือก เรื่องนกแขกเต้า เรื่องสามเกลอ เรื่องนกกระสากับปู เรื่องลิงเจ้าเล่ห์

4.3.7 สอนเรื่องการใช้ปัญญา และวิจรรณญาณในการแก้ปัญหา ได้แก่ เรื่องผัวขึ้น เรื่องผลอหลับ เรื่องหาคู่ไม่คิด เรื่องศรีธนญชัย (ทั้งสองสำนวน) เรื่องตกต้นไม้ไม่ถึงพื้น เรื่องเจ้าเสือ เรื่องนกยักษ์ เรื่องนางเม็ยเดียว เรื่องหมู

4.4 คุณค่าทางสังคมประเพณี ได้แก่

4.4.1 ความรัก และการบรวงสรวงกนระหว่างครอบครัว, พนอง-พรอเพื่อนฝูง ได้แก่ เรื่องเสือ เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องความสามัคคี เรื่องไอ้สี่เกลอ เรื่องสามเกลอ

4.4.2 ความกตัญญูต่อมารดา ได้แก่ เรื่องพระรถเมรี เรื่องดาวลูกไก่ (ทั้งสองสำนวน) เรื่องเสือ

4.4.3 การรู้จักบุญคุณคน ได้แก่ เรื่องช้างเผือก

4.4.4 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ได้แก่ เรื่องโคหายไ้ไหน เรื่องความเสียสละ

4.4.5 ความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพผู้อาวุโส ได้แก่ เรื่องชะตาขาด เรื่องนกแขกเต้า

4.4.6 การทำบุญ สร้างความดี ได้แก่ เรื่องลูก

4.4.7 การรู้จักความพอดี ไม่ละโมภ ได้แก่ เรื่องพระซังก เรื่องพระที่คนไม่

นับถือ

4.5 คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน ได้แก่

4.5.1 การให้ความสำคัญแก่สถาบันศาสนา ประชาชนยึดพระเป็นที่พึ่งทางใจมาตั้งแต่อดีต ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นคนที่มีเรื่องราว บุคคล และสิ่งของสำคัญที่ท้องถิ่นอื่นไม่มี ได้แก่ ตำนานหลวงพ่อเหลือ ตำนานพระพุทธโสธร

4.5.2 สะท้อนการประกอบอาชีพทำนาที่นิยมทำกันมาตั้งแต่อดีต ได้แก่ เรื่องไม้แก่นไม้นอน เรื่องแม่โพสพ

4.5.3 สะท้อนค่านิยมของท้องถิ่นในการทำงาน มักจะช่วยกันทำภายในครอบครัว ได้แก่ เรื่องโคหายไผ่ไหน

4.5.4 แสดงให้เห็นสภาพท้องถิ่นในอดีตที่มีความอุดมสมบูรณ์ ได้แก่ เรื่องตำนานอำเภอบางคล้า

4.5.5 สะท้อนค่านิยมในการตั้งชื่อหมู่บ้านตามลักษณะภูมิประเทศ ได้แก่ ตำนานบ้านคลองต้นตำโรง ตำนานบ้านคลองสะเดา ตำนานบ้านบางหัวเลน ตำนานบ้านคลองสวนใหญ่ ตำนานบ้านคลองบ้านหมู

4.5.6 สะท้อนภาพการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ได้แก่ เรื่องนกยักษ์ เรื่องศรีธนูชัย (ทั้งสองสำนวน) เรื่องนางแดงอ่อน เรื่องแก้วหน้าม้า เรื่องชะตาขาด เรื่องเจ้าเสือ เรื่องพระรถเมรี เรื่องความเสียสละ เรื่องคางคก เรื่องนกแขกเต้า เรื่องกษัตริย์จอมฉลาด

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่องนิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราครั้งนี้ ผู้ศึกษารวบรวมนิทานพื้นบ้านได้ 53 เรื่อง นำมาวิเคราะห์และจำแนกประเภทตามแนวทางของกิ่งแก้ว อัดถาวร กับ กุหลาบมัลลิกะมาส ได้ 10 ประเภท คือ

1. เทพนิยาย (Fairy Tales) เป็นนิทานที่มีขนาดยาวมีหลายสารัตถะ (Motif) หรือหลายแก่น (Element) ฉากมักเป็นแดนสมมุติ ตัวละครเป็นเจ้าชาย เจ้าหญิง ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษ และได้ผจญอุปสรรคนานาประการ

2. นิทานชีวิต (Novella) คล้ายเทพนิยาย แต่มีการบ่งเวลาและสถานที่เกิดเหตุอย่างชัดเจน และการต่อสู้ของตัวละครใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากกว่า

3. นิทานวีรบุรุษ (Hero Tale) เป็นเรื่องที่เล่าเกี่ยวกับวีรกรรมของบุคคลที่มีความเก่งกล้ามาก หรือวีรบุรุษ และผู้เล่าจะเล่าโดยมีความเชื่อว่าวีรบุรุษนั้นเคยมีตัวจริง

4. นิทานประจำถิ่น (Local Legend) เป็นนิทานที่ผู้เล่าเล่าโดยเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง มีสถานที่จริง วัตถุสิ่งของ หรือ สิ่งก่อสร้างเป็นพยานหลักฐาน

5. ตำนานและเทพปกรณัม (Myth) เป็นนิทานที่มักจะเกี่ยวกับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ผู้เล่าจะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ หรือกฎเกณฑ์ของสิ่งต่างๆ และชี้ให้เห็นคุณและโทษของการกระทำ

6. นิทานสัตว์ (Animal Tale) เป็นนิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก

7. นิทานอุทาหรณ์ (Fable) เป็นนิทานที่ผู้เล่าแทรกคติสอนใจไว้ด้วย

8. นิทานมุขตลก (Jest) เป็นนิทานที่มุ่งให้ความตลกขบขันแก่ผู้ฟัง ผู้ฟังนิทานเรื่องนี้จะต้องไม่ถือสาว่าเป็นเรื่องจริงจึง มิฉะนั้นจะกลายเป็นนิทานอื่น หรือ กลายเป็นโศกนาฏกรรมไปได้

9. นิทานอธิบาย (Explanatory Tale) เป็นนิทานเพื่อเล่าเพื่อตอบคำถามว่าทำไม

10. เบ็ดเตล็ด เป็นนิทานที่จัดเข้าประเภทใดไม่ได้

นิทานที่รวบรวมได้มากที่สุด ได้แก่ นิทานอธิบาย แสดงให้เห็นว่าชาวตำบลสาวชะโงก มีประวัติและความเชื่อเฉพาะในท้องถิ่นคน จึงใช้นิทานเป็นการบอกสิ่งเหล่านั้นแก่คนรุ่นหลังได้ การวิเคราะห์เนื้อเรื่องตามกฎคึกค้ำบรรพ์ในนิทานพื้นบ้านของเอกเชล ออลริก พบว่า นิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความสอดคล้องกับกฎในนิทานพื้นบ้านที่นำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์คุณค่าของนิทานพื้นบ้านนั้นพบว่านิทานพื้นบ้านของตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้คุณค่า 5 ประการ คือ

1. คุณค่าทางการสำเร็จอารมณ์
2. คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์
3. คุณค่าทางปัญญา
4. คุณค่าทางสังคมประพจน์
5. คุณค่าในการศึกษาวัฒนธรรม

นิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่มีคุณค่าอันหลากหลาย จากการวิเคราะห์คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน พบว่านิทานพื้นบ้านให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์มากที่สุด นิทานทุกเรื่องจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟัง อาจจะเป็นผู้ใหญ่เล่าให้เด็กฟัง ทำให้เด็กได้ใกล้ชิดกับผู้ใหญ่มากขึ้น สร้างความสนิทสนมระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟังได้ นอกจากนี้นิทานส่วนใหญ่มุ่งที่จะให้ความบันเทิง นิทานช่วยผ่อนคลายจากการ

ทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ ได้ แม้นิทานบางเรื่องจะขัดกับความเป็นจริง นิทานบางเรื่องจะแฝงข้อคิด คติธรรม สะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในสังคม

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้เข้าใจการจำแนกประเภทนิทาน เนื้อเรื่องของนิทาน ตามกฎของนิทานพื้นบ้าน และคุณค่าจากนิทาน รวมทั้งเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของนิทานที่สะท้อนวัฒนธรรมของชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ตกทอดมาถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้านิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรอนุรักษ์และส่งเสริมนิทานพื้นบ้านตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราให้คงอยู่ตลอดไป
2. ควรศึกษานิทานพื้นบ้านในท้องถิ่นอื่นเพิ่มเติม
3. จากคุณค่าที่ได้รับจากนิทานพื้นบ้าน สามารถนำมาใช้ในการศึกษาสภาพสังคม ความเป็นอยู่ ค่านิยม และวัฒนธรรมเก่าแก่ของนิทานพื้นบ้านในชุมชนอื่นที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

นิทานพื้นบ้าน

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ประเภทเทศนิยาย

นางแดงอ่อน

เล่าเรียนนะ คือมีสองพี่น้อง น้องสาวชื่อนางแดงอ่อนหน้าตาสวยมาก ส่วนพี่ชายชื่ออะไรก็จำไม่ได้ ไปทำความคิดมาแล้วถูกพ่อแม่จับไล่ไม่ให้อยู่บ้าน สองคนที่น้องไปโนป่า หาอะไรก็แบ่งกันกิน ไป พี่ก็ไปวันหนึ่งก็ไปเจอหนองน้ำ หิวน้ำก็ลงไปกินน้ำ ก็ไปเจอตะเข้เจ้า ก็เลยกลายเป็นตะเข้ลง ไปอยู่ในน้ำนั้น นางแดงอ่อนก็คิดถึงพี่ชายจะไปไหนก็ไปไม่ได้ ก็นั่งร้องไห้อยู่ที่ขอบน้ำนั้น จนน้ำตาไหลเป็นคลองเลย เป็นคลองน้ำไปแล้ว ก็มีเจ้าเมืองมาเที่ยวป่า ก็หิวน้ำ ก็เห็นคลองน้ำก็ให้บ่าวไปตักน้ำเอามากิน น้ำนี้มีรสแปลกนี้ ก็ให้ตามคลองน้ำขึ้นไปดู ก็ขึ้นไป ไปก็ไปเจอนางแดงอ่อนนั่งร้องไห้อยู่ สวยมากสวยเหมือนนางฟ้าเลยนะ แล้วก็รับนางเข้าเมือง นางก็ไม่ไป นางก็บอกว่าถ้าหากว่าเอาพี่ชายในน้ำไปได้ก็จะไปด้วย ถ้าหากว่าไม่เอาพี่ชายในน้ำไปไม่ได้ก็ไม่ไป ที่นี้เจ้าเมืองก็หาหมอตะเข้ไปจับตะเข้ขึ้นมา ก็ไม่มี ก็ให้คนประดาน้ำลงไปช่วยความหาก็จเจอเอาในถ้ำก็เอาขึ้นมาบอกว่า คนนี้ใช่ไหม บอกว่าใช่ ก็พาเอาไปเลี้ยงไม่ให้ตกทุกข์ได้ยาก ไปจุดสระให้อยู่ น้องสาวก็เที่ยวเอาข้าวของมาส่งให้ทุกวันทุกวัน ไปเป็นเมียเจ้าเมืองนะ นางแดงอ่อนไปเป็นเมียเจ้าเมืองที่นี้ พอทรงพระตั้งครุฑขึ้นแล้ว ก็มีคนเอานางสองคนมาลวดยอีกลูกแม่เดียวนะ ก็คิดใจร้ายต่อนางแดงอ่อน เราต้องกำจัดมันเสียก็เตรียมแผนพอกรรมนางแดงอ่อนแก่ ก็เตรียมให้ลูกตะเข้มาไว้ เวลาจะคลอດเจ้าเมืองก็ไม่อยู่ นี้ก็คลอດออกมาแล้วก็อีสองคนมันก็เอาลูกตะเข้ไปไว้แทน ที่นี้ก็ไปทูลเจ้าเมืองบอกว่านางคลอດบุตรแล้วเป็นตะเข้ ถือเป็นนางกาลิบ้านกาลิเมืองเลี้ยงไว้ไม่ได้ ที่นี้เจ้าเมืองก็จับไล่ นางแดงอ่อนกับพี่ชายออกไป แล้วก็ไปกันสองคนพี่น้อง ไปอยู่ในป่าเหมือนแต่ก่อน ก็จบแค่นี้

วิทยากร นางนวลงาม ดอกกระโทก

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ชาละวัน

มีสองค้ายายได้ลูกตะเข้มาก็เลี้ยงไว้ อยู่ไปอยู่มานันก็กินทั้งค้ายายตายหมด ทีนี้ยายไปเกิด เป็นตะเภากแก้ว ตาไปเกิดเป็นไกรทอง รำเรียนแต่วิชาฆ่าตะเข้แหละ อีนางตะเภากแก้วนั้นก็เป็นลูก เจ้าเมืองนะ อาน้ำอยู่ทำน้ำ ไอ้เจ้าตะเข้ชาละวันมาคาบเอาลงไปเสียแล้ว เนี่ยเจ้าเมืองก็ตีฆ้องร้อง เป่าหาคคนมาช่วยลูกสาวตัว ไอ้ไกรทองก็เหิงไปเรียนมาใหม่ๆ เรียนวิชาฆ่าตะเข้ก็รับอาสาเลย รับ จะไปฆ่าเจ้าชาละวัน ทีนี้ก็ทำพิธีฟันเทียนระเบิดน้ำหาถ้าชาละวันอยู่ไหน ก็ให้กระทงลอยมาถ้าอยู่ ได้นำให้ย่อนขึ้นมา นี่ก็กระทงก็วนมาอยู่ตรงจันแหละ ไกรทองก็เสกวิชาข้าวสารหวานใหญ่ ชาละ วันมันก็ร้อนทนไม่ได้ ก็จิ้นโศกแทงกัน ชาละวันตาย ทีนี้ก็เอาอีนางตะเภากแก้ว ตะเภาทองขึ้นมา เห็นกันก็ชอบพอกันก็ได้เป็นเมียทั้งตะเภากแก้วตะเภาทองเลย

วิทยากร นายวงษ์ ไม้ดี

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

แก้วหน้าม้า

เข้าเริ่มเลย มีเมืองเมืองหนึ่งมีลูกชื่อปิ่นทอง โดจิ้นมากก็เสี่ยงทายว่าหาควู่ ว่าวก็ขาดไปคิด บ้านแก้วหน้าม้า แก้วหน้าม้าก็จิ้นไปแก้ดูเก็บว่าได้ ปิ่นทองไปขอคืนก็ไม่ให้ จะเอาคืนต้องอภิเษก กันไป พระปิ่นทองก็ไม่เอาหาว่าหน้าเป็นม้า ไม่เอาแก้วหน้าม้าไปอภิเษก ต่อมาแก้วหน้าม้าก็ จำแลงตัวเป็นแก้วมณีลงเล่นน้ำ ปิ่นทองนั้นนอนอยู่ในเรือ เล่นน้ำดั่งดั่งปิ่นทองก็ตื่นมาเห็นแก้วมณี ก็รัก รัก ทีนี้ก็ได้ ได้กะแก้วมณี ได้เสียเป็นคู่เป็นเมียกัน ปิ่นทองก็หลงไปในเมืองยักษ์ ไปรบกับ เมืองยักษ์แล้วแพ้ แก้วหน้าม้าจำแลงเป็นมานพไปช่วยศั้ว ก็พอเขาเอาไก่อทองมาใส่เรือแก้วหน้าม้า จับทั้งน้ำ นี่ก็รบกับยักษ์ รบได้ชนะ ชนะยักษ์ ก็ไปแต่งเมีย ยักษ์คนนั้นนะมีลูกสาวสองคน ยกให้ กับมานพ มานพก็คือแก้วหน้าม้านั้นแหละ ยกให้เป็นเมียน้อยเมียหลวง ปิ่นทองก็อยากได้ อยากได้ ลูกยักษ์ แก้วหน้าม้าก็ไม่ยอมให้ ปิ่นทองก็จะเอา นี่ลูกสาวยักษ์ก็กลัวแก้วหน้าม้าเพราะแก้วหน้าม้า จำแลงให้ดูว่าเข้าเป็นเมียหลวง ก็พากันลาปิ่นทองกลับบ้านมาอยู่จนท้องโต แก้วหน้าม้ามีลูกละ ท้องโตอะ ปิ่นทองก็ไปอยู่กับเมีย เมียก็มีลูก แก้วหน้าม้าก็คลอดลูก คราวนี้ชื่อปิ่นแก้ว ลูกของปิ่นทอง ทางโน้นนะชื่อปิ่นศิลป์ชัย ทีนี้กลับบ้านพาเมียกลับบ้านมาเจอแก้วหน้าม้าอยู่ในเมืองอะ ลูกอะ โตแล้ว รัง ได้แล้ว ปิ่นแก้วมะ เห็นพ่อมาก็วิ่ง ไปรับพ่อพาพ่อ ไปหาแม่ก็คือแก้วหน้าม้าเ็นเอง ทีนี้ปิ่น

ทองก็ไม่ยอมนอนด้วย อะไรด้วย จนปิ่นแก้วโต ปิ่นทองก็ไปในห้องปิ่นแก้ว อ้า แก้วหน้าม้า ถ้าหาก
 ว่าไม่ยอมถอดหน้าม้าก็จะฟันคอตาย คว่าพระบรรพ์จะฟันคอตาย แก้วหน้าม้าเค้าก็ยอม อ้า ขอมถอด
 แก้วหน้าม้าออกก็เป็นแก้วมณีที่พาเข้ามาหาพ่อตัวแม่ตัวรัก ทีนี้เขาก็รับว่าเป็นตัวเป็นเมียกัน อ้า
 ปิ่นแก้วกับปิ่นศิลป์ชั้ยก็ออกเที่ยวเล่นกัน เพราะว่าแก้วหน้าม้ามีเรือลำหนึ่งแล้วก็มีแก้วเล่มหนึ่ง ถ้า
 ใครจี้เข้าไปในเรือก็เหาะเหินเดินอากาศได้ สองคนพี่น้องก็ไป ไปเที่ยวกันนี่ก็ถึงเมืองเมืองหนึ่ง เขา
 มีลูกสองคนชื่อรัชนิคนหนึ่งละก็ชื่อลัดดาคนหนึ่ง ปิ่นแก้วใส่หน้าม้าของแม่ไป ไปเที่ยวเมืองนั้นนะ
 เขาทำทานกัน ก็รัชนิก็ทำทาน มีแก้วแหวนเงินทองก็ออกมาทำทานกัน ทีนี้ปิ่นแก้วก็เข้ามา ลัดดาก็มี
 กะเค้า ลูกเมียหลวงซะ รัชนิลูกเมียน้อยก็อดธำรงค์ในมือ อะ ส่งให้ปิ่นแก้ว ปิ่นแก้วนะใส่หน้าม้า
 ไป รัชนิก็ว่าลัดดาอ้า เอาแหวนไปให้อ้ายหน้าม้าหน้าหมาหน้ายาวตั้งสอง ไปฟ้องลัดดาเข้าไป ก็ไป
 ฟ้องพ่อฟ้องแม่ ก็จับใส่ไล่ส่งลัดดา ทีนี้ปิ่นอ้า ปิ่นแก้วเคื่องรัชนิ ก็ปลงเอาหน้าม้าออกไว้กะเมีย ก็
 รับอ้า ลัดดาเป็นเมีย ก็จะแค้นรัชนิอะ ก็เข้าไปห้องบรรทมของรัชนิก็ได้เสียเป็นคู่เป็นเมียกัน ฉีก
 ฉีกผ้าเช็ดหน้าไว้คนละครึ่งผืน ให้รัชนิไว้ครึ่งผืน ให้แก้วหน้าม้ามาครึ่งผืนปิ่นแก้วอะ นี่เข้าตีมอง
 ร้องเป่าว่าถ้าใครฉีกผ้าผืนนี้ได้ละก็จะรับไปอภิเษกกับนางรัชนิ คนทั้งเมืองอะไม่มีใครต่อได้ผ้า นี้
 ปิ่นแก้วก็ต่อได้ รัชนิก็ค้ำว่าแก้วหน้าม้าไปลักของใครมา หน้าม้าหน้าหมายาวตั้งสอง ปิ่นแก้วเขาก็
 ไม่ว่าไง ก็ลากลับเมืองมา มากกลางทางก็มีลมพายุพัดใหญ่ เรือล่ม มีเมืองอีกเมือง หลักเมืองล้มพอดี
 เพราะเจ้าพายุพัดพัง ตีมองร้องเป่า ถ้าใครยกหลักเมืองได้ก็จะยกลูกสาวให้ ปิ่นศิลป์ชั้ยก็แปลงเป็น
 คนแก่ไปยกหลักเมืองนี้ ปิ่นศิลป์ชั้ยก็ยกขึ้นถือ ถือไม้เท้าไปยกหลักเมืองขึ้นนี่ก็อภิเษกให้ ชาวเมือง
 เขาที่ว่ามีผัวคนแก่ ยังงั้นยังงี้ แต่ว่าเขาเป็นเนื้อคู่กุศลเขาก็เห็นกันข้างใน ทีนี้ก็ปิ่นศิลป์ชั้ยก็ไม่กลับ
 บ้าน ปิ่นแก้วกับนางลัดดาก็กลับมาบ้าน กลับมาบ้านตอนนี้แก้วมณีมีห้อง ห้องกำลังแก่ เฉยอัคย์ มี
 อัคย์เมืองหนึ่งยกทัพมารบเมืองปิ่นทอง ทีนี้อ้าแก้วหน้าม้า แก้วมณีรับอาสาออกรบก็อัคย์เลข อัคย์
 หนีห้อง หนีห้องแก้วมณีนะ หนีคน ลูกก็ออกมาคน หนีคนลูกออกมาคน หนีอีกก็ลูกออกอีกคน มี
 กสามคนผู้หญิงทั้งนั้น นี่ก็แก้วมณีก็ไม่รู้จะทำยังไงให้ชนะอัคย์ได้ ก็คว้าผ้าเลือดที่ออกลูกเหาะเหิน
 เดินอากาศเข้าไปในอากาศเอาผ้าเลือด โยนกลับลงมาก็รบกับอัคย์ชนะ ชนะอัคย์นี่ก็กลับ ไปกลับ
 ากนกลับเมือง นางแก้วมณีก็กลับเข้าเมือง ทีนี้นางรัชนิเนี่ยนะตามปิ่นแก้วมาถูกลมพายุพัดเอาหัว
 ษนินะ ไปตกที่เมืองอัคย์ แล้วตัวของรัชนิเองจะตกที่เมืองปิ่นแก้ว นี่เขาก็เก็บได้เก็บตัวอ้า เมืองอัคย์
 ะเก็บหัวได้หัวนะพูดได้ว่ามีผัวชื่อปิ่นแก้ว เวลานี้เค้าพากันมาตามหาผัวมาก็มาถูกลมพายุพัดตัวไป
 าง หัว ไปข้างหนึ่ง ทีนี้มีอัคย์อีกเมืองหนึ่งมารบ รัชนิ ทีนี้ต่างคนต่างก็บังจะเอาหัว บ้างก็จะเอาตัว
 ายเค้าก็รู้ว่าต่างจะเอาผสมกันกันจะเอาไปทำเมีย ปิ่นแก้วก็ไม่ยอมก็รบ อัคย์ก็แพ้ แพ้ก็เอาหัวคืนมา
 หัวคืนมาได้ก็ยังไม่ได้ออกัน ทีนี้อ้า ลูกสาวแก้วหน้าม้าจะออกปากก็เดินไป เดินไป มีเมืองอีก
 ึ่งหนึ่ง มีลูกชายสามห้องเที่ยวกันเหมือนกัน ก็ได้กัน ได้กับลูกแก้วหน้าม้า ได้กันทั้งสามคนเลย

ก่อนจะเข้าเมืองก็รบกับยักษ์เหมือนกัน เต้าฆ่าเขยใหญ่ นะชื่อทินกรนะ ที่นี้เมืองปิ่นแก้วก็ตีเมืองร้อง
เฝ้า ถ้าใครแก่คนตายฟันได้ก็จะยกเมืองให้ทั้งครึ่งพระนคร จะเอาอะไรก็ได้ ก็มีหม่อมมีพระอินทร์มา
แปลงเป็นหม่อมมารักขามาต่อหัวรัชนีแล้วก็จับชีวิตทินกรขึ้นมา จบแล้ว

วิทยากร นายวงษ์ ไม้ดี

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ชะตาขาด

มีเมืองหนึ่งมีบุตรชายคนหนึ่งชื่อว่าท้าวศิริ เป็นคนดีมีมาก ชอบหลบหลู่ดูหมิ่นคำโบราณว่า
เป็นเรื่องไร้สาระ พออายุได้ 17 ปีแล้ว กำลังอยู่ในวัยคะนอง ก็ไม่เชื่อถ้อยฟังคำใครทั้งสิ้น พระบิดา
เห็นว่าลูกนี่จะออกไปในทางที่ชั่ว ก็ไปหาอาจารย์เก่งๆ ใดตรวจดวงชะตาก็พบว่าดวงท้าวศิรินี้ถึง
ขนาดแน่แล้ว พระราชาก็เชื่ออยู่ในความศักดิ์สิทธิ์ของอาจารย์คน พระราชาก็อยากให้ลูกไปในทางที่
ดี อย่าได้เจอเรื่องร้ายๆ เลย ว่าแล้วก็เรียกลูกมาเตือนต่อหน้าอาจารย์ แต่ท้าวศิรินั้นก็ลุกขึ้นพรวด
พราดต่อหน้าพระอาจารย์แล้วบอกว่าตนไม่เชื่อเรื่องโบราณไร้สาระ ถ้าตายแล้วไม่เป็นจริงอย่างที่
บอกจะจับขังคุกเลยว่าจะจับพระอาจารย์ไปลงโทษ พระราชาก็จับเอาท้าวศิรินั้นไว้ก่อน ซ้ำ
ก่อนซี้ลูกพ่อ เรื่องที่ท่านทักในเรื่องชะตาอายุควรจะระวังตัวไว้ละ ครั้นอยู่ต่อมาท้าวศิริก็ตั้งเสนา
อำมาตย์ทั้งหลายอย่าไปฟังเลยเพราะเป็นเรื่องไร้สาระ จงไปป่าล่าสัตว์ดีกว่าเรา ไปช่วยกันด้อนเอา
แก้งเอาควางออกจากป่าให้มันวิ่งออกมากลางดงเถอะ ฝึกยิงธนูกันดีกว่า อย่าไปเชื่อฟังคำพวกนี้เลย
ท้าวศิริจึงได้ตั้งพวกเสนาอำมาตย์ทั้งหลายให้ไปตัดเอาไม้มาทำพลับพลาให้สูง สูงได้เท่าไรยิ่งดี
ท้าวศิริเขาก็ขึ้นไปอยู่บนนั้น พร้อมด้วยธนู ให้เสนาอำมาตย์ด้อน แก้งควางออกจากดง เพื่อที่ตน
จะเลือกยิงเอาได้ตามสบาย และก็เป็นผู้แม่นธนูด้วย พอหมดวันก็พากันกลับบ้าน ที่นี้ก็เกิดลมพายุ
พัดมาอย่างหนัก หอบเอาท้าวศิริไปตกกลางป่าเขากลางป่าใหญ่ เเคราะห์ร้ายมาถึงตัวแล้ว เราจะทำ
ยังไงดีละ ไม่รู้จะไปพึ่งพาทาศัยใครดีเพราะมันกลางดงพงไพร ซึ่งในระแวกนั้นก็มีพวกคนป่าเถื่อน
เลี้ยงวัว ควายกันไว้ก็เกิดความระแวงว่าท้าวศิริจะเป็นโจร ท้าวศิริก็มุ่งหน้าตรงไปหาพระอาจารย์
นั่น ก็ก้มกราบวันทาขึ้น 3 ทีว่า พระอาจารย์ไหน พระอาจารย์พิศเพ่งมองดูท่าจะ ไม่ใช่คนสามัญ
หรือก นำกแล้วจะเป็นลูกเจ้าฟ้ามหากษัตริย์ หน้าตาก็มูทะลุคืออยู่ลึกหน้อยหรือก พระอาจารย์ว่าจะ
พักอยู่ที่นี้พักได้ ผมพลัดบ้านเมืองมา เจ้าห้องเวทมนต์คาถานี้ชะจะ ได้เป็นอาวุธป้องกันศัตรู
พระอาจารย์ก็บอกว่าเมื่อจะทรงบวชเป็นผู้มีศีลแล้ว จะได้เดินธุดงค์กลับไปยังบ้านยังเมือง ในขณะที่

ที่ห้องก็มีชาวบ้านมาแอบมาดู คนนี้ผู้ร้ายซัดๆ ไม่เชื่อแล้วคอยดู พระอาจารย์ก็บอกมาให้เอาลูก
ขนุนใส่ปีบเข้าค้ำ แล้วจะได้ย้อมจิวรใหม่ให้มีสิทธจิ้นย้อมแล้วก็เอาไปตากไว้ ท้าวศิริก็ห้องคาลา
จะได้คุ้มกันภัยพิบัติเพื่อจะได้เอาชีวิตรอด พอกลางคืนได้เวลาชาวบ้านเขาก็จุดได้กัน เพราะอยู่ใน
คองในป่า แล้วก็พากันตรงไปยังที่ที่ท้าวศิริค้ำขนุนย้อมจิวร ไปชะงอกดูตามันผาดไปเห็นแก่น
ขนุนสับค้ำเอาไว้ในปีบมันเห็นเป็นเนื้อวัวค้ำ ส่วนผ้าจิวรที่ตากไว้กลายเป็นหนังวัว ก็เห็นท้าวศิริ
นอนเอาหนังสือครอบหน้าออกอยู่ ก็เลยพากันฆ่าท้าวศิริตายเลย

วิทยากร นายสงวนษ์ ทัพมงคล

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

พระรตเมรี

เรื่องมีอยู่ว่ามีพ่อแม่ยากจนมีลูก 12 คนเลี้ยงไม่ไหวเลยเอาไปปล้ยป่า นางยักษ์เห็นเข้าก็
เอ็นดูรับไปเลี้ยงเป็นลูกในวัง ต่อมานางทั้งสิบสองคนเมื่อโตเป็นสาวก็รู้ความจริงว่าแม่เลี้ยงตนเป็น
ยักษ์ ก็พากันหนีออกมา ก็ไปเจอพระราชาก็รับนางทั้งสิบสองคนเข้าวัง ไปเป็นเมีย นางยักษ์ก็เค้น
มากก็ตามไปเป็นเมียของพระราชาก็อีกคน แล้วก็กำจัดนางทั้งสิบสองคนด้วยการควัดลูกตาทั้งสอง
ข้าง แต่นางภาลูกคนเล็กโดนควัดแค่ข้างเดียวเพราะอะไรก็ไม่ค่อยได้แล้วนะ ที่นี้มันก็เอานาง
สิบสองไปขังที่ถ้ำ แล้วก็ห้องหมด พี่สาวใหญ่ออกมาดูมากก็ฉีกกิน คนที่สองก็ฉีก แต่นางภาไม่
กิน ได้แต่เก็บไว้ ถึงคนที่ 11 อาหารก็หมด นางภาคลอดลูกออกมา ก็นเอาลูกไปซ่อนแล้วก็ฉีก
เนื้อของเก่าเอามาแจกพี่สาวไปทุกคน พระรตก็โศกขึ้นไปหาอาหารมาเลี้ยงแม่และป่า ก็พนันไอนั้น
ไอนี้มาเลี้ยง หนไก่.. หนไม่มีใครสู้ได้ ก็มาตีไก่เอาเมือง มีเด็กคนหนึ่ง มีความสามารถ แกก็รับอาสา
จะตีแทน ที่นี้พระวิษณุแปลงเป็นไก่ ตัวนิตเดียวเท่านั้นแหละ ก็ไปตีกันก็ชนะ ชนะก็ไม่เอาอะไร เอา
ขอข้าว ขอข้าวสิบสองห่อเท่านั้น ไม่เอา บ้านเมืองก็ไม่เอา เมียเจ้าเมืองก็ป่วยแล้วบอกหัวว่าถ้าได้กิน
มะจั่วก็รู้หัว มะนาวก็รู้ไห้ก็จะหายหาย พระรตก็รับไปให้ ก็เขียนสารไป จักแจงไม่มีอะไรขอมา
ตัวหนึ่ง ม้าตัวนี้ในเมืองพระรต พระรตไม่ชอบเลยสักตัว องค์พระอินทร์ก็แปลงให้พระวิษณุกรรม
แปลงเป็นม้าตัวเมียมีลูกอ่อน ไปเจอถูกม้าเข้า เลยไปจับเอาลูกตัวนั้น ใครก็จับไม่ได้ พระรตจับเอง ที่
นี้ก็ได้ม้ามา ที่นี้ก็เขียนสารสั่งให้ไปถึงนางเมรี ว่าพระรตไปถึงเข้าให้กินเข้า ถึงคำให้กินคำ พระรตก็
ไม่ได้ดูสาร ผูกคอมาให้แล้วก็ขึ้นม้าไป ไปก็เหนื่อย พอตีไปไม่รู้ว่าฤทธิยาธิ ไปนอนอยู่ที่ศาลาพระ
ฤทธิยาธินั่งมาณอยู่มองเห็น ไม่ได้การแล้ว ยักษ์มันจะเอาพระรต ไปให้ยักษ์กินเสียแล้ว พระฤทธิยาธิก็แปลง

สาร แปลงสารเสร็จก็ผูกคอต้า ผูกคอต้าพระรุดต้นขึ้นมาเห็นพระฤาษี พระฤาษีก็บอกว่าไปได้ พระฤาษีเขียนไว้แล้วว่า ถ้าว่าพระรุดไปถึงค้ำ ให้รับเป็นผัวค้ำ ไปถึงเช้าให้รับเป็นผัวเช้า ถ้าถึงกลางคืนก็ให้รับเป็นผัวกลางคืน เป็นคู่ปกครอง เป็นคู่อุปถัมภ์ค้ำชูกันมาตั้งแต่ภาคก่อน พระรุดก็ไป ไปก็เหมือนว่าไปเห็นเจ้า พระรุดเอามาไปผูกแล้ว แก้อาสาออก ยักษ์ก็เอาออก เอาส่งนางเมรี นางเมรีอ่านสารเสร็จก็ยังไม่เห็นตัวพระรุด พระรุดก็นอนสบายเลย ว่าจันเฒ่ากินข้าวกินปลาอิมหน้าสำราญ แล้วก็นอนสบาย นางเมรี เอ้ พระรุดนี้สวยนี้หว่า ยักษ์ก็บอกว่ามันสวย ก็ล่อยาย่อง ไปแอบมอง เห็นหน้าพระรุดก็รักพระรุดเลย หลงรักก็ทำไหงละ กลับไปทำที่ท่าทางที่หลับที่นอนเรียบร้อย ก็ใช้ให้พวกเหล่านั้นมาเชิญตัวพระรุดเข้าห้องเข้าหอกันเลย พระรุดก็รู้สึกลอบายเหมือนกัน ก็มันนอนคอยเดือนแหมะ จะไม่กลับบ้านให้ได้นะ หลงนางเมรีเหมือนกัน หลงนางเมรีทำไหงละ ที่นี้ก็มาเดือนที่หนึ่งๆที่นี้ก็ถูกไปเห็นห่ออะไรๆห่อไอนั้น คิดกลอุบายถามเมีย ถามเมีย ถ้าไม่บอกไม่อยู่จะขอตายหอนั้นหอดานางสิบสอง ไม่กับเท้าโค่นรีตายปลายชีเป็น เอ้ารู้แล้วที่นี้จะไปเอามะม่วงรู้หาวมะนาวรู้ให้ ก็ออกไปพากันไปเที่ยวชมสวน ก็เจอหว่านไฟ ไปถามนางเมรีก็ไม่อยาก ไม่บอกก็ทำกลอุบาย กลัวผัวจะโกรธต้องบอกหว่านไฟเวลาจะรบจะราอะไร ก็เอว่าวันนี้ห้วยงไปเป็นไฟ ไ้ว่านหลายว่านจำไม่ได้เหมือนกัน ที่นี้ก็ไป ไปถึงต้นจั่วรู้หาว ลูกมันดก พอไปถึงก็ไปจับคั้นนั้นแล้วหาวเอา หาวเอา พอไปถามเมียว่ามันคั้นอะไร เมียก็สงสารผัวก็ต้องบอก มะม่วงรู้หาว ถัดไป โน่นก็มะนาวรู้โหอะไร อ้อ จำได้หมดแล้วก็กลับมา

คืนหนึ่งอยู่ด้วยกัน คืนสองมีมันก็เดือนอีกแล้ว ก็จัดแจงบอกพวกยักษ์ตั้งโต๊ะ พระรุดก็ฉันทีละน้อย กินทีละน้อย ส่งให้เมรีมากๆ หนักเข้านางเมรีก็มา เมาหลับ พระรุดก็รู้ว่าเมรีเมาแล้ว แล้วก็ถูกไปหยิบดานางสิบสอง ไปเก็บมะม่วงรู้หาวรู้โห และว่านไฟหมด ก็จัดแจงขึ้นม้า ขึ้นมาก็เหาะหนี เหาะไปมีมันหาไป พระรุดยังหันหน้ามองเมีย ไม่อยากไป เมรีตื่นขึ้นมา พระรุดหนีซะแล้ว จัดแจงขึ้นหมูเหาะตามเรียกพระรุด พระรุดก็ขว้างว่านไฟ ไฟก็ถูก หมูก็มาไม่ได้ กว่าไฟจะดับก็ยังมีอีกไกล ที่นี้ก็ไปอีก ตามไปอีกพระรุดเอว่านน้ำหว่าน ที่นี้เป็นแม่น้ำ ทำไหงละ ไ้หมูมันก็ไปก็ลอยน้ำไป แล้วที่นี้ไปถึงเขา ถึงเขาก็หยุดม้าคอย นางเมรีก็ร้องพระรุด พระรุดก็ไม่ลงมา ทำไหงละ ถ้าไม่มาหาหนอง หนองจะขอตาย จะกลั้นใจตาย ที่นี้นางเมรีเห็นว่าพระรุดไม่มาก็กลั้นใจตาย พระรุดก็เลยสั่งพวกยักษ์ทำโกศทองใส่เมรีไว้นี้แหละ ที่ตายนี้แหละ แยกที่มาหาพ่อหาแม่ พอมาถึงก็เอายาใส่ตาให้แม่เสร็จเรียบริ้วๆ ทั้งพ่อแม่ก็ยินดีกัน แล้วก็ไปฆ่าอียักษ์โดยเอาไม้กระบองตีเสียตายเลย

วิทยากร นายมิชัย คูเจริญ

วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ประเภทนิทานชีวิต

คนกับเสือ

มีบ้านหนึ่งยากจน หากินด้วยการยิงเนื้อ อยู่แต่กับพ่อเพราะแม่ตาย มีลูกคนเดียวเป็นผู้ชาย ก็หากินอาชีพในการยิงเนื้อแลกเปลี่ยนข้าวสารเลี้ยงชีพ อยู่มาลูกก็อายุ 18 หนุ่มแล้ว พ่อที่จะแทนพ่อ ในการอาชีพนั้นไม่ได้ทำอะไรเลย สำหรับเข้ามาก็แบกปืน เดินเข้าป่า เจอะสัตว์ กุ้ง กวาง เหล่านี้ เป็นคั้น เอามาเป็นอาหารสำหรับเลี้ยงชีวิต อยู่มาวันหนึ่งก็พ่อล้มเจ็บป่วย ป่วยอาการหนักเสียด้วย เพราะสมัยนี้ไม่มีหมอ เมื่อตอนที่จะสิ้นใจนั้นก็บอกลูก

“ลูกเอ๋ยพ่อน่ะน่ากลัวจะอยู่กับเจ้าไม่ได้ เจ้าอยู่แทนพ่อเถอะ พ่อหากินอย่างไรมา ลูกก็หากิน อย่างนั้นเถอะ เรามันมีอาชีพในการยิงเนื้อ”

พอพูดแล้ว ก็พ่อขาดใจตาย ขาดใจตายเสร็จแล้วก็ยึดอาชีพในการยิงเนื้อ เข้ามาก็ไปยิงเนื้อ ได้กุ้ง ได้กวาง มาแต่แลกข้าว แลกเปลี่ยนไปเป็นอาชีพประจำวันเสมอ ที่นี้ก็อยู่มาวันหนึ่งก็พราน หนุ่มคนนี้ก็เข้ามาที่อาหารเข้าเสร็จ ก็แบกเป็นเข้าป่า แบกเข้าป่าทุกวันๆนั้น ได้เนื้อมา แต่วันนั้น บางทีบังเอิญพรานคนนี้ ไปหาไม่เจอะสัตว์อะไรแม้แต่คิดเดียวเลย จนตะวันเที่ยง แล้วหนทางเดินที่ จะไปหาสัตว์นั้น โกลสแกนโกล สมมุติว่าไปจนกระทั่งหายห่วง ไปในดงป่าเนี่ย เป็นภูเขาเลากาที่ ไหนก็ไม่รู้ แบกปืน นึกรำพันว่า

“อ้อ...เราวันนี้ มันยากอย่างไร มันไม่มีโชคชะตาอย่างไร มันไม่เจอะสัตว์อะไรแม้แต่ตัว เดียว”

ไปที่แคดกำลังร้อนด้วย ไปเจอะร่มคันไม้สาขาคูรมดี ตะวันแคดกำลังทรงตรงหัว ลงพัก เย็นๆ ก็ไปนั่งเล่น เอาปืนพิงไว้กับโคนต้นไม้ นึกในใจว่า

“แหม เราวันนี้อดก็อดเถอะน่า เมื่อไม่ได้อะไร เราเพื่อยเหลือเกิน เดินทางมาแสนโกล พัก อยู่ในร่มนี้เสียก่อน แล้วค่อยเดินต่อไปอีก”

ขณะนั้นลมพัดเฉื่อยๆมาพรานหนุ่มคนนี้ก็รู้สึกเอนตัว ไป ก็หลับม่อไปเลย ไม่ต้องรู้อะไร ทั้งสิ้น หลับไม่โช่เล็ก ไม่โช่น้อย หลับตั้ง 2-3 ชั่วโมง ขณะพรานหนุ่มคนนั้นคั้นขึ้นมาเป็นเวลา 4 ชั่วโมง ไปแล้ว 4 ชั่วโมงเย็น พอรู้สึกลิ้มคาคั้นขึ้น พรานหนุ่มคนนี้ได้มองเห็นที่ปลายเท้ามีผู้หญิงคน หนึ่ง สวยมานั่งอยู่ที่ปลายเท้า เปิดคาดู นึกว่า

“เฮ้ นี่จะเป็นผีสาว นางไม้ หรืออะไร”

พรานหนุ่มนึกในใจไม่ดี

“เอ๊ะ แถวป่าเหล่านี้มันไม่มีคน บ้านผู้คน ทำไมหญิงมีมานั่งอยู่กับเรา สวยด้วยและร่างกาย เจ้าหล่อนรีก็ยังคงงาม คิ้วดูเหมือนโก่ง ขนงเนตรอะไร หน้าตาจิ้มลิ้ม หรือจะเป็นเทพราอาร์ักษ์ หรือจะเป็นนางไม้ ทำไมหนอจึงมานั่งอยู่ที่ปลายเท้าของเรา นางคนนี่ไม่กลัวเสียเกียรติ หรือจะรอยจะเป็นอย่างไร อย่างงั้นเลย เราเป็นผู้ชายทั้งหนุ่ม ทั้งแน่น เราจะต้องลุกเข้าไต่ตามนางคนนี่ดู”

ว่าแล้วพรานหนุ่มนั้นก็ลุกขึ้น นางคนนั้นก็นั่งยิ้มอยู่ที่ปลายเท้า พรานหนุ่มก็เลยลุกขึ้นถามว่า

“เอ๊ะ นี่นาง เหตุไรจึงมานั่งอยู่ที่นี้ แล้วบ้านช่องของนางนะอยู่ที่ไหน จึงมานั่งอยู่แต่เพียงผู้เดียว อยู่บริเวณข้างๆนี้ก็ไม่มีย่านบ้านคน ทำไมนางมาแต่ไหน แล้วเหตุไรจึงมานั่งอยู่ที่นี้”

นางคนนั้นก็เลยตอบว่า

“ฉันเห็นพื้นนอนหลับอยู่คนเดียว ฉันมีความสงสารที่ ถ้าหากว่ามาพื้นนอนหลับอยู่คนเดียว ถ้าฉันไม่อยู่ที่นี้ พี่รู้ไหมจะต้องเกิดอันตรายขึ้น”

พรานหนุ่มนึกเห็นว่า ผู้หญิงพูดอย่างนั้น รู้สึกมีความบุญคุณต่อนางคนนี่มาก ก็เลยนึกในใจว่า นางคนนี่จะรอยไม่ใช่เป็นผีป่าและไม่ใช่เป็นเทพารักษ์อะไร ต้องเป็นคนแน่ๆ เห็นทีเราจะต้องแตะ โลมว่านางคนนี่จะมาอย่างไรจึง

“ขอโทษเดะนาง บ้านของนางอยู่ไกล ไหม ที่มานั่งอยู่คนเดียวนะ บ้านอยู่ที่ไหน”

“บ้านฉันอยู่ไม่ไกลหรอก ไปอีกสักพักหนึ่งก็จะถึง แล้วพี่นะจะไปไหนละ”

ก็เลยพูดกัน ไปพูดกันมา เกี่ยวกับบาราศีบ้างรู้ว่า ไม่ใช่เป็นอะไร ผีนางนางไม้ก็ไม่ใช่ ก็เลยพูดแตะ โลมกันดู พี่ไปกะฉันไหมละ บ้านฉันอยู่ทางโน้น อยู่ที่ริมเขา ชายหนุ่มนึกดีใจ อย่างไม่รู้ใจเราก็มีความจงรักแล้ว ถึงเราจะพลาดหวังไป มันก็จะเสียจะไม่ได้การ เห็นนางบอกอย่างงั้นก็เลยบอกว่า เดี่ยวถึง พี่เดินไปอีกหน่อยก็ถึงแล้ว ไปๆอีกสักพักใหญ่ก็ถึงถ้า แหมใหญ่ ไตร โทรฐานถ้ำอันนี้ พอมองไปถึงยังชายถ้ำนั้น พรานหนุ่มก็เหลือบไปเห็น โครงกระดูก ขึ้นระเกะระกะ ขึ้นอยู่ที่ข้างถ้ำนั้น เยอะแยะ ไม่รู้กระดูก โครงกระดูกอะไร จะเป็นหมูป่า เก้ง กวาง อะไรต่ออะไร ไม่รู้เกลื่อน นึกตกใจแต่มานึกอีกที นางคนนี่สวยเราจะถามก็เกรงใจ ไม่ถาม นางคนนี่ก็พรานหนุ่มเดินเข้าไปในถ้ำ เหมือนอย่างงี้ เดินไปดู ก็มีที่ทาง มีโต๊ะ มีเตียงมีอยู่คนเดียว พรานหนุ่มก็ไม่ถาม อยู่กันไป 1 คืน กลางคืนมาเสียงเสียง มีแต่จ๊กจั่น เรไร เสียงระงมร้อง ในป่าเอ็ดตะโล เสียงคอนสว่าง ใก้จั่น ให้วังเวง พรานหนุ่มก็คิด เอ๊ะ เรานี้พลัดบ้านเมืองมา มาอยู่ในถ้ำนี้ แต่ไม่เป็นไรเราวังเวง พรานหนุ่มก็คิด เอ๊ะ เรานี้พลัดบ้านเมืองมา มาอยู่ในถ้ำนี้ แต่ไม่เป็นไรเราอยู่กับลูกกับเมียเรา หมายความว่า ได้กันแล้วว้างั้นเดะ เมื่อได้กันแล้วหลายวัน ถึงวัน 15 นี้ คิดถึงบ้านอย่างที่สุด หมอหนุ่มจึงบอกกับเมียสมมุติว่า สัวเมียกันแล้ว นาง อย่าอยู่อย่างงี้เลย โกลที่โกลน้องจะไปอยู่ที่บ้านพี่เดะ นางจะไปไหน นางบอกว่า พี่อย่าไปเลย ฉันจะไปก็ไม่ได้ กลัวว่าบ้านพี่นะ น้องของพี่จะรังเกียจคิดฉัน อย่าไป

เลย ก็เลยขจัดอยู่วันหนึ่ง อ้อนวอนเมียอีกแหละ พุดไปพุดมา นางนั้นก็เลย ไปก็ไปเถอะพี่ ฉันก็ไปตกลงออกจากถ้ำกันทั้งสอง ออกจากถ้ำกันพากันเดินออกหลงทางไม่รู้ไปเหนือ ไปใต้ ไปตัดตรง หมายความว่าไปที่เดิมของเรา พาเมียไปเดินอยู่ 2 คน ก็ไปถึงชายแม่น้ำ ทำอย่างไรหนอจะได้ข้ามน้ำไปยืนอยู่ที่ชายน้ำ ไปอยู่สักพักหนึ่งก็เห็นเรือใบ เขาปล่อยเรือใบเห็นเด่นสิบๆๆ ทำอย่างไรหนอจะได้เรียกเขามาได้พรานหนุ่มก็เลยใช้ผ้าจะม้ายผูกกับไม้ยาว โบกไปโบกมา แสดงว่ามีคนโดยสาร พวกเรือเห็นก็เลยเหวี่ยงกลับมา รับเอาสองหัวเมียนั้นไปทางโน้น ข้างไปทางโน้น ก็เดินไปที่บ้านพี่ ป้า น้ำ อา พี่น้องเขาเคยอยู่นั้น ก็ทำใจ บ้านเราก็ไม่มีใคร ก็ไปอยู่อาศัยที่บ้านน้ำสาว น้องของพ่อ ก็ไปอยู่ท่ามาหากิน ผู้อาศัยที่บ้านน้ำสาวอยู่ วันสองวัน น้ำสาวก็ต้อนรับขับสู้ดี ว่า

“เอ้อ เอ็งไปได้อีก ได้เมียมาสวยนี่ดี”

อยู่ไปไม่ช้าไม่นาน ก็น้ำสาวก็มีความรังเกียจเมีย หาวว่าเมียไม่ค่อยมีความสนใจ หาวว่าเมียเะมองโน้น มองนี่ มองเหมือนกะตาคม มองก็ต้องค้อนต้องคม นึกรังเกียจ อยู่มาที่บ้านกับบอกว่า

“หมอหนุ่ม เอ็งเอาเมียมาอยู่กับน้ำสาว น้ำสาวชักไม่พอใจแล้ว อย่างอย่างนั้นเลย เอ็งไปทำกระท่อมอยู่เถอะ คัด ไม้คัดอะไร อยู่ห้วยาคาสมัยนั้นทำ โรงอยู่ต่างหาก”

เห็นอย่างนั้นก็ออกจากพี่น้อง ออกจากพี่ ป้า น้ำ อา ก็ไปตัด โรงอาศัยอยู่ ไปอยู่ที่ริมชายน้ำ อยู่มาก็มีลูก 1 คน เราก็มืออาชีพในทางแลกเปลี่ยนหน่อไม้ แลกข้าวบ้าง อะไรบ้างเลี้ยงลูกเลี้ยงเมีย ลูกก็กำลังได้ 3-4 เดือน สมมุติว่าเล่าตัดๆมาก็หางาน ให้เมียทำ คัดงานให้เมียทำนั้น ทอผ้า ให้เมียฝึกทอผ้า เมียก็ทอผ้าด้วย ไกวลูกด้วย ตัวเองเข้ามาก็ไปเที่ยวได้เดินแลกเปลี่ยน เย็นถึงจะกลับบ้าน เมียก็ลูกอยู่ในบ้าน ไกวบ้าน ทอผ้าด้วย เป็นนิจศีลอยู่ทุกวัน เย็นมาตัวก็มา มาวันหนึ่งแดดร้อน เมียนั้นก็วางไว้ที่ทอผ้านี้ทิ้งไว้ เปลือยไกวลูก แล้วก็จวนได้กระแ่งใบหนึ่ง แล้วก็ผ้าถุงผืนหนึ่ง ลงไปที่ชายแม่น้ำในถ้ำธาร พอลงไป ไปมองคูไธ้ที่ป่าที่เราเคยอยู่ นึกถึงวบขึ้นมาว่า ป่านี้คล้ายๆกับป่าโถมมือให้เรากลับ ไธ้ลมมันพัดป้ามัน โถม นึกในใจ เอ๊ะ ที่ทางเราเคยอยู่ ดูซิณะ โถมมือให้เรากลับ ว่าแล้วนางนั้นก็ใจน้ำลาง ไธ้ลมไปที่จะพานั้น ไธ้ลมไปเลย หายสูญสิ้นไป ตกคอนเข็นผ้ามา เคยมารับเมียหายไป ทำใจ ไม่เห็นมีใครมา ไปดูลูกๆนอนคนเดียว ไปดูทอผ้าที่ทำก็ทิ้งอยู่ เอ๊ะ ร้องเรียกอยู่ โกลัๆบ้านก็ไม่เห็นเมีย มองโน้นมองนี่ พรานหนุ่มนึกในใจ

“เอ๊ะ เมียไปอาบน้ำหรือยังไง”

ไปดูก็มีกระแ่งใบหนึ่ง ผ้าถุงกองอยู่นั้น

“เอ๊ะ เมียเราจะไปทางไหน ทิ้งลูกวะ มองดูรอยตีน ไม่เห็นมี ไปเจออะไรรอยตีนอะไรไม่รู้ รอยตีนนั้น รอยตีนลง ไม่ใช่รอยตีนขึ้น รอยตีนเท้าขามก้วยเดี่ยว เห็นรอยเดี่ยว ไม่ใช่รอยคนรอยอะไร รอยกลมๆแล้วมีกรงเล็บแหลมออก”

นิกสงสัยจวยได้ผ่ามุ่งกลับขึ้น วันนั้นนอนไม่หลับ นิกถึงเมีย เอ๊ะ เมียเรานี้จะไปไหนหนอ ปานนี้แล้วไม่เห็นมา นิกเข้าได้ว่าเราเข้าขึ้น เราต้องไปหาหมอเออะ เข้าขึ้นไปหาหมอ หนึ่งหมอกก็ไมรู้เรื่อง สองหมอกก็ไมรู้เรื่อง สามหมอ หมอที่ 3 เก่ง ไปถึงก็ไปบอกหมอว่า

“พี่หมอ จะมาหาจับยามคว่าเมียฉันหายเมื่อวานนี้ พี่หมอมจะสามารถรู้”

“เอาเออะ ฉันจะดูให้ อ้อเมียเอ็งหายเมื่อวานนี้รี แล้วเมียเอ็งอยู่บ้านทุกวันนะ ทำอะไร”

“ผมหางานทอผ้าให้”

“เอ้อดูเลขวันนี้ มันวันเสาร์ ไม่สูญหรือก เมียของเจ้านะอยู่ แต่ว่าให้เจ้านะใจกล้าหน่อย เข้าทำตามหมอนะ มันแหละจึงจะ ได้เจอเมียของเจ้า”

“จะให้ผมทำอย่างไร”

“เอ้อ ให้เอ็งคัดแพไป แล้วก็เอาเสบียงอาหารลงในแพ หม้อข้าว หม้อปลา ข้าวสุก ข้าวสาร ลงในแพ ปล่อยกลงไป 3 วัน 3 เดือนอะ ไรก็ปล่อยกลงในแพ มันแหละจะเจอเมียเอ็ง เอ้อ แล้วของที่เมียเอ็งทำนั่นล่ะอะ ไร คือทอผ้ามัน เอาติดไปด้วย แล้วก็ถึงเวลานะ มันนะอย่าทิ้งนะ ทอผ้ามันนะ เอาไว้ ไปจึงในที่ทางของที่เมียเอ็งเคยอยู่”

พรานหนุ่มเชื่อหมอ แพเสร็จทำเรียบร้อย เอาเสบียงอาหารลงไปในแพนั้น ทอผ้ามันนะ เอาไว้ไปในแพนั้น ลอยไปตามน้ำ ไป 3 วัน 3 คืน สมมุติว่าเดือนหนึ่ง ก็แล้วกันถึงฝั่ง พอถึงฝั่งก็เดินขึ้นจากแพไปฝั่ง ไปก็พอดี เดินไปตัดพงตัดป่าไปหมายมุ่งที่เมียเคยอยู่ต้องไปหาที่นั่น ไป..ไ้ที่ทอผ้าก็คะพายไป ไปถึงเขาถ้ำ คีใจว่า

“ไ้ ถ้าอันนี้แหละเมียเราอยู่”

รีบกลิ้งจอบเข้าไปในถ้ำ พอเข้าไปรีบไปดูเมีย เห็นแต่หมอนกระจุยกระจายไม่มีที่คนอยู่อาศัย ดูในถ้ำนั้น ขณะนั้นมันมีคอกอยู่แล้ว เสียงกระอืมมาแต่ไกลทีเดียว ตะ โคนมาก้อง เสียงกระเทือนถันมาทีเดียว แต่จะฟังเสียงอะไรนั้น ไม่รู้ ก็ก้องมาเลย หมอหนุ่มก็เลยนั่งอยู่ในชอกผาคอยดูซิว่า มันจะเสียงอะไร ฟังๆ ไป แหมเสียงมันร้องโครมครามกระหึ่มมา เอ๊ะ นี่ไม่ใช่คนนี่วะ มาแทบจะไม้หักพังสลายลงมาตามทางเลยทีเดียว พอมาถึง จวนมาถึง เห็นพรวดเข้ามาในถ้ำ ไ้ไ้ตั้ง 6 ศอก ลายพาดกลอน เสือโคร่งใหญ่จ่าหน้า โอ หมอหนุ่มพรานหนุ่มนั้น ก็เลยตกตะลึงตั้งอยู่ในเชิงเขานี้ มองดูเสือ เสือมันพรวดเข้ามา มันก็คม โน่น คมนี้ พรวดออกไปจากถ้ำ กระหึ่มไปจนสุดเสียง ลียบ ไปเลย หมอหนุ่มก็ถัน เอ๊ะ นี่ดูว่าคังสติอย่าให้มันถัน เมียกูหนา เมียกูหนา นิกในใจ โอหมอลตั้งให้เอาทอผ้าก็เลยรีบเอาทอผ้ามาถึง ไปวางชิงไว้ที่ปากประตูถ้ำจึง โน่นจึงนี้ผูกเสร็จขึ้น ไปนอนชอกผาตามเดิม ไม่หลับคอยจ้องดูจนคาแจ้งอยู่ จนกระทั่งไก่ขัน มันอย่างไรนะ หมอบอกว่าให้เอาทอผ้าผูก พอดีไก่ขัน เสียงเมื่อตอนหัวค่ำนั้นมาอีกแล้ว แทบจะคันไม้หักสลายลงมา เสียงกระอืมมา ลึ่มๆ มาอีกแล้ว กูเฮี้ยตายแล้ว ตอนนีทำอย่างไรล่ะ เสียงเมื่อหัวค่ำไม่ผิดล่ะ โทกลายเป็นเสือ โคร่งตัว

ใหญ่ แต่พอเห็นผ้าทอที่ซึ่งไว้ก็หยุดชะงัก จนหลุดหมด กลายเป็นนางงามเมียดังเดิมนั่นเอง ก็เลยชวนกันกลับบ้านไปอยู่ที่เดิมอยู่จนเฒ่าจนแก่ เอาละจบแล้ว

วิทยากร นางลักษณา ม่วงคำดี

วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ลูก

ได้ยินเล่ากันมาซึ่งก็ไม่ทราบแน่ะว่าใครเป็นคนต้นคิดเรื่องนี้ขึ้นมา สองตายายผู้เมียอยู่มาหลายปีไม่มีลูกเค้า ส่วนฐานะก็ยากจนต้องไปขอกทานเขากิน กินไปวันๆ อยู่กันเฉยๆและไม่เคยทะเลาะตบตีพุดจาบผาดหมางกันเลย อยู่กันด้วยความสุขในความยากจน อยู่มาวันหนึ่งก็มีพระรุคงค์กำลังเดินแบกกถลมา ผ่านมุ่งหมายจะไปนมัสการและประจำพระราชาภาคเหนืออีก 10 ปี หรือ 20 ปี ก็จักกลับ เข้าใจว่าอย่างนั้น พอมาถึงบ้านตายายนี่ก็จวนค่ำก็เลยถากถลกอยู่กับตายาย เพื่อจะอาศัยหมูบ้านนี้เป็นที่พึ่งในด้านอาหาร แล้วหายเหนื่อยก็จะเดินทางต่อไป พระรุคงค์ถากถลกอยู่ใกล้ๆบ้านตายาย ขาดคนนี่ก็เห็นพระมาถากถลกอยู่ ตอนค่ำก็ได้ให้นำน้ำอะไรเข้าไปถวายให้ท่านและคุยไปกับท่านว่าหลวงตาจะไปไหน หลวงตาก็บอกว่าอาตมาจะเดินทางไปนมัสการภาคเหนือ อาจจะประจำพระราชาอยู่สัก 10 ปี หรือ 20 ปี ถ้าสบายก็อยู่ไปเรื่อยๆแล้วก็จะกลับมาทางภาคได้ คุยกันไปคุยกันมาก็เลยชอบนิสัยกันกับยายนั่น ทีนี้ยายนั่นถึงเวลาก็กลับบ้านก็เลยมาเล่าให้ฟังว่า ตา ตา พระรุคงค์นะมาจากรถถลกอยู่ที่หน้าบ้านเรา นี่พรุ่งนี้เราจะเอาอะไรไปถวายท่าน พระรุคงค์นี่เขาว่ามีดีดีเราจะได้ขอกทาน เราอยู่กันมาก็จนมานานแล้ว ทีนี้ตาก็บอกว่าเอาดีแล้วยาย พรุ่งนี้เราก็กินอาหารมีอะไรนิดๆน้อยๆก็ไปถวายท่าน ถึงแม้ว่าเราจะจนจะอะไรเราก็อย่าไปคิดเลย เมื่อท่านจะไปรดปรานเราบ้าง สองคนตายายก็คิดกันแต่เช้ามีคยาที่อยู่กับท่าน ไปแกทำอยู่อย่างนี้ได้ 2-3 วัน ยายก็ขอกับพระรุคงค์นี่ วันหนึ่งก็ไปนั่งคุยและท่านก็ถนอาหาร ว่าตา ตา อ้า หลวงตา หลวงตา ฉันที้ได้กันมาตั้งหลายปีเป็นสิบๆปีแล้ว ลูกเค้าก็ไม่มีเงินทองก็ไม่มี พวกนี้ยากจนมาแต่ตาดันก็ไม่ว่า ฉันที้ก็ไม่ว่าตาไม่เคยตีกันเลย ญาติพี่น้องก็ไม่มีจะทำอย่างไรให้ฉันที้มีเงินมีทองมีหน้ามีตาอย่างชาวบ้านเขาบ้าง ทีนี้ตาเขาบอกว่าเออ โยมไม่ยากหรอก เขาห่อห่อเตี้ยฉันที้จะบอกให้ ถ้ายายไปปฏิบัติละก็ยายก็อาจจะเป็นคนมีเงินทองเป็นคนเศรษฐีก็ได้ ยายก็ดีใจ พอฉันที้ข่าวเสร็จยายก็บอกให้เตี้ยฉันที้จะกลับ ไหนหลวงตาจะบอกฉันที้ล่ะ อย่างไรล่ะ หลวงตาก็ยิ้มก็บอกว่า อ้า โยม โยมก็ท่องไปและปฏิบัติไป โยมก็จะฐานะดีขึ้น อย่างนี้นะ โยม เวลาฝักจะเข้านอนให้โยมท่องๆกลานไปกราบตีนิ้ว

คืนละ 3 ครั้ง คืนละ 3 ครั้ง ทุกวันอย่าให้ขาด อย่างนี้ละ โยมจะมีเงินขึ้น อิมมายก็ใจลอย แหมหน้า
 กลัวพระรูดงค์เต็มใจให้ ก็เลยขอลาอาจารย์กลับบ้าน พอติอาจารย์ อ้าหลวงตานี้ก็ต้องเตรียมกลด
 เตรียมอะไรเดินทางต่อไป พระรูดงค์ก็เดินทางขอลาขายนั่น เดินทางต่อไปทางภาคเหนือ ยายก็กลับบ้าน
 บ้านเรือมายายก็ตัดสินใจว่า เออ ทำตามพระเราอาจจะมีเงินขึ้นมาได้ ในตอนวันหนึ่งผัวก็ถึงเวลาที่
 เคยเข้านอนกับผัวไม่เคยได้กราบเท้าผัวเลย แยกก็คิดละอาย อายก็อาย พระรูดงค์ท่านบอกมานี้ อาจจะทำ
 ให้อาณาเรานี้เป็นคนมั่งมีเงินทองก็ได้ ยายก็ตัดสินใจ อายก็อาย ครั้งแรกก็รอให้ผัวนอนเสียก่อน
 ให้ผัวหลับเสียก่อน ค่อยๆคลานเข้าไปอย่าให้ผัวเห็นนั่นแหละเราก็ไม่อาย ยายก็คิดอย่างงั้นแหละ
 พอวันหนึ่งตอนจะนอนยายก็เตรียมปิดที่นอน ทำปูที่นอนกางมุ้งเสร็จ วันนั้นแหละตั้งใจละนะ จะ
 กราบคืนผัวตามพระบอก ที่นี้มาทีบอก ว่า คา คา วันนีคา ไปนอนก่อนนะเดี๋ยวข้าจะไปทำขนมให้กิน
 พรุ่งนี้เช้าเราจะได้ไม่ต้องไปทำ ที่นี้พอตึกคาเข้า ไปนอนก่อน นอนตั้งหัวเข่ามั่งนอนพลิกตะแคงมั่ง
 ตัวยายเห็นก็มาเลยอึที่นี้เคยนอนพร้อมกัน เอทำไมไม่มานอน ยายก็ทำขนมเสร็จก็แอบเข้าไปว่าเออ
 ผัวนี่นอนหลับแล้ว วันนีข้าจะกราบคืนผัวสักหน่อย คืนแรกเชียว ก็เลยค่อยๆเข้าไป คลานเข้าไปไม่
 ให้ผัวได้ยินกลัวจะตื่น ฝ่ายผัวนี่ก็ทำเป็นหลับแต่ว่าตายังแลอยู่ข้างปลายเท้า เห็นเมียเข้ามาเข้ามา
 อย่างงั้น เอ๊ะอียายนี่จะมาฆ่าเราหรือไง ก็เลยค่อยๆเหยยคาดู ยายก็เข้าไปถึงคืนผัวก็ยกมือพนมมือคิด
 ถึงพระรูดงค์แล้วก็เลยกราบ กราบ กราบ 3 ครั้ง แล้วยายก็เข้านอน พอตาเห็นก็เอ๊ะวันนีเมียเราทำไม
 มากกราบคืนเราน้อ วันนั้นนอนไม่หลับเลย คิดจริง คิดว่าพระรูดงค์คงจะบอกอะไร แต่ก็ได้
 โกรธเคืองเมียหรืออก คือไอ้ความดีใจนี่เองว่ายายมากกราบคืนอัครานี้แหละ ยายนั่นแหละมีนิมิต
 อะไรดีจิตใจคืออย่างไงก็ไม่แสดงออกว่าให้ยายรู้เลยว่าจะได้ใจหรือเสียใจ ตานี้ก็เลยคิด ไปจนก่อนรุ่ง
 เลยมันสมองก็โปร่งใสเป็นคนมีปัญญาเฉียบแหลมผัดคั่งที่เคยมา ที่นี้มาคืนที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 ที่ 5 มา
 ประมาณสักอาทิตย์หนึ่ง ก็พยายามทำอย่างงั้นแหละ ก็เห็นยายมากกราบคืนละ 3 ครั้ง 3 ครั้ง คาที่เคย
 ปลื้มอกปลื้มใจเมื่อเมียบามาอย่างนั้นะ รักเรามากบูชาเรามากเคารพเรามาก จิตใจก็เป็นคน
 กระชุ่มกระชวย สักเดือนหนึ่งคาอายุรู้สึกว่าอ้วนพี พุดจาเพราะพริ้ง ด้วยรัศมีที่ไปกราบเท้าผัวนั้น
 เอง ถึงเวลาเช้าก็ลุกไปทำงาน ปีนั้นเกิด โชคดีจะทำอะไรก็ได้เงินเป็นทองมา รับจ้างเขาก็ให้รางวัล
 ทุกสิ่งทุกอย่างไปค้าขายก็ได้กำไร ทำมาทำมา คาขายนี้ก็ร่ำรวย เป็นคนมีเงินเหลือเพื่อเหลือใช้ ถึง
 กับไปทำบุญทำทานตามวัดตามวา เงินก็ไหลมาเทมา ชื่อเสียง โด่งดัง ที่นี้คาบอกอ้อ เราต้อง
 ปรึกษาว่ายายได้อะไรมานี้ทำให้เราร่ำรวยได้ วันนั้นนะพระรูดงค์บอกให้กราบผัวคืนละ 3 ครั้ง 3
 ครั้ง ฉะนั้นมาเรื่อยๆเรื่องก็จบเท่านี้ นึกว่าอียายนี่ทำไมมากกราบคืน สองคนคาขายก็ปรึกษากันว่า
 เงินของเราเหลือแล้วเอาไปฝากธนาคารกันเถอะ เดี่ยวมันจะได้มีประโยชน์ต่อคนรุ่นหลัง เราคาขาย
 ไปแล้วก็ไม่มียากมีเต้าเลย ก็ตกลงก็ไปฝากกัน อยู่มาปีหนึ่งก็ ยายก็เอาเงินไปฝากธนาคาร ฝากไปสัก
 4-5 ปีได้ขายซักซี้เกียดแล้ว เงินทองนี้มันยากจริงๆ จะนอนคืนสายก็ไม่ได้ ถึงเวลาที่ต้องไปที่

ธนาคารเคียวไปฝากไปฝาก ก็เลยไม่ฝากแล้วละ เอาพอเท่านั้นละ เอาทิ้งไว้ตามฝาบ้านดีกว่า ใคร
 ยากได้ก็เอาไป ขายซักไม่เสียขายเงินแล้วละ ทีนี้อยู่มาวันหนึ่งก็ หนูคาบเอาเงินไปซุกอยู่ใน
 กระทายหมากไปกักเป็นฝอย คาก็ทำงานมาก็เห็นเข้า ก็บ่นว่าขายเงินนี้ขี้เกียจเก็บ เทียวมาทิ้งให้หนู
 กัดนี้ ไม่ไปฝากธนาคารหรือขายก็บอกว่าไม่ได้ไปหรือเรามันมากแล้ว เมื่อบ่นกันเสียงกัน
 ไปเสียงกันมาก็เลยเกิด โหม โห คาก็เตือนว่าขายไม่เก็บเงิน ขายก็เก็บจนเหนื่อยเสียแล้วก็เลยเกิดทะเลาะ
 ตีกัน คาก็ตบขายบ้างเตะขายบ้าง ชกบ้าง ตีกันไปตีกันมา เอาขายนั้นลูกไม่ขึ้นเป็นลมไปเลย ต้อง
 นอนกินข้าวต้มอีก 7 วัน ขณะทีนอนอยู่ขายก็บอก เอ้อ เรานี้มีเงินทองนะมันยากจริงๆ เมื่อเราอยู่
 จนๆอยู่ไม่เลนมาตีเราให้เจ็บช้ำอย่างนี้เลย เราไม่อยากจะมีเลย เงินนะ เราอยากจะทำอย่างเดิมดีกว่า
 แต่ทำอย่างไรจะพบอาจารย์ดีหนอ จะได้บอกอาจารย์สักทีว่ามีเงินนะมันยาก ทีนี้สองคนตายก็อยู่
 กันมาจนเดือน หายป่วยแล้วก็ไม่ได้พูดได้จากันละ ขายก็เตือนว่าคาดี คาก็เตือนว่าขายไม่เก็บเงิน ซัก
 จิ้งจังกัน ทำงานก็ทำไปอย่างนั้นแหละแต่ไม่พูดจากัน ทีนี้พอดิครบสิบกว่าปี พระรูดงค์ก็เลยออก
 จากพรรษาภาคเหนือก็เดินกลับต้อง ได้ก็เลยคิดถึงขายได้ เออลองเข้าไปพักดูซิสักคืนนะ คุยกับขาย
 เสร็จแล้วเราจะ ได้เดินทาง ไปปักยก็ได้ พระรูดงค์ก็เดินมาเชียว เดินมา มาถึงบ้านขายก็มาปักกลดอยู่
 อีก ขายเห็นพระรูดงค์มาปักกลดอยู่ก็นึกเห็นว่า โอ้ หลวงคานันเองที่ให้วิชาเรา เราก็ทำสำหรับกับข้าว
 นี้ไปถวายท่าน เมื่อรุ่งเช้าก็เลยทำกับข้าวอะไร ไปถวาย แต่ก็ยังไม่ถูกกันกับคา ยังเจ็บแค้นว่าคาดี ก็
 เลยไปถวายพระรูดงค์องค์เท่านั้นแหละ ก็เลยไปบอกว่าหลวงคาหลวงคาวราที่หลวงคาได้มาอยู่
 ครั้งนั้นนะบอกให้ฉัน ไปกราบดินผัวคืนละ 3 ครั้ง 3 ครั้ง ฉันไปกราบ กราบ มีเงินมีทองเยอะ ทีนี้มี
 เงินฉันว่ามันยากหนักเข้าก็เลยว่าฉัน ไม่เก็บเงินบ้าง หนูกินเงินบ้าง ก็เลยมาตบตีฉันจะตายอยู่นะ
 สลบไปตั้ง 3 วันนะ เฮ้ยพระรูดงค์บอก ไม่ดีหรือคามีเงินไม่คืนะฉันไม่ชอบเลย ถึงอยู่กับมาจนๆ
 เมื่อก่อนไม่เคยตีไม่เคยตบไม่เคยอะไรกัน แล้วฉันอยากจะให้จนอย่างเดิมอีก แค้นใจว่าคาดี แน่นะ
 ตัดสินใจชีวะจะให้จนนะจะดีไหม อ้าหลวงคาที่ถามอย่างงั้น ขายก็บอกว่าดีจะบอกให้หน่อยเถอะจะ
 จนทำอย่างไร เอาละขาย อ้า โยมเมื่อ โยมต้องการจะให้จนอีก ฉันจะบอกให้ ขายจะทำนะ ฮะ ฮะ ก็
 เลยพระรูดงค์ก็บอกว่าถ้าจะให้จนนั้นเวลาจะนอน ให้เลิกกราบดินผัวเสียที่เรากราบนะเลิกเสีย ก่อน
 จะนอนให้ขายกระเบนหรือผ้าถุง แล้วกตัญใจไปคหมอนเสีย 3 ครั้ง 3 ครั้ง ทุกคืน ไปเชียว ขายจะจน
 อีกต่อไปละก็จำเข้าไว้ นี่พอรุ่งเช้าหลวงคาก็ขอลาขายเดินทางไปทางปักยได้ ขายก็เอาละเมื่อก่อนเรา
 มีละก็ลำบากเราจนอย่างเดิมสบายดีจะได้ไม่ทะเลาะตีกันอีก ขายก็ถึงเวลาจะนอน ก็แอบไปเอาผ้าถุง
 ปัดหมอนคืนละ 3 ครั้ง 3 ครั้ง 3 ครั้ง ขายทำแบบนี้มาวันหนึ่งผัวก็มาเห็น เออ คนนี้มันซุกทรยศ
 แล้วเพียงว่ากูตีวันนั้นแหละ เอ้ คนเรานี้ก็ไปก็ไม่ได้มาด้วยกัน นี้ โอ้เราก็จะอยู่อะไรด้วยกันเท่าไร คา
 ก็คิดแต่อย่างนั้นแหละ งานการก็ไม่ได้ทำเลย ถึงเวลาขึ้นนอนถึงเวลาเงินก็หมดไป หมดไป ธนาคารก็
 ไม่ได้ถอนมันก็ขาดเลย เงินที่มีเข้าไว้ก็ไม่เอาใจใส่ คนอื่นก็มาโกงไปก็ช่างไม่อยากจะมี ทางขายก็

ก่อนจะนอนก็เอาผ้าถุงหรือโจงกระเบนไปปิดหมอนทุกครั้งอยู่มา อยู่มาสองคนตายขยนี้ก็กลับจน
อย่างเดิมอีก

วิทยากร นางนวลงาม ดอกกระโทก
วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545
สถานที่ บ้านของวิทยากร

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ประเภทนิทานวีรบุรุษ

ตำนานหลวงพ่อเหลือ

เล่ากันต่อๆมาว่าที่ตำบลสาวชะโงกเนี่ยนะ มีพระอาจารย์ดังทางด้านคุณไสยชื่อว่าหลวงพ่อเหลือ ท่านเป็นผู้โด่งดังทางด้านการทำปลัดขิกที่มีชื่อของตำบลสาวชะโงกนี้มาก ท่านเก่งมากเลยนะ อยู่ที่วัดเป็นเจ้าอาวาสที่มีชื่อมาก แล้วท่านก็ถูกเชิญไปร่วมถ้ำรูปกับอีก 50 พระอาจารย์ดังของเมืองไทยทางด้านคุณไสยในงานวันสถาปนาวัดต่างๆที่อยุธยา ต่อมาทำให้คนอื่นอื่นๆต่างเข้ามาขอปลัดขิกของท่านหลวงพ่อเหลือกันมาก เพราะมีความเชื่อกันว่าจะให้โชคให้ลาภสมปรารถนาได้ และยังช่วยป้องกันอันตรายจากศัตรูหรือพวกผีसाงต่างๆได้อีกด้วย ก็มีแค่นี้ละนะ

วิทยากร นายมนตรี ศิริประเสริฐ

วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ประเภทนิทานประจำถิ่น

ตำนานพระพุทธโสธร

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว คำว่ากันว่าทางเหนือมีคนศิมีวิชาอยากรู้ว่าคนเมืองใต้ว่ามีวิชาเท่าไร ก็ไปแปลงเป็น เป็น พระพุทธรูปลอยมาจากทางเหนือตามน้ำมา ลอยน้ำมา 3 องค์ เมื่อลอยมาถึง คลองสายพระทวนก็ลอยวน ,คลองสายประทวนก็วัดสายประทวน ลอยทวนน้ำวนอยู่ที่นั่น เมื่อ ชาวบ้านเค้าเห็นว่าพระลอยมาทวนน้ำอยู่ก็เอาเชือกดึงขึ้นมาแต่เชือกที่ผูกก็ขาด แล้วก็ลอยล่องมา เรื่อยไปถึงคลองบางพระอยู่ใต้คลอง โสธร องค์แรกก็ไปลอยวนอยู่ที่นั่น ส่วนอีก 2 องค์ที่นี้้องก็ ลอยเรื่องลงมา ไปติดอยู่ที่วัดบ้านแหลมองค์ ตรงไปคลองบางพลีองค์หนึ่ง ส่วนหลวงพ่อ โสธรนี้ คำว่าเป็นองค์กลาง องค์กลางก็ลอยวนอยู่แถววัดที่เค้าเรียกว่าวัดเสาชงทอง เมื่อหลวงพ่อ โสธรลอย วนนี้ก็มีคนที่มีวิชาความรู้ ก็ทำพิธีอัญเชิญหลวงพ่อบนฝั่ง แล้วก็เอาเรือลำโอง ไปยึดที่องค์ หลวงพ่อแล้วชดหลวงพ่อบนฝั่งมาไว้ใน โบสถ์ จนถึงปัจจุบัน

วิทยากร นายมีชัย คูเจริญ

วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ประเภทตำนานและเทพปกรณัม

ไม้เนไม้นอน

กาลครั้งหนึ่งยังมีพ่อตากับลูกเขยครอบครัวหนึ่ง มีอาชีพทำนาแต่พื้นนาอยู่ไกลบ้านพอประมาณ พอถึงฤดูฝนลง จวนจะทำนาพ่อตากับลูกเขยก็ไปปลูกกระท่อมไว้หลังหนึ่งที่กลางทุ่งนาเพื่อไว้พักกินข้าวและพักอาศัยร้อนด้วย พอถึงฤดูเพลาคฝนตกชุก พ่อตากับลูกเขยก็เริ่มคันจะไปไถนา ต้องออกแบกไถจนควายไปแต่เข้ามีค พ่อถึงกระท่อมทุ่งหญ้าก่อนกินข้าวเช้า พ่อตากับลูกเขยเตรียมเอาควายเทียมแอกไว้ไถนา ส่วนลูกสาวอยู่ทางบ้านก็เตรียมหุงข้าว เอาไปส่งให้พ่อและผัวกินที่กระท่อมทุ่งนานั้น พอลูกสาวเอาข้าวใส่ถ้วยหิ้วไปถึงกระท่อมกลางทุ่งนาแล้ว ก็เอาถ้วยข้าวแขวนไว้ในกระท่อม แล้วร้องบอกพ่อกับผัวว่า สายแล้วให้ปลดควายจากไถ เพื่อจะมากินข้าวในกระท่อมกันก่อน ส่วนลูกก็กลับบ้านเดิม ส่วนพ่อตากับลูกเขยเห็นสายแล้วชักหัวข้าวก็ชวนกันปลดควายออกจากไถ เพื่อจะมากินข้าวในกระท่อม พ่อตาก็ขึ้นไปบนกระท่อมก็หยิบถ้วยข้าวส่งมาวาง แล้วชวนให้ลูกเขยกินพร้อมกัน พ่อพ่อตากับลูกเขยลงนั่งจะกินข้าว พ่อตาก็พูดสัพยอกเล่นกับลูกเขยว่า ที่นี้เป็นทีของพ่อแล้ว พ่อต้องได้กินแน่ ลูกเขยก็ได้พูดค้ำพ่อตาคืนว่าก็ยังไม่แน่ว่าพ่อจะ พ่อตาก็บอกว่าต้องแน่ ลูกเขยก็เถียงพ่อตาวายังไม่แน่อายุเสมอ พ่อตาก็บอกว่าต้องแน่ เพราะพ่อจะกินอยู่เดี๋ยวนี้แล้ว ลูกเขยก็ย้อนพ่อว่าก็ยังไม่แน่ ทั้งพ่อตาและลูกเขยเถียงกันอยู่ในวงข้าวนั้น พ่อตาก็เกิดโมโหลูกเขย ลูกเขยก็หวังจะเตะลูกเขย ลูกเขยก็ผละออกจากวงข้าว วิ่งหนีออกจากกระท่อม พ่อตาโมโหจัดก็วิ่งไล่ตามไป เพื่อหวังจะเตะลูกเขยให้ได้ เมื่อพ่อตาวิ่งไล่ลูกเขยออกไปพ้นกระท่อมก็ยังมีหมาตัวหนึ่งเที่ยวหากินแถวกระท่อมนั้น เมื่อเห็นว่าพ่อตากับลูกเขยออกไปหมดแล้ว ก็โดดขึ้นไปกินกับข้าวกับปลาจนหมดสิ้น เมื่อพ่อตาเห็นว่า.....เออ.....ก็หวนจะกลับกินข้าวให้หมด จะไม่เก็บไว้ให้ลูกเขยกินเลย แต่พอพ่อตาก็กลับมาถึงกระท่อม ก็แลเห็นหมาขึ้นไปกินกับข้าวกับปลาหมด พ่อตาก็เลยอดกินข้าวมีอนั้นด้วย เพราะหมากินเสียหมด พ่อตาก็หวนคิดถึงคำพูดที่ลูกเขยพูดไว้เมื่อแต่ครั้งนี่ จึงเรียกลูกเขยให้เข้ามาในห้อง แล้วพูดกับลูกเขยว่า จริงอย่างคำพูดของเจ้า สิ่งทั้งหมดนี้ไม่มี ความแน่นอน แน่อย่างเดียวคือความตาย

วิทยากร นายวงษ์ ไม้ดี

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

พระอาทิตย์กับพระจันทร์

พระอาทิตย์มาทักทายพระจันทร์ผู้เป็นน้องว่า ไอ้พวกมนุษย์ข้างล่างนะ คาขยุบขยิบยิบหยีหน้าคาบูบี้ ไม่สวย ชอบเอามือบังหน้าบังตา ส่วนพระจันทร์ก็รีบเถียงเถียงว่า ใครว่า พวกมนุษย์ข้างล่างหน้าคาขยี้มเข้มแจ่มใส สวยงาม ก็ใครเขาดูดวงอาทิตย์แล้วขยี้มบ้างละมันร้อนออกอย่างนั้น ส่วนพระจันทร์เขาดูได้เต็มตานี้ละ

วิทยากร นายยง ศรีอินทร์

วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ไอ้คดไอ้ตรง

ไอ้คดจะ ไอ้ตรงก็ไปเที่ยวกัน เอาข้าวสาร ไปกัน ที่นี้ของ ไอ้ตรงก็หมดก่อน ของ ไอ้คดยังมี กินของ ไอ้คด กินของ ไอ้คด ไอ้ตรงกินของ ไอ้คด และตาข้างหนึ่ง เอ้า กินอีกเวลา และนัยน์ตาอีกข้าง เอาขึ้นไปปล่อยเกาะ ร้องฮือๆ ภาวนาขึ้นมาหา ไอ้พุทธโธ ไอ้ธรรมโม ภาวนาสองตัวมาหา ไบ้ๆ พุทธโธ ธรรมโม ตั้งโหม อย่างนี้ขี้นวต่าฝึกพูด ได้ ย่องจิ้งไม่ค้ำ ที่นี้กะไปทูลถามอีก ไปทูลรุกขเทวดาอีก บอกว่า เอ็งคนนี้รู้จักผม ปวดร้องฮือๆอินนี้รู้จักผมเหมือนกันครับ อ้าคนดี นั่นคนตรงนะ เอาแก้วตาไปใสให้เขาเสีย แล้วก็เอาทองไปให้เขาอีกเท่านั้นซี่ นี้ก็ไปเอาทองมาอีกตั้งแยะหนึ่ง นี้ก็เอาแก้วตามาใสให้เสร็จ ที่นี้ ที่นี้ไอ้คดอยากได้อีกแล้ว ไอ้คดอยากได้อย่างไอ้ตรงอีกแล้ว วะ ตรง ไปเที่ยวกันเออะ ที่นี้เอาข้าว ไปน้อยเสย อีที่นี้ ไอ้คดนะ ไอ้ตรงก็ไม่ว่า กินที่นี้ ไอ้ตรงก็กินเวลาสองเวลาตรงและตาถูกหน่อย อ่า มันปวดหน้า ที่นี้นานๆ เข้ากินกันอีก และตาถูกเออะ อ่า มันปวดหน้า ห้ามอยู่นั้นแหละ อดรันทน ไม่ได้ก็ต้องและ และเอาไปปล่อยอย่างว่างั้นแหละ หมายมาหาอีกแล้ววะ หมายของพระอินทร์ มาหา ไบ้ๆ ไอ้ฉิบหายบัลลีย์จักร ฉีกเนื้อกินหมดเลย ที่นี้ก็มีอีกหนา ที่นี้ ไอ้ตรงต้องไปเมือง ไปเมืองพนัน นี้ ไอ้ตรงต้องไปเมืองพนัน เอาทองอี่ที่ ได้มาจากหมาทำอิจูให้ดูกะตา ให้ค้าผ้าก็เอาผ้าขี้นวมาแลกผ้าขี้นวเขาผ้าคี่ๆนะ พ้อตาให้ค้าข้าวก็ไปแลกแลกเขา แลกแล้วก็เอ้อ ไอ้ลูกเขยคนนี้ทำไมมันถึงโง่หนักหนา ให้เอาชามมาคี่ก็แลกชามแตกเขาไปซี่ ที่นี้ โขลกทำเป็นอิจูเลย ไปขายเมืองพนันนักต่อนักกันที่นี้ นักต่อนัก นี้มาชวนต่อหีบ ก็ไอ้อิจูกันเสย ผ้าขี้นวห่มที่ โขลกเป็นอิจู ตรง ตรง เอาไปเมืองพนันที่อี่ พุด ได้อีกแหละ หัว นะ ลอยน้ำขึ้นมา เอ๊ะหัวตายพูดได้หนออย่างจี้ เอาไปฮี ไปถึงเมืองพนัน เขาก็ถามว่ามีการพนันอะไรมาบ้าง การพนันมีมา หัวคนนี้พูดได้ ถ้าหากว่าพูดไม่ได้จะ

ยึดตำแหน่งของมาโนนี้ เอาพุดชิ ไม่พุดเขายึดเสียอีกแล้ว แม่โฮ ร้อนถึงรุกขเทวดาพวกเหล่านั้นอีกแล้ว มาถึงเมียอีกให้เอาตัวไปสองคัน สองเม็ด ทีนี้ให้ไปเมืองพนันไปตามผัว นี่เมียก็ไปลองไป เขายึดตำแหน่งเสียแล้ว นี่ก็ไปรอกอยตามว่ามีการพนันมั่ง ถั่วสองเม็ดนี้แหละปลูกบูบ เอาน้ำ น้ำรด เป็นหมดเลย เอานะ ปลูกบูบเอาน้ำพรม พรมรด เป็นหมด ถอนผัวคืนกลับมาได้ ขายทองขายเงิน ขายอิฐ ขายอิฐ ไอ้ออิฐ ขายเรือได้เงินมาเอง สาวๆชอบใจเลยอิทีนี้ จำได้เท่านั้นแหละ

วิทยากร นายสุขุม ชุมสาย
วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2545
สถานที่ บ้านของวิทยากร

โคหายไปใน

สมัยหนึ่งมียายกะตามีลูกสาว 2 คน ทำนาก็ใช้ให้ลูกไปเลี้ยงโค ตาสั่งว่า ถ้าโคหรือกระบือหายไปจะต้องตีคนโค 3 ที คนที่ 2 ถ้าหายก็ตีมากหน่อย เพราะไม่เจ็ดหلابจากที่แล้ว มา ครั้นจะตีก็ไปเลี้ยงควาย เลี้ยงมันก็วัวหายกลับมาบ้าน พ่อ - แม่ ตี 3 ที พรุ่งนี้น้องไปเลี้ยงหายอีก ก็ถูกตีและตีให้มากกว่าคนโค พอเย็นที่ถูกตีก็คิดหนีไปตามเอามาให้ได้ ถ้าไม่ได้ก็ไม่ยอมกลับ ตามไปถึงประตูมรดก คนที่เขารับเอาเข้าไปไว้ในนั้น คนที่ 3 ไปเคาะประตูและได้เอามาคืนให้พ่อแม่ พ่อ - แม่ ว่าเป็นคนดีที่คิดสอยห้อยตาม และ ไม่ได้เรื่องเลย ไม่ให้ตามเลย

วิทยากร นายสมบัติ โชคสวัสดิ์
วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2545
สถานที่ บ้านของวิทยากร

ความเสียดสละ

ในสมัยพระพุทธเจ้าสาวพระชาติเป็นลิงที่มีลูกน้องอยู่หลายแสนตัว ในสวนของพระมหากษัตริย์นี้มันก็มีคนน้ำล้อมรอบ ผลไม้ออกคก ซึ่งที่นี้สมัยนั้นมันข้าวยากมากแพง สวนแล้งไม่มีที่จะกิน พอคืนนี้มันไม้ใหญ่ล้มข้ามคลองอยู่จึงพาพวกลูกน้องข้ามไปกินผลไม้ที่สวน แล้วถูกจับได้ พระโพธิสัตว์จึงรับผิดชอบคนเดียว พระเจ้าแผ่นดินก็มาถามว่าทำไมละถึงทำอย่างนั้น “ข้าพเจ้าเองนะ ไม่

อยากแต่จำเป็นเหลือเกิน ถ้าหากไม่ทำอย่างนั้นลูกน้องก็อดตายหมด จึงจำเป็นต้องพาลูกน้องเข้ามา
ลักอาหารกินในสวนพระมหากษัตริย์” พุคเสร็จก็ขาดใจตาย พระมหากษัตริย์ตั้งให้ทำศพในพระ
ราชวัง และสรรเสริญว่าเป็นคนที่รักลูกน้องยอมตายกระทั้งชีวิตตัวเอง ถือเป็นความเสียสละที่อิ่ง
ใหญ่มาก

วิทยากร นายวงษ์ ไม้ดี

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

เที่ยวเมืองนรก

เรื่องนี้เล่าเป็นทำนองกันต่อๆมาเนะ อาจจำผิดไปบ้างนะ เพราะฟังมาตั้งแต่ตัวยังเล็กๆเล่า
เรื่องกันมาว่า นั่งหลับคาถิมตาเป็นปี พอโยมพบาทอุตริขึ้นไปบ้าน แกเดินเกินรอบขอบจักรวาล ถึง
สถานเมืองนรกกี้วกลง จะเพลิดเพลินเดินชมพวกชาวเปรต ผิดสังเกตุย่นคิดพิศวง เห็นกว้างใหญ่
ยวารีเป็นเส้นตรง ถึงจอมดงจตุราพยายม จะเพลิดเพลินเดินชมพวกชาวเปรต นำสังเวทกับไซพวก
เปรตเป็นหนักหนา ทุกข์ทนลำบากยากกาย ใครไม่ทำบุญให้ไม่ได้กิน ตัวมันตั้งพุงพองหนองทั้ง
กาย ล้วนแต่แก่เฒ่ายันเด็กกระจ้อยร้อย ถึงหัวห้องสารพัดน้ำบาดสี จะขอทำบุญร่วมมิ่งเป็นนิมพลี
น้ำตาผีเห็นทำต้องคิดพัน นึกสงสารแคไ้เจ้าเปรตพวกนี้ มันทำบาปกรรมอะไรกันมานะ ยมพ
บาลได้ทีก็รีบตอบไปว่า ไ้พวกเปรตนำสมเพชนี้ สมัยเป็นมนุษย์มันได้สร้างบ้านชายทะเล ปลูก
เคหา อาชีพพวกประมงแหละ คอยจับหอยแมลงภู๋ ปู และปลา เอามาขายตามทำงานกันอย่าง
นิมพลี

วิทยากร นางสาว อุดมมณี

วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ประเพณีทานสัตว์

สามเกลอ

วันหนึ่ง นกก็ฝัน สมัยก่อนฝันว่าได้อะไรก็จะได้อย่างนั้น วันนั้นเจ้านกก็ฝันว่าได้กินหัวใจข้าง นกก็ขึ้นไปเฝ้าพระอินทร์ ฝันว่าได้กินหัวใจข้าง พระอินทร์ก็เรียกข้างขึ้นมา บอกว่าเจ้านกอินทรี ฝันว่าได้กินหัวใจของเจ้า” ข้างไม่รู้จะทำยังไงก็ต้องยอมให้พญานกกินหัวใจ แต่ขอผลัดอีก 3 วัน ได้เวลา 3 วัน ก็จะขึ้นมาให้กิน ข้างก็กลับมาอนเธร้านก็อยู่ เจ้านกห่านมาเห็นเข้า ก็ถามว่าทำไมถึงมาอนรื่อง ให้ ข้างก็เล่าให้ฟังว่านี่อีก 3 วัน จะต้องขึ้นไปให้เขาให้เขากินหัวใจ ห่านเขาก็ว่าจะกินได้ไงล่ะ อย่างนั้นเลยเขาจะช่วยเวลาขึ้นไปบอกเขาก็แล้วกัน รุ่งวันที่ 3 ข้างก็จะไปให้นกกิน ห่านก็เกาะหลังไปทำหลับจิ้งจกๆ พระอินทร์เห็นถามว่า เจ้าห่านขึ้นมาทำไม มันก็ทำจิ้งจกๆ แกล้งตื่นแล้วบอกว่าคอนั่งหลังข้างหลับฝันไปว่าเขาได้กับเมียพระอินทร์แล้ว พระอินทร์ก็บอกฝันไม่แน่นอน ห่านก็ตอบว่าฉันก็กินหัวใจข้างไม่ได้นะซิ นกก็อดกิน

วิทยากร นายชัยยง ทัพทอง

วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

เรื่องนกกระสากับปู

นกกระสาตัวหนึ่ง มานั่งเฝ้าหนองน้ำอยู่ น้ำก็ไม่แห้ง และก็มีปลาตัวหนึ่งผุดขึ้นมาบอกว่า “ฉันจะพาไปเที่ยวสระใหญ่ ไปกับฉันเถอะ ฉันพาไปเที่ยวสระใหญ่” แล้วพญาปลาก็โผล่ขึ้นมา นกกระสาก็คาบไปปล่อยในสระใหญ่ น้ำใสสะอาด แล้วก็พากลับมาคืนที่ แล้วก็ไปบอกลูกน้อง “แถนะ ฉันจะพาไปปล่อยสระใหญ่ จะอยู่ที่นี้ต่อไปน้ำมันก็จะแห้ง ก็จะตาย” พอพญาปลาโผล่ขึ้นมา ก็คาบไปเเกาะคบไม้ กินเรียบริ้อยดี ก็มานั่งเฝ้า ปลาที่โผล่ขึ้นมาจับกินจนจืดท่วคบไม้ ปลาหมดหนอง นั่งเฝ้ากินยังงั้นแหละ ที่นี้อยู่มาอีกหน่อย ปูมีอยู่ตัว ก็ว่า “ปูนี่จะไปไหน ฉันจะพาไปกับปลาจะไปไหน ฉันจะพาไปปล่อยกับปลา” “ไปฉันจะไปเหมือนกัน แต่ฉันจะไปก็ต้องเอาก้ามคล้องคอท่านไว้ ประเดี๋ยวท่านบินไป ท่านบินไปฉันจะตกลงมากระดองแตกตาย” ว่านา ก็คาบคอไว้ นกกระสาจิกไว้ ไปถึงโผล่เข้าต้นไม้ที่กินปลาไว้เอะ “แหม นี่ท่านมาล่อลวงเอาปลากินจนหมดหนองเลยนะ “ไม่ยังงั้น” “เอาฉันไปปล่อยที่เดิมเถอะ ฉันไม่ไปแล้วกินฉันไม่ได้หรอก คอก็ยังไม่

วางจากคอ ขาคดล็อกกำม พอนกกระสาพามาปล่อยหนองมันก็ขบคอนกกระสาขาดเลย เอาเป็นว่า เรื่องก็มีเพียงเท่านี้

วิทยากร นางลักขณา ม่วงคำดี

วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ความสามัคคี

กวาง นก และเต่า ต่างก็เป็นเพื่อนที่รักกัน คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นเพื่อนกันก็ตกลงกันว่าจะช่วยกันเมื่อยามเกิดเรื่องหรือมีปัญหาใดๆเกิดขึ้นก็จะไม่ทอดทิ้งกัน มีอยู่วันหนึ่งนายพรานก็ทำกับดักไว้ แล้วกวางไปติด เต่าก็คลานไปช่วยโดยจะขึ้นไปกัดตาช่วยให้ขาดแล้วกวางก็จะได้ตกลงมาแล้ววิ่งหนีไป จวนจะสว่างแล้วนกกก็บินไปบ้านของนายพรานก็คอยร้อง หมายความว่ายังไม่สว่าง พรานก็หลับอยู่ พอลืมตาก็เห็นว่าแดดแดงมาก สายแล้วนะก็เลยนึกถึงบ่วงที่ดักสัตว์ไว้จะไปดูว่ามีอะไรมาติดบ้างรีบล่า ก็รีบวิ่งไปเลย ทีนี้อินกมันก็คอยไล่จิกหัวนายพรานตลอดทาง นายพรานก็สู้กับนก ทำให้ถ่วงเวลาช่วยกวางได้ พอดีไปถึง เต่าก็กัดบ่วงขาด พรานจึงจับเต่าใส่ข้องเอาแทนกวาง กวางก็วิ่งไปหยุด พรานก็วิ่งตามกวางไปอีก แล้วก็วิ่งหวนมาจับเต่าวิ่งต่อไปอีก เลยอดหมดทั้งเต่าทั้งกวาง 3 สัตว์ก็ช่วยกันฉะนี้

วิทยากร นายประเทือง แดงเจริญ

วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

สิงเจ้าเล่ห์

‘ตายาย 2 คน อยู่เชิงเขาทำไร่ ทำไปทำมาก็คิดปลูกถั่ว ก็ทำที่ไว้ดีเสีย ฝ้ายถึงก็รู้ว่ายายจะปลูกถั่ว ยายพอได้เวลาก็เอาถั่วใส่กระจาดคอนไปอีได้เล่มหนึ่ง สิงก็มาคักถาม หานโยบายจะกินถั่ว ยาย ถั่วดิบท้องจะขึ้น จะหาทางหลอกให้ยายดื่มถั่วซะก่อน ยายเดินมา

สิงก็ถามเสีย

“ว่าจะไปไหน”

ยายตอบ

“จะไปปลูกถั่ว”

สิงก็พูดว่า

“ยายถั่วต้มรีเปล่า”

“เปล่านั้น” ยายตอบ

สิงออกอุบายว่า

“โธ้ย ไม่ได้แล้วๆอย่างนี้ถั่วต้องคั่วก่อน พรมน้ำเกลือให้ดีเสีย ไม่งั้นไม่ขึ้นตายหมด”

ยายได้ยินก็กลับบ้าน คั่วถั่วซะดีพรมน้ำเกลือเอาไปใหม่ สิงคักทางทำอนตาย ยายเห็นเข้าก็สงสาร เก็บใส่กระจาดปลูกถั่วแล้วจะเอาไปให้ตา ดูยกลึงใส่หาบที่มีกระจาดถั่ว สิงอยู่บนถั่วอยู่ต่าง สิงก็กินถั่วสบายไป จนหมดก็กระ โดดหนี ยายก็ควมตามฉวยมีดอีโต้ไล่ สิงเห็นป่ากลุ่ม ก็โดดขึ้นไปบนง่าม ยายก็ฟ้งตันสิงพูด

“ช้าๆยายอย่าฟันต้นนี้มันแข็ง แก่นมันก็เหลือง เดี่ยวอีโต้บิน ยายไปบ้านเถอะ ต้องเอาขวานฟัน”

ยายก็กลับบ้านไปเอาขวาน สิงก็หนียายไปอย่างง่ายคาย จบแล้ว

วิทยากร นายวงษ์ ไม้ดี

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ประเภทนิทานอุทาหรณ์

ช่างเผือก

พรานเดินหลงป่าหิมพานต์ หาทางกลับไม่ถูก ก็เจอพญาช่างๆบอกจะให้ชี้หลังจะพาออกไป แล้วอย่าไปบอกใครว่าพญาช่างอยู่ เพราะเป็นช่างเผือก เวลาพรานชี้ช่างก็หักกิ่งไม้ทำเครื่องหมายตลอดทาง พอพรานออกมาได้ช่างก็กลับไป พรานอยู่ไปก็คุยให้เมียแกฟังว่าไปพบช่าง 2 วันต่อมา มีคนมาติดต้องงาช้าง พรานก็ไม่อยากไปแต่เมียไปปรับเงินแล้ว พรานจึงไปของงาช้างจากพญาช่างมา ช่างหนึ่ง อยู่ต่อมาก็ไปขออีกช่าง ต่อๆมาก็ไปขออีกช่าง พญาช่างก็ว่าแกเอาเถอะช่างนอกไม่มีมีแต่ในกรม พรานก็แกะใหญ่จนได้ 10 หาบ พระแม่ธรณีสูบไปเลย เพราะไม่รู้จักบุญคุณของคนที่เขาให้ความช่วยเหลือ

วิทยากร นางลักขณา ม่วงคำดี

วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

นกแขกเต้า

นกแขกเต้านี้ไปทำรังอยู่บนต้นไม้ ซึ่งอยู่บนภูเขาใหญ่ ในภูเขานั้นก็เป็นที่อยู่ของบรรดาคนไม่ดีและคนดีด้วย คนไม่ดีก็คือโจร คนดีในที่นี้คือ ฤาษี บำเพ็ญพรตบำเพ็ญภาวนาอยู่ที่นั่น บังเอิญวันหนึ่งรังนกแขกเต้าที่อยู่บนต้นไม้ นั้น เกิดลมพายุพัดก็พัดไปพัดมา จนรังนกแขกเต้าพัดไปที่ไหนต่อที่ไหน อันนี้ก็เข้าใจว่า มีส่วนทำให้ความเป็นไปนั้นคือผลของกรรม ในรังนกนั้นก็มีนกแขกเต้าอยู่ 2 ตัวที่ตกลงไป ดังที่เล่าไว้เริ่มต้นว่า มีทั้งคนดีคนไม่ดี คนไม่ดีอาศัยอยู่ในที่นั้น คนดีคือ ฤาษี เขาบอกว่า คนไม่ดีก็คือโจร เจ้านกสองตัวเมื่อโดนลมพัดไปตกเสร็จเรียบร้อย บังเอิญตัวหนึ่งตกที่อาศัยของฤาษี ออกหาผลไม้คอนเข้าๆก็ไปเจอเข้าก็เก็บมาเลี้ยง อีกตัวหนึ่งไปตกอยู่บนในชุมโจรในควงโจร โจรอยู่สำหรับหลบหนี เข้าไปอยู่ในป่าใหญ่ๆตกลงนกสองตัวก็มีคนเก็บเอาไปเลี้ยง อีกคนหนึ่งฤาษีเก็บเอาไปเลี้ยง ให้ชื่อว่า นายบุปผา ตัวที่ไปอยู่กับฤาษีๆตั้งชื่อให้เพราะเลย นายบุปผา ส่วนอีกตัวหนึ่งไปอยู่กับโจร คือคนโดยมากมันมีความโน้มท่างใจ ตั้งชื่อให้เหมือนกัน ชื่อว่า ศาสตรา เราเห็นความแตกต่างของนกสองตัวแล้วเมื่อไปอยู่กับคน บุปผาคือดอกไม้ ศาสตราคืออาวุธ ที่นี้คนที่สอนนี้ คือฤาษีก็ต้องชี้แจง แม้แต่คำพูดก็อยากพูดดีๆพูดเพราะๆ แม้จะสอนนกแขก

เด้าก็สอนเพราะๆเขามากี่แนะนำให้เขานั่งก่อนชิ ตีมน้ำก่อนชิ นกก็จำได้ ส่วนนกอีกตัวหนึ่งก็ไป
ถูกสอนคำที่ไม่ถูกต้องคำหยาบ เป็นภัยอันตรายแก่คนฟังคนพูด ก็เลี้ยงกันมาจนโต วันหนึ่งพระเจ้า
แผ่นดินออกล่าสัตว์ ออกประพาสป่าๆที่นี่ ก็ตามสัตว์ที่จะไปตามยิง จนพลัดหลงกับขบวน คนตาม
เสด็จทั้งหมด ไปครึ่งวันตั้งแต่เช้าถึงเพล แล้วยังไม่รู้ถึงไหน ถึงป่าแล้วโดยที่พวกตามเสด็จหาไม่
เจอ ก็นอนพักจนเวลากลางวัน แดดมันร้อนจัดก็นอนพักที่ได้ด้อมไม้ใหญ่ นอนพักได้ด้อมไม้ใหญ่ก็ได้
ยินเสียงนกพูดภาษาคนได้ เพราะ ไปอยู่ด้วยคน

เจ้านกนั้นก็บอกว่า “เอ๊ะ ใครนะมานอนอยู่ที่นี่ มีทรัพย์สินสมบัติมากมายเดี๋ยวก็ให้พอมายปล้นให้
พอมายจี้”

คือไปเจอเอานกของโจรเข้า มันก็พูดแจ๋วๆยังงั้น พอได้ยินเสียงก็อยู่ไม่ได้ ก็ออกกระเซอะกระเซิง
ไป หนีไป เพราะรู้ว่าภัยจะติดถึงตัวแล้ว เพราะนกมันพูดอยู่ข้างบน

“เดี๋ยวจะ ไปบอกพอมายปล้น เห็นมีทรัพย์สินสมบัติมากมาย” พุดจบก็ออกจากต้นไม้ก็ไป
หนีละ ไม่อยู่แล้วต้นไม้ต้นนั้นไม่เอาละ ได้หนีไปสักพักก็ไปเจอกระท่อมข้างกระท่อม

“เชิญนั่งก่อนชิคะ รับทานน้ำก่อนชิเชิญนั่ง ตามสบายเสียดก่อนชิ”
รู้สึก เอ๊ะ คนไม่มีแล้วอะไรมันพูดที่ไหน หนีไปหันมาก็เจอนก ก็ตาม

“พ้อ ไม่อยู่ออกไปหาผลไม้ เชิญนั่งเสียดก่อนทานน้ำเสียดก่อน” แล้วมันก็ว่าไปว่าไป
ว่าไปจนตึกฤาษีนั้นกลับมา ก็ถามว่า

“นกนี้เอามาเลี้ยงไว้ยังงี มันมายังงี”

เขาก็บอกว่า “ลมมันพัดตกลงมาเก็บเอามาเลี้ยงไว้”

พอท้ายที่สุดพระราชานั้นก็เลยได้อาศัยน้ำร้อนน้ำเย็นอะไรของพระฤาษีนั้นเป็นที่พักผ่อน จนขบวน
ที่ตามเสด็จไปนั้นจนมาพบ นกตัวนี้ก็เลยได้ดิบได้ดีได้ที่อยู่อาศัย

วิทยากร นายสงฆ์ ทัฬหมงคล

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

เรื่องเสือ

ก็มีอยู่ว่า วิวแม่ลูกไปกินหญ้าที่ชายคอกัน 2 ตัว เสือบังเอิญมาเจอแม่วิวเข้า เสือกี้จะกินแม่ วิว แม่วิวก็อ่อนว่า ขอไปส่งนมลูกหน่อย เสือกี้ยอมให้ไปส่งนมลูกก่อนแล้วค่อยกลับมา พอแม่ วิวไปส่งนมลูกเสร็จก็กลับมาให้เสือกินตามสัญญา แม่วิวจะไปให้เสือกิน เจ้าลูกวิวก็วิ่งตามแม่วิว ไปหาเสือและก็ขอร้องให้กินคนแทนแม่วิวเถอะ เสือกี้เห็นว่าลูกวิวรู้จักตัดัญญูรู้คุณแม่ ก็เลยตัดสินใจไม่กิน ไม่กินทั้งแม่วิวและลูกวิว

วิทยากร นางนวลงาม ดอกกระโทก

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ประเภทมุขตลก

ผัวขี้น

เรื่องมันก็มีอยู่ว่า ผัวเมียคูหนึ่งอยู่กินกันมากก็ทำอะไรไถนากันตามประสา ไอ้เจ้าผัวเนียเขาเป็นคนค่อนข้างจะตระหนี่ถี่ถ้วนเอามาก คือรักในของใช้ ไม่อยากให้ชำรุด แล้วก็ขี้นมาก เมียก็ขยันจริง ชอบหาผัก ตักน้ำ ผ่าพิน หุงข้าว ทำงานบ้านทุกอย่างสารพัดสารเพ แต่ทีนี้ก็ไม่รู้จักรักษาของ ใช้ของไม่ระวังเข้า วันหนึ่ง ก็ไปเอามือค ได้มีคใหม่ของผัวนี่เอามาใช้ เพราะเห็นว่ามันคนค ทีนี้ก็จัดแจงเอามาลับพินแฉ่งๆเข้าโดยไม่คิดหน้าคิดหลัง ไอ้ด้วยความรีบด่วนนะ ความที่อยากจะให้มันรีบเสร็จไวๆ ก็รีบเร่งมือเข้า รีบใหญ่เลย ทีนี้พินไปพินมาอึดี่บิ่นซะแล้ว

นางก็พูดว่า “ตายจริงทำอิต่าไหนละนี่ เอาไปลับพินก็ไม่หาย โอ๊ย ตายแล้ว ผัวขี้นขี้นจู้จี้ รำรี้รำไร บ่นไม่รู้จักหาย” ก็เอามือคได้ไปซุกไว้ยังไม่ยอมบอกสามี

“เออทำใจดีถ้าบอกขึ้นเมื่อไรบ้านแตกเมื่อนั้นนะ เอาละ จะค่อยๆประเล้า ประโลมผัวไม่ให้เอะอะไว้วาย เขาเวลาเขาร่วมนอนในที่นอนดีกว่า”

เมียก็ถามว่า “พี่รักหนูหรือเปล่า

“เออ ไม่รักฉันจะไปขอแกมาเธอ” ทำไปทำมามาถือว่า

“พี่หนูทำงานเก่งมั๊ย”

“เก่งซี ถ้าไม่เก่งข้าจะไปขอเอ็งมาเธอ”

“พี่ หนูไปพินพิน อึดี่บิ่นบิ่นแล้วนะ”

“เออ บิ่นก็ช่างมันเออะไม่เป็นไรหรอก” เพราะนางเมื่อก่อนก็อ่อนใหญ่เลย ทำเสียงอ่อนเสียงหวานเข้า มือก็ลูบคลำผัวไปมา จนผัวอารมณ์ดีเชียว แต่พอตอนเช้าขึ้นมา

“ไหนเอาอึดี่มาดูซิ โอ้โฮ บิ่นออกอย่างนี้จะไปใช้อะไรเล่า”

“เมื่อคืนนี้หนูก็บอกกับพี่แล้วไงว่าอึดี่บิ่น พี่ว่าไม่เป็นไร”

“ข้าจะไปรู้อะคิดว่ามันบิ่นทางตัน โอ๊ยตายจริงนี่มันบิ่นทางคมจะไปใช้ยังไง” ทีนี้ก็บ่นใหญ่เลย เมียก็ว่า “โอ๊ย เรื่องคนขี้นทำยังไงมันก็ไม่หาย มันก็ต้องเอาเรื่องผิดจนได้” เนี่ยละนะ คนขี้นนะแก๊ยังใจก็ไม่หายหรอก เรื่องก็มีแค่นี้

วิทยากร นางถักขณา ม่วงคำดี

วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

พี่เขยน้องเมีย

ก็มีอยู่ว่าบ้านนี้เขาก็มีลูกสาวอยู่สองคนสวย สาว ทั้งคู่ ต่อมาก็มีไอ้หนุ่มคนหนึ่งมาชอบพอได้กับลูกสาวสวยคนพี่นะ ทีนี้ก็อยู่กินกันมาเรื่อยๆ

ทีนี้พอมาถึงคืนนั้น ไอ้พี่ของลูกสาวคนโตที่ได้กันไปนะ ทำนากลับเอาชะดิกเลย ทีนี้ นางพี่สาวก็นึกว่าหัวไม่กลับบ้านเอาคืนนี้ ก็ให้น้องสาวเข้าไปนอนด้วย ทีนี้พี่เขยมาถึงก็ไม่ว่าอะไรกับเขาหรอกนะ ก็อาบน้ำเข้าห้องนอนเห็นคนนอนอยู่บนเตียงก็นึกว่าเมียตัวเอง ก็เข้าไปนอนก็เกิดเข้าไปเอน้องสาวเข้า เอมันได้ยังไงกันนะ ก็นอนกันอยู่ทั้งพี่ทั้งน้อง ไอ้น้องสาวก็ไม่ว่าอะไร คงชอบ นี่ก็คืนเช้ากันขึ้นมา เจ้าน้องสาวก็รู้ว่าพี่เขยทำอะไรไว้เมื่อคืน แต่ก็ไม่ได้ว่าอะไร เพราะก็ชอบด้วยแหละ เห็นทำแล้วก็แล้วกัน ก็ไปเล่าให้แม่ฟัง

แม่เขาก็บอกว่า “มึงลองไปเล่าให้พ่อฟังซิว่าเขาจะเอาอย่างไร”

ทีนี้ก็ไปเล่าให้พ่อฟังเข้า พ่อก็โมโห บอกว่า “ไอ้ลูกเขยระยำ เอาทั้งพี่ทั้งน้อง กูจะไปฆ่ามันเดี๋ยวนี้แหละ”

ทีนี้ไอ้พี่เขยก็รู้เข้าก็กลัวตาย รีบไปหาแม่ยายให้ช่วย “แม่ แม่ช่วยฉันด้วย ฉันเห็นว่าเหมือนกันเหลือเกิน ไม่คิดมาก่อนว่าจะเป็นน้องเมียนะแม่”

พ่อเขาก็เลยว่า “อิน้องนี่มันก็ใช้อยู่ รู้ว่าพี่เขยทำไม่ดีแทนที่จะร้องให้พี่สาวช่วย กลับรวมเข้ากับพี่เขยด้วย”

วิทยากร นายมนตรี ศิริประเสริฐ

วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

พระซิ้งก

ก็มีพระคนหนึ่ง มีนิสัยซิ้งกมาก ทีนี้เวลาจะไปบิณฑบาตก็กลัวจะได้ของน้อยก็รีบไปตั้งแต่พระจันทร์ขึ้นเลย ทีนี้ตัวเองก็เข้านอนแล้วส่งเณรน้อยเอาไว้ว่า

“ทีนี้ก็ถ้ามันขึ้น มึงบอกปลุกกูนะจะไปบิณฑบาต เขาก่อนเขา”

เณรน้อยก็คิดแผนแก้งหลวงพ่อก่อน โดยเอาเทียนขึ้น โน่นไปจุดเทียนขอดไม้สูงๆบอกว่า หลวงพ่อฯพระจันทร์ขึ้นแล้ว ไอ้ด้วยความงกนะเมื่อ ได้ยินเณรเรียกก็วิ่งเลยก็คิดว่าบาตรไปเลย ทีนี้ไปก็ยังไม่มีการตื่นเลยพอเข้าไปหมอบอยู่ร้านพักเขาจะไปแอบอยู่ก่อน ทีนี้ก็ไปแอบอยู่ใต้ร้านพักเขา จับทีนี้ก็ถูกสาวเขาตื่นขึ้นมา แม่ก็ปลุกลูกสาวเขาลุกขึ้นมาไปหาผักมาแกงชIHนูใส่บาตรลูกสาวที่ไปคิดลูกนี้ ไอ้ไม่ทันพอแกง ไปติดหัวหลวงคาเข้า ก็สะดุ้ง พอดีคิดลูกนั้นเออเอาลูกนี้แหละวะ เสี่ยงทั้งบาตรวิ่ง โกร๋กๆ บาตรมันก็ตั้ง หมาก็ไล่เลยขึ้นไปนอนวัด โดยไม่ได้ลง ไปอีก ทีนี้ก็นอนชะงาย โด่ง ไม่ได้บิณฑบาต เณรน้อยมึง ไปดืมข้าวดืมดืมกินก็แล้วกัน ดืมด้วยน้ำอ้อย เมื่อก่อนเขาใช้น้ำตาล น้ำอ้อย ดืมหลวงพ่อก่อนคืนเสียที เณรน้อยก็ชิมไปชิมมาก็หมดหม้อ พอหมดหม้อทำไงดีเปิดฝาไว้ ให้แมลงวันเข้า ไปเต็ม ปิดชิตีนี้ก็ปิดปุ๊บ เอาไม้ซัดไว้หลวงพ่อดึนขึ้นมาเตรียมขามเตรียมน้ำไว้เลย หลวงพ่อลองชิมชิม เณรน้อยเขายกหม้อไปให้ พอเปิดขึ้นมา โอ๊ยแมลงวันถึงขึ้นมา หมดคายไม่เห็นมีเลย ด้วยหลวงพ่อก่อนนอน แมลงวันกินหมดเลย เขาบอกเธอมีเงอแมลงวันทีไหนมึงตีมันทีเลย เอาหม้อให้เณร จับไหนก็ดีไปก็ๆ ไม่ตายซักทีไม่หน้าใจ พอตีมาจับจุมูกเขา อีๆเณรน้อยก็ฟัดเข้าตีแรงๆ หลวงพ่อก็ก๊อบตาย จะไปว่าเขาไม่ได้ อ้าวหลวงพ่อกให้ตีนี้ ก็หมดทำไป

พระซิ้งกนี่ตอนหลังนี้เณร ไปบิณฑบาต ได้เรื่องในวั้วดืมมา แล้วก็ถามว่าเณรน้อยมึงไปเอาไ้วั้วมาแต่ดี โอ๊ย หลวงพ่อกผมไปตามหัวคั่นนานอ วั้วมันขี้อยู่ผมก็เลยเอามือถ้วงคากมันนะ ก็ถ้วงเอวออกมา ทีหลังหลวงพ่อกก็เลยไปเองมั้ง ก็เจอวั้วมันขี้อยู่ก็เลยเอามือดันเข้าไปทีนี้วั้วมันวิ่งเลย วิ่งจนตายเลย เอาเป็ว่าพระซิ้งกก็ตายเพราะความงกแหละ

วิทยากร นายกล้า ทองมีสุก

วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

เพลงลับ

วันหนึ่งอาจารย์ก็นั่งเล่นหมากรุก กำลังเล่นเพลินอยู่ กำลังแมลงวันมันจุม มาบินเกาะหน้า เกาะตา เกาะจมูกเกาะปากมั้ง เกาะที่กระดานหมากรุกมั้ง ก็เกิดความรำคาญ ก็ใช้ให้ลูกศิษย์เอาไม้ไล่ ตีแมลงวัน ไม้ไล่ตีแมลงวัน แมลงวันเกาะที่ไหนก็สั่งลูกศิษย์ตีแมลงวันมันเกาะที่โน่น ที่นี้ ลูกศิษย์ก็ ไปตี แมลง แมลงวัน อาจารย์จะเล่นหมากรุก ก็กำลังเดินหมากรุกเพลินอยู่ เอ๊ เจ้าแมลงวันตัวนั้นก็ บังเอิญไปเกาะที่คั้งจมูกอาจารย์ อาจารย์เดี๋ยงก็ยื่นจมูกบอกกะลูกศิษย์ แบบว่าบอกเป็นนัยนัยให้เอามือบัดเพื่อ ให้แมลงวันจะได้บินหนี ไ้ลูกศิษย์ก็ทำตามคำสั่งของอาจารย์ว่าให้ตี ก็นึกว่าอาจารย์ยื่น จมูกให้ตี ก็พาช้อละ อาจารย์สั่งให้มันตีแมลงวันก็ทำตามเลย โป๊ก เข้าให้ตรงๆเลย อาจารย์ก็ลงไปช้คั้นชั่งงอเลย

วิทยากร นายวงษ์ ไม้คิ

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

หาญไม้คิ

ก็มีบ้านอยู่บ้านหนึ่งนะ มีลูกสาวกะเขาอยู่คนเดียว สวยชะด้วย ถึงเวลา ก็อยากให้ลูกมีผัว จะได้เอามาช่วยกันทำงาน ให้เขยเลี้ยงว่างั้นแหละ ไ้ผู้หญิงเนี้ยมันก็เชื่อแต่ผู้ใหญ่ ว่าไงก็ว่างั้น ที่นี้มันแม่มันก็ดันไปคว่าไ้ตาบอดตาโสมาเข้าให้ แล้วก็ถามลูกว่าเอาไหม โดยที่ไม่รู้กันนะว่ามันเป็นตาบอด เห็นตามันก็กระพริบไ้ละนะ ทีนี้เอามาแล้วก็ถามลูกสาว ไ้ลูกสาวก็เอา ว่าไงก็ว่างั้นแหละแม่ ไ้ทั้งนั้น

อยู่กินกันมาเรื่อยๆ ทีนี้วันหนึ่งมันเกิดการแค้นต้องไปตักน้ำที่บ่อมาใช้ นั่งเมียก็บ่นผัวว่า เขาก็บอกว่า “แกทำไมไม่ตักน้ำมาใส่คุ่ม”

“ฉันทเป็นเขยใหม่จะ ไปรู้เหรอบ่อน้ำอยู่ที่ไหน ถ้าน้องไม่ไปพื้ก็ไปด้วยไม่ได้หรอกไม่รู้จัก บ่อน้ำ” ก็ไปถึงบ่อน้ำเขาก็มีไม้พะองยาวเชียว หย่อนลงไปโนบ่อ เจ้าบอดตาโสดตาห้ลงไปโนบ่อ ไปขอดน้ำให้ภรรยา เขาจนเต็มครุ 2 ช้าง

“อ้อ พอแล้วขึ้นมวเถะ” ก็คั้นขึ้นมาจนสุดปลายไม้พะอง

“อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ ทำไมขึ้นไปโน่นละ”

“ดู เห็นควาย มันชนกัน โครมครามๆ จะเป็นควายเขาหรือควายเราไม่รู้แน่” ก็ยังไม่รู้อีกนั่นแหละว่าหัวคาบอดคาไส เขาก็ว่า “ลงมาๆ อย่าขึ้นไป โอ๊ยเดี๋ยวก็ได้ตกลงมา” ก็ลงมา

“เธอเดินไปก่อน ฉันเดิน ไม่ค่อยถนัดหรอก แกเดินก่อนก็แล้วกัน” เมียก็เดินหาบน้ำออกก่อน เขาก็ถือไอ้ตะครุ่เล็กอันนั้นละ เดินตามทีหลัง ไอ้เมียหาบน้ำขึ้นบนเรือน เขาผ่าเข้าไปได้ดูโน่นแน่

“เฮ้ เข้าไปทำไมที่โน่นเดี๋ยวก็ไม่มีมันจะหักลงไปตาย”

“จะมากล้าครุ่ตรงนี้สักหน่อย มันเป็นอย่างไง มันสั้นอ้อๆ กลัวมันจะหัก” ก็ถอยออกมาขึ้นไปบนเรือน เขาก็ชักสงสัย เอ คนคาสิม ได้มันจะบอดได้ยังไง ประสาทภายในมันไม่ทำงานหรือไง ที่นี้ฝนตกฟ้าก็ร้อง

“เอ้อ ฝนตกฟ้าร้อง เอาหัวเอาควายไปไกล บ้างสิ” เขาก็อดทนไม่ได้ ปัญหาข้อนี้จะแก้ได้อย่างไร มันก็จะพอมองเห็นเป็นไรๆ นิดๆ ก็ถือป้องเป็งไปได้ก็ออกจากบ้านไปสาดพุ่มไม้อยู่ เมียก็ว่า

“โอ๊ย ควายไม่ล้างคันไปสาดเอาไอ้พุ่มไม้โน่น มันยังงี้ เขาก็ว่า

“โอ๊ย แคนมาต่อยเข้านี้ สาดให้แคนมันหนี นี่ควายมันอยู่อีกซีกนี้”

แม่ยายเขาก็ไปเกี่ยวหญ้า อามาให้ควายกิน ก็เอาน้ำไปสาดแม่ยายเข้า แม่ยายซักจะโมโหไอ้เข้ามันก็ยังหนาว ไอ้ลูกเขยเอาน้ำมาสาดเสียแล้ว มันยังงี้ไอ้คนๆนี้ ชักสงสัยซะแล้ว นึกไปนึกมาสงสัยจะคาบอดคาไสซะแล้ว ลูกเขยนี้รู้สิ๊ก เอือมระอา

“กูต้องมาเลี้ยงคนคาบอดอีกแล้ว ตายแล้วนี่ก็ทำให้มันทำมาหาเลี้ยง อีหนูเอ๊ย เอาอย่างนี้แล้วกัน มึงยังเป็นห่วงหัวมึงอยู่หรือเปล่า”

“ก็ตามใจแม่ แม่เป็นผู้หาให้ฉัน ไอ้หัวละก็ใครก็ห่วงทั้งนั้นแหละ เพราะอยู่กินด้วยกันแล้ว ก็ยังเป็นห่วงสงสารอยู่”

“เอามันไปปล่อยเสียไม่ดีหรือ”

“ทำยังไงปล่อยละแม่”

“เอาไม้ไผ่มัดเข้าเป็นแพ เอามันไปปล่อยซะ แล้วแต่ว่ามันจะไปทางไหนเราจะคัดสินใจ เออโตแล้ว ถึงมาเจอกัน มันไม่ดีเราก็เอาไปปล่อย”

“จะทำได้หรือแม่ มันไม่ใช่ลูกหมู ลูกหมานี่ อืม มันก็ช่างแปลกจริง”

“เอ้อ ถ้าจะมาอยู่กันอย่างนี้ มันไม่รำรวยสักทีหรอก คิดอ่านลงเรือแพนาวาไปค้าขาย ไอ้มะพร้าวก็มี น้ำตาลก็มี อะ ไรก็มี ก็ด้วยอ้ออะไร เราก็คิดอ่านเอาลงเรือลงแพไปขายไม่ดีหรือ” ไอ้คาตัวก็ไม่เห็น เขาก็เอามะพร้าวไปใส่ซีกหนึ่ง เอากล้วยไปใส่หวีหนึ่งแล้วก็ว่า เอ้าจัดแจง พอจัดแจงเสร็จเขาก็เอาไปจ้างไว้ที่แพแม่น้ำ เอาขึ้นนั่งแพแล้วก็ใสไป แต่มันจะไปก็ต้องลอยไปสิ กล้าไปกล้า

มา “เอ๊ะ มันไม่ใช่เรื่อนะสิ มันเป็นเพนี่นา” มานึกเกลียวในใจ เขาคงเอามาปล่อย ก็ร้องห่มร้องไห้ ไปเจอิไ้หูหนวก ไ้นี้ก็ไม่มีใครเอาด้วย กระเชอกระช่าว่า “เฮ้ย ร้องให้ทำไมนักไว้ย” เขาว่า

“ไอ้ย ตายแล้วละเขาเอามาปล่อย นึกว่าจะให้เมียเลี้ยงเรานา แหมเห็นเราไม่ดี เขาก็เลยไม่สน”

“เอื้อ มาๆ ไปอยู่ด้วยกันดีกว่า มาผูกแขนเป็นน้ำมิตรกันเถอะ ไปตายคาบหน้ากันดีกว่า ไปตายอยู่วัดอยู่วาใกล้พระหนอย ถ้าตายพระได้สวดให้”

เขาจูงขึ้น ไปบนวัด ไปเจอ ไอ้ตาตะแคงคอยเฝ้าอีก

“อ้อก็เขาไม่ค่อย คล้ายๆเขาปล่อยทิ้งไว้จันแหละ เรามาอยู่ร่วมเป็นน้ำมิตรกันเถอะ เว้ย เฮ้ย ดิชั่วอะไรก็ไปตายเอาคาบหน้า กินอคมั่ง กินอ้มมั่งก็ไปอาศัยวัดกันเถอะ ผิดนักเราก็กักเอากล้วยมั่ง ถักเอามะเฟืองมะยมของพระมั่ง ก็พอจะอ้อมไปได้มื่อหนึ่ง มื่อหนึ่ง เรา 3 คนนะ ตรงไหนเราก็นอนได้ ใต้กุณศาลาเราก็นอนได้ ตายเก่งตามกั้งเราก็นอนได้ ไม่จำเป็นหรอก ตายเมื่อไร เรารู้ว่ามันตาย แต่ก็ไม่ไปนอนด้วยกันนะเรา 3 คน กักกลัวผีเหลือเกิน”

“เฮ้อ ผีเผอะไรกัน ตายไปแล้วก็แล้วกัน”

ที่นี้ก็ เอ หลวงตา แก่ก็หวงของแก่เหลือเกิน ไอ้มะยม มะเฟือง ผรั่งอะไรก็

“ใครจะมาลักกินแล้วก็ยังแถมหักกิ่งชะด้วย น่ากลัวจะเป็น ไ้ 3 คนที่มานอนอยู่ในเก้งนี้ซิ ทำ สักวันหนึ่งละจะมีงะใช้เด็กวัดเอาหนึ่งสะตึก ไ้ยงแม่มันให้วังเคล็ดเปิดเบิงเสียบ มันมาทำลายแต่ ไ้ฝรั่ง ลูกตูกมั่ง คับมั่ง เก็บกินทำรวงหล่น ออกกรียวกราว บางทีก็เข้าใจว่าค้ำควา

“ที่นี้อย่าให้ข้าวมันกิน”

วันนั้นหลวงตาเขาก็ระดมเอาเด็กวัด ไ้ยงอยู่ สะพานเก่าณะเขาเลิกแล้ว เขาไม่ให้เดินแล้ว เขาสร้างสะพานใหม่แทนไว้แล้ว เพราะกระดานมันผุ เรือแพนาวามันก็ลอดไป ลอดมาอยู่นั้นแหละ เขายังไม่ได้ร้อออก หลวงตาก็ให้เด็กวัดระดมเอาหนึ่งกะตึก ไ้ ไอ้ตาตะแคง ไอ้หูหนวก ไอ้ตาบอด

“เฮ้อยังเข้าไป เอาให้มันออกไปเลย เอาไว้ได้หรือ ทำลายของพระเจ้า”

“ไปกันเถอะ ไว้ยเฮ้ย ภูไ้ยงแล้วนะเห็นท่านพูด”

ที่นี้เด็กวัดก็ระดมยิงใหญ่ เจ้าหนวกเขาก็จูงเจ้าบอดชิ ไอ้คอตะแคงเขาก็จับเอาเจ้าบอดเป็นคนทีสาม

“ไปเร็วๆพวกอยู่ไม่ได้แล้ว ไอ้เด็กมันไ้ยงติดมาแล้ว”

ก็ยิงใหญ่ชิพอไปถึงกลางสะพาน สะพานมันก็จะหักอยู่แล้ว พอดีแม่มายด์รับเอาหม้อไ้เรือมาจะเอาไปขาย ไ้ฝัวก็ตายจากไปแล้ว พอดีมาถึงตรงนั้นพอดี ไ้ 3 นายนี้ก็ไปเหยียบเข้าชิ

แหม เจ้าประคุณเอี้ยก็รว้ง โครงการลงไปที่บ้นหรือ ยายแม่มา่ยเขาก็ไอ้ย ตาเถร ยุ่งไปเลย ก็หกคว่ำ
คะเมนเถนคู้จมน้ำจมนท่า พอลอยขึ้นมาได้

“แหม ก็บอกแล้ว ตะพานมันลั่นแกร็บๆ ยังไปอยู่ได้”

“แหม แถม ได้ยินด้วยรี” เขาว่า

“ก็ได้ยินนะซี” ไอ้ตาตะแคงก็ว่า “กูเห็นมึงแล้วมึงทำท่าไม่ดีเพราะมึงเดินตะแคงๆอยู่” ที่นี้
ทำยังงี้ได้ แม่มา่ยเขาไม่ยอมแล้ว หม้อไหแตกหมดตั้งครึ่งลำเรือ ก็รว้งโครงการลง ไปตั้ง 3 คนนี้
นา ไปที่บ้นเอากลางลำเรือ หม้อดินก็แตกหมด

“ไม่ได้ฉัน ไม่ยอมหรอก แกทำยังงี้

“ไอ้ย ก็ไปโทษ ขรวัดานันซี ขรวัดาใช้เด็กมาได้ยั้งนี้เขาจะอยู่ได้หรือ” เขาว่าคนนั้นก็ว่า

“อะ จะไปโทษใครล่ะ”

“ก็ โทษ ไอ้บอดคนะซี เอาไอ้บอดไว้ เอาไอ้บอดไว้ใช้งาน”

“เอี้ย ไอ้หูหนวกไม่จูงฉันไป ฉันจะไปเธอ” เอ้าซัดกันไปวัดกันมา แหมที่นี้เอายังงี้ล่ะ
แขวงก็ตัดสินไม่ลง

“อู๋ ทำใ้เงื่อนความผิดจะอยู่กับใครกันแน่ ความผิดจะอยู่กับขรวัดาซะละมั้งไป เอาขรวัดามา
ถามดู”

“เอื้อ ให้มันอยู่ได้เธอ มันอยู่จะมาขอข้าวกินใครจะว่ามัน นี่มาหักกิ่งพะหรั่ง ฝรั่ง
มะเฟือง มะไฟ ยุ่งไปนี่ จะเอามันไว้ได้หรือ ก็ใช้ให้เด็ก ไต่ยงออกไปซี”

“แหม ท่านก็ทำไม่คืนะซี รู้ว่าคนมันทุพพลภาพแล้วนี่ เออท่านก็ไม่ควรทำ” แขวงเขาก็ว่า
อย่างงั้นนะ

“อืมม ก็เรื่องของมันนี่ มันเลือก กรูกันออกไปทำไมเล่าทางตะพานเก่า ตะพานใหม่ก็มีนี่”
ที่นี้ทำงี้ล่ะ แขวงเขาก็บอกให้ทั้ง 3 คนนี้ละ ไปอยู่รับใช้ยายแม่มา่ยช่วยเลี้ยงลูก เลี้ยงเต้า

“แต่ก็อย่าไปลวนลามเขานาไม่ได้นะ เป็นซี่เข้ารับใช้เขาไป” ก็เลยตัดสินกันแค่นี้แหละ แล้ว
ไอ้ทั้ง 3 คนนั้นก็เลยไปเป็นเข้ารับใช้ยายแม่มา่ยคนนี่ต่อไป จบแล้ว

วิทยากร นายมนตรี ศิริประเสริฐ

วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ศรีธนญชัย

มีเรื่องเล่ากันมาค่อนๆกันนะว่า ตัวเมียคู่หนึ่งมีลูกชื่อศรีธนญชัย ตัวเมียคู่นั้นน่าจะยากจนจริงเลย วันหนึ่งเลี้ยงศรีธนญชัยจนโต ที่นี้มีพี่น้องมีน้องศรีธนญชัย ศรีธนญชัยพอจะเลี้ยงน้องได้ พ่อแม่ก็บอกว่า ศรีธนญชัยอยู่บ้านละก็เก็บกวาดให้เอี่ยมมะตุก ทำเลอะจริงทุกวันนี้ ไม่เคยช่วยแม่เก็บกวาดเลย บ้านเรือนเลอะ ทีนี้พ่อแม่ก็ไปป่า ให้ศรีธนญชัยอยู่บ้านเลี้ยงน้อง ผ่าท้องน้องล้างน้ำทางมันไว้เอี่ยม บ้านเรือนมีอะไร เก็บทิ้งน้ำหมัก นี่บ้านเอี่ยม พ่อแม่ก็กลับมา ศรีธนญชัยอยู่บ้านน้องนั่งตายหมดจะทำยังไง พ่อแม่ตั้งเข้าไว้ให้ทำให้เอี่ยมมะ ตอนนี่แม่ก็ว่าข้าวของ ไปไหนหมด เก็บทิ้งน้ำหมัก สะ สะ สะ ทีนี้ทำยังไงดีหนอ พ่อแม่ก็เอาศรีธนญชัยไปฝากวัด เรียนหนังสือกับพระอาจารย์ ก็มีชาวบ้านไปนิมนต์อาจารย์ ยังไม่ถึงเวลาอาจารย์ก็สึกแล้ว ศรีธนญชัยก็จุกตะเกียงไปแจวนไปบนยอดไม้เลย ไปแจวนไว้ยอดไม้หาว่าตะวันขึ้นแล้ว อาจารย์อาจารย์จุกไป ตะวันขึ้นแล้วมันนอนอยู่ได้ ทีนี้อาจารย์ก็จุกขึ้นมา ลูกขึ้นมามองเห็นตะเกียง ก็อ้อตะวันขึ้นแล้วต้องผ้ารีบไป รีบไปออกจากแสงไฟเข้าก็มีคึด ฮี เออทำไมถึงมีคึด ศรีธนญชัยบอกแจ้งแล้วทำไมมีคึด ตะวันก็ขึ้นแล้ว ทีนี้อาจารย์ก็ไปมองที่ได้ร้านฟักเต้า แม่ครัวก็จัดแจงลูกออกมาหมด แม่ครัวลูกขึ้นมาจัดแจงเก็บผัก ไปทำกับข้าว ก็ไปเค็ดลูกฟัก ไปจับหัวอาจารย์มั่ง หัวพระมั่ง เขามีคึดคึดอะไรๆ ก็แม่ครัวเองไม่รู้ทำไง ก็ยืนนิ่งอยู่เขาก็คึดอ้อ ก็ไม่เอาลูกฟักล่ะ เอาลูกอื่นไป อาจารย์ก็กลับมาวัด กลับมาว่าวันนั้นไม่ไปฉันท้า อ้ออาจารย์ทำไมไปฉันท้ากับเขาเล่า ศรีธนญชัยซัยก็ปลุกอาจารย์ไปกินข้าวกับเขา ภูไม่ไปกับข้าวที่วัดก็มี ขี้หมูขี้หมาอะไรก็เอา เออะ จันฉิ ศรีธนญชัยก็ไปเก็บขี้หมูขี้หมามั่งมาใส่จาน ไปใส่ให้อาจารย์ฉันท้า อีนี้อาจารย์ก็จะฉันท้าข้าว ไปเปิดก็มีแต่ขี้หมูขี้หมา ก็ได้คึดศรีธนญชัย ขับออกจากวัดอยู่ไม่ได้ นี่ก็ไปอยู่กับแม่ค้าขนม มียายแก่คนหนึ่งเป็นแม่ค้าขนม เอาศรีธนญชัยไปฝากให้หาบขนมขาย รุ่งขึ้นเช้า เอาศรีธนญชัยเอาขนมไปขายขนม มันขายไม่ได้ ได้วันละบาทสองบาท ให้หาบขนมขายหนักเข้า หนักเข้าก็คิดว่า หนักเข้าศรีธนญชัยเอาขนมไปเทน้ำหมด เอาขนมไปเทน้ำ แม่มีขนมอย่างกะเทน้ำเททำเชียวนะ ศรีธนญชัยก็กลับบ้านเอาขนมไปเทน้ำไม่ได้กะดั่ง เด้าก็คึดดี เอาคืนแม่อีก เอาศรีธนญชัยมาคืนแม่ ทีนี้มีเมืองอยู่เมืองหนึ่งมาพั้น มาพั้น ฮ้า เขามาพั้นกัน นี่ศรีธนญชัยก็รับอาสาเลยว่าใครไหล่งจากน้ำมาต้องกะเด็ก มีไข่ชู มีไข่ชูมาลูกหนึ่ง เลยคึดว่าเขาถือสาสนมกำนัลในถือไข่ลงน้ำมาคนละลูกละลูก ศรีธนญชัยไม่มีอะไรกะเข้า คนอื่นขึ้นมาก็กะเด็ก คนนี้กะเด็ก คนโน้นกะเด็ก ศรีธนญชัยโอ้ก็อึดอึด โอกไม่มีไข่ ไล่ปล้ำสนมกำนัลในก็แตกคึดกันเกรียวกราวหมด เมืองเมื่อนั้นจะให้ศรีธนญชัยแพ้ย ไม่ยอม ไม่ยอมก็เลิกล้างกัน ไป ทีนี้มีเมืองอีกเมืองหนึ่งมาพั้นว่าใครเขียนหนังสือ ไวก้จะ ได้เมือง ถ้าซ้าก็จะรีบเมืองนี้เขาก็นำสัญญาเขียนหนังสือ ศรีธนญชัยก็พั้นขันสู่กะเขา นี่ก็เริ่มลงมือ ก็เขียน ศรีธนญชัยไม่ฟังอีตาคำอีตม มือห่านิ้วจุ่มน้ำหมัก ก็ตีปีบลงไปที่กระดาด

เป็นคัวห่านิวเลย นี้เขาบอกเขียนแล้วก็ต้องอ่านได้ ศรีธรรณูชัยบอกว่า อ่านได้ บอกเขาว่า คัวใส่เดือน
กิ่งกือ ชนะ อ๊ะ ชนะได้เมือง ได้เมือง อ้าเขาให้เมือง

วิทยากร นายมีชัย คูเจริญ

วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ศรีธรรณูชัย

แม่ก็ตั้งลูกว่า ศรีธรรณูชัยเอ๊ย อยู่บ้านแล้วก็เลี้ยงน้องล้างจีล้างเชียว แล้วก็เอาน้องนอนน้ำ
แม่ก็ออกไปทำอะไร แล้วก็พอกลับมาก็ถาม ศรีธรรณูชัยเอ๊ย น้องยังนอนไม่ตื่นหระะ ศรีธรรณูชัยก็บอก
ว่าน้องนอนไม่ตื่นหระะ อยู่ในเปลแน่ คานี้แม่ก็ไปคุ ไปดูละที่ไหนได้ ศรีธรรณูชัยผ่าท้องน้องเอาน้ำ
ล้างทาขม้นดินสองพอง เอานอน น้องก็นอนตายอยู่ ผ่าท้องชะเอี่ยม นอนเจียม แม่ก็ว่าอ้าว ศรีธรรณู
ชัยทำไมทำนี่ละ ก็แม่สั่งให้ผมอาบน้ำล้างจีตีเชียวทาดินสองพองแล้วเอาน้องนอน ผมก็ล้างชะเอี่ยม
แล้วใจ แม่ก็ว่าอ้อ ไอ้ศรีธรรณูชัยมันฉลาดกว่าพ่อแม่ แล้วที่นี้เอ็งจะอยู่กะข้าไม่ได้หระะไปเถอะ
เอ็งไปหากินของเอ็งเองเถอะ เอ็งจะอยู่กับข้าไม่ได้หระะ เพราะเอ็งฉลาดกว่าข้า แล้ว ศรีธรรณูชัยก็
ไปเที่ยวไปเรื่อย ไปเจอเจ้าเมืองเจ้าเมืองเขาเอาไปเลี้ยงไว้ ทำพระเจดีย์แข่งกับเมืองอื่นเขาก็แข่งได้
ใครจะทำแล้ว 3 วันก็เสร็จ ศรีธรรณูชัยไปตัดเอาไม้ไผ่มา เอาผ้าขาวมาคลุมมาพันขึ้นไป ทางโน้นก็
ก่อนุ่นกว่าจะเสร็จ ยังไม่เสร็จ เสร็จสู้ ศรีธรรณูชัยไม่ได้ ศรีธรรณูชัยชนะ ก็เลี้ยงเอาไว้ นี่ก็เป็นอย่างนี้
แล้วเจ้าเมืองก็ถามว่า ศรีธรรณูชัยเอ็งจะเอาอะไร ผมจะขอที่ซักเท่าแมวคินตาย คานี้ก็บอกว่าเอาชี่
มันก็จับแมวเข้าผูกเข้าแล้วก็จงไปตีไปเรื่อยแหละมันก็คินไปเรื่อย ไม่รู้ว่ากว้างเท่าไรค่อเท่าไร พระ
เจ้าแผ่นดินก็บอกว่าไอ้ ศรีธรรณูชัยนี่สำคัญ นี้เขาเรียกว่า คนฉลาด

วิทยากร นายมา หุ่นต่างาม

วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

พระที่คนไม่นับถือ

ก็ พระนี่บวช ก็ไม่มีใครนับถือคับ ไม่มีใครนับถือ ฉะนั้นอะไรก็ค่อยๆ ออกไม่ค่อยมีของอะไรกิน ก็บวชมาอยู่ก็นานอยู่แล้ว ก็เลยออกโวหารให้ลูกศิษย์นี้ ให้ไปลักความเขา ลักความก็มาชุมนุมอยู่ในป่าช้า ชุม ไวกี้ ให้อีกศิษย์นั้นก็ไปบอกว่า เอ๊ะ หอะไรกันเล่า หากวายนันหาว่าหายจะหายไปอย่างไร ควายเอาไปหาหลวงพ่อดูชี่ หลวงพ่อดูชี่ ได้เหมือนกัน ก็ไปหาดู ก็เอากระดามมาลงเลขลงนั่งกันคิบดีก็ทายว่า อ้อ โยมไปดูหลังป่าช้านั้นแหละ มันมี อ้า โน้นมันยังงิ ก็ไปหาที่ไวกี้ก็ได้ควาย ได้ควายมาแล้วก็นับถือกันใหญ่ นับถือกันไปกันมา นานเข้าอยู่ไปๆ ไปให้ลูกน้องไปเอาไถมาไว้อีกแล้วครับ ไปลักไถเข้ามาไว้ในต้นโพ หลังวัด โน้น เขาไปไว้ไถ่นะ ลูกน้องก็ อ้าวเขาก็หอะไรกันล่ะ ให้อ้อ หาไถ ไถหายไปอีกแล้ว ว่าไปเฮอะ ไปหาหลวงพ่อดูชี่เฮอะ ก็ไปหาหลวงพ่อดูมาลงเลขลงนั่งลงนี่แม่นดี นี่มาบังเอิญฝนแล้งครับ ทำไรทำนาไม่ได้กิน ให้อ้อฝนก็ไม่ตก เอไปหาหลวงพ่อดูเฮอะ หลวงพ่อดูแม่นดี ก็ไปหาดู เห็นเข้าไปกันเขา โดคฤฎีไปแล้วครับ ริงออกทุ่งออกท่าไปเลย ทีนี้ไปหมอบอยู่ ไปก็กบมันร้อง ร้อง โอ๊ก โอ๊ก โอ๊ก อ้อฝนจะตกแล้ว กลับวัด กลับมาถึงวัด รีบมาบอก บอกให้เขาว่า อ้อฝนจะตกแล้วพรงนี้แหละ บางทีแหละ ฝนตกนะ ตกแล้ว ก็ฝนก็บังเอิญฝนตกจริงๆ ครับ ฝนตกลงมาได้ทำไรทำนากัน นี่มามา ลูกเจ้าเมืองเป็นผีครับ เป็นผีก็หาหมอมามากด ก็ไม่หายไม่แตกไม่อะไรได้ ก็ไป ก็ไม่มีคาถาอะไรสักอย่าง ก็เดินไป ก็ไปพบคนฟันไม้หว่าฟันบั้ง บั้ง บั้ง อ้าว ทำไมโยม “ฟันไม้หว่า” ก็เลยไปอีก ไป ไป ไป เจอฟันไม้บั้งอีกแหละ ฟันบั้ง บั้ง บั้ง ทำไมนะโยม ฟันให้บั้ง ก็ได้คาถาสองตัวนี้แหละ ก็ไป ก็ไปถึงเจ้าเมือง แล้วก็ตักน้ำ ตักอะไรออกมาวางให้น้ำมนต์ ทำน้ำมนต์ก็ทำอะไร ก็รำคาถาว่า “ฟันไม้หว่าผ่าไม้บั้ง” นี่ครับ รำ รำ ก็ ฮือคนที่เขานี้ก็หัวร่อ หัวร่อผีก็แตก แตก แตก นี่ก็เกิดเสียงกันใหญ่ครับ เสียงดูกันปูปนกัน คนก็นับถือกัน อ้อ ใหญ่เป็นกระนั๊ก นี่มาเรือเจ้าหายครับ เรือหงส์หาย หายก็เอ้าใจก็เอ้ย ไปหลวงพ่อดูกันเฮอะไป มาหามากี่ว่าตัวเองครับ เดินไปนะบอกกะ เอ้อ ให้อ้อของ มึงหวังตายแน่แล้วคราวนี้นะ มึงต้องตายแน่ มึงไม่รอดอีคราวนี้นะ ก็เลยบอกรับสารภาพว่าลักเอาไปไว้ตรงนั้นตรงนี้ ทีนี้ก็ทายกัน รู้ก็เอาเรือกลับมาได้เสียงเป็นการใหญ่ครับ เสียงไปเสียงมา กินจนตายครับ พุงแตกตาย จบ

วิทยากร นายเปลื้อง พุ่มแพพันธุ

วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

จีเกียจได้ค

ไอ้ลูกนี้มันก็คิดกัญชา วันวันไม่รู้จักทำอะไรก็เอนแต่นั่งดูกัญชาท่าเดียว ทีนี้นั่งแม่มัน
ทนไม่ไหวก็ทั้งบ่นทั้งคำ ไอ้ลูกมันก็ราคาญเลขหนีออกจากบ้านไปนั่งที่ศาลาท่าน้ำแห่งหนึ่ง นั่งอยู่
ดูไปเรื่อยๆ ทีนี้ยักษ์ก็มายกษณ์มาก็ถามว่า

“เมืองมนุษย์นี้เหตั่วเท่าไร” ยักษ์ถาม ไอ้มันมันแมกั้นขาฟิงเทามมนุษย์เป็นเสามมนุษย์ เสา
หาว่าเป็นเทามเมืองมนุษย์ ก็ชี้ไปที่เสาของศาลา

“หวิละ”

มันก็ชี้ไปที่คราดที่วางอยู่ข้างๆศาลา ทีนี้กัญชาหมด ก็เมาอาละวาดจะกินกัญชา ยักษ์ก็คิด
ว่าจะกินตน จะกินยักษ์ขึ้นมา ยักษ์ก็ขอโทษขอสงวนมา แล้วร้องว่า

“อย่ากินข้าเลย” อ้อนวอนใหญ่

“มึงจะให้อะไรกูวะ”

“เอาเฮอะจะให้ของดี นี่กะทะนี้แหละตั้งขึ้น จะกินอะไรก็จะได้อย่างที่อยาก เอาไปเลย”
เนียละนะ เขาถึงบอกคั้นว่าจีเกียจได้คดียังไงละ

วิทยากร นายมีชัย คุเจริญ

วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ตกคั้นไม้ไม่ถึงพื้น

เป็นเรื่องนิทานโบราณเล่าต่อต่อมา ไม่ว่าจะใครเป็นต้นเรื่อง สร้างเรื่องขึ้น คือมีคน ชายคน
หนึ่งทำน้ำตาลเป็นอาชีพ วันหนึ่งก็ได้ตะพายกระบอกลดตาลขึ้น ไป ไค้กค้ำก ไค้กค้ำก ไค้กค้ำก พอถึง
อ้า ขึ้นต้นตาลก็รู้สึกหนัก แต่ขึ้น ไม่ได้ ก็เลยพยายาม น้ขึ้นตามพะองที่ไม้พาดไว้ให้ถึง ไค้ขึ้น ไป
พาดกระบอกลงไป พอไปถึงบิบบพะองตาลที่มัดนั้นก็ขาด ขาดชายคนนี้ก็ตกลงมา ตกลงมา ไอ้ตัวเอง
ก็มีมือก็ไปมัดไปค้วไบตาลได้ ก็เลยห้อยโคงเตง โคงเตง ทั้งกระบอกลงหมด ไอ้พระองก็หักลงมา
หมด ทำยังไง ก็คิดว่า เอ้เราตกคั้นตาลนี้ไม่ถึงคินหอรอก เราคว่าได้ เราจะปล่อยมือก็เราต้องตาย ก็เลย
พยายามกัคพื้นทน ไอ้มือก็ อ้าถือไบตาลอยู่นั้นแหละ ห้อยโคงเตงนั้นแหละ นี่พอคิคนเลี้ยงช้างก็ชี้
ช้างผ่านมา ไอ้ช้างคนนี้ก็เรียกว่า เอ้ย เอ้ย เอ้ย เอ้ย คนเลี้ยงช้างช่วยมารับคนคคตาลไม่ถึงคินที ทีนี้
คนเจ้าของช้างก็ เอ้ นั่นคนเลี้ยงช้างมาคคคั้นตาลนั้นยังห้อยโคงเตงอยู่เลย เราไปช่วยกันคคคิว่า ก็หัน

กอข้างเบนไปก็เลยจะไปช่วยกันรับ พอข้างเทียบเข้าใต้ต้น ไร่เจ้าของข้างอื่นจากกอข้าง พอจะจับข้อ
 ดินรับลงมา ไร่ข้างต้นก็เลยตะลุมวงไป คนนั้นก็เจ้าของก็เลยจับดินห้อยเป็นสองคน คือคนคกต้น
 ดาลเป็นสองคนแล้ว เจ้าของข้างก็จับดินห้อยไว้ เอ๊ย อ้ออุจะปล่อยนะ ปล่อยไม่ได้ ปล่อยก็ตายเอง
 หนไว้ รังเข้าไว้ รังใบดาลเข้าไว้ ก็เลยเป็นคนสองคนคกต้น ไม้อยู่ อีกคนบนจะ ปล่อย คนล่างไม่ให้
 ปล่อยเพราะว่าปล่อยก็ตายกันหมด ทีนี้พยายามกักฟันรังใบดาลเข้าไว้ห้อยเป็นสองต่อสองอย่างงั้น
 แหละ ไร่ข้างก็วิ่งหนีไปแล้ว นี่ก็เลยมีคนคกต้นดาลสองคนแต่ไม่ถึงดิน นี่ก็พอคิดสักครู่ก็มีคาเดนกับ
 ยายชีเดินผ่านมา ไร่คนข้างล่างก็บอกว่า โน่นคาเดนมาแล้ว ให้คาเดนมารับที่ ไร่คนบน เอ๊ย เอ๊ย เอ๊ย
 ตระเถนก็บอกว่า เอ๊ย ชี ชี คนคกต้นดาลไม่ถึงดินนั่นทั้งสองคน ไปช่วยกันรับดีกว่ามันจะตายเสีย
 ถ้าจะรับอย่างงี้ ถ้าให้มันไต่ลงมามันก็ตาย ไร่เราจะขึ้นไปรับมันก็ไม่ได้ นี่คาเดนว่าเอาอย่างงี้ยาย
 ชี เราก็เอาผ้าขาวของเรานี้ต่อต่อกันขึ้น แล้วให้แนบ สองผืนสามผืนซ้อนกันเถอะ คาเดนจับข้างหนึ่ง
 ยายชีจับข้างหนึ่ง แล้วก็ให้มันปล่อยกันลงมา ละก็เอาทีละคนละคนมันก็ไม่ตาย เอะ ทำดี ทำดี ผล
 สุกท้ายคาเดนยายชีก็ตกลงเอาผ้าห่มผ้ามาสามผืนเชียว ซ้อน ซ้อน ซ้อนให้คาเดนจับคนละข้าง ให้คา
 เดนจับข้างหนึ่ง เอ๊ย ไร่คนล่างปล่อยก่อนนะ ไร่คนบนอย่าเพิ่งปล่อย ปล่อยให้ละคนละคน พอชายคน
 บนปล่อยก็ลงมาหมดทั้งสองคนเลย วาบ วิบ เลยผ้าขาวกระซาคคาเดนกะยายชีเอาหัวกระทบกันตาย
 อยู่ใต้ต้นดาล นี่ อยู่ใต้ต้นทำยังไง นิทานเรื่องนี้ก็จบเพียงเท่านี้ว่าทำอะไรไม่พิจารณาหรือวางแผน
 เสียก่อนก็มักจะเป็นอันตราย

วิทยากร นางนวลงาม ดอกกระโทก
 วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545
 สถานที่ บ้านของวิทยากร

ประเภทอธิบาย

ดาวลูกไก่

เรื่องดาวลูกไก่ มีพระรูดงค์พระองค์หนึ่งพักอยู่ มีชายคนหนึ่งเลี้ยงไก่ฟักไว้ในรัง ก็จะทำ
ตำรับถวายพระรูดงค์องค์นั้น ก็ไม่มีอะไร มีแต่แม่ แม่ไก่ฟักอยู่ในรัง ก็เอาแม่ไก่ที่ฟักเอามาถอนขน
ถอนไฟ ลูกไก่ก็ร้อง ทีนี้มีมาถอนไฟ ลูกไก่นั้น โดดลงกองกองไฟหมด ก็เอาแม่ไก่นั้นแกงถวายพระ
สำหรับพระรูดงค์นั้น ทีนี้ลูกไก่นั้นตายจาก ลูกไก่ไปเกิดเป็นดาวลูกไก่อยู่บนสวรรค์

วิทยากร นายขย ศรีอินทร์
วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545
สถานที่ บ้านของวิทยากร

ดาวลูกไก่

ตากับยาย แก่เลี้ยงไก่ไว้ 2 ตัวหัวเมีย อยู่ๆ ไปมันก็ออกลูกมา 7 ตัว อยู่ในที่กั้นคางข้าว
จะก้าน้ำจะกลืนก็ไม่มี พรุ่งเช้าเช้าก็มีพระรูดงค์ท่านไปปีกกลด ตากับยายมาเห็นเข้า ตาก็เอ่ยว่า
พรุ่งนี้เช้าจะเอาอะไรไปทำบุญดี ตาก็นึกขึ้นได้ว่าเรามีไก่อยู่ตัวหนึ่งมีลูกเจ็ดตัว พรุ่งนี้เอาแม่ไก่นี้
แหละเชือด แม่ไก่เมื่อได้ยินดังนั้น เลยเรียกลูกมันมาบอกพรุ่งนี้มันจะตายแล้ว ลูกมันร้องให้
แม่มันจะตายนี้ แล้วมันจะหนีก็ไม่มีประโยชน์อะไรนี่ ก็ตัดสินใจแล้วนี่ๆ ไหนๆ แก่ก็เลี้ยงเรามา
แล้ว ควรตอบแทนบุญคุณแก่บ้าง ก็ยอมแทนบุญคุณตายบายบ้างก็ยอมตาย แต่ก่อนตายแม่ไก่ได้
สั่งลูกว่าให้ตัวพี่ดูแลตัวน้องแทนแม่เหมือนที่แม่เคยดูแล และในที่สุดทั้งแม่ไก่และลูกไก่ก็ไปเกิด
เป็นดาว

วิทยากร นายมีชัย จูเจริญ
วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2545
สถานที่ บ้านของวิทยากร

ทำไมจึงเกิดฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า

ครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีเศรษฐีผู้หนึ่ง มีลูกสามคน พ่อแม่รักลูกคนเล็กมาก ให้สมบัติ
 ครอบงำทุกอย่าง แต่ลูกชายคนโตให้เงิน ลูกคนที่ 2 ให้ขันทอง อยู่มาพ่อแม่ล้มหายตายจาก
 ค พี่น้องทั้งสาม คนพี่เอาเงินมาทำบุญ คนที่สอง เอาขันทองมาทำบุญ แต่คนสุดท้ายได้
 ครอบงำเอากระบุงใส่ข้าวมาทำบุญ และอธิษฐานว่าหากชาติหน้ามีจริงขอให้มันใหญ่เป็นและร่วม
 กับสามพี่น้องนี้อีก อยู่ ๆ มาสามพี่น้องนี้ตายไป เกิดชาติใหม่พร้อมทั้งกันอีก และพี่น้องได้
 ใหญ่เรียกว่าพระราหู พ่อแม่ไปหาโหรทำนายเพราะชอบออกมานอกป่า โหรทำนายว่าเอาไว้
 ได้เพราะถ้ามีน้องจะกินน้องหมด พ่อแม่จึงเอาไปไว้ที่สวน ต่อมาลูกคนที่สองชื่อ พระอาทิตย์
 ที่สามชื่อพระจันทร์ ที่นี้ก็อยู่กันไม่มีอะไรดีนัก เพราะราหูนั้นอยู่กับพระอิศวรนานแสนนาน
 นางเมขลาเป็นเมียแต่เที่ยวเก่งมาก นางเมขลามีแก้วที่มีฤทธิ์เดชร้ายกาจมาก อยู่มานางเมขลา
 พระอิศวรว่าจะไปที่หลังถ้ำ แต่พระอิศวรไม่อนุญาต แต่พอพระอิศวรไปแล้วนางเมขลาก็แอบ
 ถังถ้ำ ก็เห็นขวดน้ำยอะเยะแต่เห็นขวดหนึ่งแปลกกว่าขวดอื่นก็เลยลองดื่มดูเลยเหาะเหินเดิน
 าศได้ พระอิศวรกลับมาจากการประชุม ก็ถามพระราหูว่านางเมขลาไปไหน ราหูตอบว่าหนี
 ล้ว พระอิศวรก็เลยรู้ว่านางเมขลาแอบไปกินน้ำวิเศษก็เลยหนีไปได้ ก็เลยตั้งพระราหูไปตาม
 ราหูจึงออกตามและไปพบจึงบอกให้นางเมขลากลับ แต่นางเมขลาไม่ยอมกลับจึงเกิดการต่อสู้
 นางเมขลาใช้เกี่ยวเขี้ยวใส่คอพระราหู พระราหูจึงกลับมาบอกพระอิศวรว่า คนไม่สามารถจับ
 เมขลาได้ และเสนอแนะว่ามีเพื่อนคนหนึ่งชื่อรามสูร เป็นคนเก่งมากในเรื่องการใช้ขวาน เมื่อ
 อิศวรตกลง รามสูรจึงตามหานางเมขลาแต่จับเท่าไรก็จับไม่ได้ ดังที่เห็นได้จากทุกวันนี้ ที่เกิด
 มเปรี้ยว ๆ เนื่องจากเกิดการต่อสู้ระหว่างนางเมขลากับรามสูรนั่นเอง ปรางค์ือนางเมขลาถ่อ
 เปรี้ยวปรางค์ลงมาคือขวานของรามสูรที่ขว้างโคนแก้วของนางเมขลาถ่อลงมาข้างล่างก็เรียกว่า

วิทยากร นายมีชัย คูเจริญ

วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

กระดาษหางกูด

ที่ชายป่าแห่งหนึ่งมีกระดาษอยู่ตัวหนึ่ง กำลังเล็มหญ้าอยู่ชายป่า และมีหมาป่าตัวหนึ่งกำลังเดินผ่านมา แล้วก็กระดาษเห็นเข้าจึงถามว่า

“เออ ท่านทำไมท่านจึงหางกูดล่ะ”

กระดาษตัวนั้นจึงว่าหมาป่าจึงบอกว่า

“ที่หางข้าพเจ้ากูด ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกตัวว่าสง่า” แล้วกระดาษจึงบอกว่า

“เหมอยอยากจะหางกูดเหมือนท่านบ้าง”

ที่นี้หมาป่าจึงบอกว่า

“ถ้าท่านอยากหางกูดมั่งเธอ ท่านก็ต้องไปที่ชายน้ำโน้นแน่ะ แล้วมีก้อนหินนะท่านไปนั่งที่ก้อนหินนะแหละ แล้วก็เอาหางไปหย่อนลงไปใต้น้ำ แล้วก็ถ้าท่านหย่อนลงไปใต้น้ำนั้นนะ รู้สึกเจ็บ ๆ คัน ๆ ท่านก็อย่าเอาหางขึ้น ท่านอย่าเพิ่งเอาขึ้น ก็ถ้ารู้สึกเจ็บมากขึ้นค่อยดึงขึ้นมาได้ แล้วหางของท่านก็จะไม่มีอีกต่อไป”

กระดาษก็ทำตาม แล้วตั้งแต่นั้นมากระดาษก็เลยหางกูดจนถึงทุกวันนี้ละ

วิทยากร นางบุญพิน ดัณโลห์

วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ทำไมเสือจึงมีลาย

มีชายผู้หนึ่งก็ไปหาตัดหวายมาขวันเป็นเชือก หรือเป็นตะพายควาย หรือหาหวายหัวอะไรนี่ สำหรับว่าเคียวถ้าถูกหวาย ถูกหวายนี้เอาไว้เขียนตีอะไร วันนั้นมันมีช่องเข้าไปในป่าแห่งหนึ่งทางซีกเหนือ ซีกใต้นี้ไม่มีทางเลย เพราะมีทางเดียวหวายมันชุกชุมในถิ่นนั้น และเสือก็คุดมาก เสือแต่ก่อนไม่ได้มีลายเหมือนอย่างนี้นะ แต่ฉันก็ไม่ได้ไปเห็นหรอกนะเพราะนานมาแล้ว ที่นี้ก็เสือมันก็อยู่ในถิ่นนั้นแถวนั้นพอได้กลิ่นมนุษย์เข้ามาแล้วเสือแต่ก่อนดูเหมือนจะพุดได้ เขาถึงได้รู้เรื่องกันนะ ที่นี้ก็คอยหมอบคุดเข้ามาเพราะได้กลิ่นคนแล้ว ว่าคุดเข้ามาหาเราก็คอยหมอบคอยหมอบคอยมอง อ้อ เห็นกระดาษชายผู้นี้ กำลังตัดหวาย แกรก ๆ เอาละ วันนี้ต้องได้อาหารอีกมือหนึ่งแล้วเพราะมนุษย์มาตัดหวายนี้ มนุษย์นั้นก็ตัดหวายจนพอแล้ว เส้นยาวก็มีเส้นสั้นก็มี ไหวหวายที่ตัดไว้สำหรับใช้จับเกี่ยว ไถนาอะไรอย่างนี้ เพราะมันกำลังเหมาะมือทั้งนั้น มันก็เข้ามาทางปากทาง

เลย มันทำท่าจะตะครุบแต่มันก็เสียวเฉยไว้ ชายผู้นั้นพอเห็นเสื่อย่องมาข้างหลัง วันนี้เราเจอเสือบังเอิญเจอเฉพาะหน้าถ้าเราจะออกทางเข้ามาก็ออกไม่รอดเพราะเสือบันคักทางอยู่ จะไปทางนี้ก็ไปไม่รอดเพราะหนามมันคุมอยู่ ชายผู้นั้นจึงได้ปล่องวาจาออกมาว่า

“ต่อไปนี้น้ำจะท่วมฟ้า ปลาจะกินดาว ภายใน 2-3 วันนี่ละ เวลาที่มันท่วมมาถึงบ้านเราแล้วที่เราตัดหวายไปนี่เราจะเอาไปแขวนคอดูกเมียเราไว้ ให้มันสูงพ้นน้ำขึ้นไป”

เสือกก็ว่า

“เอ เอาละน้ำวันนี้ถูกตายอีก ไม่ได้กินมนุษย์กันแน่ น้ำจะท่วมตาย เพราะชายผู้นี้ว่า น้ำจะท่วมฟ้าปลาจะกินดาวไม่รู้มันจะท่วมถึงไหน ปลามันถึงจะกินดาวได้”

เจ้าเสือกก็หมอบคานเข้ามาโดยถามว่า

“ที่ตัดหวายไปนี่จะไปทำยังงัยนี่”

“อ้าว เราก็จะเอาไปแขวนคอดูกเมียเรานี้ ให้พ้นจากน้ำไปซะ ก็น้ำมันท่วมนี่”

เสือกเขาก็บอกว่า

“นี่ช่วยกรุณาผูกคอให้ฉันด้วยนะ เพราะน้ำจะท่วมฟ้าอย่างนี้นี่กว่าตงสารชีวิตเราไว้ด้วยเถิด”

เจ้านั้นก็เลยบิดหวายผูกคอเสือก เขาบอกว่า จะโยงไว้ที่ต้นไม้ต้นนี้ละนะ ดูท่าจะพ้นน้ำนะ เอาละมันค่อยๆ ท่วมขึ้นมาหรอก มันก็ยังไม่วุ่นพรวดพราดทีเดียวหรอกแต่เอ็งอย่ามัวงมเชื่อซ่าอย่ามัวคลานงุ่มง่าม อยู่ตามป่านะ มันท่วมไปหมดเลย เขาก็ว่างั้น พอแขวนขึ้นไปได้ทำดีแล้ว ก็ค่อยๆ ลุดจึ้นๆ พอให้คืนมันฟื้นคืน ก็ผูกแน่นไว้เลย ทีนี้ก็ล่อหวายเจียนเลย

“นี่มีกินมนุษย์ มีกินสัตว์ที่เป็น แล้วก็ถมกินมนุษย์ที่ย่องเข้ามาตัดหวาย มีกินชะหมควันนี้ต้องถูกเจียนกันหน่อย”

ทีนี้ก็เจียนเสียจนหมด เนื้อแตกหลังลายไปหมดเลย ทีนี้มีมันลอกคราบออกมา มันถึงได้ออกมาเป็นร้วๆ รอยไม้หวาย ตั้งแต่นั้นมาเสือกถึงได้มีตายยังงัยละ

วิทยากร นายสงฆ์ ทัทมงคล

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ทำไมกึ่งมีขึ้นหัว

มีไก่ออยู่ตัวหนึ่ง ไก่แจ้ตัวหนึ่ง จะไปเฝ้าพระอิศวร ไก่อยู่เฝ้าก่อน ถามว่าเขามาฆ่าอีกไหม ไก่แจ้ถามว่า เขาจะฆ่ากันอีกไหม ไก่ตอบว่า เขาจะเอาอีกนะ แล้วให้คนหนึ่งร้องเสียงไก่ขัน ที่ว่าเขาจะเอาอีกหมายถึง พระอินทร์จะเอาอีก ไก่ก็ขัน ไก่ก็บอกไก่แจ้ก็บอก โอ๊ย ลูก โอ๊ยๆ เคี้ยวจะตาย ไก่เปิดก็บอกว่า กลับ ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ เห็นท่าไม่ดีแล้ว ไก่กึ่งไม่หันหน้าหนี เขาถอยหลังเลขขึ้นมาอยู่บนหัวสมอง เมื่อเป็นดังนั้นก็ดวงอเพราะใคร ๆ ก็หลับหมด แต่ไก่อกึ่งยังไม่หลับ ได้แต่ถอยหลังด้วยความตกใจ เมื่อถอยหลังขีจิ้ง ไปอยู่บนหัวสมอง

วิทยากร นางลักขณา ม่วงคำดี
วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2545
สถานที่ บ้านของวิทยากร

คางคก

เล่ากันมาว่ามีตายายคู่หนึ่ง ไปจับปลา แต่จับได้แต่คางคกทุกที ไม่รู้จะทำไงก็เลยเอาไปเลี้ยง เลยเอาคางคกไปเลี้ยงไว้ ต่อมา มีงานบุญ ตายายก็จะไปกัน คางคกก็ชอบไปด้วย แต่โดนห้ามก็เลยต้องแปลงกายเป็นสาวงามไป ทีนี้เจ้าเมืองมาเห็นเข้าเกิดชอบพอจะเอาเข้าเมือง เลยมาขอแต่งงานแต่มีเมียหลวงแล้ว นางเมียหลวงก็ร้ายด้วยความหึงหวัก็เอาหนามไล่ตีดึงนางทนอยู่ไม่ได้ เลยกลับมาอยู่กับชาย ชายก็เลยเลี้ยงไว้อีก พอหายก็แปลงตัวเป็นคนแก่ขายขนมจีนในวัง แก่มากแต่ผมไม่หงอก นางเมียหลวงเห็นอยากให้ผมค้าบ้างก็เลยถามนางอุทัย

“บอกวิธีปลุกผมหน่อยสิ ฉันจะปลุกบ้าง”

“เอาปลาร้าใส่หัว เอาผ้าโพกไว้”

นางก็ทำตามจนแมลงวันก็ค่อมแล้วนอนก็ขึ้นเต็มหัวเลย

วิทยากร นางจันทร์เพ็ญ อังทอง
วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2545
สถานที่ บ้านของวิทยากร

ตำนานอำเภอบางคล้า

ในสมัยฝรั่งเศสปิดล้อมอ่าวไทย ไทยเสียดินแดนไป พระยาศรีสุนทร และพระยาภูเบศได้เข้ามาอยู่ในเมืองไทย ที่หมู่บ้าน ในคลองบางขาม ซึ่งเดิมในแถบนี้มีเสือปลาชุกชุมมาก เขมรก็เลยเรียกว่า “คลองบางขาม” เพราะขามแปลว่าเสือ ต่อมาพวกอำเภอก็เขียนเพี้ยนไปเป็น “คล้า” เพราะเข้าใจว่า เป็นคล้าที่เขาใช้เย็บจาก ด้วยเหตุนี้ทำให้ “คลองบางขาม” เปลี่ยนเป็น “คล้า” ไป จนปัจจุบันก็เรียกว่าบางคล้านี้แหละ

วิทยากร นายมนตรี ศิริประเสริฐ

วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ตำนานตำบลสาวชะโงก

เรื่องเล่ามันก็มีนิดเดียวเท่านั้นเอง เท่าที่ได้ยินมา เท่าที่ได้ยินมา เรื่องมีอยู่ว่าหญิงชาวบ้านคนหนึ่งรอเจ้าบ่าวล่องเรือมาในวันแต่ง ด้วยความอยากรู้ก็ไปชะ โงกดูที่หน้าตาก็พลาดตกลงมา
ตาย

วิทยากร นายมนตรี ศิริประเสริฐ

วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

บ้านคลองต้นลำโรง

เล่าว่าตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อคลองต้นลำโรงที่อยู่แถวนั้น

วิทยากร นายประเทือง แดงเจริญ

วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

บ้านคลองสะเดา

ก็เหมือนกันนะ เขาเล่าว่าตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อคลองสะเดาที่อยู่ตรงนั้น

วิทยากร นายมีชัย ฤเจริญ
วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2545
สถานที่ บ้านของวิทยากร

บ้านบางหัวเลน

แถวนี้เป็นคลองเป็นเลนมาก่อน ต่อมาก็เลยตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านบางหัวเลน

วิทยากร นายกล้า ทองมีสุข
วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2545
สถานที่ บ้านของวิทยากร

บ้านคลองสวนใหญ่

เมื่อก่อนแถบนี้เป็นคลองแล้วก็มีสวนใหญ่เขียว เลยตั้งชื่อหมู่บ้านกันว่าบ้านคลองสวนใหญ่กัน

วิทยากร นายสุชุม ชุมสาย
วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2545
สถานที่ บ้านของวิทยากร

บ้านคลองบ้านหมู

เด่าว่าเมื่อก่อนถิ่นนี้มีคลองตะนะ แล้วทีนี้คนก็มาสร้างบ้านสร้างเรือนกันตึ๊ดๆเป็นหมู่เลย
เลยเรียกว่าคลองบ้านหมู

วิทยากร นางสาว อุดมมณี

วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

นิทานเบ็ดเตล็ด

กษัตริย์จอมฉลาด

มีอยู่เมืองหนึ่ง มีพระเจ้าแผ่นดินองค์หนึ่ง วันหนึ่งอยู่กับพระมเหสีพระเจ้าแผ่นดินองค์หนึ่งได้เรียนวิชาต่าง ๆ ของภาษานกภาษาคน แล้วก็ถ้าให้วิชานี้ที่รำเรียนมานี้ ถ้าบอกกับใครว่า ได้รู้ภาษานกภาษาคน จะให้วิชานั้นสูญ ไม่รู้อีกเลย เพราะฉะนั้นวันหนึ่ง ยืนอยู่บนหน้าต่างของพระราชวัง ก็ยืนอยู่กับพระมเหสี แล้วก็มองลงข้างล่างก็มีไอ้เจ้าคนผู้หนึ่งมาทำลายอ้อยอยู่ เจ้ามคพูดขึ้นว่า แหม อ้อยของพระเจ้าพ่อเนี่ย กินไปแล้วรู้สึกหวาน แล้วของพระเจ้าแม่นะ ไม่หวานเลย แห่งเขียว แสดงว่าในอ้อยนั้นไม่มีน้ำ พระเจ้าพ่อก็อมยิ้ม ยิ้มในหน้านั้นนะว่ามคพูดชมพระมเหสีก็สงสัยว่ายิ้มเพราะอะไร ถามพระเจ้าพ่อ ๆ ก็ไม่ยอมบอก ถ้าไม่บอกจะกลั่นใจตาย พระเจ้าแผ่นดินก็ยืนครุ่นคิดอยู่ ว่าทำอะไรดีถึงจะไม่ให้สูญไป ก็คิดอยู่อย่างนั้น แล้วก็บังเอิญ ไอ้เจ้าแพะตัวหนึ่งเขาคาบมะเขือคำออกมาจากในครัวของแม่ครัว แม่ครัวก็เงื่อไม้ไล่ตี ไอ้เจ้าแพะนั้น ไอ้แพะตัวนั้นก็เจอเอาไก่อ้น้ำ พ่อไก่ ไก่เป็นเพื่อนกับแพะ ก็ถามว่า เอ้า ๆ เกลอจะเอามะเขือคำไปไหนเอาไปไหนนั่นนะ แพะก็วางมะเขือคำลง ว่าเมียเขาแพ้ท้องเขาอยากกินมะเขือคำ ถ้าไม่ได้กินมะเขือคำ เขาก็จะกลั่นใจตาย เอ้าไอ้ไก่ก็ว่าอือไม่จริงหรอก ประเดี๋ยวดู...เมียของเขาซิ เขาก็เรียกเมียเขาเข้ามา เขาก็ขูยดินให้เมียกิน เมียเขาก็ไม่กิน ไม่กินเธอก็ตีพละเข้าไ้ เขาก็เรียกมาอีกว่า เอ้ามากินซะ มากินซะ เมียของเขาก็ไม่ยอมกิน ไม่ยอมกินก็ตีอีก.....ก็ไม่เห็นเมียของเขา....ไม่เห็นตายสักตัวเลย พระเจ้าพ่อยืนอยู่ครุ่นคิดอยู่ ก็ได้คิดขึ้นมาว่า ถ้าไม่บอกคงไม่ตาย ถ้าเราไม่บอกวิชานั้นคงไม่สูญ

วิทยากร นายวงษ์ ไม้ดี

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

เจ้าสื่อ

มีพี่น้องสองคนรำเรียน เรียนวิชามา เป็นลูกเจ้านะ พอเรียนสำเร็จก็กลับเมือง เรียนวิชา
คาบคู่ผ่านมาเมืองนี้ ชาวบ้านบอกว่า

“ที่ศาลานะเสื่อคู่อย่าไปพักเลยให้พักที่บ้าน”

“จ้าไม่กลัว จะพักละ จะลองวิชากันสักหน่อย”

ถึงศาลาเท่านั้นอยู่ พอดกเย็นเสื่อกี่มา และถ้ามันไม่ได้กินคนมันก็จะอารมณ์เสียมาก พี่
ชายเห็นเสื่อมาก็จะฆ่ามัน ทีนี้ก็เข้าไปก็หลอกล่อกันมา พี่ชายเอามัดฟืนกะจะให้มือมันขาด แต่มัน
ก็หัดมือหนีทัน พอเสื่อหัดมือ ทีนี้คาบของคนพี่ก็ติดอยู่กับคอไม้ ดึงไม่ขึ้น ทำไงละทีนี้ ก็เสร็จมัน
ดี เสื่อก็กัดตาย น้อยชายก็เอาบ้างรู้ว่าพี่ทำพลาดก็ใช้วิชาที่รำเรียนมา ก็ใช้คาบคู่ แต่รู้จักเอาตัวรอด
ได้ คือคาบไม่ติดกับคอไม้เพราะใช้สันมันแทนไง เลยแทงเสื่อตาย แล้วก็กลับเมือง

วิทยากร นายชัยยง ทัพทอง

วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

แม่โพสพ

เล่ามาว่า ชายคนนี้มีสมัยเมื่อคนบวชเป็นพระแล้วก็เดินไปแฉวนาข้าว ไปที่นาเห็นข้าว ก็
เจอหญิงงามมาขอตามไปอยู่ด้วย พระก็ไม่ได้สิ บวชอยู่นั้นนะผู้หญิงมานั่งคอย ขอไปด้วย ทีนี้ก็ต้อง
สึกออกมาสิ แล้วก็เอนางไปไว้ที่ขังข้าวที่บ้าน เอาไปในขังข้าวก็แล้วกัน ปรากฏว่าที่บ้านจน พอ
เอาแม่โพสพไป ข้าวก็ไหลมาท่วม รวยก็ไปขอผู้หญิง ไปขอลูกสาวเขา ไปบ้านผู้หญิงก็เอาแม่
โพสพไปด้วย ต่อมาก็ถูกไปเป็นทหารก็สั่งเมียให้เอาข้าวไปไว้ที่ขังข้าวด้วย เมียเอาไปให้ก็เห็นเป็น
ผู้หญิงสวยมานั่งกินข้าว ก็โกรธหาว่ามีเมียน้อยแล้วให้หาข้าวให้กิน ก็ไปตัดหนามดี จนเลือดเต็ม
ก่อนข้าวออกรวงไง ทีนี้พอหัวมาก็ไปหาแม่โพสพก่อน เข้าไปดูเห็นเลือด แม่โพสพบอกให้พาก
ลับไปที่เก่าที่เคยเอามาแล้วก็จะหายเหมือนเดิม ทีนี้ทั้งสองก็ออกจากบ้านไปทิ้งเมียไว้เพราะไม่รู้จัก
สอบถามเอาความกันก่อน จึงต้องเป็นมายเลยทีนี้

วิทยากร นายสมบัติ โชคสวัสดิ์

วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

นกยักษ์

เล่ากันมาว่า เมื่อก่อนจะมีเจ้าแผ่นดินสมัยนั้นชอบเที่ยวป่าล่าสัตว์กัน วันหนึ่งก็เข้าไปในป่า ทีนี้ไปลื้อมกวาง เขาก็ว่าเสนาบดีไปกันหลายคน พระราชาก็บอกว่า

“ถ้าว่ากวางออกทางใคร คนนั้นจะถูกตัดหัว”

ทีนี้แล้วเจ้ากวางก็ออกทางอื่นไม่ได้ ทางตัน ก็เลยออกมาทางพระราชฯ ไม่ออกทางอื่น พระราชฯ ก็ชักม้าออกตามไป พวกนั้นก็ตามไม่ทัน พระราชฯ ก็ไปจนเหนื่อย ก็ไปนอนอยู่ใต้ต้นไม้ ไทร ไปนอนใต้ต้นไม้ไทรก็ทีนี้ ไอนกยักษ์มันก็โผล่มา มันจะกินพระราชฯ พอมันจะกินนะ พระราชฯ ก็บอกว่า

“เดี๋ยวอย่าเพิ่งกิน ทายปริศนาก่อน ถ้าทายออกเขาจะให้กิน ถ้าทายไม่ออกแล้ว แกลไม่ได้ออก” พระราชฯ เจ้าเล่านี้ก็เริ่มหาอุบาย

“เฮ้ ฟังนะ ผู้หญิง 2 คนแม่ลูก ก็ปรารถนาจะไปหาผัวผู้ชาย 2 คน พ่อลูกก็ปรารถนาจะไปหาเมีย ไปรอยผู้หญิงเดินนำหน้าก่อนคนนึงรอยใหญ่ อีกคนนึงรอยเล็ก นี่หมายความว่าไฮ้รอยเล็กนี่ ลูกจะเอา ลูกจะเอา ไฮ้รอยใหญ่พ่อจะเอา พอไปถึงไฮ้รอยใหญ่กลายเป็นลูกสาว ไฮ้รอยเล็กเนี่ย รอยแม่ ทีนี้ทำยังไงละ ไฮ้ลูกมันก็ได้กับแม่ ไฮ้พ่อมันก็ได้กับลูกไงละ แล้วมีลูกออกมา ลูกของลูกจะชื่อยังไงละ จะเรียกยังไง จะลำดับโคตรยังไงได้”

เจ้านกยักษ์ก็เลยกินไม่ได้ ไม่รู้จะลำดับยังไงนี่ ก็ไฮ้ ไฮ้ลูกไปได้กะแม่ และไฮ้ตัวแกลไปได้กะลูกสาว ไฮ้ตัวพ่อไปได้กะลูกสาว แล้วมีลูกมาก็ลำดับไม่ถูก ไม่รู้ว่าจะเรียกยังไงอย่างนี้

“เราเป็นถึงพระราชาละ ที่เล่ามานี้เรายังไม่รู้ว่าจะเรียกยังไงเลย มันจะเรียงลำดับยังไง ก็ว่าเอาเป็นปู่ก็ได้ จะว่าป้าก็ได้ ลำดับไม่ได้ไม่ได้กิน ลำดับยังไงถึงจะถูกละ ถ้าแกลเรียงลำดับได้ ก็จะให้แกลกิน ถ้าลำดับไม่ได้ ก็กินข้าวไม่ได้หรอก”

ในที่สุดนกยักษ์ก็ต้องปล่อยตัวพระราชฯ กลับเมืองไป

วิทยากร นางนวลงาม ดอกกระโทก

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

นางเบ็ญเดียว

เล่ากันมานะว่าเรื่องนี้คล้ายกับเรื่องมะกะโทของทางภาคอีสานเลย คือมีหญิงสาวชาวบ้านคนหนึ่ง ฉลาดมาก เอาตัวรอดได้เสมอ แต่ว่าจนนะ ก็คิดอยากจะสร้างเนื้อสร้างตัวแต่มีเงินติดตัวมาเพียงเบ็ญเดียว ทีนี้วันหนึ่งก็เข้าไปในร้านขายเมล็ดผักกาด เพื่อขอซื้อคนหนึ่งมีเบ็ญอยู่เบ็ญหนึ่ง แต่เบ็ญเดียวหาค่าไม่ได้ คนขายไม่ยอมนางจึงขอร้องขอเอาน้ำจุ่มเอาน้ำนั้น คนขายก็ยอมเพราะคิดว่าติดนี้ไม่มาก นางจึงคิดแผนในขณะนั้นได้ว่า

“ขอน้ำกินหน่อยเถอะ ฉันคอแห้งมาก เดินทางมาไกล”

คนขายก็เอาน้ำมาให้ ทีนี้นางก็เอาน้ำจุ่มน้ำแล้วไปจุ่มในเมล็ดผักกาดเมล็ดผักกาดจึงติดมาก นางจึงนำเมล็ดผักกาดไปปลูกลงงอกงามดีขายได้เงินมากมาย แล้วตั้งแต่นั้นมานางก็รวยขึ้น

วิทยากร นางทับทิม เพ็ชรงาม

วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

หมี

เล่ากันว่ามีคนหนึ่งไปเจอหมีตาย จึงเอาหมีไปขาย พอเอาหมีไปขายได้เงินก็เอาไปซื้อน้ำหวาน แล้วเอาไปขายคนตัดฟัน แล้วซื้อฟัน ต่อจากนั้นก็เอาฟันไปขายกำไร นำไปซื้อหญ้ามาเลี้ยงม้า แล้วก็เอาม้าไปขาย เอาเงินไปซื้อเรือ เลยกกลายเป็นพ่อค้าเรือใหญ่ รวยเลย

วิทยากร นายมา พุ่งสำงาม

วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2545

สถานที่ บ้านของวิทยากร

ภาคผนวก ข

ภาพวิทยากร

นายมนตรี ศรีประเสริฐ

นางสาวบุญพื่น คัตถ์โกห์

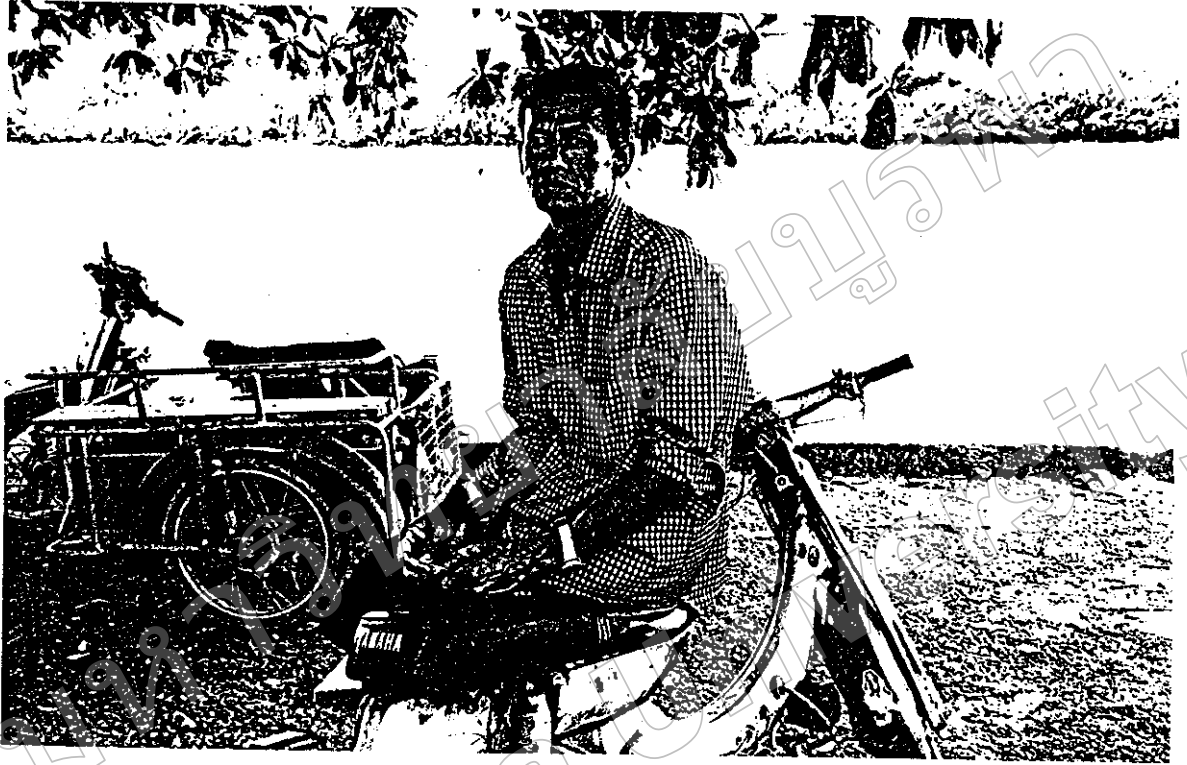

นายประเทือง แดงเจริญ

Burapha

นายเปลื้อง พุ่มแพพันธ์

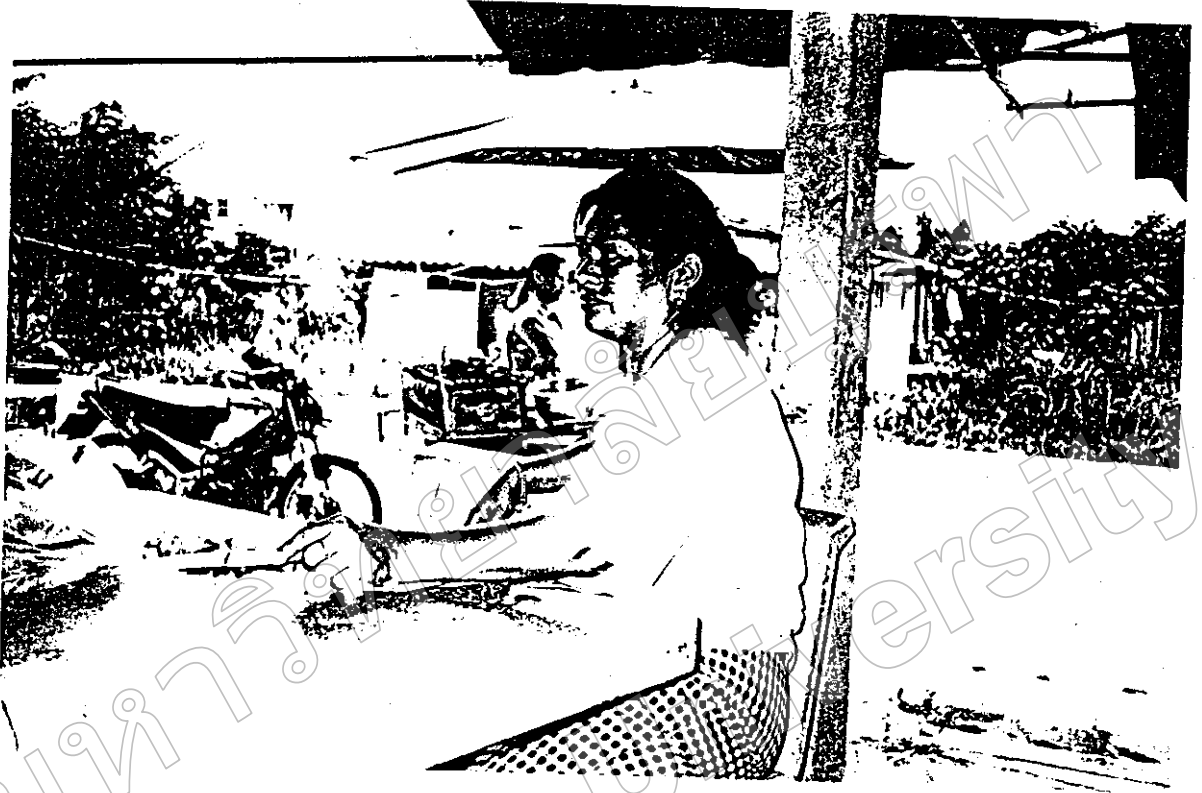
นายตวงษ์ ทัพมงคล

Burapha

นายมีชัย กุเจริญ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

นางจันทร์เพ็ญ อังทอง

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

นางยง ศรีอินทร์

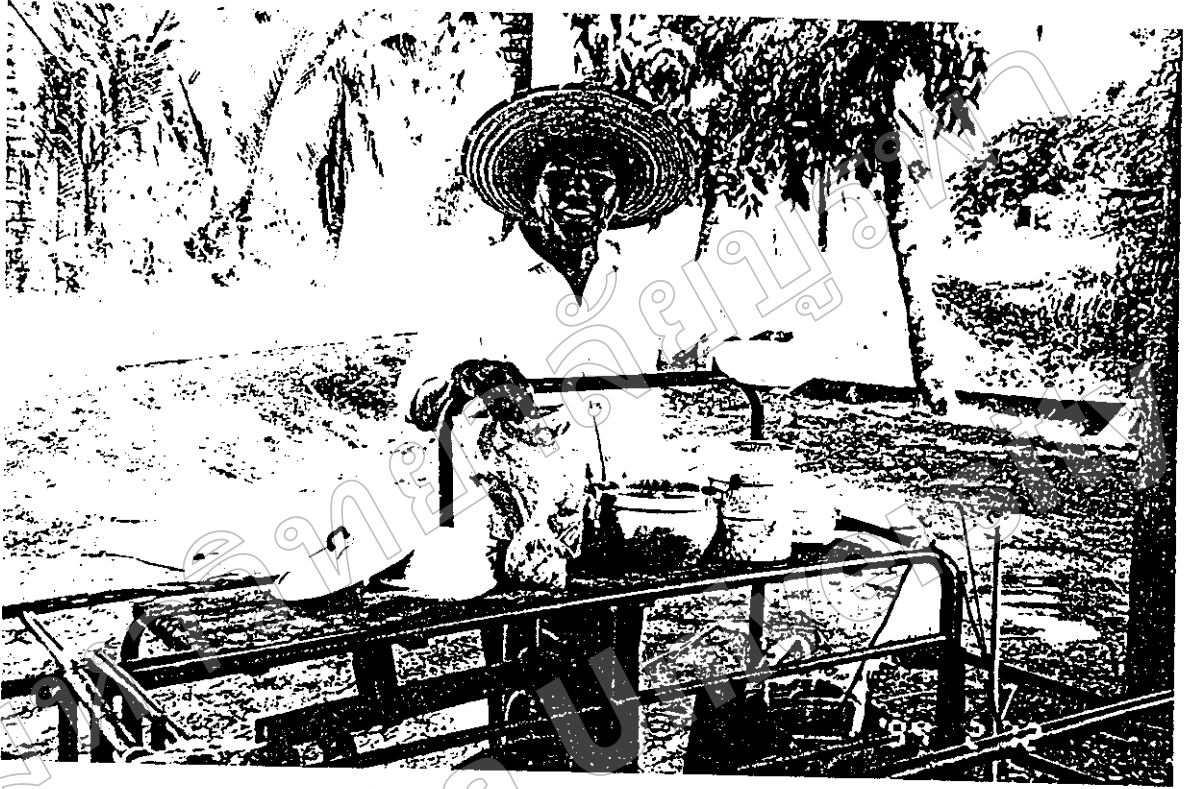
นายกตำ ทองมีตุก

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

นางตักขณา ม่วงคำดี

Burapha University

นายชัยยง ทำพทอง

Burapha

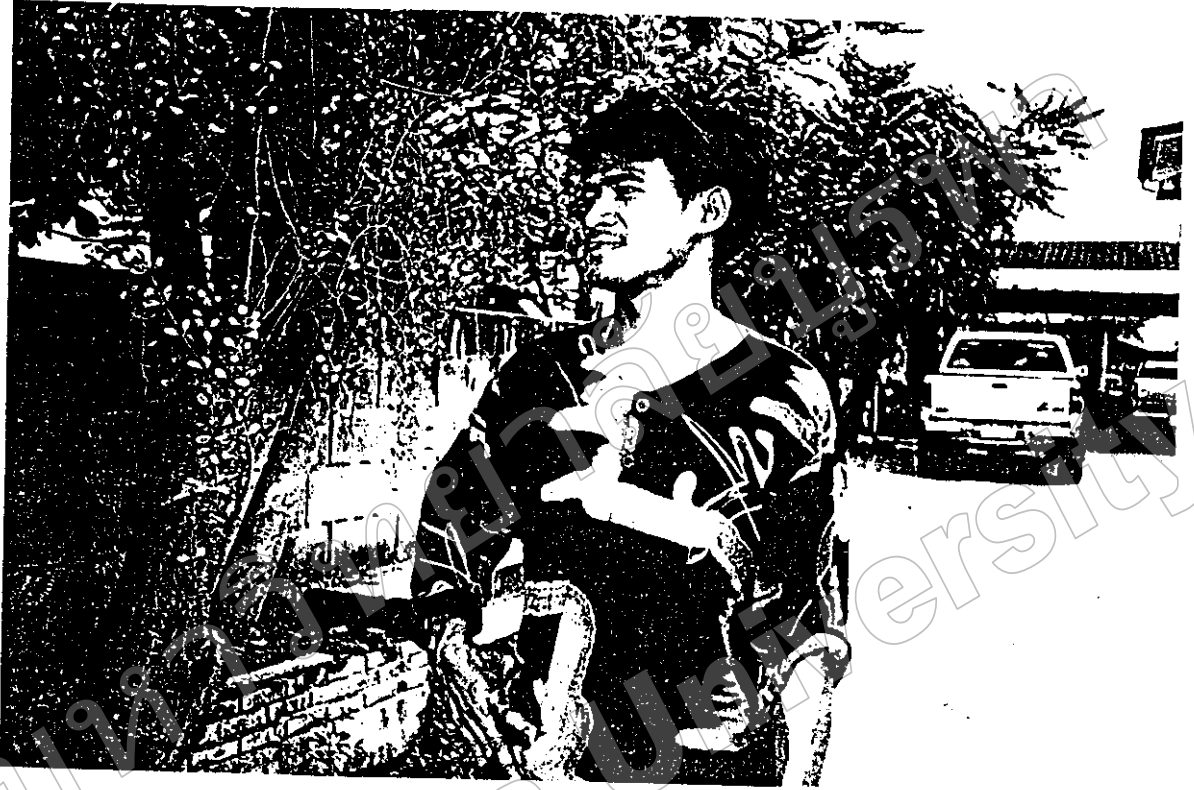
นาวาทัมทัม เพียรงาม

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

นายสุชม จุฬสายน

Burapha

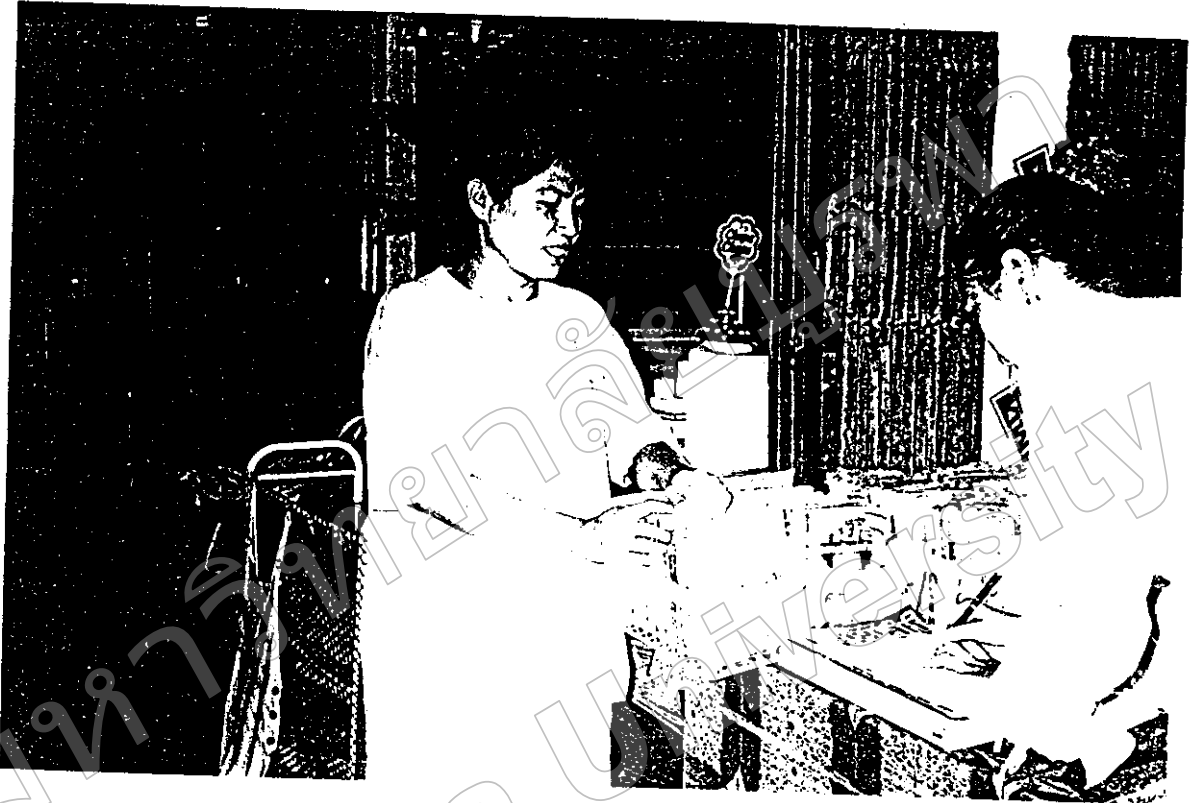
นายวงษ์ ไม้ดี

Burapha University

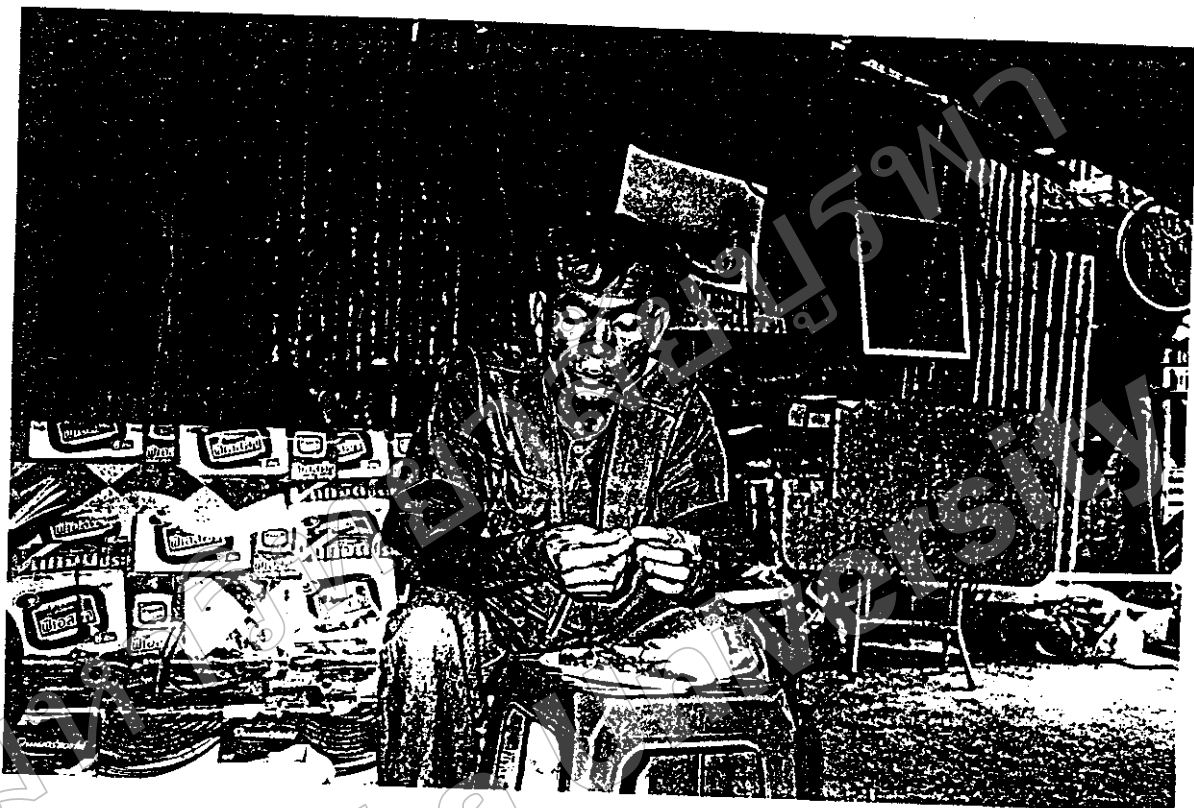
นายมา หุ้งล้างาม

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

นางสาว อุดมมณี

นายสมบัติ โชคสวัสดิ์

Burapha

นางนวลงาม คอกกระโทก